

Sveučilište u Zagrebu

Pravni fakultet u Zagrebu

Studijski centar socijalnog rada

Ana Raguž Šutalo

MENTALNO ZDRAVLJE ADOLESCENATA U KONTEKSTU SEKSTINGA

DOKTORSKI RAD

Zagreb, 2025.

Sveučilište u Zagrebu

Pravni fakultet u Zagrebu

Studijski centar socijalnog rada

Ana Raguž Šutalo

MENTALNO ZDRAVLJE ADOLESCENATA U KONTEKSTU SEKSTINGA

DOKTORSKI RAD

Mentorica: Izv. prof. dr. sc. Linda Rajhvajn Bulat

Zagreb, 2025.

University of Zagreb

The Faculty of Law

Social Work Study Centre

Ana Raguž Šutalo

MENTAL HEALTH OF ADOLESCENTS IN THE CONTEXT OF SEXTING

DOCTORAL DISSERTATION

SUPERVISOR: Izv. prof. dr. sc. Linda Rajhvajn Bulat

Zagreb, 2025.

Informacije o mentorici

Linda Rajhvajn Bulat, prof. psih., je izvanredna profesorica na Studijskom centru socijalnog rada Pravnog fakulteta. Diplomirala (2004.) i doktorirala (2011.) je na Odsjeku za psihologiju Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu.

Istraživački i nastavno je prvenstveno usmjerena na internalizirane i eksternalizirane probleme djece, adolescenata i mladih, kao i njihove roditelje. Dosada je sudjelovala u preko 20 znanstveno istraživačkih projekata, pri čemu u dva projekta financirana od strane Hrvatske zaklade za znanost te četiri međunarodna projekta. Također, redovito vodi i/ili sudjeluje u znanstveno-istraživačkim projektima uz potporu Sveučilišta u Zagrebu.

Objavila je veći broj znanstvenih radova, znanstvenu monografiju te nekoliko stručnih radova. Od 2020. godine članica je užeg uredništva Ljetopisa socijalnog rada. Redovni je recenzent domaćih znanstvenih časopisa kao što su Ljetopis socijalnog rada, Revija za socijalnu politiku, Društvena istraživanja te Psihologijske teme, kao i nekih međunarodnih znanstvenih časopisa iz područja psihologije i socijalnih djelatnosti.

Od 2005. godine je članica Tima za psihološke krizne intervencije, a od 2021. godine i koordinatorica timova na razini Hrvatske. Kao članica Društva za psihološku pomoć (DPP) sudjelovala je u različitim projektima i edukacijama vezanim za pružanje podrške u kriznim situacijama.

Ima iskustva u grupnom radu s adolescentima i roditeljima. Edukantica je kognitivno bihevioralne terapije, specijalizantica supervizije psihosocijalnog rada te je završila dodatne edukacije i treninge iz područja traume, stresa, psihološke prve pomoći, roditeljstva, stručne podrške djeci i adolescentima i dramske pedagogije.

Objavljeni radovi:

Rajhvajn Bulat, L., Dželalija, S., Kurevija, A., Saliu, K., Sastić, P. i Svetec, P. (2025). #Izazov prihvaćen: percepcija adolescenata o motivaciji koja stoji iza izazova na društvenim mrežama. Društvena istraživanja, 34 (1), 43-63.

Rajhvajn Bulat, L. (2024). Loneliness in the context of self-harm behaviors in adolescence. In: Ahmed, Z. (ur.) Determinants of loneliness. IntechOpen. doi: 10.5772/intechopen.1004278 (u tisku)

Branica, V., Rajhvajn Bulat, L. i Kletečki Radović, M. (2024). The role of parents and the school in high school youth perception of stress. U: Suzana Bornarova i Natasha Bogoevska (ur.).

Collection of papers from the international conference “Social work and social policy in times of global crises”, Skoplje: Faculty of Philosophy, Ss. Cyril and Methodius University in Skopje, 2024. str. 246-258.

Rezo Bagarić, I., Sušac, N. i Rajhvajn Bulat, L. (2023). Samoozljeđivanje i suicidalnost srednjoškolaca prije i tijekom pandemije COVID-19. *Socijalna psihijatrija* 51(1): 3-29.

Rajhvajn Bulat, L., Sušac, N. i Ajduković, M. (2023). Predicting prolonged non-suicidal self-injury behaviour and suicidal ideations in adolescence – the role of personal and environmental factors. *Current Psychology* 43(2):1-12.

Rajhvajn Bulat, L. i Živković, L. (2023). Potrebe i strategije suočavanja mladih koji su izašli iz alternativne skrbi. *Kriminologija & socijalna integracija*, 31(1), 3-31.

Mikulandra, K. i Rajhvajn Bulat, L. (2022). Kvaliteta života mladih s otoka Prvića. *Socijalna ekologija*, 31(3), 297-333.

Rajhvajn Bulat, L. i Horvat, K. (2020). Internalizirani problemi adolescenata u kontekstu školskog okruženja. *Napredak: Časopis za interdisciplinarna istraživanja u odgoju i obrazovanju*, 161(1-2), 7-26.

Rajhvajn Bulat, L., Sušac, N. i Ajduković, M. (2019). Doprinos nekih osobnih i okolinskih varijabli u objašnjavanju eksternaliziranih problema adolescenata. *Društvena istraživanja: časopis za opća društvena pitanja*, 28(2), 271-293.

Ajduković, M., Rajhvajn Bulat, L. i Sušac, N. (2018). The internalising and externalising problems of adolescents in Croatia: Socio-demographic and family victimisation factors. *International Journal of Social Welfare*, 27 (1), 88-100.

Urbanc, K., Rajhvajn Bulat, L., Sušac, N. (2018). Evaluacija studentske terenske prakse – perspektiva studenata diplomskog studija socijalnog rada. U: K. Grubišić (ur.) *Zbornik radova znanstvenog skupa: Primjena kvalifikacijskog okvira u području prava i u području socijalnih djelatnosti*. Zagreb: Pravni fakultet Zagreb. str. 309-330.

Rajhvajn Bulat, L., Ajduković, M., Ajduković, D. (2016). The role of parents and peers in understanding female adolescent sexuality – testing perceived peer norms as mediators between some parental variables and sexuality. *Sex Education: Sexuality, Society and Learning*, 16(5), 455-470.

Štifter, A., Mihalj, M., Rajhvajn Bulat, L. i Vuković, S. (2016). Razlozi razvoda braka kao odrednice sporazuma o roditeljskoj skrbi. *Ljetopis socijalnog rada*, 23(2), 275-297

Rajhvajn Bulat, L. (2015). Odnos religioznosti i seksualnosti adolescentica – Imaju li roditelji posredujuću ulogu u toj vezi?, *Ljetopis Socijalnog Rada*, 22 (3), 415-436.

Ajduković, M. i Rajhvajn Bulat, L. (2012). Doživljaj financijskog statusa obitelji i psihosocijalno funkcioniranje srednjoškolaca, *Revija za socijalnu politiku*, 19 (3), 233-253.

Rajhvajn Bulat, L. i Ajduković, M. (2012). Obiteljske i psihosocijalne odrednice vršnjačkog nasilja među mladima, *Psihologijske teme*, 21 (1), 167-194.

Rajhvajn Bulat, L. (2010). A longitudinal study of depressiveness in children in public care, *International journal of social welfare*. 19 (4), 412-423.

Ajduković, M., Rajhvajn Bulat, L. i Sladović Franz, B. (2008). Agresivno i prosocijalno ponašanje djece u dječjim domovima, *Ljetopis socijalnog rada*, 15 (2), 185-213.

Ajduković, M., Rajhvajn, L. i Sladović Franz, B. (2007). Značenje Ljestvice depresivnosti za djecu u procjeni mentalnog zdravlja djece i adolescenata u javnoj skrbi, *Socijalna psihijatrija*, 35 (3), 107-118.

Kregar Orešković, K. i Rajhvajn, L. (2007). Obilježja života i psihosocijalne potrebe mladića i djevojaka koji odrastaju u udomiteljskim obiteljima, *Dijete i društvo - časopis za promicanje prava djeteta*, 9 (1), 63-86.

Zahvale

Hvala mentorici na podršci, dostupnosti i savjetima, toplim poticajima i sugestijama.

Hvala članu i članicama povjerenstva na korisnim smjernicama koje su obogatile ovaj rad.

Na bezuvjetnoj podršci obitelji koju imam, roditeljima i bratu, hvala.

Hvala onima koji su postali moja obitelj, hvala Zlatku i prijateljicama.

Hvala Gordani Buljan Flander na poticaju za studij i uvijek dostupnoj podršci.

Hvala svima onima

koji su na mom putu bili

podrška,

oslonac,

topla riječ,

ohrabrenje, zagrljaj, poticaj.

Na trnovitoj stazi, znam netko me pazi.

Sažetak

Adolescencija, kao razdoblje intenzivnog razvoja, obilježena je biološkim, psihološkim i socijalnim promjenama te predstavlja fazu u kojoj započinje dublje istraživanje i oblikovanje vlastitog seksualnog identiteta. U doba suvremenih tehnologija mladi opisane razvojne potrebe mogu ostvariti i putem interneta, uključujući se u online seksualne aktivnosti, a jedna od najčešćih je seksting. Premda se u literaturi najčešće uviđaju dvije struje u poimanju sekstinga - sagledavanje sekstinga isključivo kao rizičnog ili kao normativnog oblika ponašanja, u ovom radu polazi se od suvremenog integrativnog pristupa koji seksting smješta na kontinuum: od normativnog, istraživačkog seksualnog ponašanja (nerizični seksting) do nedobrovoljnog ili prisilnog sekstinga (rizični seksting). Dosadašnja istraživanja ne daju ujednačene rezultate kada je riječ o odnosu mentalnog zdravlja i online seksualnih ponašanja.

Cilj ovog istraživanja je ispitati povezanost sekstinga i teškoća mentalnog zdravlja u kontekstu seksualnih i online iskustava adolescenata. Podatci na kojima se temelji ovaj rad prikupljeni su u okviru istraživačkog nacionalnog projekta „Društvena online iskustva i mentalno zdravlje mladih” koji je proveden u pet hrvatskih gradova te je sukladno reprezentativnosti i proporcionalnosti dobnih skupina prvih i trećih razreda srednjih škola sudjelovalo 1838 adolescenata. Za potrebe ovog istraživanja korišten je validirani mjerni instrument za procjenu mentalnog zdravlja (Beckovi inventari za mlade – drugo izdanje za djecu i adolescente, Beck i sur., 2005; prema Matešić i Ružić, 2015), prevedeni su i prilagođeni postojeći upitnici za mjerenje uključenosti u seksting (Adaptirani Upitnik ponašanja vezanih uz seksting, Morelli i sur., 2016), ranija iskustva seksualnih odnosa (Upitnik seksualnog ponašanja, Hennessy i sur., 2008), procjenu intenziteta korištenja društvenih mreža (Adaptirani Multidimenzionalni upitnik intenziteta korištenja Facebooka, Orosz, Tóth-Király i Bóthe, 2016) te su operacionalizacijom konstruirane određene čestice kako bi se obuhvatila neka online ponašanja adolescenata.

U svrhu razjašnjavanja veze sekstinga i indikatora mentalnog zdravlja u ovom radu provjerili su se pretpostavljeni modeli, odnosno ispita se doprinos slike o sebi adolescenata u objašnjenju povezanosti rizičnog sekstinga i teškoća mentalnog zdravlja (model 1), doprinos iskustava sekstinga (rizičnog i nerizičnog) u objašnjenju povezanosti seksualnih i online iskustva adolescenata s teškoćama mentalnog zdravlja (model 2) te efekti medijacije online rizičnih ponašanja i teškoća mentalnog zdravlja (model 3), uz moderacijske efekte spola i dobi.

Provjerom prvog pretpostavljenog modela nisu utvrđeni medijacijski efekti slika o sebi između rizičnog sekstinga i teškoća mentalnog zdravlja. Provjerom drugog pretpostavljenog modela uočena je medijacija primanja sekstinga između seksualnih iskustava uživo i simptoma ljutnje te medijacija nedobrovoljnog sekstinga između seksualnih iskustava uživo i ometajućih ponašanja. Provjerom trećeg pretpostavljenog modela utvrđena je potpuna medijacija rizičnih online ponašanja i nedobrovoljnog sekstinga između intenziteta korištenja društvenih mreža i simptoma ljutnje. Djelomični medijacijski efekti detaljnije su prikazani u radu. Zasićenja u gotovo svim medijacijskim odnosima su izrazito niska.

Rezultati ovog istraživanja djelomično se uklapaju u Teoriju mogućnosti, Teoriju socijalnog učenja i Teoriju socijalnih skripti te u novija integrativna rješenja sagledavanja sekstinga kao kontinuuma. Kao oblici sekstinga povezani s povećanim rizikom za teškoće mentalnog zdravlja izdvojili su se prosljeđivanje sekstinga, nedobrovoljni seksting te primanje seksualnih sadržaja. U radu su raspravljene i dobivene spoznaje imajući u vidu i njihovu praktičnu primjenu među stručnjacima, ali i u radu s djecom i mladima te njihovim obiteljima.

Ključne riječi: *seksting, mentalno zdravlje, mladi, rizik, adolescencija*

EXTENDED SUMMARY

Introduction

The early years of adolescence are marked by numerous developmental changes on psychological, biological, and social levels, which also encompass the exploration of one's own sexuality. Young people most commonly engage in this exploration through the internet, voluntarily participating in online sexual activities, with sexting being one of the most prevalent forms. This paper adopts a definition of sexting synthesized from existing literature, conceptualizing it as the receiving, sending, and forwarding of sexually suggestive or explicit content—including written messages, personal or third-party photographs, or video materials—via mobile phones or the internet. This definition was developed through the differentiation and condensation of previous conceptualizations.

Two dominant perspectives on sexting emerge in the literature: one that frames it solely as risky behavior, and another that considers it a normative developmental practice. This paper takes a contemporary integrative approach, viewing sexting as a continuum ranging from normative, exploratory sexual behavior to involuntary or coerced sexting. Existing studies show inconsistent findings regarding the relationship between mental health and online sexual behavior.

Methodology

The aim of this study is to examine the association between sexting and mental health difficulties in the context of adolescents' sexual and online experiences. The data source is the national research project “Social Online Experiences and Mental Health of Youth,” conducted in five Croatian cities. In line with proportional representation and age-group stratification among first- and third-grade high school students, the study included a sample of 1,838 adolescents.

For the purposes of this study, a validated instrument for assessing mental health was used, along with adapted and translated existing questionnaires. In addition, specific items were constructed to operationalize and capture various aspects of adolescents' online behaviors.

To clarify the connection between sexting and indicators of mental health, the study tested several hypothesized models:

Model 1 explored the role of self-image in explaining the relationship between risky sexting and mental health difficulties.

Model 2 examined the contribution of sexting experiences (both risky and non-risky) to the relationship between adolescents' sexual and online experiences and mental health challenges, with a focus on the moderating role of age.

Model 3 investigated the mediating effects of online risky behaviors and involuntary sexting on the relationship between mental health and social media usage, with gender and age as moderators.

Results

In Model 1, no mediating effect of self-image was found between risky sexting and mental health difficulties. In Model 2, full mediation was observed for receiving sexts between offline sexual experiences and anger, and partial mediation was identified between offline sexual experiences and disruptive behavior—likely due to a direct link between these variables. Furthermore, full mediation was found for involuntary sexting in the relationship between offline sexual experiences and disruptive behavior, and partial mediation was observed between pornography consumption and disruptive behavior.

Among both younger and older adolescents, partial mediation by involuntary sexting was found between the intensity of social media use and disruptive behavior, indicating a direct effect of social media use on such behavior. Model 3 showed full mediation by risky online behaviors and involuntary sexting between social media use and anger symptoms. Partial mediation was found between offline sexual experiences and anger symptoms, and between offline sexual experiences and disruptive behaviors, as well as between social media use and disruptive behaviors. Additionally, partial mediation was found for the link between pornography consumption and disruptive behavior through risky online behaviors and involuntary sexting.

Conclusion

In addition to the full and partial mediations identified, statistically significant direct effects must also be taken into account. It is important to note that the saturation levels in almost all mediation relationships were extremely low—sometimes negligible—thus this discussion focuses primarily on clarifying the direct effects among variables.

The findings of this study partially align with Lifestyle-Exposure Theory, Social learning perspective and Sexual script framework and more recent integrative approaches that conceptualize sexting as a continuum. Among the riskier forms of sexting, forwarding sexts, involuntary sexting, and the receipt of sexual content have shown potential as predictors of mental health difficulties. The implications of these findings are discussed in light of their practical applications for professionals working with youth, as well as for interventions targeting adolescents and their families.

Keywords: sexting, mental health, youth, risk, adolescence

Izjava o izvornosti

Ja, Ana Raguž Šutalo, potvrđujem da je moj doktorski rad izvorni rezultat mogega rada te da se u njegovoj izradi nisam koristila drugim izvorima do onih navedenih u radu.

U Zagrebu, 16. 9. 2025.

Potpis:

SADRŽAJ

1. UVOD.....	3
1.1. Adolescencija	5
1.1.2. Specifičnosti adolescencije u digitalnom dobu	7
1.2. Definiranje sekstinga.....	10
1.2.1. Tipologije i modeli sekstinga.....	12
1.2.2. Povijesno i kontekstualno shvaćanje sekstinga.....	16
1.3. Prevalencija sekstinga	19
1.4. Determinante sekstinga	21
1.5. Mjerenje uključenosti u seksting.....	22
1.6. Povezanost sekstinga s mentalnim zdravljem	25
1.7. Drugi oblici seksualno rizičnih ponašanja na internetu povezani sa sekstingom	31
1.8. Pravni okvir sekstinga	37
1.9. Teorijski pristupi za razumijevanje sekstinga	40
1.9.1. Teorija rutinskih aktivnosti	41
1.9.2. Teorija mogućnosti	42
1.9.3. Teorija socijalne kontrole	43
1.9.4. Teorija seksualnih skripti.....	43
1.9.5. Teorija planiranog ponašanja.....	45
1.9.6. Teorija socijalnog učenja	47
1.9.7. Bronfenbrennerov socioekološki model	48
1.9.8. Eriksonova teorija psihosocijalnog razvoja	49
1.10. Uže prema cilju istraživanja.....	50
2. CILJ ISTRAŽIVANJA	51
3. PROBLEMI I HIPOTEZE	51
4. METODOLOGIJA.....	54
4.1. Baza podataka i postupak provedbe istraživanja.....	54
4.2. Sudionici.....	56
4.3. Instrumentarij	57
4.4. Obrada podataka.....	60
5. REZULTATI.....	63
5.1. Predanalize	63
5.2. Deskriptivni pokazatelji mjerenih varijabli.....	72

5.3. Međuodnosi korištenih varijabli u istraživanju	74
5.4. Međugrupne razlike u prediktorskim varijablama	78
5.5. Međugrupne razlike u medijatorskim varijablama.....	79
5.6. Međugrupne razlike u kriterijskim varijablama	81
5.7. Testiranje modela	83
5.7.1. Testiranje prvog modela - doprinos slike o sebi u objašnjenju povezanosti rizičnog sekstinga i mentalnog zdravlja	83
5.7.1.1. Multigrupna analiza po spolu.....	83
5.7.1.2. Multigrupna analiza po dobi	89
5.7.2. Testiranje drugog modela - doprinos iskustava sekstinga (rizičnog i nerizičnog) u objašnjenju povezanosti seksualnih i online iskustva adolescenata s teškoćama mentalnog zdravlja	95
5.7.2.1. Multigrupna analiza po spolu.....	95
5.7.2.2. Multigrupna analiza po dobi	112
5.7.3. Testiranje trećeg modela - efekti medijacije online rizičnih ponašanja između seksualnih i online iskustava i teškoća mentalnog zdravlja adolescenata.....	131
5.7.3.1. Multigrupna analiza po spolu.....	131
5.7.3.2. Multigrupna analiza po dobi	146
6. RASPRAVA.....	163
6.1. Ispitivanje doprinosa slike o sebi u objašnjenju povezanosti rizičnog sekstinga i mentalnog zdravlja	167
6.2. Doprinos iskustava sekstinga (rizičnog i nerizičnog) u objašnjenju povezanosti seksualnih i online iskustva adolescenata s teškoćama mentalnog zdravlja	170
6.3. Efekti medijacije online rizičnih ponašanja između seksualnih i online iskustava i teškoća mentalnog zdravlja adolescenata.....	176
6.4. Metodološka ograničenja i smjernice za daljnja istraživanja.....	180
6.5. Znanstveni i primijenjeni doprinos istraživanja	185
7. ZAKLJUČAK.....	194
LITERATURA	199
PRILOZI	221
ŽIVOTOPIS AUTORICE	230

1. UVOD

Suvremene tehnologije postale su neizostavan dio odrastanja današnjih generacija. Internet i društvene mreže otvorili su nove komunikacijske kanale – poput mrežnih platformi, mogućnosti izrade online profila i audiovizualne komunikacije na daljinu, a koji su se etablirali kao važan segment svakodnevice djece i adolescenata. Podatci o vremenu provedenom online upućuju na to da digitalne tehnologije imaju ključnu ulogu u psihološkom i socijalnom razvoju djece i mladih. Prema istraživanju *HR i EU Kids Online*, više od 60 % djece u dobi od 12 do 14 godina i oko 75 % adolescenata u dobi od 15 do 17 godina ima stalni pristup internetu, odnosno može mu pristupiti kad god to poželi ili zatreba. Također je uočen trend porasta vremena provedenog na internetu s porastom dobi (Ciboci i sur., 2020; Smahel i sur., 2020). Isto istraživanje (Ciboci i sur., 2020) pokazuje da u Hrvatskoj svako četvrto dijete u dobi od 9 do 17 godina tijekom radnog tjedna provodi više od četiri sata dnevno na internetu, dok se taj udio vikendom penje na više od jedne trećine djece. Novija istraživanja pokazuju da je vrijeme provedeno na internetu značajno poraslo nakon pandemije uzrokovane virusom COVID-19 (Vejmelka, Matković, Rajter, 2022; Panchal i sur., 2023).

Premda internet i društvene mreže primarno predstavljaju alate za informiranje, edukaciju, komunikaciju i razmjenu informacija, način na koji adolescenti komuniciraju jedni s drugima putem interneta promijenio je primarne rizike vezane za njihovo odrastanje. Na porast online rizičnih ponašanja među djecom i mladima u Hrvatskoj ukazuju i sljedeći podatci: 2017. godine jedna trećina djece u dobi od 9 do 17 godina komunicirala je putem interneta s osobama koje prethodno nije upoznala uživo, a svako četvrto dijete u dobi od 15 do 17 godina tijekom iste godine ostvarilo je susret uživo s osobom koju je upoznalo online (Ciboci i sur., 2020). U prilog povećanju rizičnih ponašanja svjedoči i podatak usporedbe rezultata iz 2013. godine (Hrabri telefon i Poliklinika za zaštitu djece i mladih Grada Zagreba, 2013) kada se pokazalo da je 8 % djece i mladih otišlo na susret s nepoznatom osobom koju su upoznali na društvenoj mreži Facebook.

Adolescencija je razdoblje brojnih i kontinuiranih promjena na kognitivnoj, socijalnoj, emocionalnoj i fizičkoj razini, a društvene interakcije s vršnjacima jedan su od glavnih izvora razvoja identiteta. Početak adolescencije, uz brojne razvojne promjene, dovodi i do otkrivanja vlastite seksualnosti, što mladi nadalje mogu istraživati i putem interneta, uključujući se u online seksualne aktivnosti (Sklenarova i sur., 2018; Burén i sur., 2022). U online svijetu, adolescenti mogu lakše otkrivati svoje intimne misli i iskustva vezana uz seksualnost (Wolak i sur., 2010; Sesar, Dodaj i Šimić, 2019; Interagency Working Group on Sexual Exploitation of

Children, 2025). Jedan od fenomena koji se pojavljuje među adolescentima, a usko je povezan sa suvremenim tehnologijama, jest razmjena seksualno eksplicitnih sadržaja, poznata kao seksting. Ovaj fenomen posljednjih je desetak godina izazvao snažan interes znanstvene zajednice te je postao predmetom intenzivnijeg proučavanja. Provedene metaanalize i recentnija istraživanja (Madigan i sur., 2018; Handschuh, La Cross i Smaldone, 2019; Dodaj, Sesar i Prijatelj, 2024; García-Montoliu i sur., 2025) pokazuju porast sekstinga u posljednjem desetljeću, posebice među adolescentskom populacijom.

Internet i društvene mreže, iako nude brojne mogućnosti, istovremeno nose ozbiljne rizike za mentalno zdravlje mladih. Zbog specifičnosti adolescencije, poput osjećaja neranjivosti, adolescenti su posebno skloni izlaganju rizičnim situacijama, uključujući i seksualna rizična ponašanja online (Burén i Lunde, 2018; Mori i sur., 2019; Barroso i sur., 2023). Takva ponašanja obuhvaćaju sudjelovanje u seksualnim chatovima, traženje seksualnih sadržaja, (ne)namjerno izlaganje seksualnim sadržajima i razmjenu seksualnih sadržaja (Mitchell i sur., 2012; Ballester-Arnal i sur., 2016; Jonsson i sur., 2019; Tamarit i sur., 2021). Dakle, unatoč potencijalnim prednostima u kontekstu normativnog razvoja i edukacije u kontekstu seksualnosti, korištenje interneta u društvene i seksualne svrhe može povećati rizik od viktimizacije adolescenata. Procjenjuje se da je jedno od petero djece/mladih doživjelo neki oblik negativnog seksualnog iskustva na internetu (MUP, 2020).

Razmjena poruka intimnog sadržaja može biti i jedan od normativnih načina interakcije i izražavanja intimnosti maloljetnika (Doornwaard i sur., 2017; Sesar, Dodaj i Šimić, 2019, Buren i sur., 2022), no može imati i pravne posljedice ovisno o dobi osobe – pošiljatelja ili primatelja (Sacco i sur., 2010; Wolak i sur., 2012; Jonsson i sur., 2019; Interagency Working Group on Sexual Exploitation of Children, 2016, 2025; Europol 2017, 2020). Nove mogućnosti i izvori socijalne interakcije istovremeno su donijeli potencijalnim počiniteljima priliku za novi kanal uspostave komunikacije i vrbovanja djece i mladih (Jonsson i sur., 2015; Tsitsika i sur., 2015; Interagency Working Group on Sexual Exploitation of Children, 2016, 2025; Europol 2020; Gasso i sur., 2020; Tamarit i sur., 2021; Hernandez i sur., 2021; Almeida i Barreiros, 2024; Schittenhelm i sur., 2024). Seksualno zlostavljanje omogućeno internetom/tehnologijom odnosi se na bilo kakve seksualne radnje uspostavljene putem interneta, a u kojima sudjeluje odrasla osoba spram žrtve, koja je općenito mlađa od određene dobi za seksualni pristanak ili iznad dobi ako sadrži prisilu (Interagency Working Group on Sexual Exploitation of Children, 2016, 2025; MUP, 2020; Europol 2017, 2020).

Zbog psihosocijalnih i pravnih posljedica, mnogi stručnjaci seksting smatraju javno-zdravstvenim problemom koji zahtijeva ozbiljan pristup i dodatnu zaštitu maloljetnika (Van Ouytsel i sur., 2019).

1.1. Adolescencija

Adolescencija, razdoblje između djetinjstva i odrasle dobi, obuhvaća razdoblje od 10. do 18. godine, a prema nekim autorima i do 25. godine života, pri čemu se razdoblje od 18. do 25. godine naziva odraslost u nastajanju (*eng. emerging adulthood*) (Arnett, 2013; Steinberg, 2014). To je razdoblje velikih promjena, koje su univerzalne i odnose se na biološke promjene (početak puberteta, hormonske promjene, sposobnost reprodukcije), kognitivne promjene (apstraktno i kritičko mišljenje), emocionalne i socijalne promjene (nove društvene uloge) (Lacković-Grgin, 2006; Steinberg, 2014; Dahl i sur., 2018). Fiziološke, fizičke i hormonalne promjene te tjelesno sazrijevanje u adolescentnom dobu označavaju pubertet. U adolescenciji se stječe novi doživljaj sebe i svojih fizičkih, kognitivnih i emocionalnih sposobnosti i kapaciteta, uključujući doživljaj vlastite individualnosti i osobne vrijednosti (Rudan, 2004). Ranjivost, konfuzija identiteta, preispitivanje vlastite vrijednosti i istaknutost potrebe za pripadanjem glavne su odrednice adolescencije (Berk, 2008).

Adolescencija je razdoblje u kojem je formiranje identiteta glavni zadatak i izazov. U toj osjetljivoj i ranjivoj dobi mladi često eksperimentiraju s vlastitim identitetom, isprobavajući različite uloge u nastojanju da ostvare dosljedan i stabilan identitet. Istraživanje identiteta u adolescenciji uvelike ovisi o validaciji i vrednovanju od strane vršnjaka, što postaje ključni temelj samopouzdanja i slike o sebi (Lacković-Grgin, 2006; Santrock, 2013). Na psihološkoj razini, adolescencija je također faza razvoja autonomije i nezavisnosti, što se odražava u promjenama u dinamici odnosa, osobito u obitelji i među vršnjacima. Povećana potreba za provođenjem vremena s vršnjacima često izaziva sukobe s roditeljima, koji mogu nastati zbog testiranja granica slobode koje su roditelji postavili (Jelić, 2019). Kognitivne promjene u adolescenciji dovode do razvoja sposobnosti za apstraktno razmišljanje, što omogućuje promišljanje o alternativnim mogućnostima i hipotetskim situacijama. Ovaj razvoj mišljenja često rezultira u osnaživanju sposobnosti za kritičko sagledavanje.

Jedan od ključnih aspekata adolescencije je uvjerenje adolescenata da su njihova iskustva jedinstvena i neponovljiva, što je rezultat izražene diferencijacije osjećaja i doživljaja, a posljedično dovodi do osnaživanja nepovjerenja i/ili doživljaja nerazumijevanja od strane odraslih osoba (Rudan, 2004). Egocentrizam je također istaknuto obilježje ove dobi – adolescenti često vjeruju da ih drugi stalno promatraju i evaluiraju, što je poznato kao fenomen

„izmišljene publike“ (Berk, 2008). Prema Steinbergu (2013), ovaj egocentrizam nije kognitivni, već emocionalni i socijalni fenomen, koji se manifestira kroz intenzivnu svjesnost o sebi. U ovoj fazi razvoja, adolescenti često imaju sklonost usmjerenosti na sadašnjost, što može otežati sagledavanje budućnosti. Moralni razvoj adolescenata najčešće se nalazi u fazi konvencionalnog moralnog mišljenja, gdje je zadovoljenje tuđih očekivanja i poštivanje pravila izrazito važno. Odluke koje donose često su usmjerene na impresioniranje vršnjaka i veća se pažnja pridaje tome što će ih učiniti popularnima ili prihvaćenima u društvu (Berk, 2008).

Opisane promjene, utječu i na formiranje seksualnog identiteta, a koji se dodatno oblikuje s obzirom na individualne i okolinske čimbenike (Huterer i Nagy, 2019). Seksualnost je ključan aspekt razvoja adolescencije, koji je usko povezan s biološkim sazrijevanjem i promjenama u tjelesnom izgledu. Ove promjene u ranoj adolescenciji potiču povećan interes za vlastitu seksualnost. Prvi znakovi romantičnih interesa, a kasnije i razvoj seksualnog identiteta, dosežu svoju kulminaciju upravo u adolescenciji, što može predstavljati izazov i za same adolescente i za njihovu okolinu (Huterer i Nagy, 2019).

Razvoj seksualnih ponašanja obično započinje ljubavnim susretima i razgovorima, koji s vremenom uključuju tjelesnu komponentu, poput držanja za ruke i ljubljenja. S vremenom, seksualne aktivnosti mogu postati intenzivnije, uključujući dodirivanje intimnih dijelova partnera, pa sve do seksualnih odnosa (Steinberg, 2014). Djevojke najčešće ulaze u spolne odnose s ciljem ostvarivanja emocionalne bliskosti s partnerom, dok mladići više motivaciju za seksualni kontakt vide u zabavi i uzbuđenju (Lacković-Grgin, 2006). Istraživanje različitih osobnosti, interesa i ponašanja nužan je dio normativnog razvoja identiteta. Dakle, isprobavanje različitih osobnosti, interesa i načina ponašanja nužan je dio procesa normativnog razvoja identiteta zbog čega je važna mogućnost istraživanja u sigurnom okruženju u kojem eksperimentiranja neće dovesti do negativnih i nepovratnih posljedica (Lacković-Grgin, 2006; Steinberg, 2014).

Rizična ponašanja u adolescenciji

Rizično ponašanje u adolescenciji često je povezano s težnjom prema uzbuđenju, zbog čega adolescenti često pridaju veću važnost odobravanju vršnjaka nego potencijalnoj opasnosti. Takvo ponašanje može ih učiniti podložnijima vršnjačkom pritisku. U skladu s ovim, adolescencija je povezana s vrhuncem rizičnih ponašanja poput pretjeranog konzumiranja alkohola, nezaštićenog seksa i eksperimentiranja s cigaretama, marihuanom, drogama i upuštanjem u kriminalne aktivnosti (Steinberg i sur., 2018; Ball i sur., 2023).

Razvoju i pojavnosti rizičnih ponašanja pogoduje i razmišljanje usmjereno na sadašnjost koje dovodi do toga da su mladi usmjereni na „ovdje i sada“, ne uzimaju u obzir budućnost i važnost pridaju kratkoročnim rizicima i koristima koje procjenjuju da imaju od pojedinih odluka. Dodatno, fenomen prividne neranjivosti – uvjerenje da se rizici ne odnose na njih – dovodi do toga da adolescenti procjenjuju rizike drukčije od odraslih, često podcjenjujući mogućnost negativnih posljedica svojih odluka jer im se kratkoročna korist čini značajnijom (Lacković-Grgin, 2006). U podlozi ovih promjena i specifičnosti su neurobiološke promjene, odnosno kasnije sazrijevanje kortikalnih regija mozga, posebice čeonog režnja čije su zadaće kontrola agresivnosti, rasuđivanje, rješavanje problema, planiranje, predviđanje ishoda i posljedica te socijalno ponašanje – empatija, razumijevanje socijalnih očekivanja i normi (Gogtay i sur., 2004; Gur, 2005; Steinberg i sur., 2018). Povećana aktivnost dopaminskog sustava, odnosno neurobiološke promjene, dovode do veće potrebe za uzbuđenjima, povećane emocionalne pobudljivosti i do pridavanja veće pažnje socijalnim informacijama. S druge strane, sustav kontrole zadužen za regulaciju impulsa i emocija, predviđanje ishoda i odupiranje emocionalnom pritisku drugih razvija se sporije, postupno od predadolescencije do srednjih dvadesetih, a od 14. do 17. godine najveća je neravnoteža između lako pobudljivog sustava nagrađivanja i još uvijek nezrelijeg sustava kognitivne kontrole (Scott i Steinberg, 2008; Steinberg i sur., 2018). Pokazuje se da, uz druge okolinske varijable, pritisak vršnjaka na rizično ponašanje predviđa eksternalizirane teškoće u ponašanju, uključujući nepoželjna normativna ponašanja (uglavnom rizična ponašanja), počinjenje prekršajnih i lakših delikventnih djela te vršnjačko nasilje u adolescentnoj dobi (Rajhvajn Bulat, Sušac i Ajduković, 2019).

1.1.2. Specifičnosti adolescencije u digitalnom dobu

U razdoblju adolescencije online svijet pruža sve fleksibilnije mogućnosti za razvoj identiteta, pri čemu društvene mreže čine integrirani dio procesa odrastanja. Emocionalni i socijalni razvoj mladih u značajnoj se mjeri oblikuje posredovanjem online čimbenika, čija važnost kontinuirano raste. Primjerice, doživljaj popularnosti i statusa među vršnjacima, koji je nekada bio subjektivan i ograničen na usko društveno okruženje, danas se temelji na preciznim brojkama – *likeovima*, *shareovima*, komentarima, pregledima i broju pratitelja (Yau i Reich, 2019). Statusna vrijednost popularnosti vidljiva je unutar online zajednice. Iako popularnost ne podrazumijeva nužno bliskost s drugima, iskrenu naklonost ili poštovanje, mladi je često

doživljavaju kao pokazatelj vlastite vrijednosti i prihvaćenosti među vršnjacima, povezujući je s vlastitom slikom o sebi (Bell, 2019; Meeus, Beullens i Eggermont, 2019).

Ponašanja i navike adolescenata na društvenim mrežama često su oblikovana potrebom za odobravanjem drugih, a online društvene norme koje se vrednuju u virtualnom prostoru temelje se na društvenosti, zanimljivosti, poželjnosti i atraktivnosti (Yau i Reich, 2019). Na društvenim mrežama, mladi imaju priliku isprobavati različite alternative i varijacije identiteta prije nego što se odluče koje vrijednosti, uvjerenja i ciljeve žele slijediti, odnosno kako će se samoprezentirati (Pérez-Torres, 2024). Samopredstavljanje na društvenim mrežama najčešće se ostvaruje odabirom fotografija i objava, pri čemu adolescenti donose odluke o tome što žele dijeliti sa svojim online okruženjem. Izrazita važnost vizualne prezentacije dodatno potiče mlade na oblikovanje sofisticiranog digitalnog identiteta. Društvene mreže omogućuju im gotovo neograničene opcije za kreiranje i razvoj tog identiteta, ponajprije u dva smjera: postizanje odobravanja od strane društvenog okruženja i mogućnost utjecaja na to okruženje (Yau i Reich, 2019). Također, mladi imaju mogućnost kontrole nad interakcijama, mogu birati hoće li komunicirati s drugima, uređivati ili brisati reakcije na svoj sadržaj te oblikovati smjer daljnjih objava ovisno o reakcijama drugih (Bell, 2019).

Neprestana izloženost sadržajima koje objavljuju vršnjaci može kod adolescenata potaknuti internalizaciju online standarda, što nerijetko dovodi do uspoređivanja i vrednovanja vlastitog identiteta i vlastite vrijednosti prema tim normama. Objave i fotografije postaju izrazito selektivne jer im je često cilj privući pozornost te dobiti validaciju i prepoznavanje kroz reakcije i mišljenja vršnjaka, koji time postaju glavni izvor odobravanja (Throuvala i sur., 2019). U digitalnom prostoru vršnjaci preuzimaju višestruke uloge – oni su istodobno publika, procjenjivači, uzori i referentna točka za usporedbu (Chua i Chang, 2016). Mladi danas, prije nego što nešto objave na društvenim mrežama, promišljaju kako će njihovu objavu doživjeti zamišljena publika, dok njihovi vršnjaci često nastupaju kao „suci“ koji vrednuju njihovu usklađenost s društvenim očekivanjima i normama. Istovremeno, vršnjaci djeluju kao referentna skupina za socijalnu usporedbu i kao socijalni modeli od kojih adolescenti uče poželjna ponašanja. U ovom dinamičnom procesu, uloge nisu fiksne; jedno dijete može istovremeno biti kreator, publika, sudac i kriterij za usporedbu u odnosu na drugo dijete. Ovisno o reakcijama vršnjaka, mladi mogu doživjeti motivaciju i podršku, koja ih potiče na ostvarivanje svog potencijala, ali i nezadovoljstvo zbog osjećaja neprihvaćenosti, neprepoznatosti ili nedostatne vrijednosti (Chua i Chang, 2016). Istraživanja pokazuju da adolescenti sve više podliježu socijalnoj usporedbi na društvenim mrežama, što može biti povezano s intenzivnijim emocionalnim reakcijama i nezadovoljstvom vlastitim tjelesnim

izgledom. Nastojanje adolescenata da kroz usporedbu i traženje potvrde od drugih oblikuju vlastitu sliku o sebi može pridonijeti razvoju nesigurnosti i povećati njihovu vulnerabilnost tijekom adolescencije (Meeus, Beullens i Eggermont, 2019; Throuvala i sur., 2019).

Neurobiološka osnova dopaminskog sustava u online okruženju složena je i višeslojna (Maza i sur., 2023). Svaka interakcija na internetu – primanje poruke, komentara ili objavljivanje sadržaja – potiče lučenje dopamina, povezanog s osjećajem uzbuđenja i neizvjesnosti. Mladi te osjećaje doživljavaju svaki put kada ulaze u digitalni prostor, osobito u trenucima kada ne znaju kakvu će povratnu informaciju dobiti. To uključuje i situacije kada nije poznato kakav će komentar primiti, tko će ga ostaviti ili hoće li njihova nova objava – bilo da je riječ o fotografiji, statusu ili komentaru na objavu drugih – izazvati reakciju. Takvi trenuci stvaraju uzbuđenje jer su potaknuti elementima neizvjesnosti i očekivanja, čime dopamin igra ključnu ulogu u oblikovanju online ponašanja adolescenata.

Većina adolescenata, u skladu s normativnim fazama razvoja, prirodno razvija i održava online prijateljstva, čime ostvaruju važno društveno povezivanje. Korištenje društvenih mreža omogućuje im djelomičnu kontrolu nad odabirom socijalnih kontakata, čime se favoriziraju pozitivne interakcije i stvaranje mreža socijalne podrške. Ta online prijateljstva često igraju ključnu ulogu u zadovoljavanju potrebe za društvenim pripadanjem i socijalnom uključenosti među vršnjacima. Putem internetskih platformi mogu uspostaviti kontakt s vršnjacima koji dijele iste ili slične interese, što omogućuje razvoj socijalnih veza. Na primjer, adolescenti s specifičnim interesima, osobito oni koji dolaze iz manjinskih ili izoliranih zajednica, mogu imati poteškoće u pronalaženju vršnjaka sličnih interesa u svojoj neposrednoj okolini. Slično tome, adolescenti koji se suočavaju s problemima u uspostavljanju socijalnih kontakata zbog sramežljivosti ili socijalne tjeskobe mogu koristiti društvene mreže kao platformu za zadovoljenje svojih potreba za socijalnim pripadanjem. Budući da su mobilni uređaji i društvene mreže postali ključni alati za socijalnu interakciju i umrežavanje među adolescentima, njihovo korištenje može imati značajan utjecaj na oblikovanje ponašanja te na različite aspekte psihosocijalne dobrobiti i razvoja mladih.

U adolescenciji, istraživanje seksualnosti često uključuje i razmjenu seksualnih sadržaja, odnosno seksting, koja kada se odvija među adolescentima uz njihov pristanak, može se sagledati kao normativno ponašanje i očekivani dio socijalnog i seksualnog razvoja. Naime, razmjena seksualnih sadržaja u romantičnim vezama među adolescentima odražava tipične oblike seksualnog izražavanja specifične za ovu dobnu skupinu (Ybarra i Mitchell, 2014; Burén i sur., 2022). Suvremene tehnologije, uključujući društvene mreže i mobilne uređaje, omogućuju mladima veći stupanj autonomije u uspostavljanju veza s vršnjacima. U tom

kontekstu, seksting se može povezati s razinom autonomije koju adolescenti imaju u vezi s tehnologijama i socijalnim interakcijama. Eksperimentiranje i istraživanje seksualnosti u adolescenciji, kao dijela normativnog razvoja, često uključuju seksting kao oblik seksualnog izraza i komunikacije. Seksting se može smatrati oblikom flerta, kojim adolescenti izražavaju ili potvrđuju interes za drugu osobu, pokreću seksualne aktivnosti ili se jednostavno zabavljaju s romantičnim partnerima (Bianchi i sur., 2016; Sesar, Dodaj i Šimić, 2019). Istraživanja, uključujući metaanalize (Handsuh i sur., 2019; Mori i sur., 2019), kao i ranija istraživanja (Smith i sur., 2016; Klettke i sur., 2014), pokazuju da adolescenti koji prakticiraju seksting češće izvještavaju o seksualnoj aktivnosti, bilo trenutnoj ili prethodnoj, u usporedbi s adolescentima koji ne prakticiraju ovu aktivnost. Seksting također omogućuje adolescentima da istražuju seksualnost na način koji im nije nužno ugodan u interakcijama s poznatim osobama (Ybarra i Mitchell, 2014; Sesar, Dodaj i Šimić, 2019, Buren i sur., 2022).

O (ne)rizičnosti ovakvih oblika seksualnog ponašanja bit će detaljno raspravljeno u narednim poglavljima.

1.2. Definiranje sekstinga

Pojam seksting nastao je od engleskih riječi *sex* i *texting*. Prvi put ga upotrebljava Yvonne Roberts 2005. u tekstu „*The One and Only*“ u kontekstu nevjernosti kao eksplicitnog seksualnog komuniciranja putem SMS poruka (Šincek, 2010). U Oxfordov rječnik kao termin ušao je 2011. godine.

Pregledom brojnih istraživanja razvidna je neujednačenost terminologije i konceptualizacije korištenih termina u okviru razmjene seksualno sugestivnih sadržaja putem interneta, a što osim nejasnoća u terminološkom smislu dovodi do teškoća razumijevanja operacionalizacije, praćenja prevalencije te međusobne usporedbe u istraživanjima. Pregledom istraživanja i studija vidljivo je da upotreba termina seksting i njegovo definiranje, shodno tome i mjerenje, variraju ovisno o vremenu kada su nastale definicije te o autorima koji su se bavili istraživanjem ovog fenomena. U nastavku slijedi prikaz recentnih i najčešće korištenih definicija sekstinga.

U najširem smislu, seksting se definira kao korištenje elektroničke ili online komunikacije za razmjenu seksualno sugestivnog sadržaja između pojedinaca (Klettke, Hallford i Mellor, 2014). Primjerice, Chalfen (2009) definira seksting kao razmjenu seksualno eksplicitnog, provokativnog sadržaja putem tekstualnih poruka ili fotografija i/ili videozapisa putem mobilnih telefona ili drugih medija. Lenhart (2009) seksting definira kao kreiranje, slanje i primanje seksualno sugestivnih ili „golišavih“ slika i/ili seksualno sugestivnih tekstualnih

poruka. Neki autori (Mitchell i sur., 2012) seksting definiraju kao slanje seksualnih slika i povremeno seksualnih tekstualnih poruka putem mobitela ili drugih elektroničkih uređaja. Klettke, Hallford i Mellor (2014) u preglednom radu definiraju seksting kao oblik ponašanja koji uključuje slanje i primanje, ali i prosljeđivanje seksualno eksplicitnih poruka i/ili slika drugima elektroničkim putem, osobito putem mobitela. Wolak i Finkelhor (2011) umjesto pojma seksting, za koji navode da se odnosi na seksualnu komunikaciju koja uključuje sadržaje tekstualnih poruka i fotografija korištenjem mobilnih uređaja ili drugih elektroničkih uređaja, uvode termin samoproduciranje seksualne fotografije mladih (*eng. youth-produced sexual images*), pri čemu su autori nastojali istaknuti problematičan oblik sekstinga, odnosno eventualnu zakonsku kažnjivost zbog uključenosti odraslih osoba kad se govori o maloljetnoj djeci. Seksting se definira i kao oblik samostalne izrade seksualno sugestivnih fotografija i/ili samostalno izrađenog seksualno eksplicitnog sadržaja (SGEM-Self generated explicit material) (Cooper i sur., 2016). S druge strane, prema Luksemburškim terminološkim smjernicama (2016, 2025) kod korištenja termina „samostalno izrađenog” seksualnog sadržaja postoji potencijalni rizik poimanja da se djetetu pripisuje krivnja za zlostavljanje. Prema tome, iako djeca (posebno adolescenti) mogu samostalno i samoinicijativno generirati seksualni sadržaj, to ne znači da su suglasna s neprimjerenim ili štetnim korištenjem i/ili distribucijom seksualnog sadržaja, ni da su odgovorna za to. Naime, važno je naglasiti da je u slučajevima kada seksting dovodi do zlostavljanja ili iskorištavanja od presudnog značaja je činjenica da samostalno izrađen materijal ne rezultira okrivljavanjem djeteta za ono što se dogodilo ili time da je dijete odgovorno za generiranje i distribuiranje materijala (Luksemburške smjernice 2016, 2025). Luksemburške terminološke smjernice (2016, 2025) seksting definiraju zbirom definicija: a) kao samostalnu izradu seksualnih slika (Cooper i sur. 2016); b) kao razmjenu seksualnih poruka ili slika, odnosno c) izradu, slanje i prosljeđivanje seksualno sugestivnih golih ili polugolih slika putem mobilnog telefona i/ili interneta (Ringrose i sur., 2012). Penado i suradnici (2019) seksting također definiraju zbirnom definicijom raznih autora (Lenhart, 2009; Weisskirch i Delevi, 2011; Fleschler-Peskin i sur., 2013), odnosno navode da fenomen sekstinga ima širu perspektivu koja uključuje slanje, primanje i prosljeđivanje erotskih ili seksualnih sadržaja (uključujući fotografije, videozapise ili poruke) drugim ljudima putem mobilnih uređaja, tableta, društvenih mreža ili drugih elektroničkih medija. U novijoj metaanalizi (Molla-Esparza, Losilla i Lopez-Gonzalez, 2020) seksting se definira kao slanje, primanje i prosljeđivanje erotskog ili seksualnog medijskog sadržaja putem poruka, fotografija ili videozapisa, a putem interaktivnih uređaja, dominantno mobitela.

Drugim riječima, neki od autora definiraju seksting kroz samo neke od oblika uključenosti, primjerice obuhvaćaju primanje, slanje, ali ne i prosljeđivanje; neke definicije obuhvaćaju tekstualne poruke i /ili slike, neke obuhvaćaju i videe. Prema pojedinim autorima (Barrense-Dias i sur., 2017) važno je razlikovanje definicija u kontekstu aktivnosti (primanje, slanje i/ili prosljeđivanje), sadržaja (tekstualne poruke, vizualni i/ili audio-vizualni zapisi), seksualnih karakteristika sadržaja (provokativnost, eksplicitnost i sl.) te načina prenošenja seksualiziranih sadržaja (npr. online i/ili SMS porukama). Cooper i suradnici (2016) navode da je pri razumijevanju pa posljedično i definiranju sekstinga važno uzeti u obzir raznolikost u smislu konteksta, značenja i namjere. Neki autori razlikuju definiranje sekstinga i s obzirom na dob, odnosno razlikuju definiranje sekstinga u kontekstu djece i mladih do 18. godine (Barrense-Dias i sur., 2017). Kako iz navedenog proizlazi, u najširem smislu, seksting se odnosi na razmjenu seksualno eksplicitnih sadržaja putem nekog kanala (Barrense-Dias i sur., 2017). U ovom radu polazi se od definicije autora Barrense-Diasa i suradnika (2017) koja je prihvaćena i u brojnim drugim istraživanjima (Mori i sur., 2022; Ojeda i Del Ray, 2022) da se seksting definira kao primanje, slanje i prosljeđivanje seksualno sugestivnih ili eksplicitnih sadržaja koji uključuju tekstualne poruke, vlastite ili tuđe fotografije ili videozapise putem mobitela ili interneta, a koja je nastala diferencijacijom i sažimanjem do tada postojećih definicija.

1.2.1. Tipologije i modeli sekstinga

Umjesto da teže jedinstvenoj definiciji sekstinga, suvremena istraživanja sve češće pristupaju toj pojavi kategorizacijom različitih oblika ponašanja, razlikujući ih prema njihovim obilježjima i kontekstu. Pokušaji razjašnjavanja i definiranja složenog koncepta sekstinga doveli su do razvijanja specifičnih modela, a od kojih neki uzimaju u obzir i rizičnu i normativno očekivanu perspektivu sekstinga, a o čemu će u nastavku biti više riječi.

Prema Calvertu (2009), seksting se dijeli na: primarni seksting koji se odnosi na situaciju kada osoba pošalje vlastite fotografije sa seksualnim sadržajem drugim osobama te sekundarni seksting koji uključuje prosljeđivanje fotografija sa seksualnim sadržajem drugim osobama, a da pritom osoba koja ih prosljeđuje nije prikazana na fotografijama koje se šalju. Razlika između ove dvije vrste sekstinga se prema autoru (Calvert, 2009) ogleda u tome da je primarni seksting sporazuman, odnosno fotografije sa seksualnim sadržajem šalju se uz pristanak osobe na slikama, dok se kod sekundarnog sekstinga može dogoditi da se fotografije šalju drugim ljudima bez znanja ili pristanka osobe prikazane na fotografijama. Calvert (2013) naknadno uvodi i treći oblik koji se naziva „osvetnički seksting“, koji se odnosi na javno

dijeljenje seksualno eksplicitnog sadržaja bez pristanka osobe koja je inicijalno poslala seksualne sadržaje.

Prema pojedinim autorima (Temple i Choi, 2014) seksting se dijeli na aktivni i pasivni, pri čemu aktivni seksting uključuje kreiranje, slanje i objavljivanje seksualno eksplicitnih sadržaja drugim osobama, dok se pasivni seksting odnosi na primanje takvih sadržaja. Neki autori (Wolak, Finkelor i Mitchell, 2012; Morelli i sur., 2016) predlažu sagledavanje sekstinga u dvije kategorije: seksting kao eksperimentiranje (romantično-istraživački aspekt) i seksting kao prisila i nagovor (zlostavljajući-eksploatacijski aspekt).

Sesar i Dodaj (2020) su predložile četverokomponentni model sekstinga prema kojemu postoje četiri oblika sekstinga koji se razlikuju po motivacijskim aspektima i komponentama sekstinga: relacijski seksting, reaktivan seksting, prisilni seksting i nasilni seksting. Relacijski seksting se odnosi na razmjenu seksualnog eksplicitnog sadržaja dobrovoljno i u različitom formatu (poruke, slike i videozapisi) u svrhu poticanja ili održavanja intimnosti i veze s (potencijalnim) partnerom, dok reaktivni seksting podrazumijeva razmjenu seksualno eksplicitnog sadržaja s namjerom istraživanja i izražavanja sebe, ostvarivanja zabave ili popularnosti među vršnjacima. S druge strane, prisilni seksting uključuje dijeljenje (primanje ili slanje) seksualno eksplicitnog sadržaja zbog pritiska vršnjaka ili (potencijalnog) partnera, a nasilni seksting se odnosi na traženje od druge osobe da šalje seksualno eksplicitne sadržaje, prosljeđuje takve sadržaje trećoj osobi ili ih javno objavljuje bez dopuštenja, sve u svrhu nanošenja štete drugoj osobi. Autorice navode da se motivi sekstinga mogu mijenjati s obzirom na okolnosti. Primjerice, adolescent koji je motiviran potrebom za stjecanjem popularnosti (reaktivni oblik sekstinga) može ujedno biti motiviran i željom za ostvarivanjem intimne veze (relacijski oblik sekstinga), što bi značilo da se oblici sekstinga dinamično mogu izmjenjivati i preklapati.

Premda se iz pozicije adolescenata i potrebe za interakcijom na društvenim mrežama seksting predstavlja kao način flertovanja i tinejdžerskog eksperimentiranja ili način poboljšanja seksualnog odnosa, za neke adolescente seksting može biti izvor daljnjeg rizika (Houck i sur., 2014; Interagency Working Group on Sexual Exploitation of Children, 2016, 2025; Gámez-Guadix i Mateos-Pérez, 2019; Europol 2017, 2020; Gasso i sur., 2020; Tamarit i sur., 2021; Hernandez i sur., 2021; Almeida i Barreiros, 2024; Schittenhelm i sur., 2024) u vidu upuštanja u rano seksualno ponašanje, seksualno rizična ponašanja, kao i dovesti do viktimizacije, elektroničkog nasilja ili seksualnog iskorištavanja. Pojedini autori (Powell i Henry, 2014; Barroso i sur., 2023) sugeriraju da postoji potreba za nijansiranim razumijevanjem sekstinga kako bi se razlikovale dvije vrste sekstinga: sporazumnog

(konsenzualnog) i nesporazumnog (nekonsenzualnog) oblika stvaranja i dijeljenja seksualiziranih fotografija.

Prema Luksemburškim terminološkim smjernicama (2016, 2025) seksting je uobičajen termin i česta praksa i aktivnost među mladima koja je često dobrovoljnog karaktera među vršnjacima te možda najčešći oblik samostalno izrađenog seksualno eksplicitnog sadržaja koji uključuje djecu, i često se radi od strane i u krugovima suglasnih adolescenata koji doživljavaju zadovoljstvo iz tog iskustva, ali postoje i mnogi oblici „neželjenih seksting sadržaja”.

Seksting se već od ranije u literaturi, kada se govori o negativnim ishodima i čimbenicima, povezuje sa: širenjem osjetljivog seksualnog materijala bez pristanka, (b) potencijalno ozbiljnim pravnim posljedicama, osobito ako su uključeni maloljetnici/ce, negativnim posljedicama po mentalno zdravlje i povezanim rizičnim ponašanjima (Judge, 2012; Richards i Calvert, 2009; Interagency Working Group on Sexual Exploitation of Children, 2016, 2025; Europol 2017, 2020; Barrense-Dias i sur., 2020; Thulin i sur., 2023). Empirijski dokazi također sugeriraju da seksting podrazumijeva rizike poput nekonsenzualne distribucije poslanog eksplicitnog sadržaja izvan komunikacije s primateljem s kojim je dijete/adolescent prvotno razmijenio seksualni sadržaj, odnosno sekstao (Van Oosten i Vandenbosch, 2020). Ovo se odnosi na one aspekte kad ne postoji suglasnost s ovom aktivnošću, kao što su dijeljenje ili primanje neželjenih seksualno eksplicitnih fotografija, videozapisa ili poruka, na primjer od poznate ili nepoznate osobe koja pokušava ostvariti interakciju, izvršiti pritisak ili se zbližiti s djetetom. Međutim, iako je seksting najčešći oblik konsenzualne razmjene samostalno proizvedenog seksualno eksplicitnog sadržaja među adolescentima, postoje i neželjeni oblici sekstinga koji uključuju dijeljenje ili primanje seksualno eksplicitnih slika, videozapisa ili poruka bez pristanka — bilo od poznatih osoba ili od nepoznatih koje pokušavaju uspostaviti kontakt, vršiti pritisak ili vrbovati dijete (Interagency Working Group on Sexual Exploitation of Children, 2025). Seksting može biti i oblik seksualnog zlostavljanja/nasilja među vršnjacima, kada je dijete ima doživljava prisiljenosti slanja fotografije koja se potom dijeli bez dopuštenja. Drugim riječima, seksting može poprimiti obilježja seksualnog nasilja, osobito u situacijama kada se na dijete vrši pritisak da pošalje sliku dečku, djevojci ili vršnjaku, koji takav sadržaj potom može bez pristanka prosljediti drugima, čime on postaje dostupan široj skupini vršnjaka ili čak viralan. Nekoliko empirijskih studija također je otkrilo da je sudjelovanje u sekstingu povezano sa sudjelovanjem u neželjenoj dinamici kao što su nasilje u vezi, iznude (*eng. sexual extortion*), elektroničko zlostavljanje i vrbovanja (*eng. grooming*) (Bianchi i sur., 2018; Wolak i sur., 2018; De Santisteban i Gámez-Guadix, 2018; Van Ouytsel i sur., 2019; Gámez-Guadix, i Mateos-Pérez,

2019). Neželjeni seksting često je povezan sa seksualnim uznemiravanjem, a istraživanja pokazuju da je u praksi seksting daleko od rodno neutralnog fenomena. Pojedini autori (Cooper i sur., 2015; Interagency Working Group on Sexual Exploitation of Children, 2025) stoga predlažu da se ovaj oblik ponašanja promatra u rodnom kontekstu, budući da djevojke znatno češće od mladića doživljavaju pritisak ili prisilu.

U razmatranju definicija i konceptualizacije sekstinga, razvidno je da dio istraživačke literature seksting promatra kao normativni dio seksualnog identiteta i razvoja te kao relativno čest oblik (seksualne) interakcije među adolescentima koje se postupno povećava od početka adolescencije do početka odrasle dobi, odnosno sagledava ga u kontekstu očekivane, normativne i legitimne seksualne aktivnosti koja omogućuje mladima da zadovolje potrebe koje se odnose na istraživanje i otkrivanje vlastitog seksualnog identiteta ili održavanje novih afektivnih ili seksualnih odnosa. Drugi dio istraživačke literature seksting povezuje s brojnim rizicima po mlade. Neki autori navode da se seksting može sagledati kao rizik sadržaja, kontakta i ponašanja jer je nedvojbeno povezan s brojnim rizicima po mlade, posebice ako je popraćen pritiskom ili manipulacijom od strane drugih osoba iza ekrana (Van Ouytsel i sur., 2017).

Dio stručnjaka seksting promatra kao razvojno primjeren oblik seksualnog izražavanja i pritom kritizira tendenciju viktimizacije mladih koji sami sebe ne doživljavaju kao žrtve. Smatraju da takva percepcija sekstinga kao društveno neprihvatljivog ponašanja može dodatno pojačati interes mladih za sudjelovanje u njemu te ih potaknuti na skrivanje svojih digitalnih aktivnosti od odraslih. S druge strane, brojni stručnjaci upozoravaju na seksting kao oblik rizičnog ponašanja te ističu da ga, s aspekta zaštite djece i mladih, treba promatrati i kroz prizmu ozbiljnih rizika koji mogu dovesti do različitih oblika zlostavljanja i tako predstavljati povredu prava djeteta.

Neki autori zagovaraju cjelovito i integrativno sagledavanje sekstinga, pri čemu se uzimaju u obzir specifičnosti i kontekstualni faktori koji oblikuju digitalna ponašanja mladih. Integrativni pristup predlaže da se seksting sagledava kao kontinuum, od normativnog, istraživačkog seksualnog ponašanja do nedobrovoljnog ili prisilnog sekstinga, povezanog s negativnim ishodima po mentalno zdravlje i neželjenim ponašanjima (Klettke i suradnici, 2019). Prema Aljubori i suradnicima (2021) seksting sam po sebi nije rizično ponašanje, rizična ponašanja odnose se na uspostavljanje romantičnih odnosa s osobama koje mladi poznaju isključivo online, odnosno uspostavljanjem online odnosa s nepoznatima koji mogu prerasti u stvarne susrete.

1.2.2. Povijesno i kontekstualno shvaćanje sekstinga

Razumijevanje fenomena sekstinga znatno je složenije od razmatranja samog definiranja i zahtijeva analizu povijesnog razvoja, napretka tehnologije i društvenih normi, a što sve oblikuje adolescentno ponašanje. Seksting, kao fenomen razmjene seksualno eksplicitnih sadržaja, često se percipira isključivo kao digitalni proizvod suvremenog doba. Međutim, razmjena erotskih poruka i slika ima dugu tradiciju, koja je prethodila digitalnoj eri. Drugim riječima, seksting je najnovija inačica duge povijesti osobne seksualne medijske produkcije, koja je uključivala ljubavna pisma, zapise u dnevniku i fotografije (Hasinoff i Shepard, 2014). Razvojem tehnologija (od pisama, fotografija, MMS-a, e-pošte do društvenih mreža i nestajućih poruka danas) razmjena je postajala sve brža i dostupnija. Ipak, seksting je za dio društva i danas simbol neprirodnih seksualiziranih strasti mladih i dokaz neuspjeha mladih u odgovornom upravljanju digitalnim medijima (Van Ouytsel i sur., 2017; De Ridder, 2019).

Seksualna objektivizacija tijela duboko je ukorijenjena u vizualnoj kulturi, pri čemu su prikazi ženskog tijela znatno češće i intenzivnije seksualizirani u odnosu na prikaze muških tijela u različitim vizualnim i kulturnim kontekstima. U tom smislu, seksualne slike, odnosno seksting se može promatrati i kao sastavni dio vizualne kulture s dugom poviješću (Dobson, 2017). Rizično ponašanje, uključujući seksualno rizično ponašanje poput nekonsenzualnog dijeljenja seksualnih sadržaja, često je uvjetovano društvenim normama, rodnim očekivanjima i kulturnim vrijednostima koje oblikuju prihvaćanje i percepciju takvih postupaka (Jessor, 2016).

Europsko istraživanje koje je bilo u prvim valovima istraživanja ovog fenomena i obuhvatilo je 20 zemalja pokazalo je da obilježja zemlje nisu imala izravan utjecaj na seksting među adolescentima izuzev toga da je tradicionalizam značajno predviđao spolne razlike u sekstingu, odnosno u tradicionalnijim zemljama razlike među spolovima bile su izraženije nego u manje tradicionalnim zemljama, tj. više je dječaka nego djevojčica sudjelovalo u sekstingu (Baumgartner i sur., 2014).

Kulturalni priljev zapadnih zemalja, gdje su digitalne tehnologije i seksualizirani sadržaji već ranije duboko integrirani u svakodnevni život, značajno utječe i na hrvatski kontekst, mijenjajući norme i obrasce ponašanja mladih. I u zemljama koje su poznatije po liberalnijem i pozitivnom stavu prema mladima i seksualnosti reakcije na seksting mladih su prilično konzervativne (Naezer i van Oosterhout, 2021). Promatrajući seksting kroz perspektivu socijalno-konstruktivističkih teorija, jedno kvalitativno istraživanje (De Ridder, 2019) pokazalo je da seksualna samoprezentacija putem digitalnih medija, koju mladi koriste

za izražavanje vlastite seksualnosti, postaje izvor stigmatizacije u suvremenijem društvu mladih iz nekoliko razloga. Jedan od njih je da mladi seksting percipiraju kao odstupanje od normi „primjerenog“ online ponašanja, dok se stigmatizirajuće reakcije (npr. posramljivanje ili vršnjačko nasilje povezano sa sekstingom, okrivljavanje žrtve i sl.) istovremeno normaliziraju. Pokazalo se da u oblikovanju takvih stavova ključnu ulogu imaju percepcija društvenih mreža, reakcije okoline i prevladavajuće društvene vrijednosti. Slični rezultati koji pokazuju da adolescenti smatraju da je neprimjereno da njihovi vršnjaci sekstaju, dobiveni su i u drugim istraživanjima (Setty, 2019a, 2019b, Burén, Holmqvist Gattario i Lunde, 2022).

U ovom se kontekstu pojavljuju i fenomeni tabua i kontratabua vezani uz seksualnost, gdje se s jedne strane seksualnost promovira i izlaže u medijskom prostoru (npr. filmska i glazbena industrija, društvene mreže), dok se s druge strane žrtve seksualnih incidenata često suočavaju s okrivljavanjem, stigmatizacijom i društvenom osudom (Fisher i sur., 2021). Adolescentna seksualnost tako se formira u prostoru napetosti između društvenih zabrana i medijske normalizacije, stvara kontradiktornu društvenu dinamiku, zbog čega može generirati psihološku disonancu i unutarnje konflikte te u konačnici utjecati na mentalno zdravlje adolescenata (Lippman i Campbell, 2014; Gassó i sur., 2019). Paradoks seksualne samoprezentacije je u tome što digitalni mediji mogu pružiti mogućnosti za intimnost i seksualnu komunikaciju, dok se istovremeno snažno pretpostavlja da je samo sudjelovanje u sekstingu po svojoj prirodi devijantno (De Ridder, 2019). Pritom mladi razrješavaju moralni paradoks sekstinga tako što ga interpretiraju kao osobni, „usamljeni“ moralni izbor, čime individualiziraju odgovornost i prihvaćaju posljedice vlastitih seksualnih impulsa. Prema De Ridderu (2019), takav oblik djelovanja prikriva načine na koje se moć reproducira unutar digitalnih kultura mladih. Na taj način, paradoks se ne problematizira, već se dodatno održava. Normalizacija seksualnih i seksualiziranih sadržaja kroz medije i društvene mreže doprinosi desenzitizaciji mladih, što može povećati spremnost mladih na sudjelovanje u seksualno rizičnim praksama poput sekstinga, ali i smanjiti osjećaj stigme i srama povezane s tim ponašanjem (Ringrose i sur., 2013; Livingstone i Smith, 2014; Van Oosten, 2021). Međutim, takva normalizacija ne umanjuje postojanje duboko ukorijenjenih tabua, koji često dovode do fenomena okrivljavanja žrtve (Clancy i sur., 2019; Finkelhor i sur., 2021).

Dakle, razvoj seksualnog identiteta događa se u kontekstu društvenog prostora ispunjenog normativnim shvaćanjima i (ne)izravnim porukama o seksualnosti (npr. rodno uvjetovane dvostruke standarde seksualnosti) (Crawford i Popp, 2003). Kroz dulji period veći broj istraživanja pokazuje da postoje dvostruki standardi, odnosno da su djevojke ili žene

sklonije od okoline doživjeti osudu ili okrivljavanje u odnosu na mladiće ili muškarce (Ringrose i sur., 2013; Ricciardelli i Adorjan, 2019; Maes, Van Ouytsel i Vandenbosch, 2023). Premda se fenomen okrivljavanja žrtve najčešće proučavao u kontekstu fizičkog i seksualnog nasilja, sve je jasnije da se takvi mehanizmi mogu prenijeti i na druge oblike viktimizacije, kao što je nekonsenzualno prosljeđivanje seksualnih sadržaja (Maes, Van Ouytsel i Vandenbosch, 2023).

Sve veći broj istraživanja u posljednjih nekoliko godina bavi se nekonsenzualnim prosljeđivanjem kao rizičnim oblikom sekstinga, pri čemu se naglašava smanjena svjesnost o odgovornosti vršnjaka – adolescenata u takvim situacijama (Clancy, Klettke i Hallford, 2019; Van Oosten i Vandenbosch, 2020; Maes, Van Ouytsel i Vandenbosch, 2023; Barrense-Dias, Suris i Chok, 2024). Istraživanja također pokazuju da je spremnost na nekonsenzualno dijeljenje povezana s normalizacijom takvih ponašanja među vršnjacima te instrumentalnim stavovima prema seksualnosti, što je naročito izraženo kod adolescentnih dječaka koji konzumiraju pornografske sadržaje (Van Oosten i Vandenbosch, 2023). Prema Teoriji pravednog svijeta (Lerner i Miller, 1978) moguće je da se prosljeđivanje opravdava osuđivanjem ili okrivljavanjem žrtve, smatrajući njezino ponašanje neprikladnim ili „nemoralnim“, čime joj pripisuju odgovornost za vlastitu viktimizaciju. Okrivljavanje žrtve dodatno otežava proces mentalnog oporavka i može imati dugotrajne negativne posljedice po dobrobit mladih (Ojeda i sur., 2019). Dodatno, pokazalo se da sklonost okrivljavanju žrtve potiče nekonsenzualno prosljeđivanje sekstinga (Maes, Van Ouytsel i Vandenbosch, 2023). Istraživanja pokazuju da promatrači, odnosno mladi koje nisu izravno uključeni u seksting, često imaju mogućnost intervenirati, ali to ne čine zbog straha od socijalne isključenosti ili pod utjecajem grupnog pritiska. Zbog toga se ističe potreba da intervencijske strategije obuhvate i promatrače, budući da oni mogu imati ključnu ulogu u prekidanju lanca prosljeđivanja sadržaja (Strindberg i sur., 2020; Barrense-Dias, Suris i Chok, 2024).

Promatranje sekstinga kroz prizmu stigmatizacije pokazuje da stari sukobi oko seksualnosti nisu nestali, već se neprestano preoblikuju u kontekstu digitalizacije (De Ridder, 2019). Čini se iznimno važnim razumjeti kako kultura medijskog zasićenja seksualnošću i društveni tabui međusobno djeluju u interakciji, stvarajući složen i često kontradiktoran okvir unutar kojeg adolescenti istražuju svoju seksualnost, a što može imati značajan utjecaj na njihovo mentalno zdravlje i dobrobit. Danas, unatoč dostupnosti znanstvenih podataka, razgovori o sekstingu često zanemaruju ključnu razliku između rizika i štete, što može dovesti do pogrešnih zaključaka i stigmatizacije mladih (Setty, 2019b; Patchin i Hinduja, 2020). Naime, aktualna moralna panika koja se veže uz seksting često potiskuje važne društvene rasprave o privatnosti i pristanku, čime se otežava etičko promišljanje suvremenih oblika seksualne

samoprezentacije u digitalnom prostoru (Hasinoff, 2015). Konceptualiziranje sekstinga prvenstveno kao kaznenog djela pretpostavlja da su s njim povezane inherentne štete i rizici. Diskursi o riziku i šteti danas su dominantni u tumačenju sekstinga te su izrazito rodno obilježeni — predstavljaju ovu praksu kao štetnu za djevojke i žene, dok istovremeno mogu zanemarivati slične posljedice za dječake i muškarce (Dobson, 2017). Opisana moralna panika, često nazvana i „seksting panikom“, temelji se na pretpostavci da su adolescenti ranjiva skupina koja zbog ograničene sposobnosti samoregulacije ima povećan rizik od susreta s groomingom, iznuđivanjem i/ili elektroničkim nasiljem (Villacampa, 2017; Gassó i sur., 2019). Međutim, u današnje vrijeme, dodatni sloj složenosti unosi i upotreba umjetne inteligencije u generiranju seksualiziranih sadržaja, uključujući tzv. deepfake-ove (izrada lažnih intimnih slika ili videozapisa neprepoznatljivih od stvarnih što otvara nova etička i psihološka pitanja (Viola i Voto, 2023). Drugim riječima, razvoj umjetne inteligencije dodatno zamagľuje granicu između pristanka i iskorištavanja stoga adolescentski seksting danas ne podrazumijeva samo autonomne odluke mladih, već i moguće zlouporabe identiteta, a što će se tek istraživati.

Kako je detaljnije ranije opisano, razvidno je da razumijevanje sekstinga stoga ne može biti odvojeno od šireg konteksta društvenih očekivanja, razvojnih odrednica i digitalne svakodnevice mladih.

1.3.Prevalencija sekstinga

Opisane teškoće u operacionalizaciji koncepta, a shodno tome i korištenim mjernim skalama i instrumentima u istraživanjima, uz varijabilnu dob sudionika u istraživanjima, doveli su do izraženije varijabilnosti u prevalenciji sekstinga u adolescenciji. Pokazuje se da prevalencija sekstinga varira od 9,6 % do 54 % (Van Ouytsel i sur., 2017). Uočene razlike u prevalenciji moguće su i zbog razlika u vrsti sekstinga, odnosno aktivnog (slanja i prosljeđivanja seksualnog sadržaja) i pasivnog sekstinga (primanje seksualnog sadržaja). Metaanaliza (prosječna dob 15,16 godina; raspon dobi 11 do 17 godina) pokazuje da je seksting relativno čest oblik ponašanja među adolescentima pri čemu se uviđa trend povećanja u funkciji dobi (Madigan i sur., 2018). Prema rezultatima spomenute metaanalize prosječna prevalencija slanja seksualnih sadržaja je oko 15 %, primanja seksualnog sadržaja 28 %, dok je prevalencija prosljeđivanja bez pristanka oko 12 %, primanja prosljeđenog sadržaja 8,4 % (Madigan i sur., 2018). Još i raniji rezultati više autora pokazali su da oblici sekstinga kao što su ponovno slanje ili širenje slika koje nisu njihove vlastite, i koje se stoga ne bi smatrale aktivnim sekstingom, s postocima ne prelaze 10 % (Fleschler-Peskin i sur., 2013; Temple i Choi, 2014; Villacampa i Gómez, 2016). Općenito, metaanalize pokazuju da se veća prevalencija bilježi se u pasivnim

nego aktivnim oblicima sekstinga (Madigan i sur., 2018; Mariamo i sur., 2024). Rezultati koji pokazuju da prevalencija varira o vrsti sekstinga dobiveni su i u metaanalizi koju su proveli Handschuh i suradnici (2019) u kojoj se pokazuje da je prevalencija primanja fotografija ili videa seksualnog sadržaja je 44 %, tj. dvostruko veća od prevalencije slanja istog seksualnog sadržaja (22 %). Novija metaanaliza upućuje da su procijenjene objedinjene stope prevalencije za slanje sekstinga 19,3 %, primanje 34,8 % te prosljeđivanje bez pristanka 14,5 % (Mori i sur., 2022). Drugim riječima, istraživanja pokazuju da je aktivni seksting (slanje sadržaja) znatno rjeđi u odnosu na pasivni oblik (primanje i prosljeđivanje) (Barrense-Dias i sur., 2017; Gassó i sur., 2019; Madigan i sur., 2018; Mariamo i sur., 2024).

Metaanaliza Madigan i suradnika (2018) je pokazala da prevalencija također raste i s godinom prikupljanja podataka, povećava se tijekom vremena i ovisno o kanalu za razmjenu seksualnog sadržaja, odnosno veća prevalencija dobiva se na mobilnim uređajima u usporedbi s računalima. Rezultati Nacionalnog istraživanja o sigurnosti djece na internetu (2020) provedenog 2017. godine pokazuju da je svako dvanaesto dijete u dobi od 9 do 17 godina primilo poruku sa seksualnim sadržajem, pri čemu poruka može uključivati riječi, slike ili videozapise. Rezultati istraživanja u Hrvatskoj (Milić, Duvnjak i Šincek, 2019) pokazuju da je gotovo polovina (46 %) mladih barem jednom poslala poruku seksualno sugestivnog sadržaja, 22 % mladih poslalo je fotografiju ili snimku seksualnog sadržaja, 65 % mladih primilo je poruku, a 51 % fotografiju ili snimku seksualnog sadržaja. Rezultati istraživanja (Dodaj, Prijatelj i Sesar, 2024) pokazuju da 32 % srednjoškolaca sudjeluje u slanju, 46 % sudjeluje u primanju sekstinga, 48% prosljeđuje seksting sadržaje, a 11 % srednjoškolaca navodi da je bilo žrtva prosljeđivanja.

U ovom području, zbog relativno brzih promjena u modalitetima, komunikacijskim kanalima i tehnologijama razmjene seksualiziranih sadržaja, jedan od najvećih metodoloških izazova praćenja fenomena sekstinga jest njegova temporalna valjanost (Milas, 2005). Važno je kritički promatrati vrijeme provedbe postojećih istraživanja u kontekstu društveno-tehnoloških okolnosti jer se, uslijed ubrzanog tehnološkog razvoja, obrasci sekstinga, kao i općenito obrasci online komunikacije, mogu značajno mijenjati. Na promjene u digitalnom ponašanju dodatno je utjecala i pandemija uzrokovana virusom COVID-19, čiji su dugoročni efekti na razvoj novih modaliteta i komunikacijskih kanala tek predmet istraživanja. Kako bi se povećala vanjska valjanost u ovom području (Milas, 2005), čini se da je potrebno integrirati postojeće znanstvene spoznaje te na taj način obuhvatiti sve oblike sekstinga i njegovih manifestacija, što je ključno za pouzdanu procjenu prevalencije samog fenomena.

1.4.Determinante sekstinga

Pregledom literature pokazuje se povezanost razmjene seksualnih sadržaja sa raznim individualnim i okolinskim čimbenicima. Metaanaliza Madigan i suradnika (2018) pokazala je da prevalencija raste u funkciji dobi, odnosno stariji adolescenti više razmjenjuju seksualno sugestivne sadržaje. Što se tiče spola, rezultati su neujednačeni, neka istraživanja pokazuju da nema spolnih razlika (Temple i sur., 2012; Dake i sur., 2012; Rice i sur., 2012; York i sur., 2021), no u većem broju istraživanja pokazuje se da mladići češće sudjeluju u sekstingu koji je povezan s primanjem i prosljeđivanjem, dok djevojke češće šalju i prosljeđuju seksualno sugestivne sadržaje (Mitchell i sur., 2012; Klettke i sur., 2014; Ojeda i sur., 2020), a pri čemu rezultati metaanalize pokazuju da se od djevojaka češće nego od mladića i traži da pošalju seksualno sugestivne sadržaje (Handsuh i sur., 2019). Neka istraživanja pokazuju da mladići češće sudjeluju u svim oblicima sekstinga (Molla-Esparza i sur., 2021; Hernández i sur., 2021). Rezultati metaanalize Mori i suradnika (2022) ukazuju na izraženiju učestalost primanja seksting sadržaja kod djevojaka u usporedbi s dječacima, dok je slanje takvih sadržaja češće zabilježeno među starijim adolescentima. Također, primanje seksting sadržaja među mlađim i starijim adolescentima odvija se s približno jednakom učestalošću.

Nadalje, pokazuje se da se prevalencija također razlikuje ovisno o odnosu onih koji su uključeni, odnosno seksting se pokazao češćim među seksualnim i/ili romantičnim željenim ili stvarnim partnerima (Beckmeyer i sur., 2019). Seksting, kao online ponašanje, olakšava i potiče dijeljenje osjećaja seksualnog uzbuđenja (Van Ouytsel i sur., 2017; Van Ouytsel, Walrave i Ponnet, 2019; Burén i sur., 2022). Istraživanja pokazuju da se kao najčešći motivi sekstanja kod adolescenata pokazuju: prirodan interes za razumijevanje vlastite seksualnosti i seksualnih aktivnosti (Bianchi i sur., 2017; Van Ouytsel i sur., 2018; Bragard i Fisher, 2022), pokazivanje interesa u romantičnim odnosima (Van Ouytsel i sur., 2017; Burén i Lunde, 2018; Sesar i Dodaj, 2020), percepcija sekstinga kao normativne vršnjačke aktivnosti (Walker, Sanci i Temple-Smith 2013; Maheux i sur., 2020), zabava, privlačenje pažnje i pobuđivanje ugodnih emocija kod partnera (Kandel Englander i McCoy, 2017; Sesar i Dodaj, 2020). Prema Bianchi i suradnicima (2018, 2021) uključivanje u seksting je moguće promatrati kroz tri primarne vrste motivatora: motivi vezani uz seksualnost (izražavanje i istraživanje seksualnosti među vršnjacima i intimnim partnerima); motivi traženja potvrde tjelesnog izgleda (nastojanje da se od vršnjaka dobije pozitivna povratna informacija o vlastitom tijelu); te instrumentalni motivi (izražavanje odnosne agresije ili razmjena radi koristi). Prema autorima (Bianchi i sur., 2021) kao najčešći motivi za seksting ističu seksualno zadovoljstvo i potvrda tjelesne slike.

Longitudinalno istraživanje Gámez-Guadix i Mateos-Pérez (2019) pokazalo je da mladići koriste razmjenu seksualnih sadržaja kao strategiju povećanja socijalnog statusa, odnosno motivi sekstinga se odnose na odobravanje drugih i socijalnu podršku te doživljaj privlačnosti (Eglander i McCoy, 2017) te se pokazuju kao češći motivi kod mladića nego kod djevojka budući da se seksting u socijalnom okruženju kod djevojaka doživljava negativnim (Walker, Sanc i Temple, 2013; Maes, Van Ouytsel i Vandenbosch, 2023). Prema Morelli i suradnicima (2021) dječaci češće navode instrumentalne razloge dok oni s iskustvom prvog spolnog odnosa češće navode seksualne razloge. Utvrđene su također i spolne razlike u doživljaju sekstinga (Van Oosten, Vandenbosch i Peter 2017), odnosno djevojke u odnosu na mladiće izvješćuju o nižoj razini zadovoljstva dok sekstaju, većoj zabrinutosti zbog potencijalne ugroze vlastite reputacije te se pokazalo vjerojatnijim da će doživjeti pritisak tijekom sekstinga. Dakle, djevojke u većoj mjeri doživljavaju iznuđivanje ili pritisak zbog započinjanja ili nastavka sekstinga (Jørgensen i sur., 2019).

Međutim, iako su generalno motivi sekstinga zajednički većini mladih, studija Engendera i McCoya (2017) pokazuje da više od polovine mladih koji su bili uključeni u seksting navodi da je doživjela neki oblik prisile ili nasilja da se uključe u seksting. S druge strane, neka istraživanja nalaze da mladi najčešće izvještavaju o ugodnim seksualnim iskustvima kada se radi o komunikaciji s osobama iste dobi ili nešto starije (Jonsson i sur., 2019). Prema Ojedi i suradnicima (2022) adolescenti kao najčešće razloge za slanje seksualnog sadržaja navode seksualno zadovoljenje i pritisak, dok kao najčešće razloge za prosljeđivanje bez pristanka ističu namjeru da naštetu drugoj osobi ili prekinu odnos.

1.5. Mjerenje uključenosti u seksting

Osim definiranja, jedan od značajnijih problema u istraživanju sekstinga koji proizlazi iz nejasnoće definiranosti koncepta je i različitost mjerenja (Lounsbury, Mitchell i Finkelhor, 2011; Madigan i sur., 2018, Molla-Esparza i sur., 2021). Naime, u literaturi ne postoji/e općeprihvaćena/e mjera/e, skale ni ljestvice sekstinga, a razni mjerni instrumenti koje koriste autori (u prilagođenim i izvornim verzijama), uz ograničenja varijabilnog definiranja koncepta, nedovoljno su empirijski provjereni (npr. Klettke, Hallford i Mellor, 2014; Bianchi i sur., 2021).

Postoji nekoliko načina za mjerenje sekstinga kod adolescenata, no većina istraživanja koristi izravna pitanja (Choi i sur., 2016; Casas i sur., 2019) i, u manjoj mjeri, validirane ljestvice o sekstingu (Fajardo i sur., 2013; Penado i sur., 2019). Nadalje, neke studije su definiranjem i mjerenjem razlikovale različita ponašanja sekstinga, kao što je slanje seksualno

tekstualnih poruka u odnosu na seksualno eksplicitne fotografije (npr. Drouin i Landgraff, 2012; Henderson i Morgan, 2011). Drugi istraživači su ih zajedno mjerili kao generalizirano seksualno ponašanje, odnosno sveukupno sudjelovanje u ponašanju sekstinga (npr. Lenhart, 2009; Rice i sur., 2012). Oblik i način razmjene seksualnih sadržaja je prilikom usporedbe od iznimne važnosti jer, primjerice, primanje je u procesu sekstanja pasivnija aktivnost od slanja, a korelati od interesa mogu biti različito povezani. Osim toga, u pojedinim istraživanjima prevalencije poslanih ili primljenih poruka, najčešće u mjerenje nisu uključene karakteristike osoba s kojima su mladi sekstali, odnosno razmjenjivali seksualne sadržaje (npr. prijatelj ili stranac, sadašnji/a ili bivši/a partner/ica, muškarac ili žena). Također, dob onih koji su uključeni u seksting važan je faktor jer iako se seksting može smatrati načinom izražavanja intimnosti između odraslih osoba koje su suglasne na razmjenu seksualnih sadržaja (ShafronPerez, 2009; Sesar, Dodaj i Šimić, 2019, Buren i sur., 2022), može i rezultirati uvelike različitim pravnim posljedicama ovisno o dobi pošiljatelja i/ili primatelja, pri čemu se sadržaj koji uključuje maloljetnike smatra nezakonitim (Sacco i sur., 2010; Wolak i sur., 2012, MUP, 2020; Europol 2017; 2020).

Konkretno, prva konstruirana skala za mjerenje sekstinga (Fajardo i sur., 2013) temelji se na prilagodbi upitnika Sex and Tech (Marrufo, 2012; Nacionalna kampanja za sprječavanje tinejdžerskih i neplaniranih trudnoća, 2008) i bavi se stavovima adolescenata vezanim za korištenje mobitela i interneta za slanje i primanje sekstinga. Nedostatak ovog istraživanja očituje se u malom uzorku (132 adolescenata), dok se nedostatak upitnika ogleda u tome da mjeri mišljenja i zabrinutosti u vidu stupnja slaganja, a ne učestalost sekstinga niti razloge uključivanja u seksting. Gordon-Messer i suradnici (2013) mjerili su seksting s dvije čestice: 1) jesu li ikada sekstali (tj. poslali seksualno sugestivnu голу ili gotovo голу fotografiju ili video sebe nekom drugom) koristeći svoj mobilni telefon i 2) jesu li ikada primili seksualno sugestivnu голу ili golišavu fotografiju ili video nekog drugog koga poznaju na svoj mobitel. Ovisno o odgovorima autori su kreirali varijablu seksualnog ponašanja s četiri kategorije: 1) pošiljatelji seksualnog sadržaja, 2) primatelji seksualnog sadržaja, 3) oni koji primaju i šalju seksualne sadržaje i 4) oni koji ne sudjeluju u sekstingu. Prednosti ove skale odnose se na jednostavnost, kratkoću, obuhvaćenost aspekta fotografija i videa te primanja i slanja, no nedostatak ovog mjernog instrumenta je u manjku informacija o drugim aspektima sekstinga (prosljeđivanje, tekstualne poruke, drugi elektronički uređaji npr. računalo, društvene mreže).

Dir, Cyders i Coskunpinar (2013) konstruirali su skalu sekstinga (*eng. Sexting Behaviors Scale – SBS*) zadovoljavajućih psihometrijskih karakteristika, a kojom se procjenjuje učestalost primanja i slanja seksualno provokativnih tekstova ili slika putem mobilnog telefona

ili različitih internetskih društvenih mreža. Skala se sastoji od deset čestica na kojima sudionici procjenjuju učestalost doživljenih ponašanja ili iskustava vezanih uz seksting te jedne čestice kojom sudionici procjenjuju broj partnera s kojima sekstaju. Nedostatak ove skale ogleda se u mjerenju isključivo čestine doživljenog iskustva. Morelli i suradnici (2016) adaptirali su navedenu skalu, proširili i razradili detaljnije aspekte sekstinga u vidu slanja, primanja i prosljeđivanja te uključuju kao oblik sekstinga i videe i fotografije, tko je na poslanim/primljenim fotografijama, videima te s kim su sekstali, odnosno kome su slali i od koga su primali poruke/fotografije/videe. Autori uvode i česticu koja obuhvaća percepciju pritiska, odnosno jesu li bili prisiljeni na seksting u koji su bili uključeni.

Skala Vizzuetth Herrera i suradnika (2015) validirana je na malom uzorku heterogene dobi od 16 do 50 godina te analizira seksualno ponašanje na internetu unutar formalnih veza, uključujući seksting i razloge slanja. Navedena skala ne pravi razliku između vrste seksualnog sadržaja, ne uključuje ponašanje prosljeđivanja, niti razmatra druge vrste odnosa izvan formalne veze. Skala Penada i suradnika (Penado i sur., 2019) mjeri prevalenciju seksualnog ponašanja dijeljenja slika/videozapisa, validirana je na većem uzorku, no ne uzima u obzir seksualne tekstualne poruke (samo slike/video), bivše partnere u primateljima/pošiljateljima ili razloge za aktivni seksting.

Premda postoji više skala koje su korištene u istraživanjima, one su prije svega namijenjene ili starijim adolescentima ili odraslim osobama (Dir, 2012; Chacón-López i sur., 2016), a zbog čega neke nisu ni primjenjivane, a tako ni validirane na adolescentnoj populaciji. Neke od skala mjere stavove adolescenata prema sekstingu (Weisskirch i Delevi, 2011), a ne učestalost i druge varijable povezane s razlozima, motivacijom, osobama s kojima sekstaju i sl.

Razvidno je da postoji potreba za standardiziranim instrumentom sekstinga koji bi se bavio preporukama utemeljenim na znanstvenim dokazima (Van Ouytsel i sur., 2020), a motivi sekstinga trebali bi biti sastavni dio mjernih instrumenata uključeni kako bi se specifičnije pristupilo razumijevanju prirode fenomena i konteksta u kojem se pojavljuje, posebno ako razmjena sadržaja nije konsenzualna (Kopecký, 2015; Symons i sur., 2018). Literatura ukazuje na potrebu uključivanja različitih oblika sekstinga (slanje, primanje i prosljeđivanje), moguću viktimizaciju uslijed prosljeđivanja bez pristanka, procjene konsenzualnosti, uzimajući u obzir vrstu seksualnog sadržaja i odnos između onih koji su uključeni. Pregledom novijih recentnih istraživanja, provedenih i objavljenih nakon provođenja ovog istraživanja od novokonstruiranih upitnika i skala nalaze se Skala adolescentnog sekstinga (*The Adolescent Sexting Scale - A-SextS*) (Molla Esparza i sur. 2020) te Upitnik seksting ponašanja i motiva (*Sexting Behaviour*

and Motives Questionnaire, - SBM-Q), (Del Rey, Ojeda, Casas, 2021) koji je preveden i na hrvatski (Ojeda i sur., 2025).

1.6. Povezanost sekstinga s mentalnim zdravljem

Prema Svjetskoj zdravstvenoj organizaciji mentalno zdravlje definira se kao stanje dobrobiti u kojem pojedinac ostvaruje svoje potencijale, može se nositi s normalnim životnim stresovima, raditi produktivno te je sposoban pridonositi svojoj zajednici (Svjetska zdravstvena organizacija, 2004). Također, u navedenoj definiciji navodi se da je zdravlje stanje potpunog fizičkog, psihičkog i socijalnog blagostanja, a ne samo odsustvo bolesti i nemoći, što bi značilo da bez mentalnog zdravlja nema zdravlja (Svjetska zdravstvena organizacija, 2004). Na mentalno zdravlje djece i mladih stavlja se poseban fokus s obzirom da su još u fazi svih aspekata razvoja posebno socio-emocionalnog, nerazvijenih su strategija suočavanja i time osjetljiviji na stresore u svojoj okolini, pri čemu se adolescencija ističe kao razdoblje posebnog rizika za pojavu teškoća. Pojave teškoća na planu mentalnog zdravlja imaju priličnu prevalenciju u populaciji i predstavljaju rizik za narušavanje dobrobiti u odrasloj dobi (Schultz i sur., 2020; WHO, 2021; 2025).

Prema međunarodnim procjenama i kombinaciji izvora rezultata, prevalencija teškoća mentalnog zdravlja kod djece i adolescenata u Hrvatskoj je 11,5 % (UNICEF, 2021). Prema recentnom izvješću Svjetske zdravstvene organizacije (2025) jednom od sedmero adolescenata u dobi od 10 do 19 godina dijagnosticiran je poremećaj mentalnog zdravlja; depresija, anksioznost i poremećaji ponašanja su najprisutniji, a suicid je treći vodeći uzrok smrti mladih od 15 do 29 godina.

Prema izvješću (Boniel-Nissim i sur., 2023) temeljenom na rezultatima istraživanja (Health Behaviour in School-aged Children - HBSC) na uzorku mladih u dobi od 11, 13 i 15 godina iz 44 zemlje u Europi, Središnjoj Aziji i Kanadi evidentiraju se zabrinjavajući negativni trendovi na planu mentalnog zdravlja, a u odnosu na pretpandemijsko doba. Pokazatelji ukazuju na značajan pad socijalne podrške i povećanje stresa među mladima, osobito među djevojkama koje su izvijestile o snažnijim negativnim učincima pandemije na njihov život. U cjelokupnom uzorku, o negativnom utjecaju pandemiju na mentalno zdravlje i dobrobit navodi između 17 % i 38 % adolescenata. Pregledno istraživanje Panchala i suradnika (2023) koje je obuhvatilo 61 članak s ukupno 54.999 djece i adolescenata (prosječna dob 11,3 godine; 49,7 % djevojčica) pokazuje da je tijekom *lockdowna* zabilježen značajan i znatan porast simptoma depresije i anksioznosti kod djece u usporedbi s razinama uočenima prije pandemije. Usamljenost,

psihološka uznemirenost, ljutnja, razdražljivost, dosada, strah i stres su prepoznati također kao ishodi koji se povezuju s pandemijskim mjerama (Panchal i sur., 2023).

Nadalje, rezultati ranije opisanog internacionalnog istraživanja (Cosma i sur., 2024) pokazuju da je digitalna transformacija dodatno ubrzana pandemijom COVID-19 što je dovelo do povećane upotrebe digitalnih tehnologija, a što pokazuju i rezultati istraživanja u Hrvatskoj (Vejmelka, Matkovic, Rajter, 2022). Iako većina adolescenata izvještava o intenzivnom, ali neproblematičnom korištenju društvenih mreža i igara, između 2018. i 2022. godine zabilježen je značajan porast problematične upotrebe društvenih mreža, a koja se povezuje s višim razinama psihološke uznemirenosti, depresivnosti i anksioznosti (Panchal i sur., 2023). U izvješću Svjetske zdravstvene organizacije (WHO, 2024) navodi se da sve veća prisutnost intenzivnije uporabe tehnologija upućuje na rastući broj adolescenata izloženih riziku od emocionalnih, školskih i socijalnih poteškoća.

1.6.1. *Internalizirane i eksternalizirane teškoće*

Internalizirani i eksternalizirani simptomi čine temelj uobičajenih psihijatrijskih poremećaja kao što su anksioznost, depresija i poremećaji ponašanja (Nivard i sur., 2017). Najčešće primjenjivana klasifikacija psiholoških teškoća u literaturi temelji se na razlikovanju internaliziranih i eksternaliziranih problema (Achenbach, 1966; Achenbach i sur., 2001; Achenbach i sur., 2008). Internalizirani problemi i simptomi se odnose na teškoće usmjerene na sebe, odnosno odražavaju unutarnji distres te uključuju anksioznost, depresivnost, socijalno povlačenje te psihosomatske tegobe, dok se eksternalizirani simptomi odnose na reakcije i ponašanja u odnosu na okolinu u vidu ljutnje, kršenja pravila, agresivnog i delinkventnog ponašanja (Achenbach, 1966; Achenbach i sur., 2001; Achenbach i sur., 2008; Cosgrove i sur., 2011; Nivard i sur., 2017). Pokazuje se da djevojke izvještavaju o generalno većoj razini teškoća u odnosu na mladiće - i internaliziranih i eksternaliziranih, s iznimkom da su kod mladića više istaknute eksternalizirane teškoće u vidu kršenja pravila i delinkvencije (Rudan i sur., 2005; Macuka, 2016; Nivard i sur., 2017; Liu i sur., 2023; Antia i sur., 2023). Achenbach i suradnici (2016) su također iste rezultate dobili pregledom 693 znanstvenih članaka, čime je obuhvaćeno gotovo 650 tisuća djece i adolescenata sa svih kontinenata svijeta. Detaljnije analize na hrvatskom uzorku (Macuka, 2016) mlađih adolescenata i adolescentica (12 – 15 godina) pokazale su, iako male, ali značajne razlike u povezanosti rizičnih ponašanja prema spolu, pri čemu su korelacije kod adolescentica bile nešto više ($r = 0,50$) nego kod adolescenata ($r = 0,37$). Također, općenito su korelacije među pojedinim internaliziranim sindromima bile

veće kod adolescentica nego kod adolescenata, dok su korelacije za eksternalizirane sindrome bile gotovo jednake.

Istraživanja pokazuju kako postoji pozitivna povezanost između ove dvije dimenzije (Achenbach i sur., 2008; Rudan i sur. 2005; Macuka, 2016), što ukazuje da se ne radi o međusobno isključivim teškoćama. Visoka povezanost različitih skupina teškoća ukazuje kako internalizirani i eksternalizirani problemi nisu međusobno isključivi te da adolescenti i adolescentice koji postižu visoke rezultate na jednoj skupini teškoća postižu i više rezultate na drugoj skupini teškoća (Macuka, 2016). Visoka prevalencija komorbiditeta poremećaja objašnjava se postojanjem međusobno povezanih internalizirajućih i eksternalizirajućih psihopatoloških dimenzija, što je u skladu s transdijagnostičkim modelima. Ovi modeli polaze od pretpostavke da su korelacije unutar pojedinih dimenzija (npr. unutar internaliziranih ili unutar eksternalizirajućih simptoma) izraženije nego korelacije među tim dvjema dimenzijama (Kessler i sur., 2011; Askari i sur., 2022).

Prema Achenbachu i suradnicima (2016) internalizirani i eksternalizirani problemi u djece i mladih predviđaju kasnije teškoće mentalnog zdravlja. Recentna istraživanja u Hrvatskoj i svijetu ukazuju na porast internaliziranih, uz istovremeni pad eksternaliziranih teškoća u adolescentnoj dobi (Rezo Bagarić, 2023; Rajhvajn Bulat i sur., 2024; Askari i sur., 2022). Takav trend predstavlja poseban izazov s obzirom na to da su internalizirane teškoće teže prepoznatljive od strane okoline, što povećava rizik od nepravovremenog prepoznavanja. To je osobito zabrinjavajuće s obzirom na njihovu povezanost s autoagresivnim ponašanjima, uključujući samoozljeđivanje i suicidalnost (Rezo Bagarić, 2023; Rajhvajn Bulat i sur., 2024; Askari i sur., 2022).

Pregled studija o povezanosti sekstinga i mentalnog zdravlja pokazuje da su rezultati nedosljedni i bez jasnog zaključka (Klettke, Hallford i Mellor, 2014; Frankel i sur., 2018; Hu, Clancy, Klettke, 2023). Razlog nekonzistentnih rezultata o povezanosti teškoća mentalnog zdravlja i sekstinga može proizlaziti i iz razlika u definiranju sekstinga, mjerenja, metodologije ili čak zbog nejasne diferencijacije između onih adolescenata koji sekstaju dobrovoljno ili pod prisilom. Dok neki istraživači ne nalaze povezanosti između sekstinga i mentalnog zdravlja (Temple i sur., 2014; Frøyland i sur, 2024), drugi navode negativnu ulogu sekstinga na mentalno zdravlje, u vidu povišene razine depresije i anksioznosti (Van Ouytsel i sur., 2015; Ybarra i Mitchell, 2014; Mori i sur., 2019; Thulin i sur., 2023; Holfeld i sur., 2024). Seksting je prema nekim studijama faktor rizika za suicidalnu ideaciju (i izravno i neizravno preko elektroničkog nasilja i depresije) (Medrano, Lopez Rosales i Gámez-Guadix, 2018), delikvenciju (Lee, Moak i Walker, 2016; Mariamo i sur., 2024). U longitudinalnom istraživanju

sekstinga i internaliziranih simptoma (Burić, Garcia i Štulhofer, 2021) koje se provodilo od 2015. do 2017. godine, pokazalo se da seksting tekstualnim porukama i slikama nije bio povezan sa simptomima depresije/anksioznosti i samopoštovanjem u uzorku hrvatskih adolescentica praćenih tijekom 20 mjeseci. Autori navode da su nepovoljni obiteljski čimbenici, kao i vršnjački konformizam povezani s češćim sekstingom i narušenijim mentalnim zdravljem.

U literaturi seksting se povezuje s nizom rizičnih ponašanja, uključujući rizično seksualno ponašanje (npr. spolni odnosi bez zaštite, česta promjena partnera), konzumaciju alkohola i opijanje, korištenje marihuane te pušenje cigareta (Benotsch i sur., 2013; Dake i sur., 2012; Mori i sur., 2019). Nadalje, neka istraživanja ukazuju na povezanost sekstinga s drugim oblicima eksternaliziranih simptoma, osobito s teškoćama u regulaciji ponašanja, impulzivnošću, agresivnošću te sklonošću kršenju pravila (Jiménez-Barbero i sur., 2016; Mariamo i sur., 2024). Povećan rizik od online viktimizacije pritom se dodatno povezuje s izraženijom sklonošću adolescenata s teškoćama u ponašanju prema različitim rizičnim oblicima online ponašanja, a ulogu u tome imaju i zajednički predisponirajući čimbenici poput traženja uzbuđenja, dezinhibicije te prisutnosti psihosocijalnih teškoća (Vural, Yeşim i Kilic, 2015; Baumgartner i sur., 2012; Hernández i sur., 2021). Rezultati istraživanja Kurup i suradnika (2022) ukazuju na povezanost sekstinga putem poruka s izraženijim eksternalizirajućim simptomima, poput agresivnosti i kršenja pravila, no ta je povezanost potvrđena isključivo kod djevojaka. Autori to objašnjavaju razlikama u percepciji, socijalnim normama i motivima uključivanja u seksting između djevojaka i mladića.

Novija istraživanja pokazuju da je uključenost u seksting povezana s više *cyberviktimizacije* (npr. iznuda seksualnih materijala, *grooming*) (Medrano, Lopez Rosales i Gámez-Guadix, 2018, Gasso i sur., 2020; Tamarit i sur., 2021). Seksting ponašanje, kao oblik viktimizacije, može biti povezano s povećanim rizikom za razvoj simptoma depresije i anksioznosti. Istraživanja pokazuju da je viša razina depresivnih simptoma povezana s intenzivnijim korištenjem interneta (Tokunaga i Rains, 2010; Holoyda i sur., 2018; Hernandez i sur., 2021), dok se učestalije i problematičnije korištenje interneta dovodi u vezu s većom pojavnosti sekstinga (Holoyda i sur., 2018; Medrano, Lopez Rosales i Gámez-Guadix, 2018).

Prema Mori i suradnicima (2019), vezano uz posljedice po mentalno zdravlje, dob adolescenata također igra važnu ulogu, odnosno kod mlađih adolescenata nalazi se više teškoća mentalnog zdravlja. Kako adolescenti stare, čini se da su simptomi teškoća mentalnog zdravlja sve više povezani sa sekstingom pod prisilom, a ne s dobrovoljnim sekstingom (romantično-eksperimentalni aspekt), pri čemu su stariji tinejdžeri manje pod pritiskom (eksperimentalni seksting) (Klettke i sur., 2019; Choi, Van Ouytsel i Temple, 2016). Prema Gasso i suradnicima

(2019) odnos između sekstinga i simptoma narušenog mentalnog zdravlja, tj. depresije i anksioznosti posredovan je prisilom, viktimizacijom i dobi mladih. Dakle, pretpostavlja se da su psihološki aspekti adolescenata povezani na neki način sa sekstingom - potencijalno kao prediktori ponašanja sekstinga ili kao posljedice, međutim, posebno kada se uzme u obzir seksualna prisila ili viktimizacija (Gasso i sur., 2019; Holoyda i sur., 2018; Thulin i sur., 2023).

Prosljeđivanje i primanje prosljeđenog seksting sadržaja mogu se smatrati oblicima seksualnog nasilja i pornografije bez pristanka (Barrense-Dias i sur., 2020) te mogu imati ozbiljne posljedice i za pošiljatelja i za primatelja, uključujući psihološki stres (Klettke i sur., 2019; Lu, Baumler i Temple, 2021), ciberviktimizaciju (Gámez-Guadix i Mateos-Perez, 2019), uznemiravanje (Englander, 2015), iznuđivanje (Wolak i sur., 2018; Patchin i Hinduja, 2020; Gámez-Guadix i sur., 2022) i optužbe za dječju pornografiju (Philip, 2021). Za usporedbu, konsenzualno slanje i primanje sekstinga nije dosljedno povezano s lošijim ishodima po mentalno zdravlje kao što su simptomi depresije, anksioznosti i stresa (Klettke i sur., 2019; Lu, Baumler i Temple, 2021).

Istraživanje Klettke i suradnika (2019) upućuje da razmjenjivanje seksualnih sadržaja samo po sebi ne dovodi do negativnih posljedica za mentalno zdravlje, ali je slanje seksualno provokativnih poruka i slika pod prisilom ili nagovorom te dobivanje takvih poruka i slika kada su one neželjene povezano s nižim samopoštovanjem, više simptoma stresa, depresije, anksioznosti, posttraumatskog stresnog poremećaja, suicidalnih misli i pokušaja suicida.

1.6.2. *Slika o sebi*

Adolescencija je razdoblje oblikovanja svog vlastitog seksualnog identiteta, tjelesne promjene povezane s pubertetom usmjeravaju pažnju na tijelo, izgled i pitanja privlačnosti, a te promjene potiču i promjene u slici o tijelu (Lindberg i sur., 2007). Istraživanja koja se bave povezanosti slike o sebi i sekstinga pokazuju neusklađene rezultate tog međuodnosa. S jedne strane istraživanja pokazuju da je narušena slika o sebi povezana s rizičnim seksualnim ponašanjem kod adolescenata (Magnani i sur., 2001; Wild i sur., 2004; Schoes i sur., 2016; Bianchi i sur., 2017) dok druga istraživanja pokazuju da ne predviđa razmjenu seksualnog sadržaja putem mobilnog telefona (Vanden Abeele, Roe i Eggermont, 2012; Burić, Garcia i Štulhofer, 2021).

Prema Scholes-Balogu, Franckeu i Hemphillu (2016) viša razina samopoštovanja povezana je sa smanjenim izgledima za slanje seksualiziranih fotografija i videozapisa. Jedno retrospektivno istraživanje pokazalo je da je rano sazrijevanje kod djevojaka povezano s većim osjećajem seksualne privlačnosti, ali i s većim tjelesnim samopromatranjem i nižom razinom

tjelesnog samopoimanja (Grower i sur., 2019). Prema nekim autorima kao čimbenik rizika u online okruženju identificira se tjelesno samopoštovanje, a što se objašnjava na način da potreba adolescenata za potvrdom vrijednosti i povratnim informacijama o njihovom tjelesnom izgledu ih može dovesti do problematičnog ponašanja, a što samim time povećava njihovu ranjivost na seksualnu viktimizaciju na internetu (Burén i sur., 2025). Jedno nedavno istraživanje pokazalo je da su zabrinutosti vezane uz tjelesni izgled kod adolescentica pozitivno povezane s uspostavljanjem intimnih odnosa sa strancima upoznatima putem interneta, što također može biti prediktor seksualne viktimizacije u online okruženju (Longobardi i sur., 2021). U istraživanju Tamarit i suradnika (2021) pokazuje se da ovisnost o internetu predviđa seksualnu viktimizaciju na internetu te da tjelesno samopoštovanje i seksting posreduju u odnosu između ovisnosti i seksualne online viktimizacije kod adolescenata.

Istraživanje Buréna i suradnika (2025) pokazalo je da tjelesno samopoštovanje nije značajno povezano sa sekstingom. Rezultati su pokazali da su djevojke i mladići koji su izvijestili o ranijem pubertetskom sazrijevanju pokazali veću vjerojatnost uključivanja u seksting, a taj je odnos je posredovan uvjerenjima o tjelesnom izgledu. Nalazi upućuju na to da disfunkcionalna uvjerenja o izgledu imaju veći utjecaj na seksting adolescenata od općeg tjelesnog samopoštovanja. Istraživanje na studentima u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini (Sesar, Dodaj i Jandrić, 2021) pokazalo je da studenti koji sudjeluju u sekstingu postižu niže rezultate na ljestvici samopoštovanja te više rezultate na podljestvici atribucije tjelesnog samopoštovanja (razina uvjerenja pojedinca da drugi njihov tjelesni izgled doživljavaju pozitivno). Također, rezultati ukazuju da se samopoštovanje pokazalo značajnim prediktorom slanja polugolih ili golih fotografija dok je atribucija tjelesnog samopoštovanja bila značajan prediktor svih oblika seksting ponašanja. Autori navedeno pojašnjavanju time da osobe s nižim samopoštovanjem šalju i prosljeđuju seksualno eksplicitan sadržaj zbog negativne slike o sebi i sumnje u vlastite sposobnosti, odnosno traže potvrdu i prihvatanje od drugih kako bi povećale osjećaj vlastite vrijednosti.

U istraživanjima, kao što je prikazano ranije, prevladava mjerenje konstrukta samopoštovanja, dok istraživanja koja se ispituju odnos samopoimanja i sekstinga su u tek manjem broju i uglavnom se bave samopoimanjem seksualnosti (npr. Marengo, Settanni i Longobardi, 2019). Premda se nerijetko spomenuti termini samopoštovanja i samopoimanja koriste sinonimno, slični su i međusobno pozitivno povezani te pokazuju sličan smjer i odnos varijabla važna ih je razlikovati (Stenhaug i Solem, 2024; Weber i sur., 2023; Mullan i sur., 2023). Samopoimanje je obuhvatniji konstrukt koji se odnosi na percepciju vlastite kompetencije, snage i pozitivne vlastite vrijednosti, odnosno podrazumijeva percepciju vlastitih

kompetentnosti ili samopoimanje, želje i težnje o tome kakav jest i tko bi pojedinac želio biti te samopoštovanje kao evaluacijski dio kojim s procjenjuje vlastita vrijednost i sposobnosti (Humphrey, 2004; Grozdek, Kuterovac-Jagodić, Zarevski, 2007). Samopoštovanje se definira kao stav koji osoba ima prema sebi, a koji može biti pozitivan ili negativan (Rosenberg, 1979). Dakle, slika o sebi obuhvaća cjelokupni doživljaj sebe i svog identiteta, pojam o sebi (samopoimanje), kao i doživljaj vlastite vrijednosti (samopoštovanje) (Majdak i Kamenov, 2009). Longitudinalno istraživanje Kurupa i suradnika (2022) pokazalo je da je kod djevojaka seksting tekstualnim porukama povezan s povećanom razinom eksternaliziranih simptoma te dva aspekta samopoimanja (nižom razinom percepcije vlastite kompetencije i vlastite vrijednosti).

Prema jednom istraživanju kod adolescenata veća važnost fizičkog izgleda u samopoimanju bila je povezana s pozitivnijim stavovima prema sekstingu kod djevojaka dok je kod mladića takve stavove predviđala internalizacija tjelesnih ideala (Speno i Aubrey, 2019). Brojna istraživanja su utvrdila negativnu povezanost samopoštovanja/slike o sebi s internaliziranim i eksternaliziranim teškoćama (npr. Wouters i sur., 2018; Lee i Stone 2012; Muarifah i sur., 2022).

1.7. Drugi oblici seksualno rizičnih ponašanja na internetu povezani sa sekstingom

Prema nekim autorima, osnovni preduvjeti za seksting kao oblik normativnog i istraživačkog seksualnog ponašanja obuhvaćaju uzajamno povjerenje između pošiljatelja i primatelja te mogućnost kontrole i zaštite privatnosti generiranog seksualiziranog sadržaja. Međutim, specifičnosti suvremenih komunikacijskih tehnologija, uključujući njihove tehničke mogućnosti i povezane sigurnosne rizike, dovode u pitanje ostvarivost i pouzdanost ovih preduvjeta (Chatzinikolaou i Lievens, 2020). Seksting je već početkom ovog desetljeća identificiran kao potencijalno rizično ponašanje (Mitchell i sur., 2007; 2012), a od tada se intenzivno istražuje u kontekstu vršnjačkog nasilja i iznuđivanja, kao i u okviru seksualnog zlostavljanja (Morelli i sur., 2016; Sklenarova i sur., 2018; De Santisteban i Gámez-Guadix, 2018; Wolak i sur., 2018; Gámez-Guadix i Mateos-Pérez, 2019; Jonsson i sur., 2019).

Recentna literatura ističe povezanost različitih oblika online ponašanja, uključujući elektroničko nasilje, seksting, seksualno iznuđivanje i ucjene, online grooming/vrbovanje, seksualno zlostavljanje putem interneta te seksualnu solitaciju (Wolak i sur., 2018; De Santisteban i Gámez-Guadix, 2018; Gasso i sur., 2019; Gámez-Guadix i Mateos-Pérez, 2019; Doyle i sur., 2021). Prema nekim autorima, navedene pojave potvrđuju modele

poliviktimizacije i kumulativnog rizika, koji ukazuju na to da je jedan oblik online viktimizacije često usko povezan s iskustvom drugih vrsta online viktimizacije (Evans, Li i Whipple, 2013; Machimbarrena i sur., 2018; Montiel, Carbonell i Pereda, 2016; Doyle i sur., 2021; Maes i Vandenbosch, 2022). Drugim riječima, istraživanja naglašavaju da se viktimizacija rijetko događa izolirano, već je ponovljena i višestruka viktimizacija u virtualnom okruženju gotovo neizbježna, što proizlazi iz same naravi digitalnog prostora (Montiel, Carbonell i Pereda, 2016; Machimbarrena i sur., 2018; Vejmelka, Strabić i Jazvo, 2017). Osim toga, pri razumijevanju ovih pojava nužno je uzeti u obzir specifičnosti adolescentnog korištenja digitalnih medija, pri čemu su njihovi online i offline svjetovi isprepleteni i čine integriranu cjelinu njihove svakodnevne stvarnosti (Subrahmanyam i Smahel, 2011).

Elektroničko nasilje

Brojna istraživanja ukazuju na povezanost sekstinga i doživljavanja elektroničkog nasilja (Reyns i sur., 2013; Jasso i sur., 2018; DeSantisteban i Gámez-Guadix, 2018; Gámez-Guadix i Mateos-Pérez, 2019; Barrense-Diasa i sur., 2022). Ponašanja variraju od prosljeđivanja bez pristanka inicijalno dobrovoljno poslanog seksualno sadržaja, nastavaka kontaktiranja žrtve od strane počinitelja usprkos tome što žrtva to ne želi, daljnjeg poticanja uspostave seksualnog kontakta, korištenja sadržaja za uznemiravanje tipu ucjene, iznude ili prijetnje (Walker i Sleath, 2017; Wolak i sur., 2018). Neki autori promatraju nekonsenzualno prosljeđivanje intimnih sadržaja kroz prizmu vršnjačkog nasilja, ističući zajedničke karakteristike poput neravnoteže moći između žrtve i počinitelja te pritiska vršnjačke skupine (Ojeda i sur., 2019; Finkelhor i sur., 2021). Istraživanja pokazuju i to da iskustvo elektroničkog nasilja predviđa uključivanje u aktivnosti sekstinga, odnosno da se seksting može javiti posljedično nakon iskustva elektroničkog nasilja (Van Ouytsel i sur., 2017; Mariamo i sur., 2024), a što je u skladu s rezultatima istraživanja da je jedna od posljedica elektroničkog nasilja upravo smanjenje samopouzdanja i javljanje depresivne simptomatologije (Hinduja i Patchin, 2011; Kowalski i sur., 2014; Lee i sur., 2025). Prema nekim autorima, ova simptomatologija na emocionalnom planu je povezana s predikcijom uključivanja u seksting, ali i motivima uključivanja u seksting koji se odnose na ispitivanje doživljaja privlačnosti, odobravanje od strane drugih i socijalnu podršku, što se istovremeno pokazuje kao češći motiv kod mladića (Walker, Sancu i Temple, 2013; Temple i sur., 2014; Eglander i McCoy, 2017; Gámez-Guadix i Mateos-Pérez, 2019).

Grooming ili vrbovanje

Prema Luksemburškim smjernicama (2016) *grooming* je kratko ime za vrbovanje djeteta u seksualne svrhe (*eng. solicitation of children for sexual purposes*) i podrazumijeva sljedeće elemente: (1) uspostava kontakta i kontaktiranje djeteta; ako je na internetu; (2) s namjerom da se dijete namami, privuče ili nagovori; (3) te stupi u bilo koju seksualnu aktivnost bilo kojim sredstvima, putem informacijsko-komunikacijskih tehnologija ili uživo. Novijim spoznajama u definiciju se dodaje element korištenja tehnologije u slučaju online komunikacije (Interagency Working Group on Sexual Exploitation of Children, 2025).

Iako još uvijek postoje primjeri „polaganog“ zbližavanja sa žrtvom, dinamika se u posljednjih nekoliko godina znatno promijenila, odnosno u novije vrijeme je period između inicijalnog stupanja u kontakt s djetetom i ishoda često izuzetno kratak jer se počinitelj fokusira na brzo pridobivanje žrtve, a ne na uspostavljanje povjerljivog odnosa. U novim terminološkim smjernicama (Interagency Working Group on Sexual Exploitation of Children, 2025) naglašava se da se u mnogim slučajevima vrbovanja djeca i mladi seksualno zlostavljaju i iskorištavaju isključivo online, a „susret“ se nikada ne realizira uživo, zbog čega se definicija ne bi trebala ograničiti samo na situacije u kojima je pokušao i/ili ostvaren fizički susret. U procesu groominga potiče se proizvodnja materijala seksualnog zlostavljanja djece i često je povezan s drugim oblicima seksualnog iskorištavanja, poput seksualne ucjene i iznude (Interagency Working Group on Sexual Exploitation of Children, 2025). Iz navedenog razloga ponekad se preferira termin seksualno iskorištavanje djece na internetu kako bi se obuhvatili ne samo konkretni postupci, kao što je vrbovanje, već i drugi, direktniji i prisilni oblici vrbovanja djece u seksualne svrhe (Interagency Working Group on Sexual Exploitation of Children, 2016, 2025).

U znanstvenoj terminologiji, vrbovanje ili namamljivanje (*eng. grooming, cybergrooming*) je definirano kao proces kojim odrasla osoba, najčešće putem elektroničkih medija, pristupa djetetu, gradi odnos utjecaja i zadobiva njegovo povjerenje, s ciljem daljnjeg uključivanja djeteta u seksualiziranu komunikaciju i dijeljenje seksualiziranih sadržaja odnosno na uključivanje u (seksualne) zlostavljačke aktivnosti putem interneta i/ili uživo (Craven, Brown i Gilchrist, 2006; Kloess, Beech i Harkins, 2014; Gámez-Guadix, Borrajo i Almendros, 2016; Gámez-Guadix i Mateos-Pérez, 2019; Almeida i Barreiros, 2024, Schittenhelm i sur., 2024). Izraz namamljivanje/vrbovanje odnosi na situaciju u kojoj će potencijalni počinitelj stvoriti mogućnosti zlostavljanja stjecanjem povjerenja djeteta kako bi ga pripremio za zlostavljanje, bilo online ili uživo (McAlinden, 2006; Hernandez i sur., 2021).

Seksualno iznuđivanje

Seksualno iznuđivanje (*eng. sexual extortion of children*) podrazumijeva ucjene i prijetnje, primjerice da će se objaviti ili proslijediti postojeći seksualni sadržaji žrtve ako se žrtva ne uključi u daljnje seksualne aktivnosti (Patchin i Hinduja, 2020; Wolak i sur., 2018; De Santisteban i Gámez-Guadix, 2018). Prema nekim autorima korišteni termin „sekstortion/iznuda“ u području zaštite djece ne upućuje da je u pitanju seksualno iskorištavanje djeteta i nosi rizik trivijalizacije djela (Interagency Working Group on Sexual Exploitation of Children, 2016, 2025). Unatoč tomu što žrtve iznuđivanja najčešće prvobitno iz svog doživljaja bez jasne prisile šalju sadržaj *dobrovoljno*, što govori o doživljaju djeteta posredovanim vrbovanjem tijekom procesa groominga (Tamarit, 2021), dvije trećine ih kaže da su to činili pod pritiskom i na nagovor (Wolak i sur., 2018). Istraživanja pokazuju visoku povezanost iznuđivanja i nekonsenzualnog sekstinga što autori objašnjavaju time da žrtve mogu posjedovati određene karakteristike koje ih čine ranjivijima i podložnijima riziku za oba oblika viktimizacije (Gámez-Guadix i sur., 2022).

Međunarodni i domaći podatci pokazuju porast broja prijave kaznenih djela seksualnog zlostavljanja i iskorištavanja djece putem interneta zbog čega predstavlja ozbiljan društveni problem, pri čemu tehnologija omogućava počiniteljima sve lakši i anonimniji pristup žrtvama, dok su djeca i odrasli često nesvjesni rizika virtualnog okruženja (Jurinić, Vejmelka i Galiot, 2020).

Seksualno zlostavljanje na internetu

Jedna od prvih obuhvatnijih definicija nastala je još 2011. godine u sklopu pregleda literature ROBERT projekta Europske komisije (Quayle, Jonsson, Lööf, 2012; Ainsaar i Lööf, 2011). Online (cyber) seksualno zlostavljanje tada je definirano kao uključivanje djeteta u seksualne aktivnosti putem interneta te je istaknuto značajno preklapanje između zlostavljanja djece online i uživo, s kontaktom ili bez njega. Definicija je obuhvatila distribuciju, preuzimanje i pregledavanje materijala koji prikazuju zlostavljanje djece (fotografije i videozapise), internetsko poticanje djece i mladih na izradu vlastitog materijala, njihovo uključivanje u seksualne chatove ili druge internetske seksualne aktivnosti te dogovor sastanaka uživo s ciljem seksualne aktivnosti, što je također poznato kao vrbovanje i mamljenje.

Prema recentnim terminološkim smjernicama (Interagency Working Group on Sexual Exploitation of Children, 2025) seksualno zlostavljanje djece online nije novi ni zaseban oblik zlostavljanja već digitalno okruženje olakšava i omogućuje različite manifestacije postojećih oblika seksualnog zlostavljanja djece te povećava dostupnost djece počiniteljima. Predlaže se

da se oznaka „online” koristi za označavanje okruženja i konteksta u kojem se zlostavljanje odvija, a ne kao naziv zasebnog oblika zlostavljanja. Seksualno zlostavljanje online podrazumijeva i seksualno zlostavljanje koje je počinjeno izvan mreže, ali se ponavlja dijeljenjem materijala na internetu, primjerice putem slika ili videozapisa. Za seksualno zlostavljanje djece koje se odvija uz pomoć tehnologije (npr. online vrbovanje) preporučuje se i naziv je tehnologijom omogućeno (ili posredovano) seksualno zlostavljanje djece (*eng. technology-facilitated child sexual abuse*).

Prema nekim autorima (Hamilton-Giachritsis i sur., 2020) seksualno zlostavljanje online zapravo je tehnologijom posredovano seksualno zlostavljanje jer obuhvaća sve oblike seksualnog iskorištavanja i zlostavljanja djece u kojima digitalne tehnologije (npr. internet, pametni telefoni, društvene mreže, aplikacije za poruke) igraju ključnu ulogu – bilo kao sredstvo komunikacije, distribucije sadržaja ili izvršenja samog zlostavljanja. Prema rezultatima istraživanja, seksting često prethodi seksualnoj sollicitaciji, a najčešći istraženi oblici seksualne sollicitacije uključuju seksualno eksplicitne ili sugestivne razgovore, razmjenu privatnih, pornografskih ili erotskih slika, opisivanje seksualnih aktivnosti, sudjelovanje u cyberseksu te druženja i seksualne aktivnosti uživo (Gámez-Guadix i Mateos-Pérez, 2019). Počinitelji u ovom procesu koriste strategije koje uključuju razvijanje posebnog odnosa povjerenja s djetetom, nježno pomicanje granica, seksualizirane razgovore, emocionalne ucjene, traženje da se čuvaju tajne, poticanje doživljaja krivnje, potkupljivanje i prijetnje (Craven, Brown i Gilchrist, 2006; Gámez-Guadix i Mateos-Pérez, 2019). Specifičnost seksualnog zlostavljanja putem interneta je u tome da svako ponovljeno pregledavanje i/ili dijeljenje takvog materijala predstavlja novo kršenje prava djeteta (Interagency Working Group on Sexual Exploitation of Children, 2025).

Iako se počinitelji seksualnog zlostavljanja djece najčešće poistovjećuju s odraslima, Patterson, Ryckman i Guerra (2022) ovu problematiku sagledavaju iz perspektive prema kojoj počinitelji seksualnog zlostavljanja djece putem interneta ne moraju nužno biti odrasle osobe nego i dijete može biti počinitelj, osobito ako se nalazi u poziciji moći u odnosu na drugo dijete. Seksting, primjerice, podrazumijeva razmjenu seksualno eksplicitnog sadržaja među vršnjacima, pri čemu djeca mogu djelovati kao počinitelji kada takav sadržaj šalju i prosljeđuju trećim osobama, koristeći ga kao sredstvo prijetnje i ucjene, a s ciljem izazivanja srama, poniženja ili emocionalne patnje. Drugim riječima, seksualno uznemiravanje može se očitovati i u obliku vršnjačkog seksualnog zlostavljanja (*eng. sexual bullying*) (Interagency Working Group on Sexual Exploitation of Children, 2025). Premda zlostavljanje među vršnjacima ne mora nužno biti povezano sa seksualnim zlostavljanjem ili iskorištavanjem, može sadržavati

opisane elemente te biti povezano s neželjenim slanjem seksualnih sadržaja (sekstingom), groomingom i seksualnom ucjenom. Pojam seksualnog zlostavljanja među vršnjacima ponekad se koristi za opisivanje prisile, zastrašivanja ili nagovaranja na seksualnu aktivnost od strane vršnjaka, odnosno neželjenog pritiska vršnjaka da dijete sudjeluje u seksualnom činu. Osim toga, seksualno zlostavljanje među vršnjacima može se pojaviti i kao oblik elektroničkog nasilja.

Predikcija seksualnog zlostavljanja putem interneta i posljedice po mentalno zdravlje

Pokazalo se da dobrovoljno kreiranje internetskog seksualnog sadržaja (najčešće seksting) nakon godinu dana predviđa primanje seksualnih zahtjeva od strane odrasle osobe (Gámez-Guadix i Mateos-Pérez, 2019). Istovremeno, pokazuje se da je seksualno iznuđivanje prediktor uključivanja u seksting, proces progresivne seksualizacije zapravo je namamljivanje ili vrbovanje, tzv. grooming (De Santisteban, i sur., 2018; Gasso i sur., 2020; Hernandez i sur., 2021), a što se objašnjava sličnosti sa tradicionalnim oblikom seksualnog zlostavljanja, odnosno traumatskom seksualizacijom kao posljedicom traume zlostavljanja (Paolucci, Genuis i Violato, 2001; Gámez-Guadix i Mateos-Pérez, 2019). Drugim riječima, iskustvo seksualnog zlostavljanja uživo i/ili online povećava vjerojatnost da se mladi uključuju u seksualizirana ponašanja poput sekstinga jer počinitelji žrtve nagovaraju ili namamljuju u seksualne aktivnosti kroz dulji vremenski period, a tijekom kojeg opravdavaju i normaliziraju takva seksualizirana ponašanja s ciljem čim dužeg zadržavanja u takvom odnosu (Mitchell i sur., 2008; Jonsson i sur., 2019). Navedeni rezultati potvrđuju i prethodne empirijske dokaze da seksting kao online ponašanje prethodi primanju seksualnih zahtjeva od strane odraslih osoba, odnosno seksualne sollicitacije od strane odrasle osobe, a što autori objašnjavaju time da je jedan od mogućih razloga da seksting povećava izloženost počiniteljima u vidu dijeljenja informacija ili seksualiziranih fotografija i sadržaja, a koje se potom mogu koristiti za uznemiravanje ili prijetnju žrtvi, odnosno elektroničko nasilje (Reyns i sur., 2014; Gámez-Guadix i Mateos-Pérez, 2019; Barrense-Diasa i sur., 2022; Finkelhor i sur., 2021).

Faktori poput ranije viktimizacije, disfunkcionalnih odnosa, niskog samopoštovanja, depresije, rizičnih online ponašanja i ženskog spola povećavaju vjerojatnost seksualne viktimizacije, osobito kada se pojavljuju u kombinaciji (Wolak i sur., 2010; Mitchell i sur., 2001; 2007b; Whittle i sur., 2015; Turner, Finkelhor i Colburn, 2023). Seksualno zlostavljanje online može imati jednako ozbiljne traumatske posljedice kao i tradicionalni oblik seksualnog zlostavljanja koji uključuju penetraciju (Hamilton i sur., 2017; Jonsson i sur., 2019). Posebno

su ranjivi adolescenti koji su iskusili oba oblika viktimizacije, što potvrđuje model poliviktimizacije (Finkelhor, Ormrod i Turner, 2007).

1.8. Pravni okvir sekstinga

Razmjena seksualnih sadržaja, kao dio online aktivnosti, iako dobrovoljna i služi istraživanju vlastite seksualnosti mladih posebice u vrijeme adolescencije, istovremeno predviđa povećanu vjerojatnost doživljavanja seksualnog zlostavljanja na internetu. Od neizmjerne je važnosti razlikovati razmjenu seksualnih sadržaja koja se odvija kao međuvršnjačko ponašanje (uz napomenu da je i tada potencijalno rizičan) ili kao dio konsenzualne seksualne komunikacije između dvije odrasle osobe od razmjene koja se odvija između djeteta/adolescenta i odrasle osobe. Razmjena seksualnog sadržaja između odrasle osobe i djeteta može predstavljati oblik iskorištavanja i/ili biti kvalificirana kao kazneno djelo. S obzirom na povećane rizike povezane s razmjenom seksualnih sadržaja na internetu, važno je u ovom radu osvrnuti se i na postojeće zakonske okvire koji imaju za cilj zaštitu mladih i sprječavanje oblika seksualnog zlostavljanja online.

Na međunarodnoj razini, pravni okvir zaštite djece od seksualnog iskorištavanja i zlostavljanja temelji se na nizu dokumenata koji definiraju obveze i standarde djelovanja država potpisnica. Relevantni međunarodni dokumenti su: Konvencija o pravima djeteta (1991), Konvencija o kibernetičkom kriminalu (2002), Konvencija Vijeća Europe o zaštiti djece od seksualnog iskorištavanja i seksualnog zlostavljanja, poznata kao Lanzarote konvencija (2007), te Direktiva 2011/93/EU o suzbijanju seksualnog zlostavljanja, seksualnog iskorištavanja djece te dječje pornografije (2011). Konvencija Vijeća Europe o zaštiti djece od seksualnog iskorištavanja i seksualnog zlostavljanja, cjeloviti je međunarodni instrument koji se prema seksualnom zlostavljanju djece postavlja kao prema kaznenom djelu, u Hrvatskoj je stupila na snagu za 1.1. 2012. godine (Vejmelka, Brkić i Radat, 2017).

Vijeće Europe (2024) 2024. godine predložilo je revidiranje Direktive iz 2011. godine na način da se ažuriranju kazneno pravne regulative Europske unije, uvedu strože kazne, prošire definicije kaznenih djela, kriminaliziraju svi oblici seksualnog zlostavljanja i seksualnog iskorištavanja djece, uključujući i one putem interneta i digitalnih alata. U Prijedlogu se sugerira zamjenjivanje dosadašnjeg termina „dječja pornografija“ i uvođenje alternativnog termina - materijal o seksualnom zlostavljanju djece, a što je u skladu novim smjernicama o štetnosti ranije korištenog termina i već je široko primjenjiv izvan pravnog konteksta (Interagency Working Group on Sexual Exploitation of Children, 2016, 2025). Uredba o sprečavanju i

suzbijanju seksualnog zlostavljanja djece (2025), donesena od strane Vijeća Europe, ima za cilj jačanje odgovornosti internetskih platformi kroz odstupanje od pravila o zaštiti podataka u sektoru elektroničkih komunikacija, omogućujući otkrivanje, prijavu i uklanjanje sadržaja koji uključuju seksualno zlostavljanje djece. Trenutačno je na snazi kao privremena mjera do 2026. godine, nakon čega se očekuje donošenje novog zakonodavnog okvira Europske unije.

Države potpisnice Lanzarote konvencije definirale su minimalnu dobnu granicu za seksualni pristanak koja varira između 14 i 16 godina (FRA, 2018). Ukupno je 17 država s minimalnom dobi 14 ili 15 godina (Austrija, Bugarska, Češka, Njemačka, Danska, Estonija, Grčka, Francuska, Hrvatska, Mađarska, Italija, Poljska, Portugal, Rumunjska, Švedska, Slovenija, Slovačka), 10 država s minimalnom dobi 16 ili 17 godina (Belgija, Cipar, Španjolska, Finska, Irska, Litva, Luksemburg, Latvija, Nizozemska, Ujedinjeno Kraljevstvo) te jedna država s minimalnom dobi od 18 godina (Malta). Prema Kaznenom zakonu Republike Hrvatske, dobna granica za pristanak na seksualni odnos jest 15 godina.

Hrvatski zakonodavni okvir usklađivan je s navedenim konvencijama i odredbama, o čemu će detaljnije niže biti riječi. U Hrvatskoj je prema kaznenom zakonodavstvu (Kazneni zakon, NN 125/11, 144/12, 56/15, 61/15, 101/17, 118/18, 126/19, 84/21, 114/22, 114/23, 36/24), kažnjivo ostvarivanje bilo kakvog spolnog kontakta s djetetom mlađim od 15 godina, bez obzira na njegov pristanak, osim u slučajevima dobrovoljnih spolnih odnosa između djece čija dobna razlika ne prelazi tri godine. Također, zabranjeno je snimanje, pribavljanje, prosljeđivanje, prikazivanje, pokazivanje, posjedovanje i pristupanje fotografijama ili snimkama koje prikazuju djecu mlađu od 18 godina u seksualnim aktivnostima ili njihove intimne dijelove tijela (MUP, 2025). Premda hrvatski zakonski okvir, koji obuhvaća cyberkriminal, ne koristi u potpunosti suvremenu terminologiju u području seksualnog zlostavljanja djece, njegovi su propisi usklađeni s relevantnim međunarodnim standardima i smjernicama (Vejmelka i Jurinić, 2020).

U odnosu na povijesni razvoj inkriminacije u izvornom kaznenom zakonu iz 1997. godine po prvi put je definirano je i uvedeno kazneno djelo kroz članak 196. Iskorištavanje djece ili maloljetnih osoba za pornografiju (NN 110/97). Izmjenama iz 2001. godine i posjedovanje sadržaja dječje pornografije postaje kažnjivo, iz 2004. godine (NN 105/04) omogućeno je i kazneno sankcioniranje distribuiranje pornografskog sadržaja putem računalnih mreža. Kazneni zakon iz 2011. godine (NN 125/11) donosi značajne reforme usklađene s međunarodnim standardima, uključujući zaštitu djece od spolnog zlostavljanja i iskorištavanja. Uvedena je nova Glava Kaznenog zakona XVII „Kaznena djela spolnog zlostavljanja i iskorištavanja djeteta“, čime se šire inkriminacije učinjenih na štetu djece, uvode nova kaznena

djela kao što su spolni odnos bez pristanka, mamljenje djece za zadovoljenje spolnih potreba, podvođenje i upoznavanje djece s pornografijom, istaknute su informacijsko - komunikacijske tehnologije, a kazne zatvora su povećane. Daljnja izmjena iz 2018. godine (NN 118/18) dodatno pooštrava odredbe za iskorištavanje djece za pornografske predstave i uvodi strože kazne. Detaljan pregled povijesne inkriminacije ovih kaznenih djela u hrvatskom zakonodavstvu može se pronaći u već nekim objavljenim radovima (npr. Vejmelka, Brkić i Radat, 2017; Jurinić, Vejmelka i Galiot, 2020).

Radi boljeg razumijevanja sadašnje kaznenopravne zaštite djece (Kazneni zakon, NN 125/11, 144/12, 56/15, 61/15, 101/17, 118/18, 126/19, 84/21, 114/22, 114/23, 36/24), u nastavku se sistematizirano prikazuju kaznena djela spolnog zlostavljanja i iskorištavanja djeteta propisana Glavom XVII. Kaznenog zakona Republike Hrvatske (čl. 158.–166. KZ/11), uz navođenje važećih zakonskih odredbi i propisanih kazni. Spolna zlorporaba djeteta mlađeg od petnaest godina (čl. 158.) obuhvaća svaku spolnu radnju s djetetom mlađim od 15 godina, pri čemu se za spolni odnošaj ili s njim izjednačenu radnju propisuje kazna zatvora od tri do dvanaest godina, a za bludne radnje kazna od jedne do osam godina, neovisno o postojanju prisile. Spolna zlorporaba djeteta starijeg od petnaest godina (čl. 159.) odnosi se na zlorporabu položaja, povjerenja ili ovisnosti, uz kaznu zatvora od tri do osam godina. Zadovoljavanje pohote pred djetetom mlađim od petnaest godina (čl. 160.) sankcionira se kaznom zatvora do tri godine, a obuhvaća činjene spolnih radnji namijenjenih zadovoljenju vlastite ili tuđe pohote kao i činjenje djela iz članka 153. do 155. (silovanje, teška kaznena djela protiv spolne slobode, bludne radnje), 158. ili 159. Kaznenog zakon. Mamljenje djece za zadovoljavanje spolnih potreba (čl. 161.), poznato i kao grooming, odnosi se na namamljivanje ili vrbovanje djeteta u svrhu spolnih radnji putem informacijsko komunikacijskih tehnologija ili na drugi način kažnjava se zatvorom od šest mjeseci do pet godina; obuhvaća počinjenje kaznenih djela iz članka 158., 163. i 164. Podvođenje djeteta (čl. 162.) obuhvaća namamljivanje, vrbovanje ili poticanje djeteta na spolne radnje, kao i organiziranje tih radnji najčešće radi stjecanja koristi, uz kaznu zatvora od tri do dvanaest godina. Iskorištavanje djece za pornografiju (čl. 163.) obuhvaća korištenje djeteta za izradu, prikazivanje ili širenje pornografskog materijala te se kažnjava zatvorom od jedne do deset godina. Iskorištavanje djece za pornografske predstave (čl. 164.) odnosi se na organiziranje, omogućavanje ili sudjelovanje u pornografskim prikazima u kojima sudjeluje dijete ili osoba koja izgleda kao dijete, uz kaznu zatvora do dvanaest godina. Upoznavanje djece s pornografijom (čl. 165.) sankcionira svako izlaganje djeteta pornografskim sadržajima ili omogućavanje pristupa pornografiji, s propisanom kaznom zatvora do pet godina. Teška kaznena djela spolnog zlostavljanja i iskorištavanja djeteta (čl.

166.) obuhvaćaju kvalificirane oblike navedenih kaznenih djela kada je djetetu nanесena teška tjelesna ozljeda, naruшен tjelesni ili emocionalni razvoj, kada je djelo počinjeno nad posebno ranjivim djetetom ili je počinjeno na osobito okrutan način, od strane bliske osobe, više počinitelja ili kada je dijete ostalo trudno, uz kaznu zatvora od pet do petnaest godina, dok ako je uslijed djela nastupila smrt djeteta, počinitelj se kažnjava kaznom zatvora od najmanje deset godina ili dugotrajnim zatvorom.

Zakonodavni okviri većine zemalja Europske unije nema eksplicitnu jasnoću postupanja i provedbe zakona kada se radi o sekstingu među djecom koja zakonski nisu kazneno odgovorna (Chatzinikolaou i Lievens, 2020). U Mišljenju Odbora Lanzarote (2019) seksting među djecom (stvaranje, posjedovanje, primanje i dijeljenje seksualno ili eksplicitnih slika/videozapisa samih sebe putem mobilne tehnologije) kada je namijenjen isključivo za privatnu upotrebu djece ne predstavlja ponašanje povezano s materijalom o seksualnom zlostavljanju djece. Istovremeno, i dalje su prisutne nejasnoće, npr. izostaje informacija trebaju li djeca imati dob za seksualni pristanak da bi se njihovo ponašanje izuzelo od kaznenog djela i sl. Također, u Mišljenju se navodi da kaznena prijava za ponašanja vezana uz materijale o seksualnom zlostavljanju djece (npr. svjesno ili namjerno nuđenje, omogućavanje ili dijeljenje fotografija namijenjenih privatnoj upotrebi drugima) treba biti posljednja opcija te da se u takvim slučajevima mogu primijeniti prikladnije mjere ili stručna pomoć.

Dosadašnje izmjene i dopune pravnog okvira pokazale su pozitivan trend šire inkriminacije i strožih kazni, pri čemu su se uskladile s terminološkim i tehnološkim promjenama te omogućile dosljedniju primjenu i provedbu. Nastavak izmjena i dopuna zakona nužan je radi učinkovitije zaštite djece od novih rizika, osiguravanja dosljedne provedbe te usklađivanja pravnog okvira s međunarodnim standardima i suvremenom terminologijom.

1.9. Teorijski pristupi za razumijevanje sekstinga

Postoji veći broj autora koji seksting pokušavaju pojasniti većim brojem različitih teorija, no najveći broj istraživanja je ateoretičan, a što proizlazi iz novosti samog koncepta te nejasnoća u njegovoj operacionalizaciji. Dosadašnji napori istraživača nisu polučili jasnim, obuhvatnim i provjerenim teorijskim modelom kojim se mogao objasniti seksting (Vrselja, Pacadi i Maričić, 2015; Smahel i sur., 2020). Izostanak jasnog i specifičnog teorijskog okvira, kao i ateoretičnost istraživanja ne odnosi se samo na seksting nego i za druga online ponašanja kao što je, na primjer, elektroničko nasilje, ujedno i najistraživanije online ponašanje. Neka od

istraživanja se bave samim sekstingom kao fenomenom, neka polaze od dolje navedenih teorija uz prilagodbe postojećih teorija koje pomažu u razumijevanju fenomena.

U nastavku će biti prikazane neke od teorija kojima se u literaturi seksting pokušavao pojasniti. Kriminološke teorije seksting sagledavaju uglavnom s aspekta delinkventnog ponašanja, a objašnjenja sekstinga kao vršnjačko normativno očekivanog ponašanje u adolescentnoj dobi se pronalaze u razvojnim teorijama kao i drugim specifičnim teorijama (npr. teorija seksualnih skripti, teorija planiranog ponašanja) koje će biti detaljnije opisane.

1.9.1. *Teorija rutinskih aktivnosti*

Prema teoriji rutinskih aktivnosti (Cohen i Felson, 1979) kazneno djelo nije slučajna pojava, već je rezultat međuodnosa tri komponente, odnosno prema osnovnim načelima ove teorije nužno je postojanje interakcije između tri ključna čimbenika: (1) motiviranog počinitelja, (2) pogodne žrtve i (3) odsustvo sposobnog čuvara. Osnovna pretpostavka teorije odnosi se na tezu da je razina rizika od počinjenja zločina određena međusobnim djelovanjem ovih čimbenika. Drugim riječima, prema ovoj teoriji ako je motiviranom počinitelju dostupna potencijalna podobna žrtva koja nije na odgovarajući način zaštićena od viktimizacije, vjerojatno će se dogoditi kazneno djelo. Originalna teorija pokazala je visoku razinu prediktivnosti različitih oblika problematičnih ponašanja i pojave viktimizacije, kao i u prepoznavanju faktora koji ju uzrokuju (Jackson i sur., 2006; Spano i Freilich, 2009; Choi, 2008).

Brojni autori ističu da se teorijom rutinskih aktivnosti mogu objasniti i analizirati različiti oblici cyberkriminala, uključujući elektroničko nasilje te seksualno iskorištavanje i zlostavljanje online (Kirwan i Power, 2012; Mesch, 2009; Bossler i Holt, 2010; Ngo i Paternoster, 2011; Leukfeldt i Yar, 2016; Wick i sur., 2017) Prema toj teoriji, društveno neprihvatljiva ponašanja najčešće se javljaju u situacijama kada se istovremeno pojave: motivirani počinitelj sa neograničenim i nesmetanim pristupom računalu ili internetu, prigodna meta koju počinitelj percipira kao dostupnu i ranjivu (što može biti bilo koje umreženo računalo i njegov korisnik), te nedostatak zaštitnih mehanizama koji bi mogli spriječiti viktimizaciju, poput roditeljske kontrole ili filtriranja sadržaja.

Prema Bossleru i Holtu (2010) ključni element u odabiru žrtve s aspekta ove teorije upravo su svakodnevni obrasci rutine, odnosno provođenja slobodnog vremena. Veći intenzitet korištenja interneta, osobito društvenih mreža, može povećati vjerojatnost izloženosti motiviranom počinitelju, a vrsta informacija koje mladi pružaju koristeći društvene mreže i njihova komunikacijska sredstva mogu ih učiniti prikladnim žrtvama za viktimizaciju putem

interneta. Istraživanja usmjerena na provjeru primjenjivosti teorijskih okvira u digitalnom kontekstu ukazuju da intenzivnija i rizičnija upotreba interneta korelira s učestalijom izloženošću adolescenata elektroničkom nasilju, kao i s povećanom sklonošću prema počinjanju elektroničkog nasilja (Marcum, Higgins i Ricketts, 2010; Navarro i Jasinski, 2012; Vejmelka, Strabić i Jazbo, 2017). Arnold i suradnici (2005) otkrili su da, ako se uz korištenje društvenih mreža uključuju druge rizične aktivnosti u slobodno vrijeme, njihova se razina podobnosti povećava, a samim time i vjerojatnost počinjenja zločina (Schreck i Fisher 2004). Na primjer, žrtve koje objavljuju informacije o sebi na internetu pružaju počiniteljima veću mogućnost procjene ranjivosti, odnosno podobnosti. Neke prethodne studije sugerirale su da počinitelji strateški biraju okruženja u kojima mogu pristupiti žrtvama (Olson i sur., 2007; Webster i sur., 2012), a što u kombinaciji s tendencijom adolescenata da stvaraju bliske internetske odnose na internetu, može povećati šanse da počinitelj i žrtva stupe u online interakciju te ovisno o motivaciji počinitelja ostvare seksualnu interakciju online ili uživo.

Jedini element ove teorije koji nije jednako ili uopće primjenjiv za objašnjavanje online viktimizacije mladih po ranije navedenim istraživanjima je treći element, odnosno pretpostavljeni utjecaj zaštitnih čimbenika, u ovom kontekstu operacionaliziran kroz roditeljsku kontrolu i nadzor (putem software-a ili direktno), s obzirom da online okruženje nema u potpunosti mogućnost nadgledanja aktivnosti od strane čuvara (prema izvornoj teoriji) jer su aktivnosti djece najčešće neprimijećene i neregulirane od strane skrbnika (Marcum i sur, 2010, Livingstone i Helsper, 2008; Mesch, 2009; Espelage, Rao i Craven 2013). Iako se inače kao manjkavost ove teorije smatra da teorija sugerira tko će najvjerojatnije biti žrtva viktimizacije, ali ne tko je počinitelj, te primarno pojašnjava situacijske faktore i perspektivu, odnosno identificira determinante viktimizacije, u kontekstu razumijevanja sekstinga isto je njezina prednost ako polazimo iz perspektive djece, odnosno potencijalnih žrtava. Nadalje, iako je manjak nadzora nad aktivnostima djece od strane čuvara primarno slabost ove teorije u području zlostavljanja putem interneta, u ovom kontekstu je primjenjiva jer upravo taj čimbenik koji izostaje povećava vjerojatnost viktimizacije i smanjuje mogućnost reagiranja i zaštite od strane odraslih, odnosno dovodi do veće vjerojatnosti negativnih iskustava na internetu.

1.9.2. *Teorija mogućnosti*

Teorija mogućnosti je također kriminološka teorija prema kojoj je seksting oblik delikventnog ponašanja. Prema teoriji mogućnosti (Hindelang i sur., 1978) temelj za delinkventno ponašanje je prilika koju pojedinac stvara životnim iskustvom izlaganja rizičnim situacijama i aktivnostima. U okviru ove teorije, uporaba i vrijeme provedeno u korištenju

digitalnih tehnologija, izloženost različitim pa i seksualnim sadržajima online, konzumacija alkohola i psihoaktivnih tvari povećavaju vjerojatnost uključivanja u seksting (Reyns i sur., 2014). Na studentskom uzorku teorija mogućnosti djelomično je potvrđena, pri čemu je utvrđeno da izlaganje seksualnim iskustvima značajno povećava vjerojatnost daljnjeg uključivanja u seksting (Reyns i sur., 2014). Stil života i životne rutine u kontekstu niske samokontrole identificirani su kao ključni medijatori, što ukazuje na potrebu daljnjeg unaprjeđenja kriminoloških teorijskih modela za objašnjenje fenomena sekstinga. Naknadna istraživanja (Schoeps i sur., 2020) ukazuju da životne okolnosti povezane s ponašanjem obilježenim visokim rizikom i smanjenom samokontrolom, odnosno dezinhibicijom, doprinose povećanoj vjerojatnosti sudjelovanja u rizičnim oblicima sekstinga, uz naglasak da se navedena povezanost ne odnosi na sve oblike sekstinga.

1.9.3. *Teorija socijalne kontrole*

Među ostalim kriminološkim teorijama koje djelomično uspijevaju objasniti seksting ističe se i teorija socijalne (samo)kontrole. Ova teorija, kao i teorija mogućnosti, polazi od hipoteze da seksting ima jednake odrednice kao i druga delikventna ponašanja. Prema teoriji socijalne kontrole/samokontrole (Gottfredson i Hirschi, 1990; Hirschi, 1979) socijalne veze sprečavaju osobu od uključivanja u delinkventno ponašanje te da kod svih pojedinaca koji sudjeluju u određenom ponašanju postoji jednaka motivacija za takvim ponašanjem. Drugim riječima, delinkventno ponašanje se uči opažanjem drugih. Ako uzmemo bazične postavke teorije, odnosno da snažne socijalne veze s izraženim društveno prihvaćenim normama odvrćaju pojedinca od devijantnoga djelovanja, kao i povezivanja sa socijalno devijantnim pojedincima, u situacijama kada socijalne veze slabe, pojedinci se često ponašaju delinkventno (Hirschi, 1969). U revidiranoj teoriji kontrole (Gottfredson i Hirschi, 1990) kao ključna determinanta delikventnog ponašanja ističe se razina samokontrole, a što je ona niža postoji veća vjerojatnost uključivanja u ponašanja delikventnog tipa. Autori nisku razinu samokontrole povezuju s neadekvatnim razvojem socijalizacije u ranom djetinjstvu, pri čemu ističu manjkavu ulogu adekvatnih roditeljskih kompetencija. Dakle, prema ovoj teoriji adolescenti s nižom razinom samokontrole emocionalno se povezuju s njima jednakim vršnjacima, odnosno s njima se poistovjećuju te se uključuju u činjenje delinkventnih, odnosno rizičnih aktivnosti i/ili djela.

1.9.4. *Teorija seksualnih skripti*

Prema teoriji socijalnih skripti (Gagnon i Simon, 2005) seksualnost i seksualno ponašanje sagledavaju se kao društveni fenomen, seksualnost pojedinca je „skriptirana”,

odnosno vođena internaliziranim normama o seksualnom ponašanju. Ponašanje pojedinca se usmjerava prema općem i usvojenom znanju, uvjerenjima i očekivanjima o tipičnosti seksualne interakcije (Symons, Ponnet, Walrave i Heirman, 2018), o odgovarajućem ponašanju i značenjima koja se pripisuju određenim seksualnim ponašanjima (Masters, Casey, Wells i Morrison, 2013).

Autori seksualno skriptiranje tumače kroz tri dimenzije koje su međusobnom djelovanju (Symons, Ponnet, Walrave i Heirman, 2018): kulturalni scenariji (zajednička kulturna shvaćanja i medijska prezentacija), interpersonalno (interakcije i razgovori s drugim ljudima iz okoline o seksualnosti i seksualnom ponašanju) i interindividualno (osobna interpretacija doživljenih informacija i iskustava) skriptiranje. Sukladno navedenom, poznavanje društveno očekivanih scenarija ne znači automatski i njihove odobravanje. Svaki pojedinac konstruira vlastite seksualne skripte na temelju usvojenih društvenih normi, promatranja socijalne okoline te osobnog iskustva oblikovanog kroz procese socijalnog učenja (Wiederman, 2005). Dakle, unatoč velikom dijelu sličnosti u socijalnim normama između pojedinaca iste kulture, postoje i određene razlike u vlastitim skriptama.

Skripte su različite i definirane spolnim, odnosno rodnim razlikama. Drugim riječima, norme za muškarce i žene se u određenoj mjeri razlikuju sukladno razlikama u seksualnosti, rodnim ulogama i uvjerenjima o seksualnosti ovisno o spolu (Tolman i sur., 2015). Skripte daju odgovor na pitanja o značenju određenih ponašanja, pružaju smjernice o očekivanjima od partnera. Primjerice, jedan od tipičnih skriptova je da muškarci iniciraju seksualnu aktivnost dok je za žene tipičniji skript da su usmjerenije na emocionalne odnose i više kontroliraju svoju seksualnost (Symons i sur., 2018). Tipična značajka tradicionalnih seksualnih skripti je ta da su muškarci seksualno aktivniji, usredotočeniji na seksualno zadovoljstvo, istraživanje i iniciranje seksualne aktivnosti što utječe i na socijalni status muškaraca. Za žene je tradicionalni skript da su seksualno pasivnije, više usredotočene na emocionalne odnose i intimnost te sklonije ograničavanju odnosno osobnoj kontroli svoje seksualnosti, a što se dijelom može povezati i sa rizikom od trudnoće (Wiederman, 2005; Jewell i Brown, 2013; Symons i sur., 2018). Prema ovoj teoriji kada muškarci, odnosno žene slijede svoje uobičajene skripte niska je anksioznost u odnosu vezano uz taj aspekt jer su ponašanja partnera predvidiva.

Povećana izloženost medijskim sadržajima povezuje se sa širim kontekstom oblikovanja seksualnih želja i predodžbi, što može imati izravan utjecaj na konkretna seksualna ponašanja (Van Ouytsel i sur., 2017). U tom smislu, prisutnost seksualiziranih rodnih stereotipa i usvojenih ponašajnih obrazaca (skripti) može predstavljati prediktor uključenosti mladih u seksualizirana ponašanja, uključujući i seksting (Jewell i Brown, 2013; Lippman i Campbell,

2014). Sukladno navedenome, seksualne skripte usmjeravaju i ponašanja u kontekstu sekstinga. Skripte koje mladi slijede u vezi sa sekstingom često su oblikovane kroz percipirane normativne vršnjačke obrasce ponašanja, pri čemu su dodatno pod utjecajem prethodnih seksualnih iskustava te izloženosti seksualiziranim sadržajima u medijima (Rodgers, 2023).

Kako je prethodno istaknuto, uključivanje u seksting ima različite rodno uvjetovane posljedice: za dječake i mladiće ono se često povezuje s pozitivnim vršnjačkim statusom i društvenim očekivanjima o izravnijem izražavanju seksualnog interesa, dok se kod djevojčica i djevojaka očekuje suzdržanost i postavljanje granica. Njihovo uključivanje u seksting može rezultirati negativnom percepcijom okoline, narušavanjem reputacije i socijalnim sankcijama (Lippman i Campbell, 2014; Van Ouytsel i sur., 2017; Symons i sur., 2018). U tom kontekstu, djevojke se nerijetko nalaze u stanju ambivalencije – između udovoljavanja društvenim očekivanjima i vlastitih seksualnih potreba, ali i zahtjevima partnera (Davidson, 2015).

Istraživanja ukazuju na povezanost sekstinga sa specifičnim rizičnim seksualnim ponašanjima, uključujući nezaštićene spolne odnose, konzumaciju psihoaktivnih supstanci prije odnosa te veći broj seksualnih partnera (Symons i sur., 2018). Drugim riječima, adolescenti koji usvajaju manje tradicionalne seksualne skripte skloniji su uključivanju u alternativne oblike seksualnog izražavanja, osobito kada ih percipiraju kao društveno prihvatljive ili normativne (Walker, Sancu i Temple-Smith, 2013; Symons i sur., 2018; Hernández i sur., 2021).

1.9.5. *Teorija planiranog ponašanja*

Prema teoriji planiranog ponašanja (Ajzen, 1985, 1991) donošenje odluka i predviđanje ponašanja pojedinca moguće je na osnovi namjere, koja je determinirana stavom o ponašanju, subjektivnim normama i percepcijom kontrole ponašanja. Namjera se u ovoj teoriji pokazuje kao najvažniji prediktor ponašanja te što je osoba motiviranija za određeno ponašanje ono je vjerojatnije. Snaga namjere determinirana je s preostala tri elementa teorije. Stavovi se odnose na procjenu posljedica određenih ponašanja, pri čemu su pozitivne posljedice, u odnosu na negativne, snažniji prediktor ponašanja. Subjektivne norme se odnose na unutarnje i vanjske pritiske kao rezultat percepcije očekivanja okoline spram pojedinca i prema teoriji ponašanje koje se očekuje od pojedinca vjerojatnije će se manifestirati. Percepcija kontrole ponašanja podrazumijeva vjerovanje pojedinca o njegovoj vlastitoj sposobnosti da provede određeno ponašanje, a imajući u vidu izazove i resurse (Ajzen, 2002; 2020). Percipirana kontrola ponašanja sastoji se od dvije dimenzije: percipirane kontrole i doživljaja samoeфикаsnosti. Sažeto rečeno, prema ovoj teoriji stav, subjektivne norme i percepcija kontrole ponašanja pojedinca proizlaze iz bihevioralnih, normativnih i kontrolnih uvjerenja koja osoba ima o

određenom ponašanju. Prednost ove teorije ogleda se u njezinoj sposobnosti da obuhvati i individualne čimbenike, ali i vanjske utjecaje – poput percipiranog društvenog pritiska – koji mogu utjecati na odluku adolescenata da se uključe u seksting.

Objašnjenja utemeljena na teoriji planiranog ponašanja tijekom posljednjih desetak godina nastoje kontekstualizirati i objasniti pojavu sekstinga. Prema istraživanju Walravea i suradnika (2014) u kojem se seksting objašnjava teorijom planiranog ponašanja subjektivne norme su se pokazale najvažnijim prediktorom ponašanja, pri čemu su prijatelji i romantični partneri najvažniji izvori percipiranog pritiska. Stavovi su se pokazali kao sljedeći najsnažniji prediktor dok su na namjeru sekstanja utjecali isključivo očekivani pozitivni ishodi. Percipirana kontrola ponašanja značajno je, ali slabo povezana s namjerom uključivanja u seksting. Ključno vjerovanje koje oblikuje percepciju kontrole jest uvjerenje adolescenata da seksting češće prakticiraju s osobama kojima vjeruju. Također, utvrdili su da spol može utjecati na stavove i subjektivne norme prema sekstingu, ali ne i na percipiranu kontrolu ponašanja. Konkretnije, utvrđeno je da djevojke iskazuju nepovoljnije stavove i manje odobravajuće subjektivne norme u odnosu na mladiće. Liong i Cheng (2017) detaljnije su istražili spolne razlike u kontekstu teorije planiranog ponašanja i sekstinga, pri čemu su utvrdili da mladići u odnosu na djevojke, iskazuju pozitivnije stavove, snažnije subjektivne norme i višu razinu samoučinkovitosti vezano uz seksting. Također, kod djevojaka je utvrđena pozitivna povezanost između subjektivnih normi i namjere za seksting, dok je percipirana kontrola ponašanja bila negativno povezana sa sekstingom – s izraženijim učinkom kod mladića.

Novije istraživanje Dodaj i suradnika (2023) pokazalo je da od tri temeljna čimbenika teorije, jedino subjektivne norme nisu imali značajan utjecaj na namjeru za seksting. Dobiveni rezultati pokazuju da stavovi, normativna vjerovanja i kontrola izravno predviđaju namjeru za seksting, dok kontrolna vjerovanja neizravno utječu na namjeru putem percipirane kontrole ponašanja. Rezultati istraživanja na adolescentima pokazuju da stavovi prema sekstingu ne predviđaju seksting izravno, već putem seksualno permissivnih stavova, a koji su onda povezani sa češćim slanjem i prosljeđivanjem, ali ne i primanjem sekstinga (Dodaj i sur., 2024). Istraživanje koje se bavilo ponašanjem promatrača u situacijama nedobrovoljnog prosljeđivanja sekstinga (Maes, Van Ouytsel i Vandenbosch, 2024) pokazuje da mladi koji imaju pozitivan stav, osjećaj da društvo očekuje njihovo reagiranje, snažnije uvjerenje da i drugi reagiraju skloniji su postupati kao aktivni promatrači u situacijama nekonsenzualanog dijeljenja, a ta namjera zatim vodi i do stvarnog aktivnog djelovanja i reagiranja.

1.9.6. *Teorija socijalnog učenja*

Prema teoriji socijalnog učenja (Bandura, 1977) pojedinci uče ne samo kroz vlastito iskustvo, već i promatrajući ponašanja drugih, pri čemu ishodi tih ponašanja igraju ključnu ulogu u njihovom usvajanju. U adolescenciji, vršnjačke skupine postaju značajan model, a pozitivne posljedice određenih ponašanja mogu dodatno potaknuti njihovo oponašanje. Socijalno-kognitivna teorija (Bandura, 2009) dodatno naglašava ulogu promatranja i imitacije uzora, osobito u digitalnom okruženju, gdje se društvene norme oblikuju kroz ponašanje vršnjaka ili influencera, osobito kada su takva ponašanja društveno prihvaćena ili nagrađena (Feltman i Szymanski, 2018). Proces identifikacije kao rezultat percepcije bliskosti ili intimnosti s osobama iz online svijeta, posebice utjecajnijim (tzv. influenceri) objašnjava se parasocijalnim odnosima (Hoffner i Bond, 2022).

Povratne informacije na društvenim mrežama mogu igrati izravnu ulogu u povećanom angažmanu na društvenim mrežama i u ishodima mentalnog zdravlja mladih (Pérez-Torres, 2024). Budući da je adolescencija faza koju karakterizira potreba za pripadanjem društvenoj skupini ili prihvaćanjem od strane vršnjaka te su vršnjačke povratne informacije na društvenim mrežama vrlo važne za identitet adolescenata, online odnosi mogu potaknuti učenje određenih ponašanja kroz modeliranje ili imitaciju, što može u konačnici imati pozitivan ili negativan utjecaj (Bandura, 2009).

Adolescenti se u digitalnom kontekstu koriste različitim oblicima samoprezentacije s ciljem oblikovanja pozitivne slike o sebi, pri čemu je prisutna tzv. pozitivna pristranost. Potreba za prihvaćanjem od strane vršnjaka i sklonost socijalnoj usporedbi dodatno pojačavaju važnost ovih strategija u procesu formiranja identiteta (Schreurs i Vandenbosch, 2021). Broj pratitelja i lajkova povećava percipirani društveni status, ali i doprinosi širenju ideacije o imaginarnoj publici kojoj se adolescent obraća (Popovac i Hadlington, 2020). Istraživanja pokazuju da su adolescenti osjetljiviji na online povratne informacije od odraslih, brže uče i prilagođavaju svoje ponašanje u skladu s dobivenim reakcijama (Da Silva i sur., 2018). Društvene mreže omogućuju prilagodbu online identiteta kako bi se potaknule pozitivne reakcije, što dodatno utječe na oblikovanje ponašanja (Koutamanis i sur., 2015). Percepcija online publike može djelovati motivirajuće ili ograničavajuće, a što se može odraziti i na offline svijet (Lavertu i sur., 2020). Adolescenti razvijaju svijest o zamišljenoj publici i svoje objave često usklađuju s njezinim pretpostavljenim očekivanjima, što dodatno pojačava osjećaj njezine prisutnosti (Cingel i Krcmar, 2014). Budući da su online povratne informacije javne, dugotrajne i lako dostupne, negativne reakcije mogu imati negativan utjecaj na samopoštovanje i percepciju

vlastite vrijednosti (Koutamanis i sur., 2015). Sukladno tome, nužno je razumijevanje međudjelovanja društvenih, psiholoških i interpersonalnih čimbenika u razvoju identiteta adolescenata u digitalnom okruženju (Pérez-Torres, 2024).

Jedno od objašnjenja i rizičnih ponašanja unutar teorije učenja koje pruža mogućnost razumijevanja sekstinga je da proizlazi iz utjecaja vršnjaka. Dakle, promatranje drugih može utjecati na vjerojatnost da će se adolescenti upustiti u seksting. Neki autori navode da na seksting mogu utjecati mediji i kultura društvenih medija u kojima su prikazi seksualnosti sve prisutniji, poželjniji i u kojima se o seksualnosti otvoreno govori (Chalfen, 2009; Winstone i sur., 2024). Doživljaj vršnjačke podrške sekstingu identificiran je kao prediktor razine uključivanja u sekstanje (Van Ouytsel i sur., 2017; Hu, Clancy i Klettke, 2023).

1.9.7. *Bronfenbrennerov socioekološki model*

Bronfenbrennerov socioekološki model (2005) najpoznatiji je model za razumijevanje dječjeg razvoja, a pretpostavlja da se dijete razvija u svom neposrednom okruženju. Ovaj integrativni teorijski pristup pridonosi objašnjenju različitih okruženja/sustava na dijete, a koji su međusobno povezani i u interakciji. U teoriji se polazi od osobnih obilježja djeteta, uz djelovanje mikrosustava, mezosustava, egzosustava i makrosustava. Dakle, pojedinačni čimbenici (biološki čimbenici, osobna povijest, konzumacija psihoaktivnih tvari, stavovi), uz čimbenike mikrosustava (odnosi pojedinca s obitelji, prijateljima, vršnjacima, učiteljima) koji predstavljaju neposredno okruženje pojedinca u interakciji su i čine mezosustav. Osim neposrednih utjecaja, sustavi kao što su društvene zajednice, susjedstva i mediji (egzosustav), kao i kultura i politika (makrosustav), posredno utječu na pojavu određenog ponašanja te se pretpostavlja da ti distalni sustavi utječu na pojedine niže razine sustava.

Uzimajući u obzir kompleksnost utjecaja tijekom odrastanja, neki autori (Dodaj i Sesar, 2021) navode da upravo ovaj model može pružiti holistički pristup sekstingu jer ne postoji jedinstven faktor koji može objasniti sudjelovanje u razmjeni seksualnih sadržaja, dok se ponašanja mogu objasniti čimbenicima rizika u nekoliko sustava koji okružuju pojedinca i imaju izravan ili neizravan utjecaj na ponašanje adolescenata.

Neka istraživanja pokazuju da pritisak vršnjaka može biti povezan s većom uključenosti u seksting (Lee i sur., 2016; Walrave i sur., 2016), a veća razina roditeljskog nadzora povezana je s rjeđim korištenjem seksualno eksplicitnim sadržajima (sekstingom) i nižom stopom seksualne permisivnosti (Tomić, Burić i Štulhofer, 2018). Prema istraživanju Huntera i suradnika (2021), čimbenici na razini škole i obitelji imaju značajnu ulogu u kontekstu sekstinga, no najveći utjecaj ima percipirani romantični pritisak. Zanimljivo je da utjecaj škole

i obitelji ne umanjuje snagu romantičnih i vršnjačkih pritisaka, zbog čega se preporučuje razvoj vještina suočavanja s tim pritiscima (Hunter i sur., 2021).

1.9.8. *Eriksonova teorija psihosocijalnog razvoja*

Prema Eriksonu (1970) razvoj pojedinca odvija se u osam razvojnih stadija, pri čemu je svaki stadij, uz to što je dobno određen, obilježen i specifičnom krizom usmjerenom na dominantno psihosocijalno pitanje. Razrješenje krize i konflikta pridonosi zdravom razvoju ličnosti (Erikson, 1970). U doba adolescencije glavni razvojni izazov se odnosi na formiranje identiteta (identitet nasuprot konfuziji identiteta) te su ključna dva procesa: identifikacija sa zadacima i vještinama te istraživanje društvenih uloga i iskustava. Identitet se razvija i oblikuje pod utjecajem i interakcijom promjena i iskustava u intrapersonalnoj, interpersonalnoj i društvenoj domeni (kultura, politički kontekst, škola, društveni mediji). U procesu traganja za osjećajem vlastitog identiteta, uz integraciju različitih iskustva, nerijetko dolazi do intenzivnih unutarnjih i vanjskih promjena, uključujući i promjene u odnosima s vršnjacima, roditeljima i društvom. Specifičnost i obilježja ove faze odnose se na pokušaje eksperimentiranja mladih u različitim područjima funkcioniranja i izražavanja, npr. u ponašanju, stilu odijevanja, interesima, vršnjačkim i romantičnim odnosima i sl. Prema Eriksonu (1970), uspješno razrješenje ove krize rezultira stabilnim identitetom dok neuspjeh može dovesti do nesigurnosti i zbunjenosti.

Iz ove perspektive, adolescenti se promatraju kao osobe podložne utjecajima konteksta; od bliskih i svakodnevnih utjecaja do onih sve distalnih i apstraktnijih (McHale i sur., 2009). U suvremenom dobu, značajan kontekst za istraživanje i izgradnju identiteta adolescenata predstavlja društvene mreže i online aktivnosti (Raiziene i sur., 2022). Društvene mreže omogućuju mladima izražavanje pripadnosti određenim skupinama, čime je konstrukcija identiteta u adolescenciji snažno povezana s procesom društvene integracije. Adolescenti na taj način mogu prilagođavati, dijeliti ili mijenjati vrijednosti i identitetske opcije važne za njihov razvoj (Erikson, 1970).

Redefiniranje i prihvaćanje fizičkog izgleda predstavlja važan normativni razvojni zadatak u adolescenciji (Erikson, 1970), a njegovo ostvarenje često zahtijeva socijalnu potvrdu putem povratnih informacija obitelji, vršnjaka i medija (Valkenburg i Peter, 2011; Pérez-Torres, 2024). U suvremenom društvu, taj se proces odvija ne samo u fizičkom svijetu, već i u virtualnim prostorima, osobito na društvenim mrežama, gdje mladi kroz online samoprezentaciju izražavaju i istražuju svoj identitet (Schmitt i sur., 2008; Pérez-Torres, 2024).

Prema nekim istraživanjima, motivacija povezana s potvrdom tjelesnog izgleda pokazala je kvadratičan razvojni trend povezan s dobi, s povećavanjem se od rane adolescencije do rane odrasle dobi, a zatim se smanjenjem od rane prema kasnoj odrasloj dobi (Bianchi i sur., 2021). Opisani trend sugerira da seksting može služiti kao alat za dobivanje socijalne potvrde, u skladu s razvojnim zadatkom redefiniranja tjelesne slike (Erikson, 1970; Lindberg i sur., 2007). U tom kontekstu, i dijeljenje seksualiziranih sadržaja radi dobivanja pozitivnih povratnih informacija o vlastitom tijelu može biti način u nastojanju jačanja samopoštovanja, samopouzdanja i suočavanja s razvojnim zadacima povezanim s identitetom i tjelesnim samopoimanjem (Bianchi i sur., 2017). Nadalje, seksualni razvoj ključan je dio formiranja identiteta u adolescenciji (Erikson, 1970), normativno je i istraživanje seksualnosti, a seksting može imati ulogu u tom procesu kroz interakcije s vršnjacima i romantičnim partnerima (Cooper i sur., 2016). Primjerice, tijekom pandemije adolescenti u vezi češće su sudjelovali u sekstingu zbog seksualne uzbuđenosti i potreba za intimnošću u vezi u usporedbi s adolescentima koji nisu bili u vezi (Maes i Vandenbosch, 2022). Budući da je adolescencija razdoblje obilježeno sklonosti eksperimentiranju, težnjom za trenutnim zadovoljenjem, sklonošću rizičnijim ponašanjima i ograničenim razumijevanjem potencijalnih posljedica tih ponašanja, nije iznenađujuće što je digitalni svijet postao platformom za istraživanje seksualnih interesa, seksualno samoizražavanje i seksualnu interakciju kroz formu sekstinga (Doornwaard i sur., 2017; Oriza i Hanipraja, 2020).

1.10. Uže prema cilju istraživanja

Područje sekstinga je, kao i drugih online ponašanja, znanstveno područje u kojem izostaju specifični teorijski okviri. U ovom istraživanju ranije opisani teorijski okviri poput teorije rutinskih aktivnosti i teorije mogućnosti, predstavljat će polazište ovog istraživanja. Drugim riječima, rutine pojedinca, odnosno njegove aktivnosti mogu doprinijeti objašnjavanju posljedičnih ponašanja ili aktivnosti. Adolescentna rizična ponašanja doprinose većoj mogućnosti pojave negativnih ishoda te posljedično utjecati na njihov emocionalni te društveni razvoj (Ricijaš, Krajcer i Bouillet, 2010). Uzimajući u obzir alarmantne podatke koji upućuju na sve narušenije mentalno zdravlje djece i mladih (UNICEF, 2021; WHO, 2025) i zasad nedovoljno razjašnjenu vezu sekstinga s određenim indikatorima mentalnog zdravlja, doprinos ovog rada se ogleda i u dubljem istraživanju tog međuodnosa. Konkretnije, razjašnjeni su različiti oblici sekstinga (rizični i nerizični), njihov međuodnos te doprinos u objašnjavanju teškoća mentalnog zdravlja.

Shodno literaturi (Calvert, 2013; Calvert, 2009; Powell i Henry, 2014; Wolak i sur, 2018; Luksemburške smjernice, 2016, 2025; Klettke i sur., 2019; Sesar i Dodaj 2020; Van Oosten i Vandenbosch, 2020) u ovom radu kao rizični oblici sekstinga sagledavat će se prosljeđivanje i smanjena dobrovoljnost odnosno seksting pod prisilom ili nagovorom, dok će se kao normativno očekivani, odnosno nerizični oblici uzeti slanje i primanje seksualno sugestivnih sadržaja.

U svrhu razjašnjavanja veze sekstinga i indikatora mentalnog zdravlja u ovom radu provjerili su se pretpostavljeni modeli, odnosno ispitao se doprinos slike o sebi adolescenata u objašnjenju povezanosti rizičnog sekstinga i teškoća mentalnog zdravlja, doprinos iskustava sekstinga (rizičnog i nerizičnog) u objašnjenju povezanosti seksualnih i online iskustva adolescenata s teškoćama mentalnog zdravlja te efekti medijacije online rizičnih ponašanja na teškoće mentalnog zdravlja uz moderacijske efekte spola i dobi (detaljnije vidjeti Tablica 16).

Tablica 1. Sažeti prikaz oblika uključenosti u seksting s obzirom na njihovu (ne)rizičnost

Nerizičan seksting	Rizičan seksting
Slanje seksualnog sadržaja	Prosljeđivanje seksualnog sadržaja
Primanje seksualnog sadržaja	Seksting uz smanjenu dobrovoljnost*

**Radi jasnoće izražavanja u daljnjem tekstu seksting uz smanjenu dobrovoljnost nazivat će se nedobrovoljnim sekstingom*

2. CILJ ISTRAŽIVANJA

Cilj ovog istraživanja je ispitati povezanost sekstinga i teškoća mentalnog zdravlja u kontekstu seksualnih i online iskustva adolescenata.

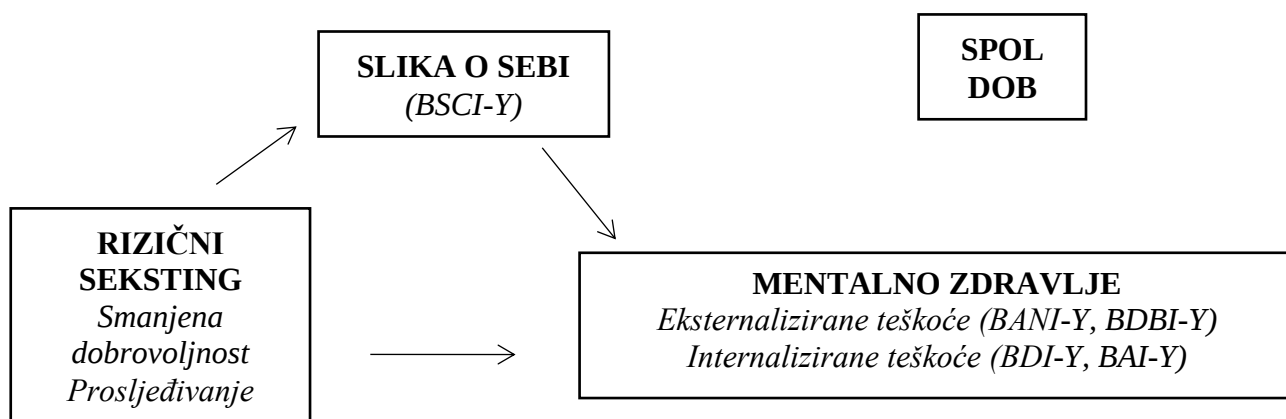
3. PROBLEMI I HIPOTEZE

Prvi problem: Ispitati doprinos slike o sebi adolescenata u objašnjenju povezanosti rizičnog sekstinga i teškoća mentalnog zdravlja, pri čemu će se ispitati uloga spola i dobi adolescenata (model 1).

Prva hipoteza: Slika o sebi će posredovati između rizičnog sekstinga (smanjena dobrovoljnost/prosljeđivanje) i teškoća mentalnog zdravlja (eksternaliziranih i internaliziranih

teškoća), pri čemu će postojati moderacijski efekt spola i dobi. Također, postojat će direktna veza rizičnog sekstinga i teškoća mentalnog zdravlja.

Očekuje se negativan odnos slike o sebi i teškoća mentalnog zdravlja, odnosno da će smanjivanjem rizičnog sekstinga rasti slika o sebi, što će se odraziti na smanjenje teškoća mentalnog zdravlja. Pritom će postojati pozitivan direktan efekt između rizičnog sekstinga i teškoća mentalnog zdravlja, odnosno porastom rizičnog sekstinga rast će teškoće mentalnog zdravlja, pri čemu će efekti biti izraženiji kod mlađih sudionika u odnosu na starije adolescente, kao i kod djevojka u odnosu na mladiće.

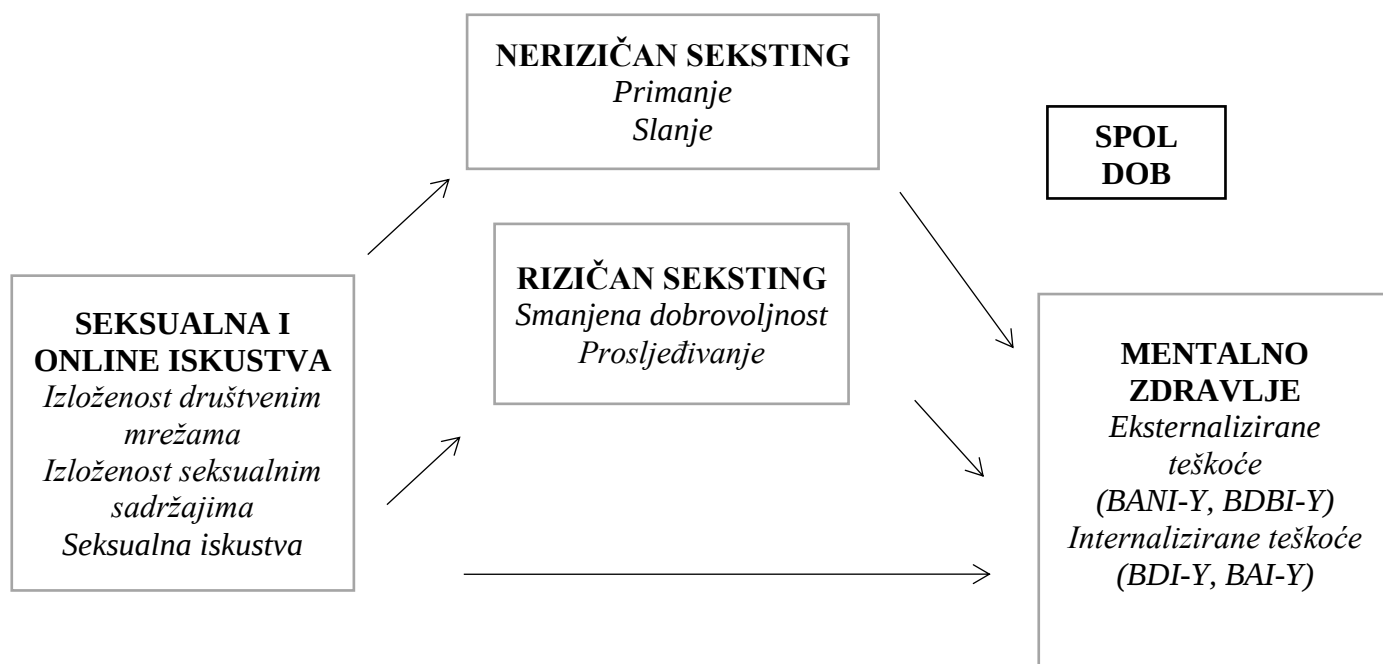
Slika 1. Prikaz modela 1

Drugi problem: Ispitati doprinos iskustava sekstinga (rizičnog i nerizičnog) u objašnjenju povezanosti seksualnih i online iskustava adolescenata s teškoćama mentalnog zdravlja, pri čemu će se ispitati uloga dobi i spola adolescenata (model 2).

Druga hipoteza: Nerizičan seksting (primanje/slanje) te rizičan seksting (smanjena dobrovoljnost / prosljeđivanje) će posredovati između seksualnih i online iskustava (izloženost društvenim mrežama, izloženost seksualnim sadržajima, seksualna iskustva) i eksternaliziranih odnosno internaliziranih teškoća mentalnog zdravlja. Seksualna i online iskustva bit će direktno povezana s teškoćama mentalnog zdravlja pri čemu će dob i spol moderirati taj odnos.

Očekuje se pozitivan odnos između seksualnih i online iskustava i rizičnog odnosno nerizičnog sekstinga, negativan odnos između nerizičnog sekstinga i teškoća mentalnog zdravlja, te pozitivan odnos između rizičnog sekstinga i teškoća mentalnog zdravlja. Drugim riječima, očekivali bismo da porastom nerizičnog sekstinga opadaju teškoće mentalnog zdravlja, a

porastom rizičnog sekstinga rastu teškoće mentalnog zdravlja. Također, očekuje se pozitivna veza između seksualnih i online iskustava i teškoća mentalnog zdravlja, odnosno da će porastom izloženosti različitim seksualnim i online iskustvima rasti teškoće mentalnog zdravlja pri čemu će efekti biti izraženiji kod mlađih sudionika u odnosu na starije adolescente, kao i kod djevojka u odnosu na mladiće.

Slika 2. Prikaz modela 2

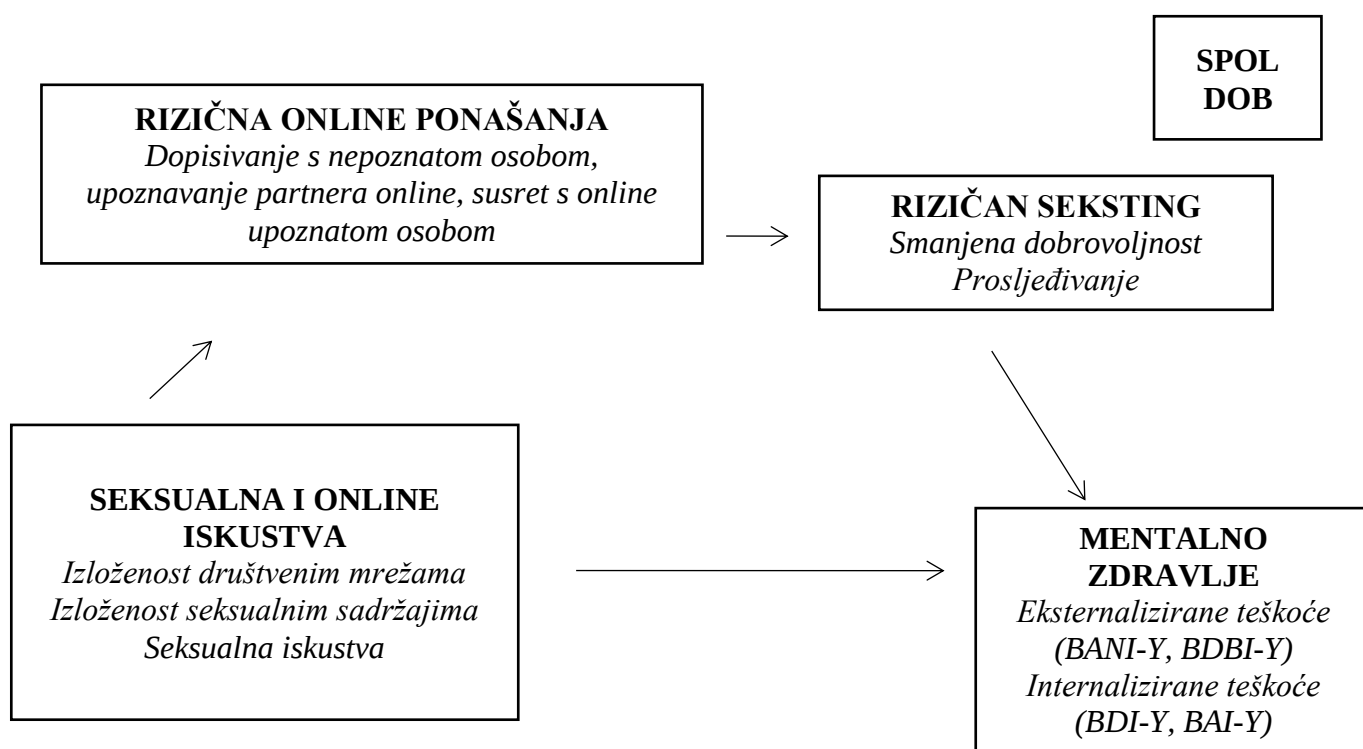
Treći problem: Ispitati efekte medijacije online rizičnih ponašanja između seksualnih i online iskustava i teškoća mentalnog zdravlja adolescenata uz moderacijski efekt dobi i spola (model 3).

Treća hipoteza: Rizična online ponašanja i rizičan seksting posredovat će između seksualnih i online iskustva i mentalnog zdravlja, pri čemu će dob moderirati taj odnos. Seksualna i online iskustva adolescenata biti direktno povezana s teškoćama mentalnog zdravlja.

Očekuje se da će seksualna i online iskustva biti pozitivno povezana s online rizičnim ponašanjima, koje će biti pozitivno povezane s rizičnim sekstingom, a on će biti pozitivno povezan s mentalnim zdravljem, pri čemu će kod mlađih sudionika u odnosu na starije adolescente efekti biti izraženiji, kao i kod djevojka u odnosu na mladiće.

Drugim riječima, očekuje se da će porast rizičnih online ponašanja odrediti porast rizičnog sekstinga koji će imati efekta na porast internaliziranih i eksternaliziranih teškoća mentalnog

zdravlja, posebno kod ženskih i mladih sudionika. Također, očekuje se pozitivna povezanost između seksualnih i online iskustva i teškoća mentalnog zdravlja, odnosno da će porastom izloženosti različitim seksualnim i online iskustvima rasti teškoće mentalnog zdravlja.

Slika 3. Prikaz modela 3

4. METODOLOGIJA

4.1. Baza podataka i postupak provedbe istraživanja

Nacionalni istraživački projekt „Društvena online iskustva i mentalno zdravlje mladih” proveden je u razdoblju od studenog 2018. do listopada 2019. godine, a provodila ga je Poliklinika za zaštitu djece i mladih Grada Zagreba u suradnji s Gradskim uredom za zdravstvo Grada Zagreba i Društvom za komunikacijsku i medijsku kulturu. Nacrt istraživanja projekta odobren je od strane Ministarstva znanosti i obrazovanja, Etičkog povjerenstvo Poliklinike za zaštitu djece i mladih Grada Zagreba te zbog korištenja psihodijagnostičkog sredstva Naklade Slap. Nakon navedenih odobrenja, zatražena su odobrenja ravnatelja škola. Nakon odobrenja ravnatelja, psiholozi Poliklinike za zaštitu djece i mladih Grada Zagreba, ujedno i provoditelji

istraživanja su sa stručnom službom škole dogovarali provođenje istraživanja. Postupak uzorkovanja u ovom projektu proveden je na temelju uvida u dostupne statističke pokazatelje Državnog zavoda za statistiku (2016./2017 i 2017./2018.) i pedagoške standarde broja učenika, koji su tada bili najrecentniji. Sukladno proporcionalnosti i reprezentativnosti dobnih skupina prvih i trećih razreda srednjih škola Republike Hrvatske, u postupku uzorkovanja uzet je omjer spola te omjer strukovnih i gimnazijskih odjeljenja u pet gradova (Zagreb, Rijeka, Osijek, Dubrovnik i Split). Ukupno 24 škole su birane slučajnim odabirom te su sve pristale na sudjelovanje u istraživanju.

Sudionici su nakon predstavljanja psihologa i dane upute prvo ispunjavali Beckove inventare za mlade (BYI-II) u izdanju Naklade Slap, a potom preostali dio upitnika putem tableta kroz platformu Google forms. Uparivanje odgovora sudionika realizirano je kroz jedinstvenu šifru otisnutu na Beckovom inventaru za mlade. Prosječno ukupno vrijeme za ispunjavanje upitnika bilo je 40 minuta, odnosno jedan školski sat.

Upitnik je ispunilo ukupno 1838 adolescenata, njih 44 isključeno je iz statističke obrade zbog sumnje u valjanost njihovih odgovora na temelju odgovora koje su davali na pitanja otvorenog tipa ili na temelju nemogućih odgovora (npr. na upit o dobi). Na uzorku od 1794 srednjoškolca 703 sudionika (39,2 %) izjašnjava se da je muškog spola, 1075 (58,9 %) izjašnjava se da je ženskog spola, dok se 16 sudionika (1 %) izjašnjava ostalim. Dob u uzorku kreće se od 14 do 19 godina, prosječna dob je 16,1 godina uz standardnu devijaciju od 1,14. Prvi razred srednje škole pohađalo je 918 sudionika (51,2 %), a treći razred srednje škole pohađalo je 876 sudionika (48,8 %). Gimnaziju je pohađalo 725 sudionika (40,4 %), a strukovne škole 1069 sudionika (59,9 %). Prema spolnoj orijentaciji, 1469 sudionika (81,9 %) se izjašnjava da je heteroseksualno, 24 sudionika (1,3 %) je homoseksualno, 66 sudionika (3,7 %) je biseksualno, 3 sudionika (0,2 %) su aseksualna, njih 213 (11,9 %) ne želi se izjasniti, dok se preostali odgovori (1 %) odnose na ostale seksualne orijentacije (pansexual, queer i sl.).

Podatci prikupljeni ovim projektom također su korišteni u izradi doktorskog rada Roje Đapić (2023), gdje je moguće pronaći više informacija o metodologiji provedenog projekta, koja je ovdje prikazana ukratko i bazirana na sekundarnim podacima relevantnim za ovaj istraživački rad. U okviru projekta korišten je veći broj mjernih instrumenata, u nastavku ovog rada bit će prikazani oni instrumenti koji su važni za ovaj rad. Cilj doktorskog rada Roje Đapić (2023) bio je ispitati doprinos mentalnog zdravlja i rizičnih ponašanja u odnosu nekih životnih prilika u okviru teorije mogućnosti i učestalosti različitih oblika sekstinga adolescenata putem teorijskog modela sekstinga adolescenata (MSA). Pokazalo se da bez uvođenja medijatora neke životne prilike predviđaju učestalost sekstinga, kako problematičnog, tako i neproblematičnog,

što je bilo očekivano u okviru originalne Teorije mogućnosti. Medijacijskom ulogom razine ometajućeg ponašanja te rizičnih ponašanja uživo i online barem djelomično se umanjuje, a u nekim slučajevima poništava značajnost pronađenih veza životnih prilika i učestalosti sekstinga za sve oblike sekstinga. Ova doktorska disertacija predstavlja nadogradnju navedenih spoznaja, no s fokusom na mentalno zdravlje kao kriterijsku varijablu, a ne učestalost sekstinga, što će detaljnije u nastavku biti pojašnjeno.

Nadalje, istraživanje (Roje Đapić, 2023) je pokazalo da mladi homoseksualne orijentacije češće iskazuju problematične obrasce sekstanja u odnosu na mlade drugih seksualnih orijentacija. Obrasci se mogu povezati sa specifičnostima neheteroseksualnih orijentacija, poput iskustva manjinskog stresa (Meyer, 2003) te veće prevalencije teškoća mentalnog zdravlja, koje zahtijevaju pomno i detaljno razmatranje. Uzimajući u obzir originalne podatke o seksualnoj orijentaciji, vidljivo je pretežiti udio sudionika heteroseksualne orijentacije (81,9 %) te da se gotovo 12 % sudionika nije htjelo izjasniti o svojoj seksualnoj orijentaciji, a što možda može ukazivati na nerazumijevanje pitanja ili neke druge čimbenike koji nažalost nisu provjereni u originalnom istraživanju.

Radi mogućeg izbjegavanja donošenja krivih zaključaka, kao i zbog metodološke jasnoće, u ovom istraživanju kao sudionici su uzeti samo sudionici heteroseksualne orijentacije. Navedeno je također razlog zbog čega seksualna orijentacija nije u ovom istraživanju predstavljala moderatorsku varijablu. Nadalje, u ovom istraživanju u obzir su uzeti samo maloljetni sudionici s obzirom da punoljetni sudionici zakonski smiju sekstati.

4.2. Sudionici

Ukupni poduzorak korišten za potrebe ovo rada, s obzirom na ranije opisane karakteristike, čini 1349 sudionika od čega 559 muških (41,4 %) te 768 ženskih (56,9 %), 22 sudionika (1,6 %) izjašnjava ostalim. Prosječna dob u uzorku iznosi 15,93 (SD=0,97) pri čemu je raspon dobi u uzorku varirao od 14 do 17 godina. Svi sudionici (N=1349) su heteroseksualne orijentacije. Prvi razred pohađa 54,9 % (N=740), a treći 45,1 % (N=609) sudionika, gimnaziju 43,4 % (N=586 %), a strukovnu srednju školu 56,6 % (N=763) sudionika. S obzirom na procjenu socioekonomskog statusa 57.7 % (N=778), sudionika ga procjenjuje prosječnim, 35.7 % (N=481) iznadprosječnim, 3,4 % (N=46) ispodprosječnim, 2,9 % (N=39) izrazito iznadprosječnim, a 0,4 % (N=5) izrazito ispodprosječnim. Ukupno 13.1 % (N= 177) sudionika provelo je većinu svog života u mjestu manjem od 2000 stanovnika, 17.2 % (N= 232) u mjestu od 2000 do 10 000 stanovnika, 21.6 % (N=292) mjestu od 10 000 do 100 000 stanovnika, 23.2

% (N=313) u mjestu od 100 000 do 500 000 stanovnika te 24.8 % (N=335) u mjestu koje ima više od 500 000 stanovnika.

4.3. Instrumentarij

Upitnik općih podataka sadržavao je pitanja o spolu, dobi, školskom razredu, školskom usmjerenju, seksualnoj orijentaciji, socioekonomskom statusu te veličini mjesta ili grada u kojem su sudionici proveli većinu svog života.

Za procjenu mentalnog zdravlja adolescenata korišteni su **Beckovi inventari za mlade – drugo izdanje za djecu i adolescente** (eng. *Beck Youth Inventory – Second Edition – BYI-II*; Beck i sur., 2005; prema Matešić i Ružić, 2015). Ovaj psihodijagnostički instrument čini pet različitih subskala: Beckov inventar samopoimanja djece i adolescenata (BSCI-Y)¹, Beckov inventar anksioznosti za djecu i adolescente (BAI-Y), Beckov inventar depresije za djecu i adolescente (BDI-Y), Beckov inventar ljutnje za djecu i adolescente (BANI-Y) te Beckov inventar ometajućeg ponašanja djece i adolescenata (BDBI-Y), pri čemu svaka od subskala sadrži ukupno 20 čestica. Sudionici pri ispunjavanju upitnika trebaju procijeniti u kojoj se mjeri pojedina tvrdnja odnosi na njih, koristeći skalu učestalosti od 0 do 3, gdje 0 označava „nikada“, 1 „katkada“, 2 „često“, a 3 „uvijek“. Zbrajanjem odgovora na svim česticama formira se bruto rezultat sukladno kojem se po subskali pronalazi ekvivalent T-vrijednosti na osnovi hrvatske standardizacije. Viši rezultati na subskalama anksioznosti (BAI-Y) depresivnosti (BDI-Y), ljutnje (BANI-Y) i ometajućih ponašanja (BDBI-Y) označava veću izraženost mjerene teškoće, dok kod subskale samopoimanja (BSCI-Y) označava više samopoimanje. Metrijske karakteristike ovog instrumenta pokazuju se zadovoljavajućima, koeficijent unutarnje pouzdanosti Cronbach alpha u rasponu je od 0.84 do 0.91 za dob od 15 do 18 godina na hrvatskom uzorku (Matešić i Ružić, 2015), kao što je se pokazalo i u ovom istraživanju: BSCI-Y 0,82; BAI-Y 0,90; BDI-Y 0,92; BANI-Y 0,90 te BDBI-Y 0,87.

U ovom istraživanju umjesto graničnih (*cut-off*) vrijednosti koje se koriste u kliničke svrhe, dobivene T- vrijednosti će se tretirati kao kontinuirane varijable. U okviru ovog rada depresivnost i anksioznost sagledavat će se kao internalizirane, a ljutnja i ometajuće ponašanje kao eksternalizirane teškoće.

¹ U ovom radu slika o sebi koristi se kao funkcionalni ekvivalent samopoimanju mjeren suskalom BSCI-Y.

Za procjenu uključenosti adolescenata u seksting korišten je ***Adaptirani Upitnik ponašanja vezanih uz seksting*** (eng. *Sexting Behaviors Questionnaire – SBQ*; Morelli i sur., 2016). Primijenjeni upitnik sadrži čestice i tvrdnje na tri subskale - primanje, slanje i prosljeđivanje seksualnog sadržaja s obzirom na vrstu sadržaja (tekstualne poruke, fotografije i video-zapisi), platformu razmjene sadržaja (mobitel, pojedine društvene mreže) i sadržaj (tko je osoba u seksting sadržaju – ja, prijatelj, partner/ica, nepoznata osoba). Zadatak sudionika pri ispunjavanju upitnika je procijeniti koliko se određena tvrdnja odnosi na njega, odnosno koliko često su zaprimili/poslali/prosljedili određenu vrstu seksualno izazovnog materijala na skali učestalosti od 0 do 5, pri čemu je 0 - Nikada, 1- Jednom; 2 - Rijetko ili nekoliko puta godišnje, 3 - Povremeno ili 2-3 puta mjesečno, 4 - Često ili 2-3 puta tjedno i 5 - Gotovo svakodnevno ili svakodnevno. Bruto rezultat za svaku subskalu dobiva se zbrajanjem odgovora na pripadajućim česticama. Viši rezultat ukazuje na veću prisutnost ponašanja vezanih uz uključenost u seksting. Koeficijenti unutarnje pouzdanosti Cronbach alpha zadovoljavajuće su visoke - primanje ($\alpha = .83$), slanje ($\alpha = .83$), prosljeđivanje ($\alpha = .87$). Konkretno, u ovom istraživanju, što originalni upitnik ne predviđa, dodane su tvrdnje kojima se ispituje smanjena dobrovoljnost koja se operacionalizira kao seksting pod nagovorom, prisilom i pod utjecajem psihoaktivnih supstanci. Od sudionika se tražilo da na navedene tvrdnje odgovara s da/ne (*Je li te netko nagovorio na seksting; Je li te netko prisilio na seksting?; Jesi li sekstao/la pod utjecajem alkohola; Jesi li sekstao/la pod utjecajem marihuane; Jesi li sekstao/la pod utjecajem neke druge droge?*). Ukupnim zbrojem odgovora na česticama formira se bruto rezultat. Viši rezultat ukazuje na veću prisutnost ponašanja vezanih uz uključenost u seksting uz smanjenu dobrovoljnost. U okviru ovog rada, sukladno literaturi, iskustvo sekstinga uz smanjenu dobrovoljnost i prosljeđivanje je svrstano u kategoriju rizičnog sekstinga. Cronbach α koeficijent pouzdanosti iznosi 0.82.

Seksualna iskustva uživo mjerena su skraćenim prvim dijelom ***Upitnika seksualnog ponašanja*** (eng. *Index of adolescent sexual behavior*; Hennessy i sur., 2008). Upitnik je koncipiran na način da sudionik s odgovorima da/ne procjenjuje koja seksualna iskustva je imao s liste seksualnih ponašanja različitog intenziteta (poljubac jezikom, diranja grudi, diranje ispod struka, iskustvo oralnog spolnog odnosa, vaginalnog spolnog odnosa te analnog spolnog odnosa). Ukupni rezultat predstavlja zbroj svih seksualnih iskustava te će biti izražen kao z – vrijednost u rasponu od -3 do +3.

Koeficijent unutarnje pouzdanosti Cronbach alpha zadovoljavajući je za ovu skalu i u originalnom obliku prema autorima iznosi 0.85, a u ovom istraživanju pouzdanost izražena Cronbach alpha koeficijentom iznosi 0.75.

U originalnom upitniku autora predviđeno je iskustvo diranja grudi no s obzirom na to da je navedeno iskustvo kao korak u ostvarenju tjelesne intimnosti značajno naglašenije u zapadnoj nego hrvatskoj kulturi o čemu su istraživače informirali suradnici adolescenti) u fazi predistraživanja, u ovoj skraćenoj verziji navedena čestica je izostavljena. Suradnici adolescenti, članovi Odbora mladih Poliklinike za zaštitu djece i mladih Grada Zagreba, dobrovoljno su se odazvali sastanku te su kroz strukturirani grupni razgovor i provjeru razumljivosti upitnika istraživačima dali povratne informacije usmenim putem. U još nekim istraživanjima koja su mjerila seksualna ponašanja mladih uživo također je izostavljena navedena čestica kao dio navedenog upitnika ili kao rezultat samoinicijativnog konstruiranja mjere seksualnog ponašanja iskustva (npr. Barnett, 2006; Pirrone i sur., 2022; Ševčíková, Blinka i Daneback, 2018; De Gaff i sur., 2018; Kotiuga, Yampolsky i Martin, 2022).

Za procjenu intenziteta korištenja društvenih mreža korišten je ***adaptirani Multidimenzionalni upitnik intenziteta korištenja Facebooka*** (engl. Multidimensional Facebook Intensity Scale – MFIS; Orosz, Tóth-Király i Bóthe, 2016). Upitnik se sastoji od 13 čestica koje ispituju intenzitet korištenja društvene mreže Facebook. Zadatak sudionika je procijeniti koliko se slažu s ponuđenom tvrdnjom (npr. *Provodio/la sam vrijeme na toj društvenoj mreži na štetu svojih obveza.; Provodim više vremena na toj društvenoj mreži nego što bih htio/htjela.*) na skali od 1 (U potpunosti se ne slažem) do 5 (U potpunosti se slažem). Prema autorima rezultat se može interpretirati na dva načina: kao mjera intenziteta korištenja ili s obzirom na faktore (ustrajnost, dosada, pretjerano korištenje i samopredstavljanje). Opisani upitnik je za potrebe originalnog istraživanja preveden metodom „forward and back“ na hrvatski jezik uz jednu modifikaciju, odnosno pitanja su se za razliku od originalne verzije autora odnosila ne samo na Facebook nego na intenzitet one društvene mreže koju su sudionici procijenili da najčešće koriste među nizom ponuđenih društvenih mreža. U ovom istraživanju pouzdanost izmjerena Cronbach α koeficijentom za ustrajnost iznosi 0,65, za dosadu 0,81, za pretjerano korištenje 0,67, za samopredstavljanje 0,77, a za generalni faktor intenziteta korištenja društvenih mreža iznosi 0,84.

Za procjenu ***dnevnog vremena provedenog na društvenim mrežama*** konstruirana je čestica: *Koliko vremena dnevno otprilike provodiš na društvenim mrežama/kanalima?* Zadatak

sudionika bio je na čestici označiti odgovor koji procjenjuju točnim za sebe na skali od šest stupnjeva (1- Manje od 1 sata, 2 - Od 1 do 3 sata, 3 - Od 3 do 5 sati, 4 - Od 5 do 7 sati, 5 - Od 7 do 9 sati ili 6 -Više od 9 sati). Viši rezultat ukazuje na više vremena provedenog na društvenim mrežama.

Nadalje, za *procjenu čestine provjeravanja obavijesti na mobitelu* konstruirana je čestica *Koliko često provjeravaš obavijesti/poruke na svom mobitelu?* Zadatak sudionika bio je na čestici označiti odgovor koji procjenjuju točnim za sebe na skali od četiri stupnja (1 - Stalno, bez obzira je li došla obavijest ili ne; 2 - Čim mi dođe obavijest; 3 - Nekoliko puta dnevno ili 4 - Jednom dnevno ili rjeđe). Viši rezultat ukazuje na veću čestinu provjeravanja obavijesti i poruka na mobitelu.

Kako bi se procijenila **rizična online ponašanja u kontaktu s drugom osobom iza ekrana** u kontekstu sekstinga istraživači su u originalnom istraživanju konstruirali tri čestice (*Dopisivao/la sam se s nekim koga sam upoznao/la online; Upoznao/la sam partnera/icu online; Susreo/la sam se uživo s nekim koga sam upoznao/la online.*) Od sudionika se tražilo da na navedene tvrdnje odgovore s da/ne. Zbrojem odgovora na svim česticama formira se bruto rezultat. Viši rezultat na upitniku ukazuje na veću prisutnost navedenih iskustava.

Kako bi se procijenila *izloženost seksualnim sadržajima online* (koji se ne odnose na seksting) konstruirana je čestica procjene učestalosti gledanja pornografskih sadržaja putem interneta (*Gledam pornografske sadržaje.*) na ljestvici od pet stupnjeva (1 - Nikad, 2 - Rijetko, 3 - Ponekad, 4 - Često, 5 - Redovito). Viši rezultat ukazuje na veću učestalost gledanja pornografskih sadržaja.

4.4.Obrada podataka

Statistička analiza napravljena je u programu za obradu podataka R, v 4.4.1 (R Core Team, 2025), a korišteni su paketi *tidverse* (Wickham i sur., 2019) i *janitor* (Firke, 2024) za pripremu podataka za analizu, *psych* za deskriptivnu statistiku (Revelle, 2025) te *lavaan* (Rosseel, 2012) za strukturalno modeliranje.

U predanalizama konfirmatornim i eksploratornim faktorskim analizama, provjerene su faktorske strukture korištenih mjernih instrumenata. Provjerom indikatora normaliteta distribucije, pomoću Shapiro-Wilksovog testa, utvrđeno je da su rezultati u svim varijablama

statistički značajno odstupali od normalne distribucije ($p < 0,01$). Asimetričnost distribucije rezultata u varijablama je sukladna očekivanjima, prije svega jer ispitivani konstrukti se ne očekuju normalno distribuirani u općoj populaciji, a što je sukladno literaturi (Bono i sur., 2017). Prema Klineu (2016) distribucija se još uvijek može smatrati normalnom ako su zadovoljeni preduvjeti da su apsolutne vrijednosti indeks spljoštenosti (*kurtosis*) manje od 10, a asimetrije (*skewness*) manje od 3, čime se, uz velik uzorak ($N = 1349$), vodilo i u ovom istraživanju te su sve vrijednosti asimetričnosti i spljoštenosti u okviru tih preduvjeta, izuzev oblika uključenosti u seksting (slanje, prosljeđivanje i nedobrovoljni seksting), za koje se u općoj populaciji adolescenata ne očekuje normalna raspodjela rezultata, već izraženija pozitivna asimetričnost s grupiranjem rezultata u donjem dijelu bodovnog raspona. Uzimajući u obzir sve navedeno, uz potrebu za željenom statističkom snagom provedenih analiza, odnosno provjere statističkih modela, u ovom radu korišteni su parametrijski testovi (Petz, 2004).

Nadalje, izračunate pouzdanosti tipa Cronbach α su u visini zadovoljavajućih vrijednosti. U prikazima (Tablica 15.) je vidljivo da nisu računate pouzdanosti za konstrukte mjerene jednom česticom (npr. Čestina provjeravanja obavijesti na mobitelu i Izloženost seksualnim sadržajima online) s obzirom da je iste moguće izračunati isključivo re-testom. Dosadašnja istraživanja (Fuchs i Diamantopoulos, 2009) pokazuju da pouzdanosti konstrukta mjerene jednom česticom mogu biti visoke, a ponajviše jer se najčešće na taj način ispituje neko „opće“ pitanje kojim sudionici razmatraju različite aspekte konstrukta, a ignoriraju one koji za njih nisu relevantni. Također, na ovaj se način ispituju konstrukti koji nisu u najužem fokusu istraživanja, što je također slučaj u ovom istraživanju.

Inferencijalnim statističkim postupcima provjerene su razlike s obzirom na pojedine demografske varijable (spol, razred, vrsta škole, socioekonomski status, veličina mjesta). Osim toga, provjerene su povezanosti među prediktorskim, medijatorskim i kriterijskim varijablama u ovom istraživanju.

Za testiranje pretpostavljenih modela inicijalno su, zasebno za svaki model, napravljeni strukturni model na latentnim varijablama, no modeli nisu konvergirali zbog čega je strukturno modeliranje provedeno na modelu s manifestnim varijablama, gdje su dob i spol korišteni kao moderatori. Ovi modeli nisu imali dobro slaganje s podacima, pa je napravljena multigrupna analiza s obzirom na spol i dob, koja je podijeljena s obzirom na medijan i napravljene su dvije grupe sudionika, jedna koja je sadržavala sudionike od 14 i 15 godina, a druga koja je sadržavala sudionike od 16 i 17 godina. Ova odluka također donesena je i s obzirom na distribuciju sudionika po dobi u pojedinom razredu. Primjerice, 100 % sudionika ($N=45$) s 14 godina ide u prvi razred, 100 % sudionika ($N=547$) s 15 godina ide u prvi razred. U prvi razred također ide

67 % (N=145) sudionika od 16 godina dok 33 % (N=71) njih ide u treći razred. U treći razred također ide 99 % (N=538) sedamnaestogodišnjaka, a 1 % (N=3) ide u prvi razred. Drugim riječima, ako bi se radila podjela na prvi i treći razred, uzorak bi za pojedini razred bio slične veličine, ali bi 145 učenika koji imaju 16 godina ušlo u prvi razred, kao i troje sudionika od 17 godina.

5. REZULTATI

U nastavku će biti prikazani rezultati predanaliza, odnosno bit će prezentirani rezultati provjere faktorskih struktura korištenih mjernih instrumenata, a potom će biti prikazana deskriptivna obilježja mjernih instrumenata. U drugom djelu ovog poglavlja bit će prikazane međugrupne razlike te dobiveni rezultati testiranja pretpostavljenih istraživačkih problema i hipoteza, odnosno modela.

5.1. Predanalize

5.1.1. Faktorske strukture korištenih mjernih instrumenata

Sukladno preporukama u svrhu procjene pristajanja modela podacima korišteno je više indeksa pristajanja (Kline, 2016): CFI (*eng. comparative fit indeks*), RMSEA (*eng. root mean squared error of approximation*), SRMR (*eng. standardized root mean square residual*), TLI (*eng. Tucker-Lewis indeks*) te χ^2 -hi kvadrat test sa pripadajućim stupnjevima slobode i p vrijednosti. Hi-kvadrat test pokazuje veličinu diskrepancije između dobivene matrice kovarijanci i one koja je predviđena temeljem modela, a statistički neznačajan rezultat testa ukazuje na dobro pristajanje modela podacima (Hu i Bentler, 1999). Iako je najčešće korišten indikator uslijed nedostataka u vidu osjetljivosti na veličinu uzorka i normalitet distribucije, često upućuje na odbacivanje modela (Ximénez i sur., 2022) te brojni istraživači koriste druge indekse pristajanja kako bi se utvrdilo može li se model sa sigurnošću zadržati ili ga treba odbaciti. Gore navedeni indeksi pristajanja su statistički uzorci koji sažimaju odstupanje između promatrane i očekivane vrijednosti za srednju vrijednost i matricu kovarijance prema SEM modelu, a model se zadržava odnosno odbacuje ako ti statistički podatci uzorka premašuju neke granične kriterije navedene u uzorku (Hu i Bentler, 1999). RMSEA indeks ukazuje na to koliko bi dobro model s nepoznatim, ali optimalno odabranim procjenama parametara odgovarao matrici kovarijanci populacije (Byrne, 1998; prema Hooper i sur., 2008) pri čemu se vrijednosti niže od 0,05 smatraju odličnima, vrijednosti između 0,05 i 0,08 prihvatljivima, vrijednosti između 0,08 i 1,00 marginalno prihvatljivima, a veće od 1,00 lošima (Kim i sur., 2016). SRMR indeks je zapravo kvadratni korijen razlike reziduala matrice kovarijanci uzorka i pretpostavljenog modela kovarijanci (Hooper i sur., 2008) te se smatra da vrijednosti SRMR manje od 0,08 ukazuju na dobro pristajanje modela (Hu i Bentler, 1999). Nadalje, CFI kao komparativni indeks pristajanja pretpostavlja kako latentne varijable nisu u međusobnim korelacijama i uspoređuje matricu kovarijanci uzorka s ovim nul-modelom (Hooper i sur., 2008), a vrijednosti niže od 0,90 ukazuju na loše pristajanje modela, između 0,90 i 0,95 na

prihvatljivo te vrijednosti između 0,95 i 1,00 na odlično pristajanje modela podacima (Hu i Bentler, 1999). Konačno, Tucker Lewisov indeks – TLI, ukazuje na usporedbu pretpostavljenog modela s nul modelom, a vrijednosti od 0,9 i više ukazuju na dobro pristajanje podacima (Hair, i sur., 1998). U Prilogu 1 nalazi se prikaz opisanih kriterija za prihvaćanje modela (prema Brown, 2006, Kline, 2010, Hu i Bentler, 1999, Bentler, 1999).

5.1.2. Konfirmatorna faktorska analiza adaptiranog multidimenzionalnog upitnika intenziteta korištenja najčešće korištene društvene mreže

Originalna verzija upitnika (Multidimenzionalni upitnik intenziteta korištenja Facebook; Orosz, Tóth-Király i Bőthe, 2016) sastoji od se 13 čestica koje ispituju intenzitet korištenja društvene mreže Facebook. U ovom istraživanju je učinjena modifikacija na način da su se pitanja za razliku od originalne verzije autora odnosila ne samo na Facebook nego na društvenu mrežu koju su sudionici naveli kao najčešće korištenu. Prema autorima, rezultati se mogu tumačiti i kao ukupna mjera intenziteta korištenja, kao i u kontekstu pojedinih faktora: ustrajnosti, dosade, pretjeranog korištenja i samopredstavljanja. Kako bi se provjerila faktorska struktura upitnika provedena je konfirmatorna faktorska analiza metodom najveće vjerojatnosti (*eng. maximum likelihood*).

Tablica 2. Standardizirana faktorska opterećenja za intenzitet korištenja društvenih mreža

Manifestna varijabla	Ustrajnost	Dosada	Pretjerano korištenje	Samopredstavljanje
1. Kada bih mogao/la posjetiti samo jednu stranicu na internetu, to bi bila ta društvena mreža.	0,366	0,000	0,000	0,000
5. Osjećam se loše ako ne provjerim tu društvenu mrežu svaki dan.	0,647	0,000	0,000	0,000
9. Često tražim internetsku vezu kako bih posjetio/la tu društvenu mrežu.	0,637	0,000	0,000	0,000
13. Prije nego odem na spavanje, još jedanput provjerim tu društvenu mrežu.	0,670	0,000	0,000	0,000
2. Gledanje objava na toj društvenoj mreži je dobro za umanjivanje dosade.	0,000	0,541	0,000	0,000
6. Kad mi je dosadno, često idem na tu društvenu mrežu.	0,000	0,876	0,000	0,000
10. Ako mi je dosadno, otvorim tu društvenu mrežu	0,000	0,862	0,000	0,000
3. Provodio/la sam vrijeme na toj društvenoj mreži na štetu svojih obveza.	0,000	0,000	0,629	0,000

7. Provodim više vremena na toj društvenoj mreži nego što bih htio/htjela.	0,000	0,000	0,663	0,000
11. Događa mi se da sam na toj društvenoj mreži umjesto da spavam.	0,000	0,000	0,619	0,000
4.Moj profil na toj društvenoj mreži je poprilično detaljan.	0,000	0,000	0,000	0,614
8.Volim dotjerivati svoj profil na toj društvenoj mreži.	0,000	0,000	0,000	0,775
12. Važno mi je da redovito ažuriram svoj profil na toj društvenoj mreži	0,000	0,000	0,000	0,796

Nakon specifikacije modela i specificiranja korelacija među faktorima (što je sugerirano modificiranim indeksima) pokazalo se da na temelju indeksa: CFI=0.94, TLI = 0.92, RMSEA = 0.064, SRMR = 0.042 model dobro pristaje podacima, dok $\chi^2=389.85$, $df=59$, $p<0.001$, $\chi^2/df=6.607$ ukazuje na nešto slabije pristajanje modela podacima. Ipak, uzevši u obzir navedene indikse (CFI, TLI, RMSEA i SRMR) može se zaključiti da model dobro opisuje podatke, kao i da su zadovoljavajuća zasićenja manifestnih varijabli s latentnim varijablama prvog reda, kao i saturacije faktora prvog reda s faktorom višeg reda (intenzitet korištenja društvenih mreža). Dakle, s obzirom na navedeno, zaključeno je kako je u daljnjoj obradi opravdano koristiti faktor višeg reda odnosno ukupan rezultat na upitniku kao jedinstvenu mjeru intenziteta korištenja društvene mreže.

Prilikom provedbe konfirmatorne faktorske analize, kako bi se poboljšalo slaganje modela s podacima, provjerene su veličine modifikacijskih indeksa. Modifikacijski indeks ukazuje koliko će se promijeniti vrijednost χ^2 ako se neki parametar slobodno procjenjuje, a u slučaju provedbe konfirmatorne faktorske analize, temeljem modifikacijskih indeksa procjenjivala se korelacija između latentnih varijabli prvog reda.

Tablica 3. Standardizirana faktorska opterećenja za intenzitet korištenja društvenih mreža kao faktor višeg reda

Faktor višeg reda	Ekstrahirani faktori prvog reda	Opterećenje
Intenzitet korištenja društvenih mreža	Ustrajnost	0,793
	Dosada	0,764
	Pretjerano korištenje	0,902
	Samopredstavljanje	0,475

5.1.3. Eksploratorna analiza skraćenog prvog dijela Upitnika seksualnog ponašanja

Ovaj upitnik je koncipiran na način da sudionik s odgovorima na dihotomnoj ljestvici (da/ne) procjenjuje koja seksualna iskustva je imao s liste seksualnih ponašanja različitog intenziteta: iskustvo intimnog kontakta (poljubac jezikom), iskustvo intimnog tjelesnog kontakta (diranje ispod struka) te intimnog seksualnog kontakta (oralni, vaginalni i analni spolni odnos). Paralelna analiza za dihotomne čestice koje se odnose na seksualna iskustva uživo ukazala je da se može ekstrahirati jedna glavna komponenta, kojom je objašnjeno 67 % varijance manifestnih varijabli.

S obzirom da se radi o kategorijalnim varijablama u svrhu provjere povezanosti korišten je point-biserijalni koeficijent korelacije (ϕ) koji je prikazan u Tablici 4. Sve korelacije su statistički značajne na razini rizika manjoj od 0,001 % ($p < 0,001$), a vidljivo je da su u okviru umjerenih. U Tablici 5 prikazana su faktorska zasićenja glavne komponente i čestica koje se odnose na seksualna iskustva. S obzirom na opisano, smatra se opravdanim u ovom istraživanju koristiti ukupni rezultat koji predstavlja zbroj svih seksualnih iskustava te je izražen kao z – vrijednost u rasponu od -3 do +3, a kako bi rezultati bili standardizirani i lakše interpretirali.

Tablica 4. Korelacije između varijabli seksualnih iskustava uživo

	Intimni tjelesni kontakt	Intimni kontakt jezikom
Intimni seksualni kontakt	0,484	0,388
Intimni tjelesni kontakt	-	0,639

Tablica 5. Standardizirana faktorska zasićenja glavne komponente i čestica koje se odnose na seksualna iskustva uživo

Čestica	Zasićenje
Intimni kontakt jezikom	0,836
Intimni tjelesni kontakt	0,878
Intimni seksualni kontakt	0,738

5.1.4. Eksploratorna faktorska analiza Rizičnih online ponašanja u kontaktu s drugom osobom iza ekrana

Budući da su čestice (*Dopisivao/la sam se s nekim koga sam upoznao/la online; Upoznao/la sam partnera/icu online; Susreo/la sam se uživo s nekim koga sam upoznao/la online.*) koje obuhvaćaju rizična online ponašanja u kontaktu s drugom osobom iza ekrana u kontekstu sekstinga konstruirane ad hoc, provedena je eksploratorna faktorska analiza glavnih komponenti. Sudionici su na postavljene tvrdnje odgovarali na dihotomnoj ljestvici (da/ne). U svrhu provjere povezanosti izračunat je point-biserijalni koeficijent korelacije (ϕ) koji je prikazan u Tablici 6. Sve korelacije su pozitivne i statistički značajne na razini rizika manjoj od 0,001 % ($p < 0,001$), a vidljivo je da su u okviru niskih do umjerenih.

Korelacijska matrica s koeficijentima korelacije je korištena kao osnova za eksploratornu faktorsku analizu glavnih komponenti, a paralelna analiza je ukazala da se može ekstrahirati jedna glavna komponenta, kojom je objašnjeno 58 % zajedničke varijance. Donja tablica prikazuje faktorska zasićenja čestica.

Tablica 6. Korelacije između varijabli rizičnih online ponašanja u kontaktu s drugom osobom iza ekrana na cijelom uzorku

	Online partner	Online susret
Online dopisivanje	0,213	0,419
Online partner	-	0,449

Tablica 7. Standardizirana faktorska zasićenja glavne komponente i čestica koje se odnose na rizična online ponašanja u kontaktu s drugom osobom iza ekrana

Čestica	Zasićenje
Online dopisivanje	0,698
Online partner	0,725
Online susret	0,847

Cronbach alpha koeficijent pouzdanosti podataka prikupljenih česticama kojima se mjerilo rizično online ponašanje iznosi 0,63, a ovako niska pouzdanost bi mogla biti posljedica malog broja čestica korištenih za mjerenje ovog konstrukta. Razlog zadržavanja ove mjere, unatoč nižoj pouzdanosti, nalazi se u činjenici da je procijenjeno opravdanijom opcijom koristiti zajednički zbir ovih čestica nego ih uzimati kao pojedinačne mjere.

5.1.5. Eksploratorne i konfirmatorne faktorske analize Uključenosti u seksting

Primijenjeni upitnik *Adaptiranog Upitnika ponašanja vezanih uz seksting* sadrži tri odvojene subskale: primanje, slanje i prosljeđivanje seksualnog sadržaja koje su adaptirane za potrebe ovog istraživanja te su s ciljem provjere faktorske strukture provedene odvojene eksploratorne i konfirmatorne faktorske analize za svaku subskalu.

5.1.5.1. Slanje

Provedena je paralelna analiza te je utvrđeno je da bi se mogla ekstrahirati jedna glavna komponenta. S obzirom na broj manifestnih varijabli, rješenje s jednom komponentom pruža interpretabilno rješenje, pa je u nastavku napravljena analiza glavnih komponenti sa zadanom jednom komponentom kojom je objašnjeno 63 % varijance manifestnih varijabli. Izračunat je Cronbach α koeficijent pouzdanosti i za komponentu slanja sekstinga iznosi 0,89.

Tablica 8. Standardizirana faktorska zasićenja glavne komponente i čestica koje se odnose na slanje seksualnih sadržaja sekstinga

Čestica	Zasićenje
Seksualno izazovne tekstualne poruke	0,732
Seksualno izazovne fotografije/ video zapise	0,824
Seksualno izazovne fotografije/ video zapise o sebi	0,810
Seksualno izazovne fotografije/ video zapise o svom partneru / svojoj partnerici s njegovim/njezinim pristankom	0,859
Seksualno izazovne fotografije/ video zapise o svom partneru/ svojoj partnerici bez njegovog/njezinog pristanka	0,813
Seksualno izazovne fotografije/ video zapise o nekome koga znaš s pristankom te osobe	0,825
Seksualno izazovne fotografije/ video zapise o nekome koga znaš bez pristanka te osobe	0,668

Budući da je skala modificirana za potrebe ovog istraživanja, a eksploratornom faktorskom analizom je utvrđeno da je moguće ekstrahirati jednu komponentu, a da bi se potvrdilo ovo faktorsko rješenje, provedena je konfirmatorna faktorska analiza. Nakon specifikacije modela i na temelju pregleda modificiranih indeksa (CFI=0,99, TLI = 0,97, RMSEA = 0,075, SRMR = 0,020) model dobro pristaje podacima, dok je $\chi^2=86,554$, $df=10$, $p<0,001$, $\chi^2/df=8,65$.

Tablica 9. Standardizirana faktorska opterećenja za slanje seksualnih sadržaja

Manifestna varijabla	Latentna varijabla (slanje seksualnih sadržaja)
Seksualno izazovne tekstualne poruke	0,647
Seksualno izazovne fotografije/ video zapise	0,758
Seksualno izazovne fotografije/ video zapise o sebi	0,732
Seksualno izazovne fotografije/ video zapise o svom partneru / svojoj partnerici s njegovim/njezinim pristankom	0,870
Seksualno izazovne fotografije/ video zapise o svom partneru/ svojoj partnerici bez njegovog/njezinog pristanka	0,759
Seksualno izazovne fotografije/ video zapise o nekome koga znaš s pristankom te osobe	0,833
Seksualno izazovne fotografije/ video zapise o nekome koga znaš bez pristanka te osobe	0,545

5.1.5.2. *Primanje*

Provedena je paralelna analiza te je utvrđeno je da bi se mogla ekstrahirati jedna glavna komponenta. S obzirom na broj manifestnih varijabli, rješenje s jednom komponentom pruža interpretabilno rješenje, pa je u nastavku napravljena analiza glavnih komponenti sa zadanom jednom komponentom kojom je objašnjeno 60 % varijance manifestnih varijabli. Cronbach α koeficijent pouzdanosti za komponentu primanja seksualnog sadržaja iznosi 0,83.

Tablica 10. Standardizirana faktorska zasićenja glavne komponente i čestica koje se odnose na primanje seksualnih sadržaja

Čestica	Zasićenje
Seksualno izazovne tekstualne poruke	0,840
Seksualno izazovne fotografije/ video zapise	0,857
Seksualno izazovne fotografije/ video zapise o sebi	0,642
Seksualno izazovne fotografije/ video zapise o svom partneru	0,773
Seksualno izazovne fotografije/ video zapise o nekome koga znaš	0,738

Budući da je ova skala modificirana za potrebe ovog istraživanja, a eksploratornom faktorskom analizom je utvrđeno da je moguće ekstrahirati jednu komponentu, provedena je konfirmatorna faktorska analiza. Nakon specifikacije modela i na temelju modificiranih indeksa su procijenjene kovarijance manifestnih varijabli kojima se mjerilo primanje tekstualnih i vizualnih materijala o sebi i primanje vizualnih materijala o partneru, model je dobro pristajao

podacima (CFI=0,99, TLI = 0,99, RMSEA = 0,03, SRMR = 0,01), dok je $\chi^2=8,912$, df=4, p=0,063, $\chi^2/df=2,228$.

Tablica 11. Standardizirana faktorska opterećenja za primanje seksualnih sadržaja

Manifestna varijabla	Latentna varijabla (primanje seksualnih sadržaja)
Seksualno izazovne tekstualne poruke	0,842
Seksualno izazovne fotografije/ video zapise	0,882
Seksualno izazovne fotografije/ video zapise o sebi	0,449
Seksualno izazovne fotografije/ video zapise o svom partneru	0,612
Seksualno izazovne fotografije/ video zapise o nekome koga znaš	0,648

5.1.5.3. Prosljeđivanje

Provedena je paralelna analiza te je utvrđeno je da bi se mogla ekstrahirati jedna glavna komponenta. S obzirom na broj manifestnih varijabli, rješenje s jednom komponentom pruža interpretabilno rješenje, pa je u nastavku napravljena analiza glavnih komponenti sa zadanom jednom komponentom kojom je objašnjeno 71 % varijance manifestnih varijabli. Izračunat je Cronbach α koeficijent pouzdanosti i za komponentu prosljeđivanja sekstinga iznosi 0,86.

Tablica 12. Standardizirana faktorska zasićenja glavne komponente i čestica koje se odnose na prosljeđivanje seksualnih sadržaja

Čestica	Zasićenje
Seksualno izazovne fotografije/ video zapise o svom partneru / svojoj partnerici s njegovim/njezinim pristankom	0,847
Seksualno izazovne fotografije/ video zapise o svom partneru/ svojoj partnerici bez njegovog/njezinog pristanka	0,876
Seksualno izazovne fotografije/ video zapise o nekome koga znaš s pristankom te osobe	0,870
Seksualno izazovne fotografije/ video zapise o nekome koga znaš bez pristanka te osobe	0,782

Budući da je skala modificirana za potrebe ovog istraživanja, a eksploratornom faktorskom analizom je utvrđeno da je moguće ekstrahirati jednu komponentu, a kako bi se potvrdilo faktorsko rješenje, provedena je konfirmatorna faktorska analiza. Nakon specifikacije modela i na temelju modificiranih indeksa (CFI=1, TLI = 1, RMSEA = 0,007, SRMR = 0,004) model dobro pristaje podacima, dok je $\chi^2=1,072$, df=1, p=0,301, $\chi^2/df=1,072$.

Tablica 13. Standardizirana faktorska opterećenja za prosljeđivanje seksualnih sadržaja

Manifestna varijabla	Latentna varijabla (prosljeđivanje seksualnih sadržaja)
Seksualno izazovne fotografije/ video zapise o svom partneru / svojoj partnerici s njegovim/njezinim pristankom	0,857
Seksualno izazovne fotografije/ video zapise o svom partneru/ svojoj partnerici bez njegovog/njezinog pristanka	0,815
Seksualno izazovne fotografije/ video zapise o nekome koga znaš s pristankom te osobe	0,802
Seksualno izazovne fotografije/ video zapise o nekome koga znaš bez pristanka te osobe	0,734

5.1.5.4. Nedobrovoljni seksting

Varijabla seksting uz smanjenu dobrovoljnost (nedobrovoljan seksting) je napravljena ad hoc. Uključivala je čestice kojima se ispituje smanjena dobrovoljnost koja se operacionalizirala kao seksting pod nagovorom, prisilom i pod utjecajem psihoaktivnih supstanci. Provedena je paralelna analiza koja pokazuju da bi se mogle ekstrahirati dvije komponente. Dodatne analize su utvrdile da rješenje od dvije komponente ne pruža interpretabilno rješenje te da se čestice mogu spojiti u jednu komponentu pa je u nastavku napravljena faktorska analiza glavnih komponenti sa jednom komponentom kojom je objašnjeno 67 % varijance manifestnih varijabli. U Tablici 14 prikazana su faktorska zasićenja čestica.

Tablica 14. Standardizirana faktorska zasićenja glavne komponente i čestica koje se odnose na nedobrovoljan seksting

Čestica	Zasićenje
Prisilno primanje sekstinga	0,715
Prisilno slanje sekstinga	0,877
Prisilno prosljeđivanje sekstinga	0,732
Nagovor na primanje sekstinga	0,637
Nagovor na slanje sekstinga	0,788
Nagovor na prosljeđivanje sekstinga	0,651
Seksting pod utjecajem alkohola	0,296
Seksting pod utjecajem marihuane	0,356
Seksting pod utjecajem ostalih psihoaktivnih supstanci	0,427

Faktorska struktura za Beckove inventare za mlade – drugo izdanje za djecu i adolescente nije provjeravana s obzirom da se radi o psihodijagnostičkom instrumentu koji je validiran na hrvatskom uzorku adolescenata od 15 do 18 godina (Matešić i Ružić, 2015).

5.2. Deskriptivni pokazatelji mjerenih varijabli

Prikazi deskriptivnih obilježja, indikatora normaliteta distribucija i pokazatelja pouzdanosti mjernih instrumenata nalaze se u Tablici 15, što je detaljnije pojašnjeno u poglavlju obrade podataka.

Vrijeme provedeno dnevno na društvenim mrežama

U ukupnom uzorku 6,8 % adolescenata dnevno provodi manje od 1 sata na društvenim mrežama, 44,1 % od 1 do 3 sata, 31,5 % od 3 do 5 sati, 11,6 % od 5 do 7 sati, 3,6 % od 7 do 9 sati te 2,4 % više od 9 sati. Dobivene vrijednosti procjene dnevnog vremena provedenog na društvenim mrežama se grupiraju oko nižih vrijednosti raspona, distribucija rezultata odstupa od normalne ($p < 0.01$), odnosno rezultati se distribuiraju pozitivno asimetrično.

Čestina provjeravanja obavijesti na mobitelu

U uzorku 3,3 % adolescenata izvještava da stalno, bez obzira je li došla obavijest ili ne provjerava obavijesti na mobitelu, 27 % njih to čini čim dođe obavijest, 49,1 % nekoliko puta dnevno, a 20,7 % jednom dnevno ili rjeđe. Rezultati na ljestvici intenziteta korištenja društvenih mreža ukazuju na aritmetičku sredinu blago iznad polovice bodovnog raspona ($M=3,12$, $SD=0,71$), što upućuje na procjenu većeg intenziteta korištenja društvenih mreža prema procjenama adolescenata.

Seksualna iskustva adolescenata

U ukupnom uzorku iskustvo intimnog kontakta jezikom odnosno poljupca ima 55,2 % ($N=744$) adolescenata, iskustvo intimnog tjelesnog kontakta (diranje ispod struka) 44,8 % ($N=605$), intimnog seksualnog kontakta (oralni, vaginalni i analni spolni odnos) 16,5 % ($N=222$) adolescenata. Ukupni rezultat predstavlja kompozitnu varijablu zbroja svih seksualnih (z – vrijednost u rasponu od -3 do +3), a vidljiva je raspodjela vrijednosti u vidu pozitivne asimetričnosti (Tablica 15).

Izloženost seksualnim sadržajima online

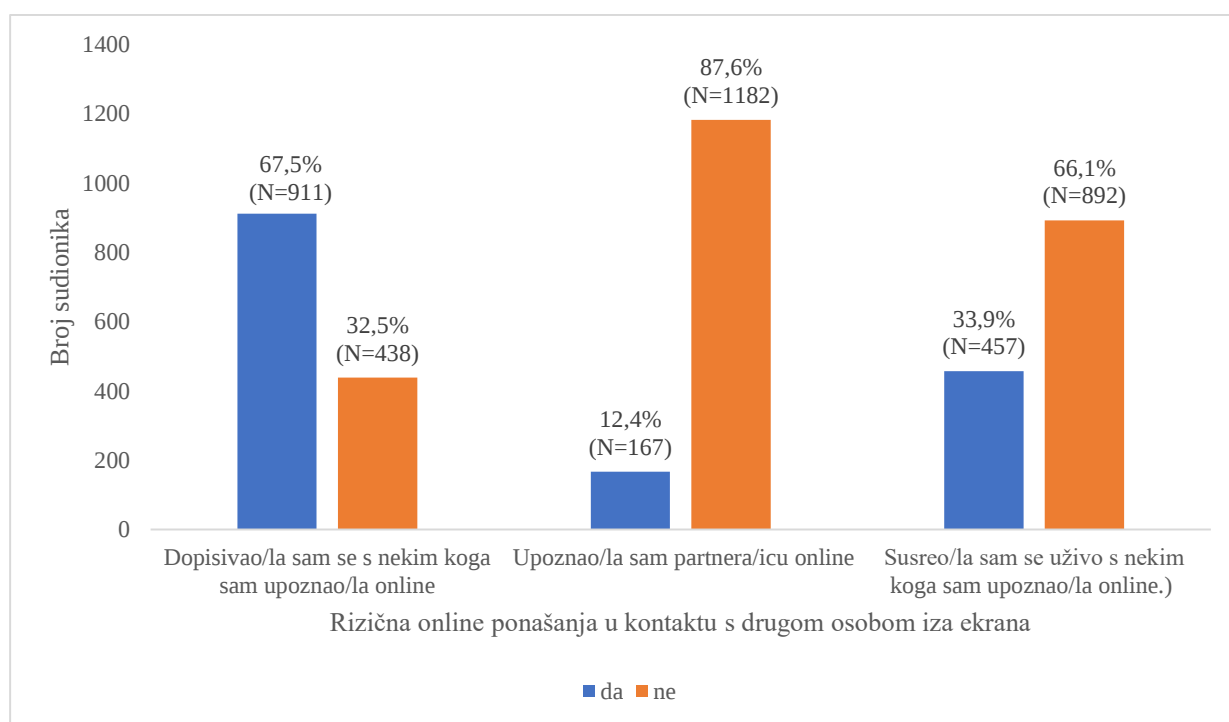
U ukupnom uzorku 46,6 % adolescenata navodi da nikad ne gleda pornografske sadržaje, njih 15 % rijetko, 18,3 % ponekad, često gleda pornografske sadržaje 10 %, a redovito

njih 10,1 %. Raspodjela dobivenih rezultata upućuje na prosječnu vrijednost blago ispod sredine bodovnog raspona, odnosno rezultati se grupiraju prema nižim vrijednostima na skali.

Rizična online ponašanja u kontaktu s drugom osobom iza ekrana

Na slici 4 prikazan je postotak sudionika s obzirom na iskustvo rizičnih ponašanja u kontaktu s drugom osobom.

U ukupnom uzorku iskustvo dopisivanja s nekim koga su upoznali online ima 67,5 % (N=911) sudionika, o iskustvu upoznavanja partnera/partnerice online izvještava 12,4 % (N=167) adolescenata, o susretu uživo s nekim koga su upoznali online navodi 33,9 % (N=457) sudionika.

Slika 4. Prikaz deskriptivnih pokazatelja rizičnih ponašanja u kontaktu s drugom osobom iza ekrana

Uključenost u seksting

Prema rezultatima dobivenim testiranjem normaliteta distribucija (Tablica 15.) utvrđeno je statistički značajno odstupanje od normalne distribucije ($p < 0.01$) u svim oblicima sekstinga, i nerizičnom (slanje i primanje seksualnog sadržaja) i rizičnom (prosljeđivanje seksualnog sadržaja i nedobrovoljni seksting), pri čemu se rezultati izraženije grupiraju oko nižih vrijednosti bodovnog raspona.

Iz deskriptivnih pokazatelja može se vidjeti kako većina sudionika (58 %) izvještava o iskustvu primanja seksualnih sadržaja sekstinga u vidu seksualno izazovnih tekstualnih poruka,

pri čemu najveći dio njih, gotovo četvrtina navodi da se to događa rijetko ili tek nekoliko puta godišnje. S druge strane, većina sudionika izvještava o neuključenosti u iskustvo primanja seksualno izazovnih fotografija/ video zapisa o sebi (90 %) ili izazovnih fotografija/ video zapisa o svom partneru (80 %).

Deskriptivni pokazatelji o uključenosti u slanje i prosljeđivanje seksualnih sadržaja sekstinga pokazuju vrlo niske razine uključenosti, tek manje od 5 % sudionika afirmira slanje različitih oblika sadržaja izuzev za uključenost u prosljeđivanje seksualno izazovnih fotografija/ video zapisa o nekome koga znaju bez pristanka te osobe što u različitoj učestalosti afirmira oko 15 % sudionika (8 % jednom te 6 % rijetko ili nekoliko puta godišnje, a manje od 1 % gotovo svakodnevno ili svakodnevno). Za detaljniji prikaz učestalosti u različite oblike sekstinga vidjeti u Prilozima (Prilog 2, Prilog 3, Prilog 4).

Mentalno zdravlje – internalizirane i eksternalizirane teškoće, slika o sebi

Iz Tablice 15 vidljivo je da se raspodjela vrijednosti internaliziranih (anksioznosti- BAI-Y i depresivnost – BDI-Y) i eksternaliziranih (ljutnja – BANI -Y i ometajuća ponašanja BDBI-Y) teškoća mjerenih Beckovim inventarima za mlade grupira oko nižih vrijednosti, odnosno da distribucije odstupaju od normalne ($p < 0.01$) i pozitivno su asimetrične, što je i očekivano s obzirom na uzorak u ovom istraživanju te da se radi o psihodijagnostičkom mjernom instrumentu koji se prvenstveno koristi na kliničkom uzorku. Vrijednosti na ljestvici samopoimanja (BSCI-Y) grupiraju se oko polovice bodovnog raspona.

Radi jasnijeg razumijevanja pretpostavljenih modela u Tablici 16 je dan sažeti prikaz prediktorskih, medijatorskih, kriterijskih i moderatorskih varijabli u pretpostavljenim istraživačkim modelima.

5.3. Međuodnosi korištenih varijabli u istraživanju

Iz korelacijske matrice (Tablica 17) može se vidjeti da je većina korelacija statistički značajna na razini rizika manjoj od 0,001 %, te da su korelacije niske do umjerene. Prediktorske varijable su u niskim do umjerenim međusobnim korelacijama, medijatorske varijable su umjereno korelirane, dok su kriterijske varijable također umjereno korelirane. Prediktorske i medijatorske varijable su nisko do umjereno korelirane, a prediktorske i kriterijske varijable su dominantno nisko korelirane. Medijatorske i kriterijske varijable su nisko do umjereno korelirane.

Tablica 15. Pregled deskriptivnih obilježja, indikatora normaliteta distribucija i pokazatelja pouzdanosti mjernih instrumenata

Varijabla	M	SD	Min	Max	raspon	Cronbach α	asimetričnost	spljoštenost	S-W	p vrijednost
Vrijeme provedeno dnevno na društvenim mrežama	2,68	1,04	1,00	6,00	5,0	-	1,00	1,15	0,85	<,001
Čestina provjeravanja obavijesti na mobitelu	2,87	0,77	1,00	4,00	3,0	-	-0,21	-0,45	0,85	0
Intenzitet korištenja društvenih mreža	3,12	0,71	1,00	5,00	4,0	0,85	-0,28	0,01	0,99	0
Izloženost seksualnim sadržajima online	2,22	1,38	1,00	5,00	4,0	-	0,75	-0,77	0,80	0
Seksualna iskustva uživo	-0,05	0,98	-1,06	1,55	2,6	0,86	0,35	-1,33	0,82	0
Rizična online ponašanja u kontaktu s drugom osobom iza ekrana	1,14	0,97	0	3	3		0,43	-0,83		
Slanje seksualnih sadržaja	1,09	0,41	1,00	6,00	5,00	0,83	7,25	62,94	0,22	0
Primanje seksualnih sadržaja	1,86	0,92	1,00	6,00	5,00	0,83	1,32	1,78	0,85	0
Prosljeđivanje seksualnih sadržaja	1,11	0,50	1,00	6,00	5,00	0,87	6,78	55,99	0,24	0
Nedobrovoljni seksting	0,02	0,12	-0,18	2,59	2,78	-	-	-	0,37	0
BSCI-Y	31,05	5,79	2	48	46	0,82	-0,33	0,52	0,99	0
BAI -Y	19,02	9,91	0	60	60	0,90	0,79	0,63	0,96	0
BDI-Y	12,36	9,26	0	60	60	0,92	1,28	2,26	0,91	0
BANI-Y	16,59	9,15	0	60	60	0,90	0,83	1,03	0,96	0
BDBI-Y	8,30	6,65	0	60	60	0,87	1,86	6,02	0,86	0

Legenda: raspon – opaženi raspon, S-W – vrijednost na Shapiro-Wilksovom testu, BSCI-Y- Beckov inventar samopoimanja djece i adolescenata, BAI-Y - Beckov inventar anksioznosti za djecu i adolescente, BDI-Y - Beckov inventar depresije za djecu i adolescente, BANI-Y Beckov inventar ljutnje za djecu i adolescente, BDBI-Y - Beckov inventar ometajućeg ponašanja djece i adolescenata

Tablica 16. Prikaz prediktorskih, medijatorskih, kriterijskih i moderatorskih varijabli u pretpostavljenim modelima

	Model 1	Model 2	Model 3
Prediktorske varijable	Rizičan seksting -prosljeđivanje seksualnog sadržaja - nedobrovoljni seksting	Izloženost društvenim mrežama (<i>mjere intenziteta korištenja društvenih mreža, procjene dnevnog vremena provedenog vremena na društvenim mrežama, procjena čestine provjeravanja obavijesti na mobitelu</i>) Izloženost seksualnim sadržajima online -Seksualna iskustva uživo	Izloženost društvenim mrežama (<i>mjere intenziteta korištenja društvenih mreža, procjene dnevnog vremena provedenog vremena na društvenim mrežama, procjena čestine provjeravanja obavijesti na mobitelu</i>) -Izloženost seksualnim sadržajima online -Seksualna iskustva uživo
Medijatorske varijable	Slika o sebi -Samopoimanje (<i>BSCI-Y</i>)	Nerizičan seksting - slanje seksualnog sadržaja - primanje seksualnog sadržaja Rizičan seksting -prosljeđivanje seksualnog sadržaja - nedobrovoljni seksting	Rizična online ponašanja u kontaktu s drugom osobom iza ekrana - dopisivanje s nepoznatom osobom; upoznavanje partnera online; susret s online upoznatom osobom Rizičan seksting -prosljeđivanje seksualnog sadržaja - nedobrovoljni seksting
Kriterijske varijable	Internalizirane teškoće - depresivnost (<i>BAI-Y</i>) - anksioznost (<i>BDI-Y</i>) Eksternalizirane teškoće - ljutnja (<i>BANI-Y</i>) - ometajuća ponašanja (<i>BDBI-Y</i>)	Internalizirane teškoće - depresivnost (<i>BAI-Y</i>) - anksioznost (<i>BDI-Y</i>) Eksternalizirane teškoće - ljutnja (<i>BANI-Y</i>) - ometajuća ponašanja (<i>BDBI-Y</i>)	Internalizirane teškoće - depresivnost (<i>BAI-Y</i>) - anksioznost (<i>BDI-Y</i>) Eksternalizirane teškoće - ljutnja (<i>BANI-Y</i>) - ometajuća ponašanja (<i>BDBI-Y</i>)
Moderatorske varijable	Spol Dob	Spol Dob	Spol Dob

Legenda: BSCI-Y- Beckov inventar samopoimanja djece i adolescenata, BAI-Y - Beckov inventar anksioznosti za djecu i adolescente, BDI-Y - Beckov inventar BDBI-Y - Beckov inventar ometajućeg ponašanja djece i adolescenata, BANI-Y Beckov inventar ljutnje za djecu i adolescente

Tablica 17. Korelacijska matrica varijabli korištenih u istraživanju

	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.
1.Dnevno vrijeme provedeno na društvenim mrežama														
2.Čestina provjeravanja obavijesti na mobitelu	0,31***													
3.Intenzitet korištenja društvenih mreža	0,38***	0,46***												
4.Izloženost seksualnim sadržajima online	0,00	-0,03	-0,07											
5.Seksualna iskustva uživo	0,13***	0,15***	0,13***	0,3***										
6.BAI-Y	0,16***	0,21***	0,31***	-0,20***	0,01									
7.BANI-Y	0,14***	0,18***	0,26***	-0,01	0,14***	0,6***								
8.BDBI-Y	0,13***	0,1**	0,12***	0,27***	0,28***	0,15***	0,54***							
9.BDI-Y	0,15***	0,14***	0,23***	-0,13***	-0,00	0,77***	0,66***	0,28***						
10.BSCI-Y	-0,11**	-0,04	-0,04	-0,02	0,02	-0,24***	-0,24***	-0,2***	-0,41***					
11.Prosljeđivanje seksualnih sadržaja	0,09*	0,04	-0,01	0,21***	0,15***	-0,02	0,08*	0,23***	-0,01	-0,05				
12.Slanje seksualnih sadržaja	0,11**	0,04	-0,03	0,21***	0,18***	0,00	0,09*	0,22***	-0,01	-0,04	0,33***			
13.Primanje seksualnih sadržaja	0,16***	0,14***	0,13***	0,32***	0,57***	0,03	0,2***	0,36***	0,018	0,03	0,32***	0,38***		
14.Nedobrovoljni seksting	0,15***	0,06	-0,04	0,18***	0,21***	0,02	0,09**	0,24***	0,01	-0,02	0,25***	0,56***	0,35***	
15. Rizična online ponašanja u kontaktu s drugom osobom iza ekrana	0,20***	0,15***	0,25***	0,18***	0,36***	0,09*	0,16***	0,21***	0,10**	-0,06	0,10**	0,15***	0,43***	0,16***

Legenda: BSCI-Y- Beckov inventar samopoimanja djece i adolescenata, BAI-Y - Beckov inventar anksioznosti za djecu i adolescente, BDI-Y - Beckov inventar BDBI-Y - Beckov inventar ometajućeg ponašanja djece i adolescenata, BANI-Y Beckov inventar ljutnje za djecu i adolescente, *** p < 0,001, **p < 0,01, *p < 0,05

5.4.Međugrupne razlike u prediktorskim varijablama

Spol

T-testom za nezavisne uzorke utvrđeno je da se mladići i djevojke razlikuju po vremenu koje dnevno provedu na društvenim mrežama ($t(1269,36)=-8,18, p<0,001$), ($M_{\text{žensko}}=2,87$, $SD_{\text{žensko}}=1,06$, $M_{\text{muško}}=2,42$, $SD_{\text{muško}}=0,95$), čestini provjeravanja obavijesti na mobitelu ($t(1269,36)=-9,55, p<0,001$), ($M_{\text{žensko}}=3,05$, $SD_{\text{žensko}}=0,73$, $M_{\text{muško}}=2,65$, $SD_{\text{muško}}=0,77$) te intenzitetu korištenja društvenih mreža ($t(1269,36)=-12,61, p<0,001$), ($M_{\text{žensko}}=3,32$, $SD_{\text{žensko}}=0,65$, $M_{\text{muško}}=2,85$, $SD_{\text{muško}}=0,69$) na način da djevojke provode statistički značajno više vremena na društvenim mrežama, češće provjeravaju obavijesti na mobitelu te intenzivnije koriste društvene mreže.

Nadalje, provedbom t-testa za nezavisne uzorke utvrđeno je da se mladići i djevojke razlikuju po intenzitetu izloženosti seksualnim sadržajima online ($t(1269,36)= 25,64, p<0,001$), ($M_{\text{žensko}}=1,51$, $SD_{\text{žensko}}=0,9$, $M_{\text{muško}}=3,19$, $SD_{\text{muško}}=1,33$) te po seksualnim iskustvima uživo ($t(1269,36)= 2,08, p=0,04$), ($M_{\text{žensko}}=-0,1$, $SD_{\text{žensko}}=0,98$, $M_{\text{muško}}=0,02$, $SD_{\text{muško}}=0,97$) pri čemu su mladići intenzivnije izloženi seksualnim sadržajima online, odnosno pornografskom sadržaju te izvještavaju o više seksualnih iskustava uživo.

Tablica 18. Rezultati t-testa za nezavisne uzorke u prediktorskim varijablama s obzirom na spol

Varijabla	mladići		djevojke		t (1269,36)	p-vrijednost
	M	SD	M	SD		
Vrijeme provedeno dnevno na društvenim mrežama	2,42	0,95	2,87	1,06	-8,18	<0,001
Čestina provjeravanja obavijesti na mobitelu	2,65	0,77	3,05	0,73	-9,55	<0,001
Intenzitet korištenja društvenih mreža	2,85	0,69	3,32	0,65	-12,61	<0,001
Izloženost seksualnim sadržajima online	3,19	1,33	1,51	0,9	25,94	<0,001
Seksualna iskustva uživo	0,02	0,97	-0,1	0,98	2,08	0,040

Razred

T-testom za nezavisne uzorke utvrđeno je da se sudionici prvog i trećeg razreda razlikuju po vremenu kojeg dnevno provedu na društvenim mrežama ($t(1343,3)= 2,25, p=0,02$), ($M_{\text{prvi}}=2,74$,

$SD_{prvi}=1,11$, $M_{treći}=2,61$, $SD_{treći}=0,96$), na način da sudionici prvog razreda provedu više vremena dnevno na društvenim mrežama. Također, provedbom t-testa za nezavisne uzorke, utvrđeno je da se sudionici prvog i trećeg razreda razlikuju po seksualnim iskustvima uživo ($t(1343,3) = -9,73, p < 0,001$), ($M_{prvi} = -0,28$, $SD_{prvi} = 0,9$, $M_{treći} = 0,23$, $SD_{treći} = 1,00$) na način da sudionici trećeg razreda izvještavaju o statistički značajno više seksualnih iskustava uživo.

Nisu utvrđene statistički značajne razlike u čestini provjeravanja obavijesti na mobitelu, intenzitetu korištenja i izloženosti seksualnim sadržajima online s obzirom na razred koji sudionici pohađaju.

Tablica 19. Rezultati t-testa za nezavisne uzorke u prediktorskim varijablama s obzirom na razred

Varijabla	prvi razred		treći razred		t (1343,3)	p-vrijednost
	M	SD	M	SD		
Vrijeme provedeno dnevno na društvenim mrežama	2,74	1,11	2,61	0,96	2,25	0,024
Čestina provjeravanja obavijesti na mobitelu	2,85	0,78	2,9	0,75	-1,08	0,281
Intenzitet korištenja društvenih mreža	3,14	0,72	3,11	0,70	0,92	0,357
Izloženost seksualnim sadržajima online	2,16	1,40	2,29	1,36	-1,67	0,096
Seksualna iskustva uživo	-0,28	0,9	0,23	1,00	-9,73	<0,001

Međugrupne razlike s obzirom na druge sociodemografske varijable (škola koju sudionici pohađaju, socioekonomski status i veličina mjesta u kojoj su proveli najveći dio života) prikazane su u Prilozima ovog rada (Prilog 5, Prilog 6, Prilog 7).

5.5. Međugrupne razlike u medijatorskim varijablama

Spol

T-testom za nezavisne uzorke utvrđeno je da se mladići i djevojke razlikuju u svim oblicima sekstinga, odnosno i u rizičnom² i nerizičnom obliku sekstinga. Utvrđene su statistički značajne

² Premda rizičan seksting u Modelu 1 predstavlja prediktorsku varijablu, a u Modelu 2 i Modelu 3 medijatorsku varijablu međugrupne razlike prikazane su ovom odjeljku kako bi bio koherentniji prikaz razlika u svim oblicima sekstinga.

razlike u slanju seksualnog sadržaja ($t(853,54)=3,61, p<0,001$), ($M_{\text{žensko}}=1,05$, $SD_{\text{žensko}}=0,24$, $M_{\text{muško}}=1,14$, $SD_{\text{muško}}=0,56$), primanju seksualnog sadržaja ($t(853,54)=2,60, p=0,01$), ($M_{\text{žensko}}=1,8$, $SD_{\text{žensko}}=0,84$, $M_{\text{muško}}=1,93$, $SD_{\text{muško}}=1,02$) i prosljeđivanju seksualnog sadržaja ($t(853,54)=3,72, p<0,001$), ($M_{\text{žensko}}=1,07$, $SD_{\text{žensko}}=0,39$, $M_{\text{muško}}=1,18$, $SD_{\text{muško}}=0,62$) na način da mladići u prosjeku više šalju, primaju i prosljeđuju seksualne sadržaje od djevojaka. Također, utvrđeno je da se mladići i djevojke razlikuju po uključenosti u nedobrovoljni seksting ($t(853,54)=2,65, p<0,001$), ($M_{\text{žensko}}=0,01$, $SD_{\text{žensko}}=0,07$, $M_{\text{muško}}=0,03$, $SD_{\text{muško}}=0,17$) na način da mladići u prosjeku više sudjeluju u nedobrovoljnom sekstingu.

T-testom za nezavisne uzorke, utvrđeno je da se mladići i djevojke ne razlikuju u rizičnom online ponašanju u kontaktu s drugom osobom iza ekrana ($t(1201,44)=0,36$, $p<0,72$), ($M_{\text{žensko}}=1,13$, $SD_{\text{žensko}}=0,97$, $M_{\text{muško}}=1,15$, $SD_{\text{muško}}=0,97$).

Tablica 20. Rezultati t-testa za nezavisne uzorke u medijatorskim varijablama s obzirom na spol

Varijabla	mladići		djevojke		t (df)	p-vrijednost
	M	SD	M	SD		
Slanje seksualnih sadržaja	1,14	0,56	1,05	0,24	3,61(1269,36)	<0,001
Primanje seksualnih sadržaja	1,93	1,02	1,8	0,84	2,6 (1269,36)	<0,001
Prosljeđivanje seksualnih sadržaja	1,18	0,62	1,07	0,39	3,72(1269,36)	<0,010
Nedobrovoljni seksting	0,03	0,17	0,01	0,07	2,65(1269,36)	<0,010
Rizična online ponašanja	1,15	0,97	1,13	0,97	0,36 (1201,44)	0,720

Razred

T-testom za nezavisne uzorke utvrđeno je da se sudionici prvih i trećih razreda razlikuju u primanju seksualnog sadržaja ($t(1326,43)=-1,92, p=0,05$), ($M_{\text{prvi}}=1,81$, $SD_{\text{prvi}}=0,91$, $M_{\text{treći}}=1,91$, $SD_{\text{treći}}=0,94$), što znači da sudionici trećih razreda u prosjeku primaju više seksualnog sadržaja od učenika prvih razreda. Nisu utvrđene statistički značajne razlike u slanju i prosljeđivanju seksualnog sadržaja, kao ni u iskustvu nedobrovoljnog sekstinga s obzirom na razred koji sudionici pohađaju.

T-testom za nezavisne uzorke, utvrđeno je da se sudionici prvih i trećih razreda ne razlikuju u rizičnom online ponašanju u kontaktu s drugom osobom iza ekrana ($t(1275,88) = -0,62$, $p = 0,536$), ($M_{\text{prvi}}=1,12$, $SD_{\text{prvi}}=0,95$, $M_{\text{treći}}=1,16$, $SD_{\text{treći}}=0,99$).

Tablica 21. Rezultati t-testa za nezavisne uzorke u medijatorskim varijablama s obzirom na razred

Varijabla	prvi razred		treći razred		t (df)	p-vrijednost
	M	SD	M	SD		
Slanje seksualnih sadržaja	1,09	0,45	1,08	0,35	0,43(1326,43)	0,666
Primanje seksualnih sadržaja	1,81	0,91	1,91	0,94	-1,92 (1326,43)	0,055
Prosljeđivanje seksualnih sadržaja	1,13	0,52	1,10	0,47	0,93(1326,43)	0,354
Nedobrovoljni seksting	0,01	0,11	0,02	0,14	-0,89(1326,43)	0,374
Rizična online ponašanja	1,12	0,95	1,16	0,99	-0,62 (1275,88)	0,531

Međugrupne razlike s obzirom na druge sociodemografske varijable (škola koju sudionici pohađaju, socioekonomski status i veličinu mjesta u kojoj su proveli najveći dio života) prikazane su u Prilozima ovog rada (Prilog 5, Prilog 6, Prilog 7).

5.6. Međugrupne razlike u kriterijskim varijablama

Spol

T-testom za nezavisne uzorke utvrđeno je da se mladići i djevojke razlikuju u razini anksioznosti (rezultati na BAI-Y skali) ($t(1273,19)=-16,00, p<0,001$), ($M_{\text{žensko}}=22,35$, $SD_{\text{žensko}}=9,68$, $M_{\text{muško}}=14,4$, $SD_{\text{muško}}=8,25$), depresivnosti (rezultati na BDI-Y skali) ($t(1273,19)=-10,96, p<0,001$), ($M_{\text{žensko}}=14,59$, $SD_{\text{žensko}}=9,45$, $M_{\text{muško}}=9,3$, $SD_{\text{muško}}=8,06$) i ljutnje (rezultat na BANI-Y skali) ($t(1273,19)=-7,42, p<0,001$), ($M_{\text{žensko}}=18,15$, $SD_{\text{žensko}}=8,98$, $M_{\text{muško}}=14,44$, $SD_{\text{muško}}=8,95$) na način da djevojke u prosjeku imaju izraženije vrijednosti anksioznosti, depresivnosti i ljutnje. Nadalje, provedbom t-testa za nezavisne uzorke, utvrđeno je da se mladići i djevojke razlikuju u razini ometajućih ponašanja (rezultati na BDBI-Y skali) ($t(1273,19)=4,67, p<0,001$), ($M_{\text{žensko}}=7,54$, $SD_{\text{žensko}}=5,69$, $M_{\text{muško}}=9,34$, $SD_{\text{muško}}=7,66$) na način da mladići u prosjeku imaju izraženije vrijednosti na skali ometajućih ponašanja. Nisu utvrđene razlike u samopoimanju (rezultati na BSCI-Y skali) između mladića i djevojaka.^{*3}

³ Premda se samopoimanje (BSCI-Y) u kontekstu Modela 1 ispituje kao medijatorska varijabla radi jasnoće prikaza međugrupne razlike na skali samopoimanja prikazane su s drugim mjerenim varijablama mentalnog zdravlja.

Tablica 22. Rezultati t-testa za nezavisne uzorke u kriterijskim varijablama s obzirom na spol

Varijabla	mladići		djevojke		t (1273,19)	p-vrijednost
	M	SD	M	SD		
BAI-Y	14,4	8,25	22,35	9,68	-16,00	<0,001
BDI-Y	9,3	8,06	14,59	9,45	-10,96	<0,001
BANI-Y	14,44	8,95	18,15	8,98	-7,42	<0,001
BDBI -Y	9,34	7,66	7,54	9,34	4,67	<0,001
BSCI-Y	31,26	5,92	30,89	5,69	1,16	0,250

Razred

T-testom za nezavisne uzorke, utvrđeno je da se sudionici prvog i trećeg razreda razlikuju na skali samopoimanja (BSCI-Y) ($t(1271,19)=-3,83, p<0,001$), ($M_{\text{prvi}}=30,5$, $SD_{\text{prvi}}=30,5$, $M_{\text{treći}}=31,71$, $SD_{\text{treći}}=31,71$) na način da sudionici trećeg razreda u prosjeku imaju izraženije vrijednosti na BSCI skali, odnosno više samopoimanje. Nisu utvrđene razlike u razini anksioznosti, depresivnosti, ljutnje i ometajućih ponašanja s obzirom na razred koji sudionici pohađaju.

Tablica 23. Rezultati t-testa za nezavisne uzorke u kriterijskim varijablama s obzirom na razred

Varijabla	prvi razred		treći razred		t (1271,19)	p-vrijednost
	M	SD	M	SD		
BAI-Y	19,05	9,97	18,98	9,85	0,12	0,903
BDI-Y	12,59	9,44	12,07	9,04	1,02	0,307
BANI-Y	16,39	9,46	16,83	8,77	-0,86	0,391
BDBI -Y	8,31	6,79	8,27	6,49	0,10	0,917
BSCI-Y	30,5	5,93	30,89	5,54	-3,83	<0,001

Međugrupne razlike s obzirom na druge sociodemografske varijable (škola koju sudionici pohađaju, socioekonomski status i veličinu mjesta u kojoj su proveli najveći dio života) prikazane su u Prilozima ovog rada (Prilog 5, Prilog 6, Prilog 7).

5.7. Testiranje modela

5.7.1. Testiranje prvog modela - doprinos slike o sebi u objašnjenju povezanosti rizičnog sekstinga i mentalnog zdravlja

Prvi problem ovog istraživačkog rada odnosio se na ispitivanje doprinosa slike o sebi adolescenata u objašnjenju povezanosti rizičnog sekstinga i teškoća mentalnog zdravlja, pri čemu će se ispitati uloga spola i dobi adolescenata (Slika 1).

Prediktori u modelu 1 (Slika 1) su smanjena dobrovoljnost i prosljeđivanje sekstinga, pri čemu je smanjena dobrovoljnost (nedobrovoljni seksting) bila kompozitna varijabla koju su činile varijable nagovor i prisila na seksting, seksting pod utjecajem alkohola, marihuane ili ostalih droga. Medijator je bila slika o sebi, a kriteriji su bili eksternalizirane i internalizirane teškoće mentalnog zdravlja iz Beckovog inventara za mlade.

5.7.1.1. Multigrupna analiza po spolu

U donjoj tablici su prikazani indikatori slaganja modela u kojem su svi parametri slobodno procjenjivani (Model_1) i model u kojem su postavljena ograničenja β pondera, što implicira da su obje grupe sudionika identične (Model_2). Može se vidjeti da prvi model ima dobro slaganje s podacima, dok drugi, u kojem su postavljena ograničenja ima nešto slabije slaganje, pri čemu RMSEA indikator ima najlošiji fit, iako se približava kritičnoj vrijednosti 0.08.

Tablica 24. Multigrupni strukturni model na manifestnim varijablama

Model	chisq	df	chi2.df	pvalue	cfi	tli	rmsea	srmr	aic	bic
Model_1	36,189	14	2,585	0,001	0,992	0,976	0,051	0,038	39499,37	39734,12
Model_2	140,226	21	6,677	0,000	0,955	0,914	0,097	0,052	39589,41	39788,44

Iz donje tablice može se vidjeti da se ova dva modela statistički značajno razlikuju, odnosno može se zaključiti da postoji razlika između djevojaka i mladića u β ponderima između varijabli u modelu.

Tablica 25. Usporedba dva strukturna modela - bez ograničenja u procjeni parametara (Model_1) i s postavljenim ograničenjima (Model_2)

	Df	AIC	BIC	Chisq	Chisq diff	RMSEA	Df diff	Pr(>Chisq)
Model_1	14	39499,37	39734,12	36,18885	NA	NA	NA	NA
Model_2	21	39589,41	39788,44	140,22603	104,0372	0,150997	7	1,579064e-19

Tablica 26. Beta zasićenja između prediktora i medijatora za dvije grupe sudionika u multigrupnom strukturnom modelu

prediktor	medijator	beta	p-vrijednost
žensko			
Prosljeđivanje sekstinga	BSCI ⁴	-0,019	0,436
Nedobrovoljni seksting	BSCI	-0,010	0,579
muško			
Prosljeđivanje sekstinga	BSCI	-0,028	0,436
Nedobrovoljni seksting	BSCI	-0,023	0,579

Iz Tablice 26. može se vidjeti da ni kod djevojaka ni kod mladića prosljeđivanje sekstinga i nedobrovoljan seksting nisu povezani sa slikom o sebi.

Tablica 27. Beta zasićenja između medijatora i kriterija za dvije grupe sudionika u multigrupnom strukturnom modelu

Medijator	kriterij	beta	p-vrijednost
žensko			
BSCI ⁴	BANI ⁴	-0,236	<,001
BSCI	BDBI ⁴	-0,247	<,001
BSCI	BDI ⁴	-0,397	<,001
BSCI	BAI ⁴	-0,226	<,001
muško			
BSCI	BANI	-0,240	<,001
BSCI	BDBI	-0,184	<,001
BSCI	BDI	-0,442	<,001
BSCI	BAI	-0,271	<,001

⁴ BSCI-Y - Beckov inventar samopoimanja djece i adolescenata, BAI-Y - Beckov inventar anksioznosti za djecu i adolescente, BDI-Y - Beckov inventar depresije za djecu i adolescente, BANI-Y Beckov inventar ljutnje za djecu i adolescente, BDBI-Y - Beckov inventar ometajućeg ponašanja djece i adolescenata

Uvidom u β pondere između medijatora BSCI (Beckov inventar samopoimanja djece i adolescenata) i kriterija BANI (Beckov inventar ljutnje za djecu i adolescente), BDBI (Beckov inventar ometajućeg ponašanja djece i adolescenata), BDI (Beckov inventar depresije za djecu i adolescente), BAI (Beckov inventar anksioznosti za djecu i adolescente), može se vidjeti da su kod djevojaka i mladića ovi ponderi statistički značajni, odnosno ukazuju na to da slika o sebi objašnjava internalizirane (BDI, BAI) i eksternalizirane (BANI, BDBI) teškoće mentalnog zdravlja. Primjerice, i kod djevojaka i kod mladića su zasićenja negativna, niska do umjerena te su slične veličine. Dakle, i kod djevojaka i kod mladića s porastom slike o sebi se smanjuju ljutnja i ometajuća ponašanja, pri čemu je zasićenje između slike o sebi i ometajućih ponašanja nešto niže kod mladića. Osim toga, s porastom slike o sebi, i kod djevojaka i mladića pada razina depresivnosti i anksioznosti, pri čemu se kod djevojaka oba kriterija smanjuju nešto sporije nego kod mladića.

Tablica 28. Beta zasićenja između prediktora i kriterija (direktan efekt) za dvije grupe sudionika u multigrupnom strukturnom modelu

Prediktor	kriterij	beta	p-vrijednost
žensko			
Prosljeđivanje sekstinga	BANI	0,045	0,054
Nedobrovoljni seksting	BANI	0,056	0,001
Prosljeđivanje sekstinga	BDBI	0,113	0,001
Nedobrovoljni seksting	BDBI	0,149	0,000
Prosljeđivanje sekstinga	BDI	-0,001	0,980
Nedobrovoljni seksting	BDI	0,012	0,401
Prosljeđivanje sekstinga	BAI	-0,003	0,888
Nedobrovoljni seksting	BAI	0,030	0,047
muško			
Prosljeđivanje sekstinga	BANI	0,066	0,054
Nedobrovoljni seksting	BANI	0,130	0,001
Prosljeđivanje sekstinga	BDBI	0,124	0,000
Nedobrovoljni seksting	BDBI	0,257	0,000
Prosljeđivanje sekstinga	BDI	-0,001	0,980
Nedobrovoljni seksting	BDI	0,032	0,401
Prosljeđivanje sekstinga	BAI	-0,005	0,888
Nedobrovoljni seksting	BAI	0,082	0,047

Eksternalizirane teškoće (BANI - Beckov inventar ljutnje za djecu i adolescente, BDBI - Beckov inventar ometajućeg ponašanja djece i adolescenata)

Pregledom tablice u kojoj su direktni efekti (veza između prediktora i kriterija), može se vidjeti da kod djevojaka prediktor BANI-a su prosljeđivanje sekstinga i nedobrovoljan seksting, što je slučaj i kod mladića. β zasićenja su vrlo mala i pozitivna, što implicira da prosljeđivanjem sekstinga i nedobrovoljnim sekstingom raste ljutnja, ali je taj porast vrlo malen.

Kada promatramo kriterij BDBI, njega i kod djevojaka i kod mladića objašnjava prosljeđivanje sekstinga i nedobrovoljan seksting. Prosljeđivanje sekstinga i nedobrovoljan seksting imaju pozitivan β ponder koji ukazuje da s porastom prosljeđivanja sekstinga i nedobrovoljnim sekstingom raste razina ometajućih ponašanja. Ovdje su zasićenja veća kod mladića nego kod djevojaka, i dalje su niska, ali znatno veća nego u odnosu između navedenih prediktora i BANI kriterija.

Internalizirane teškoće (BDI -Beckov inventar depresije za djecu i adolescente, BAI -Beckov inventar anksioznosti za djecu i adolescente)

U ovom modelu nije utvrđen direktan efekt niti jednog prediktora s BDI-em kao kriterijem, niti kod djevojaka niti kod mladića. Međutim, nedobrovoljan seksting je direktno povezan s BAI i kod djevojaka i mladića. Ovaj je β ponder nizak (približava se 0), ukazuje da porastom nedobrovoljnog sekstinga raste anksioznost, iako veličina pondera ukazuje da je odnos između ovog prediktora i kriterija vrlo slab.

Tablica 29. Indirektni efekti između prediktora i kriterija u multigrupnom strukturnom modelu, uz BSCI kao medijator

Prediktor-Medijator	Medijator-Kriterij	beta	p-vrijednost
Prosljeđivanje sekstinga - BSCI	BSCI - BANI	0,005	0,438
Prosljeđivanje sekstinga - BSCI	BSCI - BDBI	0,005	0,438
Prosljeđivanje sekstinga - BSCI	BSCI - BDI	0,008	0,436
Prosljeđivanje sekstinga - BSCI	BSCI - BAI	0,004	0,438
Nedobrovoljni seksting - BSCI	BSCI - BANI	0,002	0,580
Nedobrovoljni seksting- BSCI	BSCI - BDBI	0,002	0,580

Nedobrovoljni seksting- BSCI	BSCI - BDI	0,004	0,579
Nedobrovoljni seksting- BSCI	BSCI - BAI	0,002	0,580

Kada gledamo indirektne efekte između prediktora prosljeđivanja sekstinga i različitih pokazatelja nedobrovoljnog sekstinga, uz BSCI kao medijator na kriterije poput internaliziranih i eksternaliziranih teškoća mentalnog zdravlja, može se vidjeti da ne postoji medijacijski efekt slike o sebi između prosljeđivanja sekstinga i nedobrovoljnog sekstinga kao prediktora i teškoća mentalnog zdravlja kao kriterija.

Tablica 30.Totalni efekti u multigrupnom strukturnom modelu

Indirektan efekt	Direktan efekt	beta	P-vrijednost
Prosljeđivanje sekstinga - BSCI - BANI	Prosljeđivanje sekstinga - BANI	0,049	0,040
Prosljeđivanje sekstinga - BSCI - BDBI	Prosljeđivanje sekstinga - BDBI	0,118	<,001
Prosljeđivanje sekstinga - BSCI - BDI	Prosljeđivanje sekstinga - BDI	0,007	0,758
Prosljeđivanje sekstinga - BSCI - BAI	Prosljeđivanje sekstinga - BAI	0,001	0,951
Nedobrovoljni seksting - BSCI - BANI	Nedobrovoljni seksting - BANI	0,058	0,001
Nedobrovoljni seksting - BSCI - BDBI	Nedobrovoljni seksting - BDBI	0,152	0,000
Nedobrovoljni seksting - BSCI - BDI	Nedobrovoljni seksting - BDI	0,016	0,318
Nedobrovoljni seksting - BSCI - BAI	Nedobrovoljni seksting - BAI	0,032	0,039

Prosljeđivanje sekstinga

Uzmemo li u obzir prosljeđivanje sekstinga kao prediktor i gledamo totalne efekte na skup kriterija koji se odnose na internalizirane i eksternalizirane teškoće mentalnog zdravlja, možemo vidjeti da postoji totalni efekt na BANI i BDBI. Ono što treba uzeti u obzir je da ne postoje i indirektni efekti kada je prosljeđivanje sekstinga prediktor, već samo direktni efekti prosljeđivanja sekstinga na BANI i BDBI. Statistički značajan totalni efekt se može javiti zbog zbrajanja značajnog direktnog i neznčajnog indirektnog efekta.

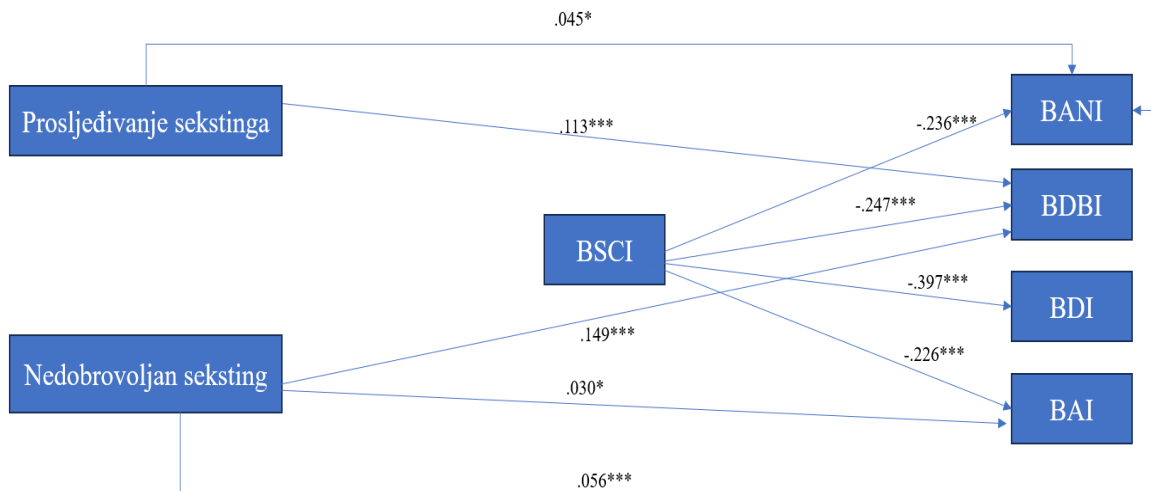
Nedobrovoljan seksting

Uočen je totalni efekt nedobrovoljnog sekstinga za kriterij BANI, BDBI i BAI. Direktni efekti nedobrovoljnog sekstinga i BANI-a su uočeni kod djevojaka i mladića, kao što je kod ove dvije skupine uočen direktan efekt nedobrovoljnog sekstinga i BDBI-a, te BAI-a. Vidljivo je da ne postoji indirektan efekt slike o sebi između nedobrovoljnog sekstinga i bilo kojeg od kriterija internaliziranih ili eksternaliziranih teškoća mentalnog zdravlja, što znači da u ovom slučaju, postoji samo direktan efekt nedobrovoljnog sekstinga na BANI, BDBI i BAI u ove dvije grupe sudionika, pri čemu ne postoji medijacija slike o sebi između ovog prediktora i kriterija.

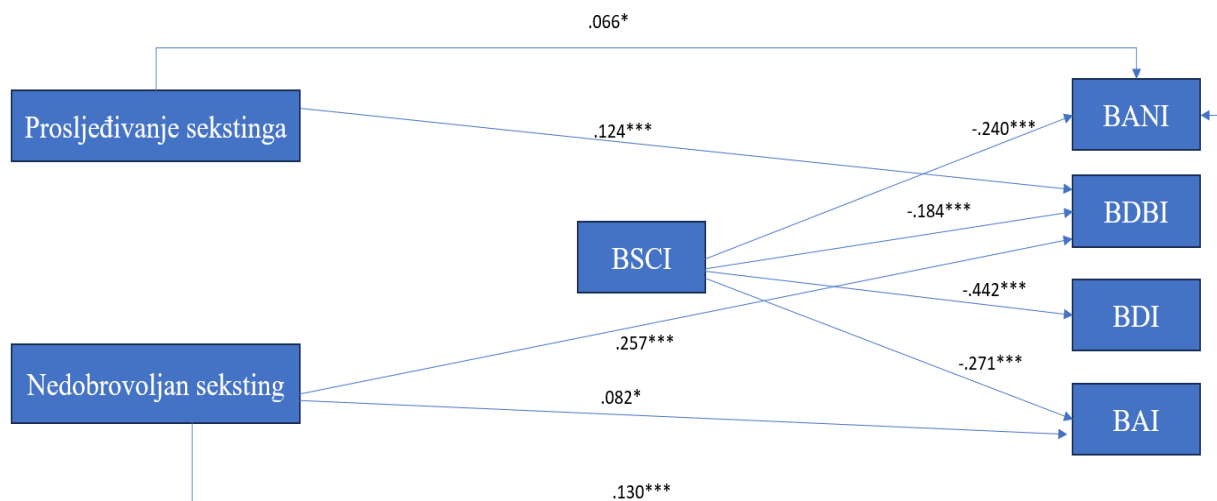
Zaključno o modelu

Zaključno o multigrupnom modelu možemo reći da postoje razlike između mladića i djevojaka, ali na samo nekim varijablama pa prilikom tumačenja rezultata treba uzeti u obzir direktne efekte te odnose između medijatora i kriterija za obje grupe sudionika.

Rezultati testiranja prve hipoteze (Model 1), odnosno ispitivanja doprinosa slike o sebi u objašnjenju povezanosti rizičnog sekstinga i teškoća mentalnog zdravlja, uz moderatorsku ulogu spola, sažeto su prikazani na Slici 5 i Slici 6.

Slika 5. Sažeti prikaz Hipoteze 1 (spol kao moderator – djevojke)

Slika 6. Sažeti prikaz Hipoteze 1 (spol kao moderator –mladići)

5.7.1.2. Multigrupna analiza po dobi

U donjoj tablici su prikazani indikatori slaganja modela u kojem su svi parametri slobodno procjenjivani (Model_1) i model u kojem su postavljena ograničenja β pondera, što implicira da su obje grupe sudionika identične (Model_2). Može se vidjeti da oba modela imaju dobro slaganje s podacima, a usporedbom oba modela utvrđeno da postoji razlika po dobi što je prikazano u nastavku teksta.

Tablica 31. Multigrupni strukturni model na manifestnim varijablama

Model	chisq	df	chi2.df	pvalue	cfi	tli	rmsea	srmr	aic	bic
Model_1	15,721	14	1,123	0,331	0,999	0,998	0,014	0,030	39803,99	40038,74
Model_2	39,261	19	2,066	0,004	0,993	0,984	0,042	0,037	39817,53	40026,76

Iz donje tablice može se vidjeti da se ova dva modela statistički značajno razlikuju, odnosno može se zaključiti da postoji razlika između mlađih i starijih sudionika u β ponderima između varijabli u modelu.

Tablica 32. Usporedba dva strukturna modela - bez ograničenja u procjeni parametara (Model_1) i s postavljenim ograničenjima (Model_2)

	Df	AIC	BIC	Chisq	Chisq diff	RMSEA	Df diff	Pr(>Chisq)
Model_1	14	39803,99	40038,74	15,72145	NA	NA	NA	NA
Model_2	19	39817,53	40026,76	39,26106	23,53961	0,07809325	5	0,0002661053

Iz donje tablice može se vidjeti da ne postoji statistički značajna povezanost između prediktora (prosljeđivanje sekstinga i nedobrovoljan seksting) sa medijatorom (slikom o sebi) niti kod mlađih niti kod starijih sudionika.

Medijator BSCI može predvidjeti kriterije BANI, BDBI, BDI i BAI i kod mlađih i kod starijih sudionika. Također, vidljivo je da se β ponderi kod obje skupine sudionika kreću od niskih do umjerenih, te su svi negativni, što znači da s porastom BSCI-a, se smanjuje BANI, BDBI, BDI, BAI i kod mlađih i starijih sudionika. Osim toga, razlika među β ponderima i kod starijih i mlađih sudionika je mala, pa možemo reći da su promjene na BANI, BDBI, BDI i BAI kod obje skupine sudionika slične, kada se BSCI mijenja za konstantnu vrijednost (Tablica 31).

Tablica 33. Beta zasićenja između prediktora i medijatora za dvije grupe sudionika u multigrupnom strukturnom modelu

Prediktor	medijator	beta	p-vrijednost
mlađi			
Prosljeđivanje sekstinga	BSCI ⁵	-0,012	0,663
Nedobrovoljni seksting	BSCI	-0,018	0,447
stariji			
Prosljeđivanje sekstinga	BSCI	-0,014	0,663
Nedobrovoljni seksting	BSCI	-0,026	0,447

⁵ BSCI-Y - Beckov inventar samopoimanja djece i adolescenata, BAI-Y - Beckov inventar anksioznosti za djecu i adolescente, BDI-Y - Beckov inventar depresije za djecu i adolescente, BANI-Y Beckov inventar ljutnje za djecu i adolescente, BDBI-Y - Beckov inventar ometajućeg ponašanja djece i adolescenata

Tablica 34. Beta zasićenja između medijatora i kriterija za dvije grupe sudionika u multigrupnom strukturnom modelu

grupa	Medijator	kriterij	beta	p-vrijednost
mlađi	BSCI	BANI ⁵	-0,248	<,001
mlađi	BSCI	BDBI ⁵	-0,199	<,001
mlađi	BSCI	BDI ⁵	-0,422	<,001
mlađi	BSCI	BAI ⁵	-0,253	<,001
stariji	BSCI	BANI	-0,243	<,001
stariji	BSCI	BDBI	-0,197	<,001
stariji	BSCI	BDI	-0,419	<,001
stariji	BSCI	BAI	-0,243	<,001

Tablica 35. Beta zasićenja između prediktora i kriterija (direktan efekt) za dvije grupe sudionika u multigrupnom strukturnom modelu

grupa	prediktor	kriterij	beta	p-vrijednost
mlađi	Prosljeđivanje sekstinga	BANI	0,042	0,131
mlađi	Nedobrovoljni seksting	BANI	0,061	0,009
mlađi	Prosljeđivanje sekstinga	BDBI	0,134	<,001
mlađi	Nedobrovoljni seksting	BDBI	0,171	<,001
mlađi	Prosljeđivanje sekstinga	BDI	-0,016	0,531
mlađi	Nedobrovoljni seksting	BDI	0,001	0,964
mlađi	Prosljeđivanje sekstinga	BAI	-0,036	0,200
mlađi	Nedobrovoljni seksting	BAI	0,021	0,378
stariji	Prosljeđivanje sekstinga	BANI	0,045	0,131
stariji	Nedobrovoljni seksting	BANI	0,084	0,009
stariji	Prosljeđivanje sekstinga	BDBI	0,145	<,001
stariji	Nedobrovoljni seksting	BDBI	0,238	<,001
stariji	Prosljeđivanje sekstinga	BDI	-0,018	0,531
stariji	Nedobrovoljni seksting	BDI	0,001	0,964
stariji	Prosljeđivanje sekstinga	BAI	-0,038	0,200
stariji	Nedobrovoljni seksting	BAI	0,028	0,378

Eksternalizirane teškoće (BANI - Beckov inventar ljutnje za djecu i adolescente, BDBI - Beckov inventar ometajućeg ponašanja djece i adolescenata)

Pregledom tablice u kojoj su direktni efekti (veza između prediktora i kriterija), može se vidjeti da je kod mlađih i starijih sudionika prediktor BANI-a nedobrovoljan seksting, pri čemu s porastom nedobrovoljnog sekstinga raste BANI, iako je veličina β pondera vrlo mala. Kada promatramo kriterij BDBI, njega kod starijih i mlađih sudionika objašnjavaju prosljeđivanje sekstinga i nedobrovoljan seksting. β ponderi su pozitivni, ali ne toliko niski kao kod nedobrovoljnog sekstinga i BANI-a. Iz ovih se rezultata može zaključiti da i kod starijih i mlađih sudionika s porastom nedobrovoljnog sekstinga i prosljeđivanja sekstinga raste vrijednost BDBI-a. Kod starijih sudionika je β ponder između nedobrovoljnog sekstinga i BDBI-a veći nego kod mlađih sudionika, pa s jediničnim porastom nedobrovoljnog sekstinga, porast BDBI-a je kod starijih sudionika veći nego kod mlađih sudionika.

Internalizirane teškoće (BDI -Beckov inventar depresije za djecu i adolescente, BAI -Beckov inventar anksioznosti za djecu i adolescente)

Pregledom tablice se može vidjeti da niti prosljeđivanje sekstinga niti nedobrovoljan seksting nisu prediktivni za BDI i BAI niti kod mlađih niti kod starijih sudionika. Pregledom tablice indirektnih efekata može se vidjeti da u niti jednom slučaju BSCI nije medijator odnosa između prediktora (prosljeđivanja sekstinga, nedobrovoljnog sekstinga) i kriterija (BANI, BDBI, BDI, BAI).

Tablica 36. Indirektni efekti između prediktora i kriterija u multigrupnom strukturnom modelu, uz nedobrovoljni i rizičan seksting kao medijatore

Prediktor-Medijator	Medijator-Kriterij	beta	p-vrijednost
Prosljeđivanje sekstinga – BSCI	BSCI - BANI	0,003	0,664
Prosljeđivanje sekstinga – BSCI	BSCI - BDBI	0,002	0,664
Prosljeđivanje sekstinga – BSCI	BSCI - BDI	0,005	0,663
Prosljeđivanje sekstinga – BSCI	BSCI - BAI	0,003	0,664
Nedobrovoljni seksting- BSCI	BSCI - BANI	0,005	0,448
Nedobrovoljni seksting- BSCI	BSCI - BDBI	0,004	0,449
Nedobrovoljni seksting- BSCI	BSCI - BDI	0,008	0,447
Nedobrovoljni seksting- BSCI	BSCI - BAI	0,005	0,448

Tablica 37. Totalni efekti u multigrupnom strukturnom modelu

Prediktor-Medijator-Kriterij	Prediktor Kriterij	beta	p-vrijednost
Prosljeđivanje sekstinga - BSCI – BANI	Prosljeđivanje sekstinga - BANI	0,045	0,116
Prosljeđivanje sekstinga - BSCI - BDBI	Prosljeđivanje sekstinga - BDBI	0,137	<,001
Prosljeđivanje sekstinga - BSCI - BDI	Prosljeđivanje sekstinga - BDI	-0,011	0,701
Prosljeđivanje sekstinga - BSCI - BAI	Prosljeđivanje sekstinga - BAI	-0,033	0,258
Nedobrovoljni seksting- BSCI - BANI	Nedobrovoljni seksting- BANI	0,066	0,007
Nedobrovoljni seksting- BSCI - BDBI	Nedobrovoljni seksting- BDBI	0,175	<,001
Nedobrovoljni seksting- BSCI – BDI	Nedobrovoljni seksting- BDI	0,009	0,718
Nedobrovoljni seksting- BSCI – BAI	Nedobrovoljni seksting- BAI	0,026	0,297

Eksternalizirane teškoće (BANI - Beckov inventar ljutnje za djecu i adolescente, BDBI - Beckov inventar ometajućeg ponašanja djece i adolescenata)

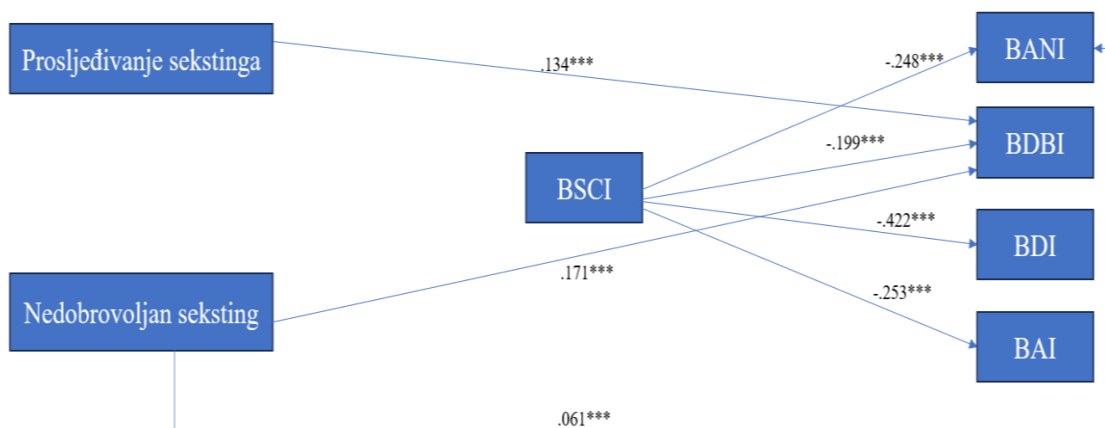
Utvrđen je samo statistički značajan totalni efekt za kriterij BANI kada je prediktor nedobrovoljan seksting ($\beta = 0,066$), i to je rezultat neznačajnog indirektnog efekta i statistički značajnog direktnog efekta. Svakako je važno napomenuti da su efekti unatoč značajnosti izrazito maleni.

Utvrđen je totalni efekt za BDBI kada je prosljeđivanje sekstinga prediktor (β totalnog efekta je 0,137), te je utvrđen totalni efekt za BDBI kad je nedobrovoljan seksting prediktor (β totalnog efekta je 0,175). U ovom slučaju je važno napomenuti da ne postoji statistički značajan indirektan efekt BSCI-a između ovih prediktora (nedobrovoljnog sekstinga i prisilnog sekstinga) s kriterijem BDBI, pa je totalni efekt rezultat statistički neznačajnog indirektnog i statistički značajnog direktnog efekta.

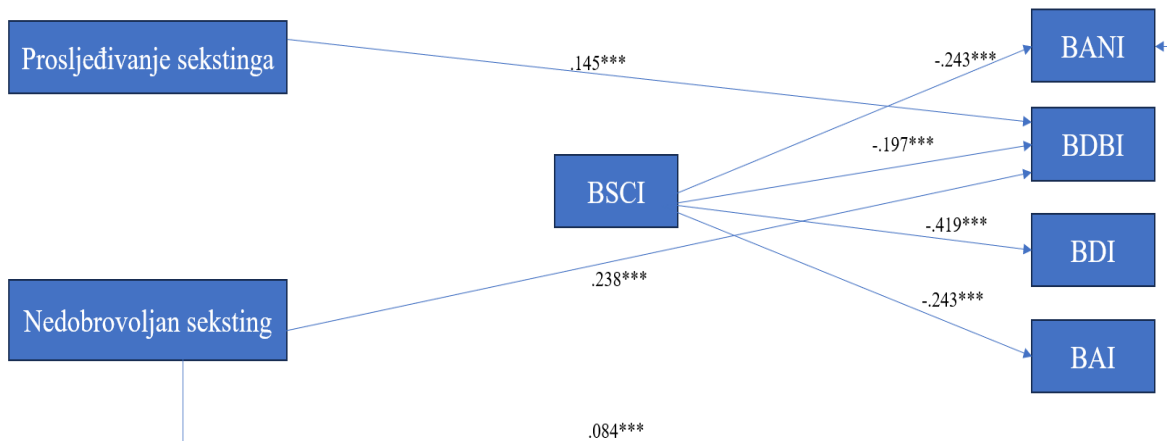
Zaključno o modelu

Zaključno se o modelu može reći da postoje neke manje razlike između mladih i starijih sudionika. Kada govorimo o medijacijskim efektima, možemo reći da nije uočeni niti jedan medijacijski efekt gdje bi BSCI posredovao između prediktora i kriterija. Totalni efekti su produkt neznačajnog indirektnog i značajnog direktnog efekta. S obzirom na navedeno, hipoteza je djelomično potvrđena jer je utvrđen pretpostavljeni direktan efekt, ali nije utvrđen pretpostavljeni indirektni efekt.

Rezultati testiranja prve hipoteze (Model 1), odnosno ispitivanja doprinosa slike o sebi u objašnjenju povezanosti rizičnog sekstinga i teškoća mentalnog zdravlja, uz moderatorsku ulogu dobi, sažeto su prikazani na Slici 7 i Slici 8.

Slika 7. Sažeti prikaz Hipoteze 1 (dob kao moderator – mlađi sudionici)

Slika 8. Sažeti prikaz Hipoteze 1 (dob kao moderator – stariji sudionici)

5.7.2. Testiranje drugog modela - doprinos iskustava sekstinga (rizičnog i nerizičnog) u objašnjenju povezanosti seksualnih i online iskustva adolescenata s teškoćama mentalnog zdravlja

Drugi problem ovog rada odnosi se na ispitivanje doprinosa iskustava sekstinga (rizičnog i nerizičnog) u objašnjenju povezanosti seksualnih i online iskustva adolescenata s teškoćama mentalnog zdravlja, pri čemu će se ispitati uloga dobi i spola adolescenata (Slika 2).

Prediktori u modelu 2 (Slika 2) su bili seksualna iskustva, izloženost seksualnim sadržajima te izloženost društvenim mrežama. Medijatori su bili primanje i slanje sekstinga koji se odnose na nerizičan seksting, te nedobrovoljan seksting i prosljeđivanje sekstinga što se ubraja u rizičan seksting. Kriteriji su bili eksternalizirane i internalizirane teškoće mentalnog zdravlja iz Beckovog inventara.

5.7.2.1. Multigrupna analiza po spolu

U donjoj tablici su prikazani indikatori slaganja modela u kojem su svi parametri slobodno procjenjivani (Model_1) i model u kojem su postavljena ograničenja β pondera, što implicira da su obje grupe sudionika identične (Model_2). Može se vidjeti da prvi model ima dobro slaganje s podacima, dok drugi, u kojem su postavljena ograničenja ima nešto slabije slaganje, pri čemu

RMSEA indikator ima najlošiji fit, iako se približava kritičnoj vrijednosti 0.08. Usporedbom oba modela utvrđeno je postoji li razlika po spolu, što je prikazano u nastavku teksta.

Tablica 38. Multigrupni strukturni model na manifestnim varijablama

Model	chisq	df	chi2.df	pvalue	cfi	tli	rmsea	srmr	aic	bic
Model_1	152,695	56	2,727	0	0,975	0,940	0,053	0,040	33837,69	34409,36
Model_2	262,440	64	4,101	0	0,949	0,893	0,071	0,058	33931,44	34462,27

Iz donje tablice (Tablica 39) može se vidjeti da se ova dva modela statistički značajno razlikuju, odnosno može se zaključiti da postoji razlika između djevojaka i mladića u β ponderima između varijabli u modelu.

Tablica 39. Usporedba dva strukturna modela - bez ograničenja u procjeni parametara (Model_1) i s postavljenim ograničenjima (Model_2)

	Df	AIC	BIC	Chisq	Chisq diff	RMSEA	Df diff	Pr(>Chisq)
Model_1	56	33837,69	34409,36	152,6951	NA	NA	NA	NA
Model_2	64	33931,44	34462,27	262,4403	109,7452	0,1445712	8	4,29529e-20

Tablica 40. Beta zasićenja između prediktora i medijatora za dvije grupe sudionika u multigrupnom strukturnom modelu

prediktor	Medijator	beta	p-vrijednost
Žensko			
Seksualna iskustva uživo	Prosljeđivanje sekstinga	0,057	0,096
Konsumacija pornografije	Prosljeđivanje sekstinga	0,141	<,001
Vrijeme dnevno	Prosljeđivanje sekstinga	0,017	0,631
Provjeravanje notifikacija	Prosljeđivanje sekstinga	0,026	0,451
Intenzitet korištenja	Prosljeđivanje sekstinga	0,034	0,337
Seksualna iskustva uživo	Nedobrovoljni seksting	0,184	<,001
Konsumacija pornografije	Nedobrovoljni seksting	0,156	<,001
Vrijeme dnevno	Nedobrovoljni seksting	0,097	0,007
Provjeravanje notifikacija	Nedobrovoljni seksting	-0,033	0,365
Intenzitet korištenja	Nedobrovoljni seksting	-0,035	0,345

prediktor	Medijator	beta	p-vrijednost
Seksualna iskustva uživo	Primanje sekstinga	0,497	<,001
Konsumacija pornografije	Primanje sekstinga	0,163	<,001
Vrijeme dnevno	Primanje sekstinga	0,049	0,067
Provjeravanje notifikacija	Primanje sekstinga	0,013	0,634
Intenzitet korištenja	Primanje sekstinga	0,052	0,051
Seksualna iskustva uživo	Slanje sekstinga	0,072	0,044
Konsumacija pornografije	Slanje sekstinga	0,185	<,001
Vrijeme dnevno	Slanje sekstinga	0,039	0,289
Provjeravanje notifikacija	Slanje sekstinga	0,026	0,482
Intenzitet korištenja	Slanje sekstinga	0,011	0,761
muško			
Seksualna iskustva uživo	Prosljeđivanje sekstinga	0,038	0,096
Konsumacija pornografije	Prosljeđivanje sekstinga	0,136	<,001
Vrijeme dnevno	Prosljeđivanje sekstinga	0,010	0,631
Provjeravanje notifikacija	Prosljeđivanje sekstinga	0,018	0,451
Intenzitet korištenja	Prosljeđivanje sekstinga	0,024	0,337
Seksualna iskustva uživo	Nedobrovoljni seksting	0,079	<,001
Konsumacija pornografije	Nedobrovoljni seksting	0,096	<,001
Vrijeme dnevno	Nedobrovoljni seksting	0,037	0,007
Provjeravanje notifikacija	Nedobrovoljni seksting	-0,015	0,365
Intenzitet korištenja	Nedobrovoljni seksting	-0,016	0,345
Seksualna iskustva uživo	Primanje sekstinga	0,434	<,001
Konsumacija pornografije	Primanje sekstinga	0,205	<,001
Vrijeme dnevno	Primanje sekstinga	0,038	0,067
Provjeravanje notifikacija	Primanje sekstinga	0,012	0,634
Intenzitet korištenja	Primanje sekstinga	0,049	0,051
Seksualna iskustva uživo	Slanje sekstinga	0,031	0,044
Konsumacija pornografije	Slanje sekstinga	0,115	<,001
Vrijeme dnevno	Slanje sekstinga	0,015	0,289
Provjeravanje notifikacija	Slanje sekstinga	0,012	0,482
Intenzitet korištenja	Slanje sekstinga	0,005	0,761

Kod djevojaka i kod mladića prosljeđivanje sekstinga može predvidjeti konzumacija pornografije, odnosno i kod djevojaka i kod mladića s porastom konzumacije pornografskog sadržaja, raste prosljeđivanje sekstinga.

Kada je o nedobrovoljnom sekstingu riječ može ga se predvidjeti sa seksualnim iskustvima uživo, konzumacijom pornografije i dnevnim vremenom provedenim na društvenim mrežama i kod djevojaka i kod mladića. Drugim riječima, što imaju više seksualnih iskustava uživo, više konzumiraju pornografiju, odnosno provode više vremena na društvenim mrežama nedobrovoljni seksting je izraženiji. Međutim, zasićenja kod mladića su znatno niža nego kod djevojaka, što znači da kod djevojaka je veza između ova tri prediktora i medijatora nedobrovoljnog sekstinga jača nego kod mladića.

Seksualnim iskustvima uživo i konzumacijom pornografskih sadržaja mogu se predvidjeti primanje i slanje sekstinga i kod djevojaka i kod mladića. Što su ova dva kriterija izraženija, primanje i slanje sekstinga je veće, pri čemu seksualna iskustva uživo puno bolje objašnjavaju primanje sekstinga od konzumacije pornografskog sadržaja, dok slanje sekstinga bolje objašnjava konzumacija pornografije. Kod mladića je konzumacija pornografskog sadržaja jače povezana sa primanjem sekstinga nego kod djevojaka, dok je jačina povezanosti između seksualnih iskustva uživo i primanja sekstinga kod djevojaka i mladića slična. Kod mladića je, kada govorimo o slanju seksualnog sadržaja, β ponder između seksualnih iskustva uživo vrlo malen, gotovo nula.

Tablica 41. Beta zasićenja između medijatora i kriterija za dvije grupe sudionika u multigrupnom strukturnom modelu

medijator	kriterij	beta	p-vrijednost
žensko			
Prosljeđivanje sekstinga	BANI ⁶	0,009	0,703
Nedobrovoljni seksting	BANI	0,025	0,223
Primanje sekstinga	BANI	0,115	0,001
Slanje sekstinga	BANI	0,018	0,387
Prosljeđivanje sekstinga	BDBI ⁶	0,059	0,027
Nedobrovoljni seksting	BDBI	0,106	<,001
Primanje sekstinga	BDBI	0,165	<,001

⁶ BAI-Y - Beckov inventar anksioznosti za djecu i adolescente, BDI-Y - Beckov inventar depresije za djecu i adolescente, BANI-Y Beckov inventar ljutnje za djecu i adolescente, BDBI-Y - Beckov inventar ometajućeg ponašanja djece i adolescenata

medijator	kriterij	beta	p-vrijednost
Slanje sekstinga	BDBI	-0,022	0,350
Prosljeđivanje sekstinga	BDI ⁶	-0,001	0,971
Nedobrovoljni seksting	BDI	0,005	0,796
Primanje sekstinga	BDI	-0,017	0,591
Slanje sekstinga	BDI	0,018	0,345
Prosljeđivanje sekstinga	BAI ⁶	-0,007	0,763
Nedobrovoljni seksting	BAI	0,024	0,197
Primanje sekstinga	BAI	-0,015	0,646
Slanje sekstinga	BAI	0,019	0,326
muško			
Prosljeđivanje sekstinga	BANI	0,014	0,703
Nedobrovoljni seksting	BANI	0,058	0,223
Primanje sekstinga	BANI	0,129	0,001
Slanje sekstinga	BANI	0,042	0,387
Prosljeđivanje sekstinga	BDBI	0,067	0,027
Nedobrovoljni seksting	BDBI	0,188	<,001
Primanje sekstinga	BDBI	0,143	<,001
Slanje sekstinga	BDBI	-0,039	0,350
Prosljeđivanje sekstinga	BDI	-0,001	0,971
Nedobrovoljni seksting	BDI	0,013	0,796
Primanje sekstinga	BDI	-0,023	0,591
Slanje sekstinga	BDI	0,049	0,345
Prosljeđivanje sekstinga	BAI	-0,012	0,763
Nedobrovoljni seksting	BAI	0,066	0,197
Primanje sekstinga	BAI	-0,020	0,646
Slanje sekstinga	BAI	0,051	0,326

I kod djevojaka i mladića kriterij BANI može se predvidjeti primanjem sekstinga, a veličina β pondera je slična za obje grupe sudionika. Kriterij BDBI kod obje grupe sudionika mogu predvidjeti prosljeđivanje sekstinga, nedobrovoljan seksting i primanje sekstinga, iako su vrijednosti ovdje niske, dok β ponder za odnos prosljeđivanja sekstinga i BDBI-a konvergira nuli.

Tablica 42. Beta zasićenja između prediktora i kriterija (direktan efekt) za dvije grupe sudionika u multigrupnom strukturnom modelu

prediktor	kriterij	beta	p-vrijednost
žensko			
Seksualna iskustva uživo	BANI	0,014	0,672
Konsumacija pornografije	BANI	0,042	0,099
Vrijeme dnevno	BANI	-0,041	0,190
Provjeravanje notifikacija	BANI	0,016	0,585
Intenzitet korištenja	BANI	0,167	<,001
Seksualna iskustva uživo	BDBI	0,084	0,018
Konsumacija pornografije	BDBI	0,117	<,001
Vrijeme dnevno	BDBI	0,014	0,660
Provjeravanje notifikacija	BDBI	0,013	0,672
Intenzitet korištenja	BDBI	0,122	<,001
Seksualna iskustva uživo	BDI	-0,022	0,498
Konsumacija pornografije	BDI	0,023	0,334
Vrijeme dnevno	BDI	0,028	0,343
Provjeravanje notifikacija	BDI	-0,015	0,603
Intenzitet korištenja	BDI	0,128	<,001
Seksualna iskustva uživo	BAI	-0,019	0,558
Konsumacija pornografije	BAI	0,019	0,406
Vrijeme dnevno	BAI	-0,008	0,774
Provjeravanje notifikacija	BAI	0,025	0,373
Intenzitet korištenja	BAI	0,169	<,001
muško			
Seksualna iskustva uživo	BANI	0,014	0,672
Konsumacija pornografije	BANI	0,059	0,099
Vrijeme dnevno	BANI	-0,036	0,190
Provjeravanje notifikacija	BANI	0,017	0,585
Intenzitet korištenja	BANI	0,176	<,001
Seksualna iskustva uživo	BDBI	0,064	0,018
Konsumacija pornografije	BDBI	0,128	<,001
Vrijeme dnevno	BDBI	0,010	0,660
Provjeravanje notifikacija	BDBI	0,011	0,672
Intenzitet korištenja	BDBI	0,099	<,001
Seksualna iskustva uživo	BDI	-0,025	0,498
Konsumacija pornografije	BDI	0,038	0,334
Vrijeme dnevno	BDI	0,029	0,343
Provjeravanje notifikacija	BDI	-0,018	0,603

prediktor	kriterij	beta	p-vrijednost
Intenzitet korištenja	BDI	0,159	<,001
Seksualna iskustva uživo	BAI	-0,022	0,558
Konzumacija pornografije	BAI	0,032	0,406
Vrijeme dnevno	BAI	-0,009	0,774
Provjeravanje notifikacija	BAI	0,031	0,373
Intenzitet korištenja	BAI	0,212	<,001

Eksternalizirane teškoće (BANI - Beckov inventar ljutnje za djecu i adolescente, BDBI - Beckov inventar ometajućeg ponašanja djece i adolescenata)

Pregledom tablice u kojoj su direktni efekti (veza između prediktora i kriterija), može se vidjeti da kod djevojaka prediktor BANI-a je intenzitet korištenja društvenih mreža, što je slučaj i kod mladića. β ponderi su vrlo mali i pozitivni, što implicira da intenzivnijim korištenjem društvenih mreža raste BANI, ali je taj porast vrlo malen.

Kada promatramo kriterij BDBI, njega i kod djevojaka i kod mladića objašnjavaju seksualna iskustva uživo, konzumacija pornografskog sadržaja te intenzitet korištenja društvenih mreža. Ovi β ponderi su slični kod djevojaka i mladića, jedino što je zasićenje između seksualnih iskustva uživo i BDBI nisko i tendira nuli. Osim toga, β ponderi su pozitivni pa impliciraju da porastom seksualnih iskustava uživo, konzumacijom pornografskog sadržaja te intenzitetom korištenja društvenih mreža raste razina ometajućih ponašanja.

Internalizirane teškoće (BDI -Beckov inventar depresije za djecu i adolescente, BAI -Beckov inventar anksioznosti za djecu i adolescente)

BDI kriterij se može objasniti intenzitetom korištenja društvenih mreža i kod mladića i djevojaka, samo što je ovo standardizirano zasićenje kod mladića neznatno veće nego kod djevojaka.

BAI kriterij se, baš kao i BDI kriterij, može objasniti intenzitetom korištenja društvenih mreža, a to vrijedi i za mladiće i djevojke. β zasićenje je pozitivno u obje grupe sudionika, a kod mladića je nešto veće nego kod djevojaka. Dakle, s porastom intenziteta korištenja društvenih mreža, i kod djevojaka i mladića raste BAI, pri čemu je kod mladića taj odnos jači.

Tablica 43. Indirektni efekti između prediktora i kriterija u multigrupnom strukturnom modelu, uz nedobrovoljni i rizičan seksting kao medijatore

Prediktor-Medijator	Medijator-Kriterij	beta	P-vrijednost
Seksualna iskustva uživo - Prosljeđivanje sekstinga	Prosljeđivanje sekstinga - BANI	0,001	0,710
Seksualna iskustva uživo - Nedobrovoljni seksting	Nedobrovoljni seksting - BANI	0,005	0,235
Seksualna iskustva uživo - Primanje sekstinga	Primanje sekstinga - BANI	0,057	0,001
Seksualna iskustva uživo - Slanje sekstinga	Slanje sekstinga - BANI	0,001	0,426
Seksualna iskustva uživo - Prosljeđivanje sekstinga	Prosljeđivanje sekstinga - BDBI	0,003	0,183
Seksualna iskustva uživo - Nedobrovoljni seksting	Nedobrovoljni seksting - BDBI	0,020	0,001
Seksualna iskustva uživo - Primanje sekstinga	Primanje sekstinga - BDBI	0,082	<,001
Seksualna iskustva uživo - Slanje sekstinga	Slanje sekstinga - BDBI	-0,002	0,396
Seksualna iskustva uživo - Prosljeđivanje sekstinga	Prosljeđivanje sekstinga - BDI	0,000	0,971
Seksualna iskustva uživo - Nedobrovoljni seksting	Nedobrovoljni seksting - BDI	0,001	0,796
Seksualna iskustva uživo - Primanje sekstinga	Primanje sekstinga - BDI	-0,009	0,591
Seksualna iskustva uživo - Slanje sekstinga	Slanje sekstinga - BDI	0,001	0,392
Seksualna iskustva uživo - Prosljeđivanje sekstinga	Prosljeđivanje sekstinga - BAI	0,000	0,767
Seksualna iskustva uživo - Nedobrovoljni seksting	Nedobrovoljni seksting - BAI	0,004	0,210
Seksualna iskustva uživo - Primanje sekstinga	Primanje sekstinga - BAI	-0,007	0,646
Seksualna iskustva uživo - Slanje sekstinga	Slanje sekstinga - BAI	0,001	0,377
Konzumacija pornografije - Prosljeđivanje sekstinga	Prosljeđivanje sekstinga - BANI	0,001	0,704
Konzumacija pornografije - Nedobrovoljni seksting	Nedobrovoljni seksting - BANI	0,004	0,237
Konzumacija pornografije - Primanje sekstinga	Primanje sekstinga - BANI	0,019	0,002
Konzumacija pornografije - Slanje sekstinga	Slanje sekstinga - BANI	0,003	0,392
Konzumacija pornografije - Prosljeđivanje sekstinga	Prosljeđivanje sekstinga - BDBI	0,008	0,045

Prediktor-Medijator	Medijator-Kriterij	beta	P-vrijednost
Konsumacija pornografije - Nedobrovoljni seksting	Nedobrovoljni seksting - BDBI	0,017	0,001
Konsumacija pornografije - Primanje sekstinga	Primanje sekstinga - BDBI	0,027	<,001
Konsumacija pornografije - Slanje sekstinga	Slanje sekstinga - BDBI	-0,004	0,356
Konsumacija pornografije - Prosljeđivanje sekstinga	Prosljeđivanje sekstinga - BDI	0,000	0,971
Konsumacija pornografije - Nedobrovoljni seksting	Nedobrovoljni seksting - BDI	0,001	0,797
Konsumacija pornografije - Primanje sekstinga	Primanje sekstinga - BDI	-0,003	0,592
Konsumacija pornografije - Slanje sekstinga	Slanje sekstinga - BDI	0,003	0,352
Konsumacija pornografije - Prosljeđivanje sekstinga	Prosljeđivanje sekstinga - BAI	-0,001	0,764
Konsumacija pornografije - Nedobrovoljni seksting	Nedobrovoljni seksting - BAI	0,004	0,213
Konsumacija pornografije - Primanje sekstinga	Primanje sekstinga - BAI	-0,002	0,647
Konsumacija pornografije - Slanje sekstinga	Slanje sekstinga - BAI	0,003	0,334
Vrijeme dnevno - Prosljeđivanje sekstinga	Prosljeđivanje sekstinga - BANI	0,000	0,765
Vrijeme dnevno - Nedobrovoljni seksting	Nedobrovoljni seksting - BANI	0,002	0,266
Vrijeme dnevno - Primanje sekstinga	Primanje sekstinga - BANI	0,006	0,108
Vrijeme dnevno - Slanje sekstinga	Slanje sekstinga - BANI	0,001	0,502
Vrijeme dnevno - Prosljeđivanje sekstinga	Prosljeđivanje sekstinga - BDBI	0,001	0,638
Vrijeme dnevno - Nedobrovoljni seksting	Nedobrovoljni seksting - BDBI	0,010	0,019
Vrijeme dnevno - Primanje sekstinga	Primanje sekstinga - BDBI	0,008	0,089
Vrijeme dnevno - Slanje sekstinga	Slanje sekstinga - BDBI	-0,001	0,483
Vrijeme dnevno - Prosljeđivanje sekstinga	Prosljeđivanje sekstinga - BDI	0,000	0,971
Vrijeme dnevno - Nedobrovoljni seksting	Nedobrovoljni seksting - BDI	0,000	0,797
Vrijeme dnevno - Primanje sekstinga	Primanje sekstinga - BDI	-0,001	0,606
Vrijeme dnevno - Slanje sekstinga	Slanje sekstinga - BDI	0,001	0,480
Vrijeme dnevno - Prosljeđivanje sekstinga	Prosljeđivanje sekstinga - BAI	0,000	0,799
Vrijeme dnevno - Nedobrovoljni seksting	Nedobrovoljni seksting - BAI	0,002	0,244

Prediktor-Medijator	Medijator-Kriterij	beta	P-vrijednost
Vrijeme dnevno - Primanje sekstinga	Primanje sekstinga - BAI	-0,001	0,656
Vrijeme dnevno - Slanje sekstinga	Slanje sekstinga - BAI	0,001	0,471
Provjeravanje notifikacija - Prosljeđivanje sekstinga	Prosljeđivanje sekstinga - BANI	0,000	0,734
Provjeravanje notifikacija - Nedobrovoljni seksting	Nedobrovoljni seksting - BANI	-0,001	0,467
Provjeravanje notifikacija - Primanje sekstinga	Primanje sekstinga - BANI	0,001	0,638
Provjeravanje notifikacija - Slanje sekstinga	Slanje sekstinga - BANI	0,000	0,585
Provjeravanje notifikacija - Prosljeđivanje sekstinga	Prosljeđivanje sekstinga - BDBI	0,002	0,475
Provjeravanje notifikacija - Nedobrovoljni seksting	Nedobrovoljni seksting - BDBI	-0,003	0,374
Provjeravanje notifikacija - Primanje sekstinga	Primanje sekstinga - BDBI	0,002	0,636
Provjeravanje notifikacija - Slanje sekstinga	Slanje sekstinga - BDBI	-0,001	0,574
Provjeravanje notifikacija - Prosljeđivanje sekstinga	Prosljeđivanje sekstinga - BDI	0,000	0,971
Provjeravanje notifikacija - Nedobrovoljni seksting	Nedobrovoljni seksting - BDI	0,000	0,804
Provjeravanje notifikacija - Primanje sekstinga	Primanje sekstinga - BDI	0,000	0,722
Provjeravanje notifikacija - Slanje sekstinga	Slanje sekstinga - BDI	0,000	0,573
Provjeravanje notifikacija - Prosljeđivanje sekstinga	Prosljeđivanje sekstinga - BAI	0,000	0,780
Provjeravanje notifikacija - Nedobrovoljni seksting	Nedobrovoljni seksting - BAI	-0,001	0,458
Provjeravanje notifikacija - Primanje sekstinga	Primanje sekstinga - BAI	0,000	0,741
Provjeravanje notifikacija - Slanje sekstinga	Slanje sekstinga - BAI	0,000	0,568
Intenzitet korištenja - Prosljeđivanje sekstinga	Prosljeđivanje sekstinga - BANI	0,000	0,723
Intenzitet korištenja - Nedobrovoljni seksting	Nedobrovoljni seksting - BANI	-0,001	0,455
Intenzitet korištenja - Primanje sekstinga	Primanje sekstinga - BANI	0,006	0,092
Intenzitet korištenja - Slanje sekstinga	Slanje sekstinga - BANI	0,000	0,774
Intenzitet korištenja - Prosljeđivanje sekstinga	Prosljeđivanje sekstinga - BDBI	0,002	0,379

Prediktor-Medijator	Medijator-Kriterij	beta	P-vrijednost
Intenzitet korištenja - Nedobrovoljni seksting	Nedobrovoljni seksting - BDBI	-0,004	0,355
Intenzitet korištenja - Primanje sekstinga	Primanje sekstinga - BDBI	0,009	0,073
Intenzitet korištenja - Slanje sekstinga	Slanje sekstinga - BDBI	0,000	0,773
Intenzitet korištenja - Prosljeđivanje sekstinga	Prosljeđivanje sekstinga - BDI	0,000	0,971
Intenzitet korištenja - Nedobrovoljni seksting	Nedobrovoljni seksting - BDI	0,000	0,803
Intenzitet korištenja - Primanje sekstinga	Primanje sekstinga - BDI	-0,001	0,605
Intenzitet korištenja - Slanje sekstinga	Slanje sekstinga - BDI	0,000	0,772
Intenzitet korištenja - Prosljeđivanje sekstinga	Prosljeđivanje sekstinga - BAI	0,000	0,774
Intenzitet korištenja - Nedobrovoljni seksting	Nedobrovoljni seksting - BAI	-0,001	0,446
Intenzitet korištenja - Primanje sekstinga	Primanje sekstinga - BAI	-0,001	0,655
Intenzitet korištenja - Slanje sekstinga	Slanje sekstinga - BAI	0,000	0,772

Seksualna iskustva uživo

Uvidom u rezultate, može se vidjeti da primanje sekstinga posreduje između seksualnih iskustava uživo i kriterija BANI i BDBI. To znači da seksualna iskustva uživo imaju efekt na primanje sekstinga koji onda povećava vrijednosti BANI i BDBI. Ipak, važno je istaknuti da su β ponderi ovdje vrlo niski i konvergiraju nuli, iako imaju pozitivan predznak. Osim toga, nedobrovoljan seksting posreduje između seksualnih iskustava uživo i BDBI-a. β ponder je pozitivan, ali vrlo malen. To zapravo znači da seksualna iskustva uživo imaju efekt na nedobrovoljan seksting koji onda povećava vrijednosti BDBI-a.

Konsumacija pornografskog sadržaja

Primanje sekstinga posreduje između konzumacije pornografskog sadržaja i kriterija BANI i BDBI. Iako su β ponderi niski (gotovo 0), te pozitivni, ovaj se nalaz može interpretirati da se konzumacijom pornografskog sadržaja povećava primanje sekstinga, što onda povećava BANI i BDBI. Nedobrovoljan seksting posreduje između konzumacije pornografskog sadržaja i BDBI-a. Kao i u prethodnom slučaju, zasićenje je vrlo malo, i pozitivno, pa bi konzumacija pornografskog sadržaja povećavala nedobrovoljan seksting, što se reflektira na porast BDBI-a. Prosljeđivanje

sekstinga posreduje između konzumacije pornografskog sadržaja i BDBI-a, pri čemu je β ponder gotovo 0, i pozitivan, odnosno njegova je veličina u ovom slučaju zanemariva.

Vrijeme provedeno dnevno na društvenim mrežama

Nedobrovoljan seksting posreduje između vremena provedenog dnevno na društvenim mrežama i BDBI-a. β zasićenje je nisko i pozitivno, te gotovo nula. Porastom vremena provedenog dnevno na društvenim mrežama raste BDBI posredstvom nedobrovoljnog sekstinga.

Važno je imati na umu da su β zasićenja kod indirektnih efekata vrlo niska, gotovo 0, što implicira da je odnos između varijabli zapravo zanemariv.

Tablica 44. Totalni efekti u multigrupnom strukturnom modelu

Indirektan efekt	Direktan efekt	beta	P-vrijednost
Konzumacija pornografije - Prosljeđivanje sekstinga - BDBI	Konzumacija pornografije - BDBI	0,125	<,001
Konzumacija pornografije - Nedobrovoljni seksting - BDBI	Konzumacija pornografije - BDBI	0,134	<,001
Konzumacija pornografije - Primanje sekstinga - BDBI	Konzumacija pornografije - BDBI	0,144	<,001
Konzumacija pornografije - Slanje sekstinga - BDBI	Konzumacija pornografije - BDBI	0,113	<,001
Konzumacija pornografije - Prosljeđivanje sekstinga - BDI	Konzumacija pornografije - BDI	0,023	0,337
Konzumacija pornografije - Nedobrovoljni seksting - BDI	Konzumacija pornografije - BDI	0,023	0,321
Konzumacija pornografije - Primanje sekstinga - BDI	Konzumacija pornografije - BDI	0,020	0,393
Konzumacija pornografije - Slanje sekstinga - BDI	Konzumacija pornografije - BDI	0,026	0,271
Konzumacija pornografije - Prosljeđivanje sekstinga - BAI	Konzumacija pornografije - BAI	0,018	0,430
Konzumacija pornografije - Nedobrovoljni seksting - BAI	Konzumacija pornografije - BAI	0,023	0,323
Konzumacija pornografije - Primanje sekstinga - BAI	Konzumacija pornografije - BAI	0,017	0,461
Konzumacija pornografije - Slanje sekstinga - BAI	Konzumacija pornografije - BAI	0,023	0,330
Vrijeme dnevno - Prosljeđivanje sekstinga - BANI	Vrijeme dnevno - BANI	-0,041	0,192
Vrijeme dnevno - Nedobrovoljni seksting - BANI	Vrijeme dnevno - BANI	-0,038	0,218

Indirektan efekt	Direktan efekt	beta	P-vrijednost
Vrijeme dnevno - Primanje sekstinga - BANI	Vrijeme dnevno - BANI	-0,035	0,261
Vrijeme dnevno - Slanje sekstinga - BANI	Vrijeme dnevno - BANI	-0,040	0,198
Vrijeme dnevno - Prosljeđivanje sekstinga - BDBI	Vrijeme dnevno - BDBI	0,015	0,638
Vrijeme dnevno - Nedobrovoljni seksting - BDBI	Vrijeme dnevno - BDBI	0,024	0,449
Vrijeme dnevno - Primanje sekstinga - BDBI	Vrijeme dnevno - BDBI	0,022	0,491
Vrijeme dnevno - Slanje sekstinga - BDBI	Vrijeme dnevno - BDBI	0,013	0,679
Vrijeme dnevno - Prosljeđivanje sekstinga - BDI	Vrijeme dnevno - BDI	0,028	0,344
Vrijeme dnevno - Nedobrovoljni seksting - BDI	Vrijeme dnevno - BDI	0,029	0,335
Vrijeme dnevno - Primanje sekstinga - BDI	Vrijeme dnevno - BDI	0,027	0,358
Vrijeme dnevno - Slanje sekstinga - BDI	Vrijeme dnevno - BDI	0,029	0,332
Vrijeme dnevno - Prosljeđivanje sekstinga - BAI	Vrijeme dnevno - BAI	-0,009	0,771
Vrijeme dnevno - Nedobrovoljni seksting - BAI	Vrijeme dnevno - BAI	-0,006	0,836
Vrijeme dnevno - Primanje sekstinga - BAI	Vrijeme dnevno - BAI	-0,009	0,755
Vrijeme dnevno - Slanje sekstinga - BAI	Vrijeme dnevno - BAI	-0,008	0,793
Provjeravanje notifikacija - Prosljeđivanje sekstinga - BANI	Provjeravanje notifikacija - BANI	0,017	0,580
Provjeravanje notifikacija - Nedobrovoljni seksting - BANI	Provjeravanje notifikacija - BANI	0,016	0,604
Provjeravanje notifikacija - Primanje sekstinga - BANI	Provjeravanje notifikacija - BANI	0,018	0,555
Provjeravanje notifikacija - Slanje sekstinga - BANI	Provjeravanje notifikacija - BANI	0,017	0,575
Provjeravanje notifikacija - Prosljeđivanje sekstinga - BDBI	Provjeravanje notifikacija - BDBI	0,015	0,637
Provjeravanje notifikacija - Nedobrovoljni seksting - BDBI	Provjeravanje notifikacija - BDBI	0,010	0,755
Provjeravanje notifikacija - Primanje sekstinga - BDBI	Provjeravanje notifikacija - BDBI	0,015	0,628
Provjeravanje notifikacija - Slanje sekstinga - BDBI	Provjeravanje notifikacija - BDBI	0,013	0,685
Provjeravanje notifikacija - Prosljeđivanje sekstinga - BDI	Provjeravanje notifikacija - BDI	-0,015	0,603
Provjeravanje notifikacija - Nedobrovoljni seksting - BDI	Provjeravanje notifikacija - BDI	-0,015	0,599

Indirektan efekt	Direktan efekt	beta	P-vrijednost
Provjeravanje notifikacija - Primanje sekstinga - BDI	Provjeravanje notifikacija - BDI	-0,015	0,598
Provjeravanje notifikacija - Slanje sekstinga - BDI	Provjeravanje notifikacija - BDI	-0,014	0,615
Provjeravanje notifikacija - Prosljeđivanje sekstinga - BAI	Provjeravanje notifikacija - BAI	0,025	0,377
Provjeravanje notifikacija - Nedobrovoljni seksting - BAI	Provjeravanje notifikacija - BAI	0,024	0,389
Provjeravanje notifikacija - Primanje sekstinga - BAI	Provjeravanje notifikacija - BAI	0,025	0,377
Provjeravanje notifikacija - Slanje sekstinga - BAI	Provjeravanje notifikacija - BAI	0,026	0,364
Intenzitet korištenja - Prosljeđivanje sekstinga - BANI	Intenzitet korištenja - BANI	0,167	<,001
Intenzitet korištenja - Nedobrovoljni seksting - BANI	Intenzitet korištenja - BANI	0,166	<,001
Intenzitet korištenja - Primanje sekstinga - BANI	Intenzitet korištenja - BANI	0,173	<,001
Intenzitet korištenja - Slanje sekstinga - BANI	Intenzitet korištenja - BANI	0,167	<,001
Intenzitet korištenja - Prosljeđivanje sekstinga - BDBI	Intenzitet korištenja - BDBI	0,124	<,001
Intenzitet korištenja - Nedobrovoljni seksting - BDBI	Intenzitet korištenja - BDBI	0,118	<,001
Intenzitet korištenja - Primanje sekstinga - BDBI	Intenzitet korištenja - BDBI	0,130	<,001
Intenzitet korištenja - Slanje sekstinga - BDBI	Intenzitet korištenja - BDBI	0,121	<,001
Intenzitet korištenja - Prosljeđivanje sekstinga - BDI	Intenzitet korištenja - BDI	0,127	<,001
Intenzitet korištenja - Nedobrovoljni seksting - BDI	Intenzitet korištenja - BDI	0,127	<,001
Intenzitet korištenja - Primanje sekstinga - BDI	Intenzitet korištenja - BDI	0,127	<,001
Intenzitet korištenja - Slanje sekstinga - BDI	Intenzitet korištenja - BDI	0,128	<,001
Intenzitet korištenja - Prosljeđivanje sekstinga - BAI	Intenzitet korištenja - BAI	0,169	<,001
Intenzitet korištenja - Nedobrovoljni seksting - BAI	Intenzitet korištenja - BAI	0,168	<,001
Intenzitet korištenja - Primanje sekstinga - BAI	Intenzitet korištenja - BAI	0,168	<,001
Intenzitet korištenja - Slanje sekstinga - BAI	Intenzitet korištenja - BAI	0,169	<,001

Seksualna iskustva uživo

Utvrđeno je da niti jedan totalni efekt u kojem su seksualna iskustva uživo prediktor nije statistički značajan.

Konzumacija pornografskog sadržaja

Promatrajući totalni efekt u kojem je prosljeđivanje sekstinga kao medijator između konzumacije pornografskog sadržaja i BDBI-a, a BDBI je kriterij, možemo zaključiti sljedeće: u totalnom efektu, kada ga razlomimo na komponente, prisutan je statistički značajan indirektan efekt, što znači da prosljeđivanje sekstinga posreduje između konzumacije pornografije i BDBI-a. Također je prisutan direktan efekt između konzumacije pornografije i BDBI-a, što znači da u ovom slučaju govorimo o parcijalnoj medijaciji prosljeđivanja sekstinga između konzumacije pornografije i BDBI-a. To znači da se BDBI može objasniti direktno konzumacijom pornografskih sadržaja, ali i posredovanjem prosljeđivanja sekstinga.

Promatrajući totalni efekt u kojem je primanje sekstinga kao medijator između konzumacije pornografskog sadržaja i BDBI-a, a BDBI je kriterij, možemo zaključiti sljedeće: u totalnom efektu, kada ga razlomimo na komponente, prisutan je statistički značajan indirektan efekt, što znači da primanje sekstinga posreduje između konzumacije pornografije i BDBI-a. Također je prisutan direktan efekt između konzumacije pornografije i BDBI-a, što znači da u ovom slučaju govorimo o parcijalnoj medijaciji primanja sekstinga između konzumacije pornografije i BDBI-a. To znači da se BDBI može objasniti direktno konzumacijom pornografskih sadržaja, ali i posredovanjem primanja sekstinga.

Konačno, uočen je totalni efekt u situaciji gdje je nedobrovoljan seksting medijator, konzumacija pornografije prediktor, a BDBI kriterij. Razlamanjem ovog totalnog efekta na komponente, indirektan i direktan efekt, može se zaključiti sljedeće: indirektan efekt postoji, što znači da nedobrovoljan seksting posreduje između konzumacije pornografije i BDBI-a. Istovremeno postoji direktan efekt konzumacije pornografije i BDBI-a. U ovom slučaju dakle, govorimo o parcijalnoj medijaciji nedobrovoljnog sekstinga između konzumacije pornografije i BDBI-a jer je prisutan direktan efekt. Drugim riječima, ometajuća ponašanja se u ovom slučaju mogu direktno objasniti konzumacijom pornografije, ali i indirektno putem nedobrovoljnog sekstinga.

Što se ostalih statistički značajnih totalnih efekata tiče, njihove komponente, indirektni i direktni efekti nisu statistički značajni. To znači da su statistički značajni totalni efekti nastali zbrajanjem statistički neznačajnih efekata.

Vrijeme provedeno dnevno na društvenim mrežama

Totalni efekti nisu utvrđeni niti u jednom slučaju gdje vrijeme dnevno na društvenim mrežama služi kao prediktor u modelu.

Čestina provjeravanja notifikacija na mobitelu

Totalni efekti nisu utvrđeni niti u jednom slučaju gdje čestina provjeravanja notifikacija na mobitelu služi kao prediktor u modelu.

Intenzitet korištenja društvenih mreža

U slučaju kada je intenzitet korištenja društvenih mreža prediktor, niti jedan medijacijski efekt nije statistički značajan. Direktni efekti su opaženi između intenziteta korištenja društvenih mreža i kriterija BANI, BDBI, BDI i BAI. Totalni efekti koji su statistički značajni ukazuju da njihova značajnost proizlazi iz zbrajanja neznčajnih indirektnih i značajnih direktnih efekata, te se u ovom slučaju odnos intenziteta korištenja društvenih mreža i kriterija treba promatrati u terminima direktnih, a ne indirektnih efekata.

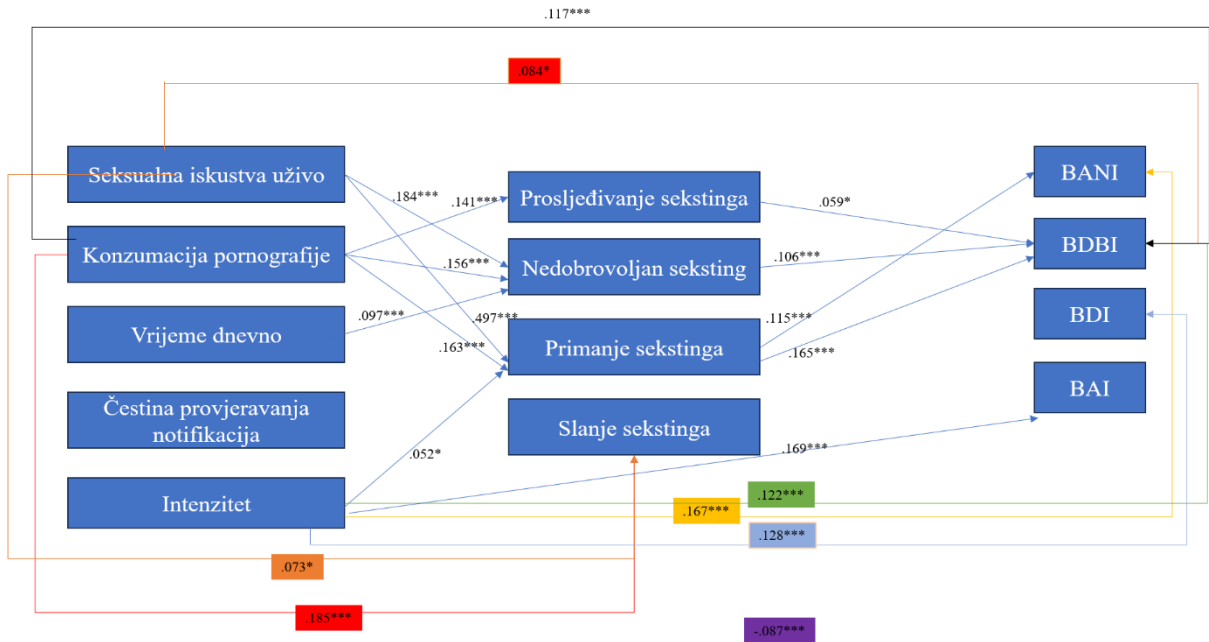
Zaključno o modelu

Zaključno se o modelu može reći da postoje neke manje razlike između mladića i djevojaka. Kada govorimo o medijacijskim efektima, može se reći sljedeće:

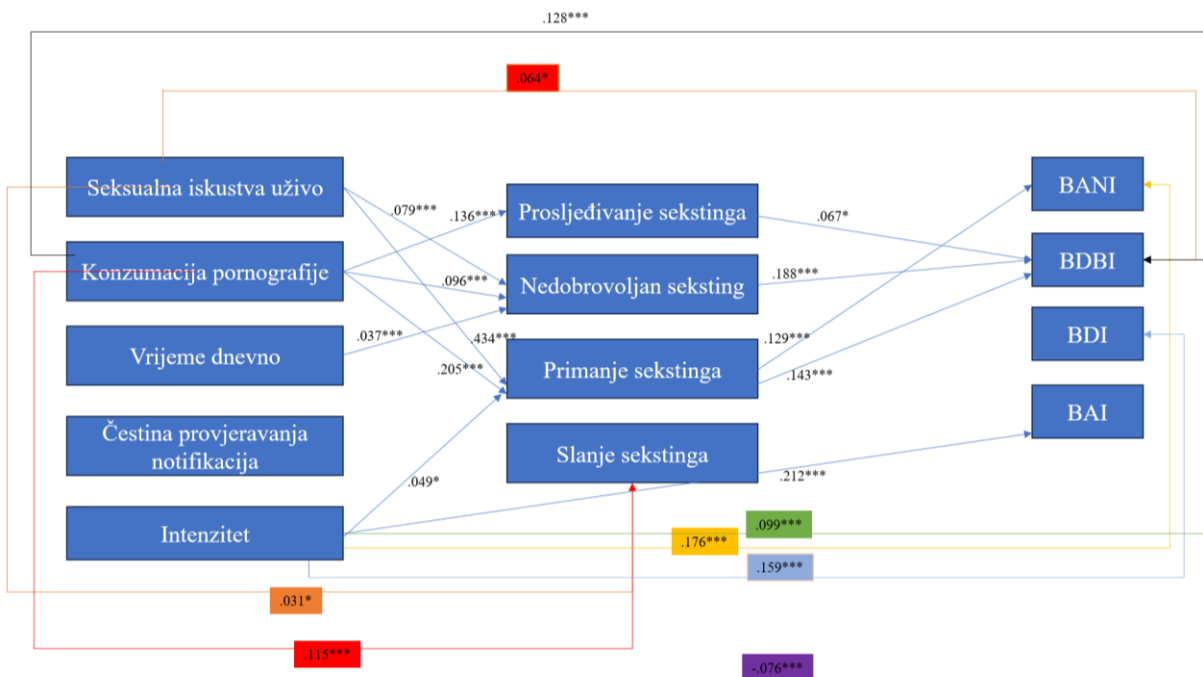
- da postoji potpuna medijacija primanja sekstinga kao medijatora između seksualnih iskustava uživo i razine ljutnje.
- postoji djelomična medijacija primanja sekstinga između seksualnih iskustava uživo i ometajućih ponašanja pri čemu djelomična medijacija postoji zbog direktne veze prediktora i kriterija.
- postoji potpuna medijacija nedobrovoljnog sekstinga između seksualnih iskustava uživo i ometajućih ponašanja.
- uočena je potpuna medijacija primanja sekstinga između konzumacije pornografskog sadržaja i ometajućih ponašanja
- uočena djelomična medijacija nedobrovoljnog sekstinga između konzumacije pornografije i ometajućih ponašanja zbog prisutnosti direktnog efekta.
- Uz ove potpune i nepotpune medijacije, potrebno uzeti u obzir i statistički značajne direktne efekte. Ovi nalazi impliciraju da je hipoteza djelomično potvrđena.

Rezultati testiranja druge hipoteze (Model 2), odnosno ispitivanja doprinosa iskustava sekstinga (rizičnog i nerizičnog) u objašnjenju povezanosti seksualnih i online iskustava

adolescenata s teškoćama mentalnog zdravlja, uz moderatorsku ulogu spola, sažeto su prikazani na Slici 9 i Slici 10.

Slika 9. Sažeti prikaz Hipoteze 2 (spol kao moderator –djevojke)

Slika 10. Sažeti prikaz Hipoteze 2 (spol kao moderator –mladići)

5.7.2.2. Multigrupna analiza po dobi

U donjoj tablici su prikazani indikatori slaganja modela u kojem su svi parametri slobodno procjenjivani (Model_1) i model u kojem su postavljena ograničenja β pondera, što implicira da su obje grupe sudionika identične (Model_2). Može se vidjeti da oba modela imaju dobro slaganje s podacima, a usporedbom oba modela utvrđeno da postoji razlika po dobi što je prikazano u nastavku teksta.

Tablica 45. Multigrupni strukturni model na manifestnim varijablama

Model	chisq	df	chi2.df	pvalue	cfi	tli	rmsea	srmr	aic	bic
Model_1	91,146	56	1,628	0,002	0,992	0,981	0,032	0,026	34656,99	35228,65
Model_2	111,119	64	1,736	0,000	0,989	0,977	0,035	0,029	34660,96	35191,79

Iz donje tablice (Tablica 46) može se vidjeti da se ova dva modela statistički značajno razlikuju, odnosno može se zaključiti da postoji razlika između mlađih i starijih sudionika u β ponderima između varijabli u modelu.

Tablica 46. Usporedba dva strukturna modela - bez ograničenja u procjeni parametara (Model_1) i s postavljenim ograničenjima (Model_2)

	Df	AIC	BIC	Chisq	Chisq diff	RMSEA	Df diff	Pr(>Chisq)
NA	56	34656.99	35228.65	91.14594	NA	NA	NA	NA
NA	64	34660.96	35191.79	111.11861	19.97268	0.049593	8	0.01043992

Tablica 47. Beta zasićenja između prediktora i medijatora za dvije grupe sudionika u multigrupnom strukturnom modelu

prediktor	medijator	beta	p-vrijednost
mlađi			
Seksualna iskustva uživo	Prosljeđivanje sekstinga	0.093	0.000
Konsumacija pornografije	Prosljeđivanje sekstinga	0.174	<,001
Vrijeme dnevno	Prosljeđivanje sekstinga	0.047	0.113
Provjeravanje notifikacija	Prosljeđivanje sekstinga	0,049	0,107
Intenzitet korištenja	Prosljeđivanje sekstinga	-0,027	0,366
Seksualna iskustva uživo	Nedobrovoljni seksting	0,178	<,001
Konsumacija pornografije	Nedobrovoljni seksting	0,131	<,001
Vrijeme dnevno	Nedobrovoljni seksting	0,181	<,001

prediktor	medijator	beta	p-vrijednost
Provjeravanje notifikacija	Nedobrovoljni seksting	0,044	0,195
Intenzitet korištenja	Nedobrovoljni seksting	-0,126	<,001
Seksualna iskustva uživo	Primanje sekstinga	0,468	<,001
Konzumacija pornografije	Primanje sekstinga	0,188	<,001
Vrijeme dnevno	Primanje sekstinga	0,075	0,005
Provjeravanje notifikacija	Primanje sekstinga	0,042	0,123
Intenzitet korištenja	Primanje sekstinga	0,026	0,340
Seksualna iskustva uživo	Slanje sekstinga	0,082	0,002
Konzumacija pornografije	Slanje sekstinga	0,158	<,001
Vrijeme dnevno	Slanje sekstinga	0,124	<,001
Provjeravanje notifikacija	Slanje sekstinga	0,075	0,015
Intenzitet korištenja	Slanje sekstinga	-0,102	0,001
stariji			
Seksualna iskustva uživo	Prosljeđivanje sekstinga	0,111	<,001
Konzumacija pornografije	Prosljeđivanje sekstinga	0,169	<,001
Vrijeme dnevno	Prosljeđivanje sekstinga	0,045	0,113
Provjeravanje notifikacija	Prosljeđivanje sekstinga	0,050	0,107
Intenzitet korištenja	Prosljeđivanje sekstinga	-0,029	0,366
Seksualna iskustva uživo	Nedobrovoljni seksting	0,166	<,001
Konzumacija pornografije	Nedobrovoljni seksting	0,099	<,001
Vrijeme dnevno	Nedobrovoljni seksting	0,135	<,001
Provjeravanje notifikacija	Nedobrovoljni seksting	0,035	0,195
Intenzitet korištenja	Nedobrovoljni seksting	-0,107	<,001
Seksualna iskustva uživo	Primanje sekstinga	0,518	<,001
Konzumacija pornografije	Primanje sekstinga	0,169	<,001
Vrijeme dnevno	Primanje sekstinga	0,067	0,005
Provjeravanje notifikacija	Primanje sekstinga	0,039	0,123
Intenzitet korištenja	Primanje sekstinga	0,026	0,340
Seksualna iskustva uživo	Slanje sekstinga	0,095	0,002
Konzumacija pornografije	Slanje sekstinga	0,149	<,001
Vrijeme dnevno	Slanje sekstinga	0,115	<,001
Provjeravanje notifikacija	Slanje sekstinga	0,074	0,015
Intenzitet korištenja	Slanje sekstinga	-0,107	0,001

Prosljeđivanje sekstinga

I kod mlađih ispitanika i kod starijih ispitanika je uočena pozitivna povezanost (β ponder) između seksualnih iskustava uživo te konzumacije pornografije sa prosljeđivanjem sekstinga. S porastom seksualnih iskustava uživo te konzumacijom pornografije raste prosljeđivanje sekstinga.

Međutim, β ponder između konzumacije pornografije i prosljeđivanja sekstinga je veći nego između seksualnih iskustava uživo i prosljeđivanja sekstinga, a β ponderi kod mlađih i starijih sudionika su slične veličine.

Nedobrovoljan seksting

I kod mlađih i kod starijih ispitanika nedobrovoljan seksting se može objasniti seksualnim iskustvima uživo, konzumacijom pornografije, dnevnim vremenom provedenim na društvenim mrežama te intenzitetom korištenja društvenih mreža. β ponder između intenziteta korištenja društvenih mreža i nedobrovoljnog sekstinga je nizak i negativan što znači da s intenzivnijim korištenjem društvenih mreža pada nedobrovoljan seksting. β ponderi ostalih prediktora i nedobrovoljnog sekstinga su niski i pozitivni, što znači da s porastom seksualnih iskustava uživo, konzumacijom pornografije i vremenom provedenim na društvenim mrežama raste nedobrovoljan seksting. Svi su ovi ponderi niski. Razlike u veličinama β pondera između mlađih i starijih ispitanika su vrlo male, gotovo zanemarive.

Primanje sekstinga

Primanje sekstinga mogu predvidjeti seksualna iskustva uživo, konzumacija pornografije i vrijeme provedeno na društvenim mrežama i kod mlađih i kod starijih sudionika. Svi su β ponderi između ovih prediktora i medijatora pozitivni, najveći među njima je zasićenje između seksualnih iskustava uživo i primanja sekstinga, najniži ponder ima dnevno provedeno vrijeme na društvenim mrežama i primanje sekstinga. To znači da s porastom seksualnih iskustava uživo, povećanom konzumacijom pornografije i povećanim vremenom provedenim na društvenim mrežama raste primanje sekstinga. Zasićenja su slična kod starijih i mlađih sudionika.

Slanje sekstinga

Slanje sekstinga mogu predvidjeti seksualna iskustva uživo, konzumacija pornografskog sadržaja, dnevno provedeno vrijeme na društvenim mrežama, čestina provjeravanja notifikacija na mobitelu te intenzitet korištenja društvenih mreža. β ponder između intenziteta korištenja društvenih mreža i slanja sekstinga je negativan, dok su ostali β ponderi pozitivni. Svi su β ponderi niski. Porast seksualnih iskustava uživo, porast konzumacije pornografije, vremena provedenog dnevno na društvenim mrežama, porast čestine provjeravanja notifikacija na mobitelu je povezan s povećanim slanjem sekstinga. S porastom intenziteta korištenja društvenih mreža, smanjuje se slanje sekstinga. β ponderi kod starijih i mlađih sudionika su slične veličine.

Tablica 48. Beta zasićenja između medijatora i kriterija za dvije grupe sudionika u multigrupnom strukturnom modelu

medijator	kriterij	beta	p-vrijednost
Mlađi			
Prosljeđivanje sekstinga	BANI ⁷	0,015	0,605
Nedobrovoljni seksting	BANI	0,034	0,243
Primanje sekstinga	BANI	0,135	0,000
Slanje sekstinga	BANI	0,023	0,501
Prosljeđivanje sekstinga	BDBI	0,071	0,011
Nedobrovoljni seksting	BDBI ⁷	0,131	<,001
Primanje sekstinga	BDBI	0,150	<,001
Slanje sekstinga	BDBI	-0,043	0,181
Prosljeđivanje sekstinga	BDI ⁷	0,002	0,937
Nedobrovoljni seksting	BDI	0,007	0,806
Primanje sekstinga	BDI	0,011	0,766
Slanje sekstinga	BDI	0,023	0,516
Prosljeđivanje sekstinga	BAI ⁷	-0,015	0,622
Nedobrovoljni seksting	BAI	0,033	0,259
Primanje sekstinga	BAI	0,017	0,612
Slanje sekstinga	BAI	0,027	0,425
Stariji			
Prosljeđivanje sekstinga	BANI	0,016	0,605
Nedobrovoljni seksting	BANI	0,044	0,243
Primanje sekstinga	BANI	0,147	<,001
Slanje sekstinga	BANI	0,024	0,501
Prosljeđivanje sekstinga	BDBI	0,074	0,011
Nedobrovoljni seksting	BDBI	0,177	<,001
Primanje sekstinga	BDBI	0,169	<,001
Slanje sekstinga	BDBI	-0,046	0,181
Prosljeđivanje sekstinga	BDI	0,002	0,937
Nedobrovoljni seksting	BDI	0,009	0,806
Primanje sekstinga	BDI	0,011	0,766
Slanje sekstinga	BDI	0,023	0,516
Prosljeđivanje sekstinga	BAI	-0,014	0,622
Nedobrovoljni seksting	BAI	0,042	0,259
Primanje sekstinga	BAI	0,019	0,612
Slanje sekstinga	BAI	0,028	0,425

⁷ BAI-Y - Beckov inventar anksioznosti za djecu i adolescente, BDI-Y - Beckov inventar depresije za djecu i adolescente, BANI-Y Beckov inventar ljutnje za djecu i adolescente, BDBI-Y - Beckov inventar ometajućeg ponašanja djece i adolescenata

Eksternalizirane teškoće (BANI - Beckov inventar ljutnje za djecu i adolescente, BDBI - Beckov inventar ometajućeg ponašanja djece i adolescenata)

Primanje sekstinga i kod mlađih i starijih sudionika može predvidjeti kriterij BANI, a veličina β pondera je slična za obje grupe sudionika. S porastom primanja sekstinga raste razina ljutnje, ali budući da su β ponderi u oba slučaja mali, ovaj je porast malen. Prosljeđivanje sekstinga, nedobrovoljan seksting i primanje sekstinga kod obje grupe sudionika mogu predvidjeti kriterij BDBI. Vrijednosti pondera su niske, a kod mlađih sudionika je zasićenje nešto niže nego kod starijih sudionika između nedobrovoljnog sekstinga i BDBI-a.

Internalizirane teškoće (BDI -Beckov inventar depresije za djecu i adolescente, BAI -Beckov inventar anksioznosti za djecu i adolescente)

Ni kod mlađih ni kod starijih sudionika nisu utvrđeni značajni beta ponderi prosljeđivanja sekstinga, nedobrovoljnog sekstinga, primanja i slanja sekstinga s kriterijskim varijablama depresivnosti i anksioznosti.

Tablica 49. Beta zasićenja između prediktora i kriterija (direktan efekt) za dvije grupe sudionika u multigrupnom strukturnom modelu

prediktor	kriterij	beta	p-vrijednost
Mlađi			
Seksualna iskustva uživo	BANI	0,021	0,486
Konzumacija pornografije	BANI	-0,065	0,031
Vrijeme dnevno	BANI	-0,018	0,554
Provjeravanje notifikacija	BANI	0,046	0,135
Intenzitet korištenja	BANI	0,190	<,001
Seksualna iskustva uživo	BDBI	0,077	0,006
Konzumacija pornografije	BDBI	0,167	<,001
Vrijeme dnevno	BDBI	0,012	0,667
Provjeravanje notifikacija	BDBI	0,020	0,494
Intenzitet korištenja	BDBI	0,081	0,004
Seksualna iskustva uživo	BDI	-0,011	0,718
Konzumacija pornografije	BDI	-0,114	<,001
Vrijeme dnevno	BDI	0,058	0,066
Provjeravanje notifikacija	BDI	0,023	0,472
Intenzitet korištenja	BDI	0,162	0,000
Seksualna iskustva uživo	BAI	-0,010	0,730
Konzumacija pornografije	BAI	-0,182	<,001
Vrijeme dnevno	BAI	0,025	0,410

prediktor	kriterij	beta	p-vrijednost
Provjeravanje notifikacija	BAI	0,071	0,020
Intenzitet korištenja	BAI	0,228	0,000
Stariji			
Seksualna iskustva uživo	BANI	0,025	0,486
Konzumacija pornografije	BANI	-0,064	0,031
Vrijeme dnevno	BANI	-0,018	0,554
Provjeravanje notifikacija	BANI	0,047	0,135
Intenzitet korištenja	BANI	0,208	<,001
Seksualna iskustva uživo	BDBI	0,096	0,006
Konzumacija pornografije	BDBI	0,169	0,000
Vrijeme dnevno	BDBI	0,012	0,667
Provjeravanje notifikacija	BDBI	0,021	0,494
Intenzitet korištenja	BDBI	0,092	0,004
Seksualna iskustva uživo	BDI	-0,013	0,718
Konzumacija pornografije	BDI	-0,110	0,000
Vrijeme dnevno	BDI	0,055	0,066
Provjeravanje notifikacija	BDI	0,023	0,472
Intenzitet korištenja	BDI	0,174	<,001
Seksualna iskustva uživo	BAI	-0,012	0,730
Konzumacija pornografije	BAI	-0,176	<,001
Vrijeme dnevno	BAI	0,024	0,410
Provjeravanje notifikacija	BAI	0,072	0,020
Intenzitet korištenja	BAI	0,246	<,001

Eksternalizirane teškoće (BANI - Beckov inventar ljutnje za djecu i adolescente, BDBI - Beckov inventar ometajućeg ponašanja djece i adolescenata)

Pregledom tablice u kojoj su direktni efekti (veza između prediktora i kriterija), može se vidjeti da su kod mlađih i starijih sudionika prediktori BANI-a konzumacija pornografije i intenzitet korištenja društvenih mreža. β zasićenja su slična u obje grupe sudionika, međutim zasićenje između konzumacije pornografije i BANI-ja je negativno i tendira 0, dok je zasićenje između intenziteta korištenja društvenih mreža i BANI-ja pozitivno. To znači da s porastom konzumacije pornografskog sadržaja pada BANI, a s porastom intenziteta korištenja društvenih mreže BANI raste.

Kada promatramo kriterij BDBI, njega i kod starijih i mlađih sudionika objašnjavaju seksualna iskustva uživo, konzumacija pornografskog sadržaja te intenzitet korištenja društvenih

mreža. Ovi β ponderi su slični kod obje skupine sudionika. Osim toga, β ponderi su pozitivni pa impliciraju da porastom seksualnih iskustava uživo, konzumacijom pornografskog sadržaja te intenzitetom korištenja društvenih mreža raste BDBI kriterij.

Internalizirane teškoće (BDI -Beckov inventar depresije za djecu i adolescente, BAI -Beckov inventar anksioznosti za djecu i adolescente)

BDI kriterij se može objasniti intenzitetom korištenja društvenih mreža i konzumacijom pornografskog sadržaja u obje skupine sudionika. β ponder konzumacije pornografskog sadržaja i BDI-a je negativan, a β ponder intenziteta korištenja društvenih mreža i BDI-a je pozitivan. To znači da porastom konzumacije pornografskog sadržaja pada BDI, a porastom intenziteta korištenja društvenih mreža raste BDI. β ponder između konzumacije pornografskog sadržaja i BDI-a je nešto veći kod mlađih nego kod starijih sudionika.

BAI kriterij, kod mlađih i starijih sudionika se može objasniti konzumacijom pornografskog materijala, čestinom provjeravanja notifikacija na mobitelu te intenzitetom korištenja društvenih mreža. β zasićenje između konzumacije pornografije i BAI je negativno u obje grupe sudionika, dok je β zasićenje između čestine provjeravanja notifikacija na mobitelu te intenzitet korištenja društvenih mreža sa BAI-em pozitivno. S porastom konzumacije pornografije pada BAI, a s porastom čestine provjeravanja notifikacija na mobitelu i intenziteta korištenja društvenih mreža raste BAI. Zasićenja su u obje grupe slična, samo što je β ponder kod starijih sudionika neznatno veći nego kod mlađih sudionika za odnos između intenziteta korištenja društvenih mreža i BAI-a.

Tablica 50. Indirektni efekti između prediktora i kriterija u multigrupnom strukturnom modelu, uz nedobrovoljni i rizičan seksting kao medijatore

Prediktor-Medijator	Medijator-Kriterij	beta	p-vrijednost
Seksualna iskustva uživo - Prosljeđivanje sekstinga	Prosljeđivanje sekstinga – BANI	0,001	0,608
Seksualna iskustva uživo - Nedobrovoljni seksting	Nedobrovoljni seksting – BANI	0,006	0,251
Seksualna iskustva uživo - Primanje sekstinga	Primanje sekstinga - BANI	0,063	<,001
Seksualna iskustva uživo - Slanje sekstinga	Slanje sekstinga - BANI	0,002	0,510
Seksualna iskustva uživo - Prosljeđivanje sekstinga	Prosljeđivanje sekstinga – BDBI	0,007	0,037

Prediktor-Medijator	Medijator-Kriterij	beta	p-vrijednost
Seksualna iskustva uživo - Nedobrovoljni seksting	Nedobrovoljni seksting – BDBI	0,023	<,001
Seksualna iskustva uživo - Primanje sekstinga	Primanje sekstinga - BDBI	0,070	<,001
Seksualna iskustva uživo - Slanje sekstinga	Slanje sekstinga - BDBI	-0,003	0,219
Seksualna iskustva uživo - Prosljeđivanje sekstinga	Prosljeđivanje sekstinga – BDI	0,000	0,937
Seksualna iskustva uživo - Nedobrovoljni seksting	Nedobrovoljni seksting - BDI	0,001	0,806
Seksualna iskustva uživo - Primanje sekstinga	Primanje sekstinga - BDI	0,005	0,766
Seksualna iskustva uživo - Slanje sekstinga	Slanje sekstinga - BDI	0,002	0,525
Seksualna iskustva uživo - Prosljeđivanje sekstinga	Prosljeđivanje sekstinga - BAI	-0,001	0,625
Seksualna iskustva uživo - Nedobrovoljni seksting	Nedobrovoljni seksting - BAI	0,006	0,267
Seksualna iskustva uživo - Primanje sekstinga	Primanje sekstinga - BAI	0,008	0,612
Seksualna iskustva uživo - Slanje sekstinga	Slanje sekstinga - BAI	0,002	0,440
Konzumacija pornografije - Prosljeđivanje sekstinga	Prosljeđivanje sekstinga - BANI	0,003	0,606
Konzumacija pornografije - Nedobrovoljni seksting	Nedobrovoljni seksting - BANI	0,004	0,262
Konzumacija pornografije - Primanje sekstinga	Primanje sekstinga - BANI	0,025	0,001
Konzumacija pornografije - Slanje sekstinga	Slanje sekstinga - BANI	0,004	0,504
Konzumacija pornografije - Prosljeđivanje sekstinga	Prosljeđivanje sekstinga - BDBI	0,012	0,019
Konzumacija pornografije - Nedobrovoljni seksting	Nedobrovoljni seksting - BDBI	0,017	0,002
Konzumacija pornografije - Primanje sekstinga	Primanje sekstinga - BDBI	0,028	<,001
Konzumacija pornografije - Slanje sekstinga	Slanje sekstinga - BDBI	-0,007	0,195
Konzumacija pornografije - Prosljeđivanje sekstinga	Prosljeđivanje sekstinga - BDI	0,000	0,937
Konzumacija pornografije - Nedobrovoljni seksting	Nedobrovoljni seksting - BDI	0,001	0,806

Prediktor-Medijator	Medijator-Kriterij	beta	p-vrijednost
Konsumacija pornografije - Primanje sekstinga	Primanje sekstinga - BDI	0,002	0,766
Konsumacija pornografije - Slanje sekstinga	Slanje sekstinga - BDI	0,004	0,519
Konsumacija pornografije - Prosljeđivanje sekstinga	Prosljeđivanje sekstinga - BAI	-0,003	0,623
Konsumacija pornografije - Nedobrovoljni seksting	Nedobrovoljni seksting - BAI	0,004	0,277
Konsumacija pornografije - Primanje sekstinga	Primanje sekstinga - BAI	0,003	0,613
Konsumacija pornografije - Slanje sekstinga	Slanje sekstinga - BAI	0,004	0,430
Vrijeme dnevno - Prosljeđivanje sekstinga	Prosljeđivanje sekstinga - BANI	0,001	0,623
Vrijeme dnevno - Nedobrovoljni seksting	Nedobrovoljni seksting - BANI	0,006	0,254
Vrijeme dnevno - Primanje sekstinga	Primanje sekstinga - BANI	0,010	0,023
Vrijeme dnevno - Slanje sekstinga	Slanje sekstinga - BANI	0,003	0,507
Vrijeme dnevno - Prosljeđivanje sekstinga	Prosljeđivanje sekstinga - BDBI	0,003	0,178
Vrijeme dnevno - Nedobrovoljni seksting	Nedobrovoljni seksting - BDBI	0,024	0,000
Vrijeme dnevno - Primanje sekstinga	Primanje sekstinga - BDBI	0,011	0,016
Vrijeme dnevno - Slanje sekstinga	Slanje sekstinga - BDBI	-0,005	0,205
Vrijeme dnevno - Prosljeđivanje sekstinga	Prosljeđivanje sekstinga - BDI	0,000	0,937
Vrijeme dnevno - Nedobrovoljni seksting	Nedobrovoljni seksting - BDI	0,001	0,806
Vrijeme dnevno - Primanje sekstinga	Primanje sekstinga - BDI	0,001	0,767
Vrijeme dnevno - Slanje sekstinga	Slanje sekstinga - BDI	0,003	0,521
Vrijeme dnevno - Prosljeđivanje sekstinga	Prosljeđivanje sekstinga - BAI	-0,001	0,638
Vrijeme dnevno - Nedobrovoljni seksting	Nedobrovoljni seksting - BAI	0,006	0,269
Vrijeme dnevno - Primanje sekstinga	Primanje sekstinga - BAI	0,001	0,618

Prediktor-Medijator	Medijator-Kriterij	beta	p-vrijednost
Vrijeme dnevno - Slanje sekstinga	Slanje sekstinga - BAI	0,003	0,434
Provjeravanje notifikacija - Prosljeđivanje sekstinga	Prosljeđivanje sekstinga - BANI	0,001	0,622
Provjeravanje notifikacija - Nedobrovoljni seksting	Nedobrovoljni seksting - BANI	0,002	0,386
Provjeravanje notifikacija - Primanje sekstinga	Primanje sekstinga - BANI	0,006	0,151
Provjeravanje notifikacija - Slanje sekstinga	Slanje sekstinga - BANI	0,002	0,517
Provjeravanje notifikacija - Prosljeđivanje sekstinga	Prosljeđivanje sekstinga - BDBI	0,003	0,173
Provjeravanje notifikacija - Nedobrovoljni seksting	Nedobrovoljni seksting - BDBI	0,006	0,211
Provjeravanje notifikacija - Primanje sekstinga	Primanje sekstinga - BDBI	0,006	0,143
Provjeravanje notifikacija - Slanje sekstinga	Slanje sekstinga - BDBI	-0,003	0,242
Provjeravanje notifikacija - Prosljeđivanje sekstinga	Prosljeđivanje sekstinga - BDI	0,000	0,937
Provjeravanje notifikacija - Nedobrovoljni seksting	Nedobrovoljni seksting - BDI	0,000	0,809
Provjeravanje notifikacija - Primanje sekstinga	Primanje sekstinga - BDI	0,000	0,770
Provjeravanje notifikacija - Slanje sekstinga	Slanje sekstinga - BDI	0,002	0,530
Provjeravanje notifikacija - Prosljeđivanje sekstinga	Prosljeđivanje sekstinga - BAI	-0,001	0,638
Provjeravanje notifikacija - Nedobrovoljni seksting	Nedobrovoljni seksting - BAI	0,001	0,395
Provjeravanje notifikacija - Primanje sekstinga	Primanje sekstinga - BAI	0,001	0,630
Provjeravanje notifikacija - Slanje sekstinga	Slanje sekstinga - BAI	0,002	0,449
Intenzitet korištenja - Prosljeđivanje sekstinga	Prosljeđivanje sekstinga - BANI	0,000	0,653
Intenzitet korištenja - Nedobrovoljni seksting	Nedobrovoljni seksting - BANI	-0,004	0,265
Intenzitet korištenja - Primanje sekstinga	Primanje sekstinga - BANI	0,003	0,354
Intenzitet korištenja - Slanje sekstinga	Slanje sekstinga - BANI	-0,002	0,509

Prediktor-Medijator	Medijator-Kriterij	beta	p-vrijednost
Intenzitet korištenja - Prosljeđivanje sekstinga	Prosljeđivanje sekstinga - BDBI	-0,002	0,395
Intenzitet korištenja - Nedobrovoljni seksting	Nedobrovoljni seksting - BDBI	-0,017	0,003
Intenzitet korištenja - Primanje sekstinga	Primanje sekstinga - BDBI	0,004	0,350
Intenzitet korištenja - Slanje sekstinga	Slanje sekstinga - BDBI	0,004	0,215
Intenzitet korištenja - Prosljeđivanje sekstinga	Prosljeđivanje sekstinga - BDI	0,000	0,937
Intenzitet korištenja - Nedobrovoljni seksting	Nedobrovoljni seksting - BDI	-0,001	0,807
Intenzitet korištenja - Primanje sekstinga	Primanje sekstinga - BDI	0,000	0,776
Intenzitet korištenja - Slanje sekstinga	Slanje sekstinga - BDI	-0,002	0,524
Intenzitet korištenja - Prosljeđivanje sekstinga	Prosljeđivanje sekstinga - BAI	0,000	0,665
Intenzitet korištenja - Nedobrovoljni seksting	Nedobrovoljni seksting - BAI	-0,004	0,280
Intenzitet korištenja - Primanje sekstinga	Primanje sekstinga - BAI	0,000	0,654
Intenzitet korištenja - Slanje sekstinga	Slanje sekstinga - BAI	-0,003	0,438

Seksualna iskustva uživo

Uvidom u rezultate, može se vidjeti da primanje sekstinga posreduje između seksualnih iskustava uživo i kriterija BANI i BDBI. To znači da seksualna iskustva uživo imaju efekt na primanje sekstinga koji onda povećava vrijednosti BANI i BDBI. Ipak, važno je istaknuti da su β ponderi ovdje vrlo niski i konvergiraju nuli, iako imaju pozitivan predznak. Prosljeđivanje sekstinga posreduje između seksualnih iskustava uživo i BDBI-a, ali je β ponder vrlo nizak, konvergira nuli i pozitivan. Osim toga, nedobrovoljan seksting posreduje između seksualnih iskustava uživo i BDBI-a. β ponder je pozitivan, ali vrlo malen. To zapravo znači da seksualna iskustva uživo imaju efekta na nedobrovoljan seksting koji onda povećava vrijednosti BDBI-a.

Konsumacija pornografskog sadržaja

Primanje sekstinga posreduje između konzumacije pornografskog sadržaja i kriterija BANI i BDBI. Iako su β ponderi niski (gotovo 0) te pozitivni, ovaj se nalaz može interpretirati da se

konzumacijom pornografskog sadržaja povećava primanje sekstinga što onda povećava BANI i BDBI. Prosljeđivanje sekstinga posreduje između konzumacije pornografskog sadržaja i BDBI-a. Kao i u prethodnom slučaju, zasićenje je vrlo malo, i pozitivno pa bi konzumacija pornografskog sadržaja povećavala prosljeđivanje sekstinga što se reflektira na porast BDBI-a. Nedobrovoljan seksting posreduje između konzumacije pornografskog sadržaja i BDBI-a. Kao i u prethodnom slučaju, zasićenje je vrlo malo, i pozitivno, pa bi konzumacija pornografskog sadržaja povećavala nedobrovoljan seksting što se reflektira na porast BDBI-a.

Vrijeme provedeno dnevno na društvenim mrežama

Primanje sekstinga posreduje između vremena provedenog dnevno na društvenim mrežama te BANI-a. Nedobrovoljan seksting posreduje između vremena provedenog dnevno na društvenim mrežama i BDBI-a. Porastom vremena provedenog dnevno na društvenim mrežama raste BDBI posredstvom nedobrovoljnog sekstinga.

Intenzitet korištenja društvenih mreža

Nedobrovoljan seksting posreduje između intenziteta korištenja društvenih mreža i BDBI-a. β zasićenje je nisko i negativno te gotovo nula. Porastom intenziteta korištenja društvenih mreža pada BDBI posredstvom nedobrovoljnog sekstinga. Važno je imati na umu da su β zasićenja kod indirektnih efekata vrlo niska, gotovo 0, što implicira da je odnos između varijabli zapravo zanemariv.

Tablica 51. Totalni efekti u multigrupnom strukturnom modelu

Indirektan efekt	Direktan efekt	Beta	p-vrijednost
Konzumacija pornografije - Prosljeđivanje sekstinga - BDBI	Konzumacija pornografije - BDBI	0,179	<,001
Konzumacija pornografije - Nedobrovoljni seksting - BDBI	Konzumacija pornografije - BDBI	0,184	<,001
Konzumacija pornografije - Primanje sekstinga - BDBI	Konzumacija pornografije - BDBI	0,195	<,001
Konzumacija pornografije - Slanje sekstinga - BDBI	Konzumacija pornografije - BDBI	0,160	<,001
Konzumacija pornografije - Prosljeđivanje sekstinga - BDI	Konzumacija pornografije - BDI	-0,114	<,001
Konzumacija pornografije - Nedobrovoljni seksting - BDI	Konzumacija pornografije - BDI	-0,113	<,001
Konzumacija pornografije - Primanje sekstinga - BDI	Konzumacija pornografije - BDI	-0,112	<,001

Indirektan efekt	Direktan efekt	Beta	p-vrijednost
Konsumacija pornografije - Slanje sekstinga - BDI	Konsumacija pornografije - BDI	-0,111	<,001
Konsumacija pornografije - Prosljeđivanje sekstinga - BAI	Konsumacija pornografije - BAI	-0,184	<,001
Konsumacija pornografije - Nedobrovoljni seksting - BAI	Konsumacija pornografije - BAI	-0,178	<,001
Konsumacija pornografije - Primanje sekstinga - BAI	Konsumacija pornografije - BAI	-0,179	<,001
Konsumacija pornografije - Slanje sekstinga - BAI	Konsumacija pornografije - BAI	-0,178	<,001
Vrijeme dnevno - Prosljeđivanje sekstinga - BANI	Vrijeme dnevno - BANI	-0,017	0,571
Vrijeme dnevno - Nedobrovoljni seksting - BANI	Vrijeme dnevno - BANI	-0,012	0,697
Vrijeme dnevno - Primanje sekstinga - BANI	Vrijeme dnevno - BANI	-0,008	0,796
Vrijeme dnevno - Slanje sekstinga - BANI	Vrijeme dnevno - BANI	-0,015	0,620
Vrijeme dnevno - Prosljeđivanje sekstinga - BDBI	Vrijeme dnevno - BDBI	0,016	0,586
Vrijeme dnevno - Nedobrovoljni seksting - BDBI	Vrijeme dnevno - BDBI	0,036	0,211
Vrijeme dnevno - Primanje sekstinga - BDBI	Vrijeme dnevno - BDBI	0,023	0,414
Vrijeme dnevno - Slanje sekstinga - BDBI	Vrijeme dnevno - BDBI	0,007	0,808
Vrijeme dnevno - Prosljeđivanje sekstinga - BDI	Vrijeme dnevno - BDI	0,058	0,066
Vrijeme dnevno - Nedobrovoljni seksting - BDI	Vrijeme dnevno - BDI	0,059	0,060
Vrijeme dnevno - Primanje sekstinga - BDI	Vrijeme dnevno - BDI	0,059	0,063
Vrijeme dnevno - Slanje sekstinga - BDI	Vrijeme dnevno - BDI	0,061	0,055
Vrijeme dnevno - Prosljeđivanje sekstinga - BAI	Vrijeme dnevno - BAI	0,024	0,424
Vrijeme dnevno - Nedobrovoljni seksting - BAI	Vrijeme dnevno - BAI	0,031	0,308
Vrijeme dnevno - Primanje sekstinga - BAI	Vrijeme dnevno - BAI	0,026	0,387
Vrijeme dnevno - Slanje sekstinga - BAI	Vrijeme dnevno - BAI	0,028	0,353

Indirektan efekt	Direktan efekt	Beta	p-vrijednost
Provjeravanje notifikacija - Prosljeđivanje sekstinga - BANI	Provjeravanje notifikacija - BANI	0,047	0,128
Provjeravanje notifikacija - Nedobrovoljni seksting - BANI	Provjeravanje notifikacija - BANI	0,048	0,123
Provjeravanje notifikacija - Primanje sekstinga - BANI	Provjeravanje notifikacija - BANI	0,052	0,095
Provjeravanje notifikacija - Slanje sekstinga - BANI	Provjeravanje notifikacija - BANI	0,048	0,121
Provjeravanje notifikacija - Prosljeđivanje sekstinga - BDBI	Provjeravanje notifikacija - BDBI	0,023	0,422
Provjeravanje notifikacija - Nedobrovoljni seksting - BDBI	Provjeravanje notifikacija - BDBI	0,025	0,381
Provjeravanje notifikacija - Primanje sekstinga - BDBI	Provjeravanje notifikacija - BDBI	0,026	0,371
Provjeravanje notifikacija - Slanje sekstinga - BDBI	Provjeravanje notifikacija - BDBI	0,016	0,567
Provjeravanje notifikacija - Prosljeđivanje sekstinga - BDI	Provjeravanje notifikacija - BDI	0,023	0,470
Provjeravanje notifikacija - Nedobrovoljni seksting - BDI	Provjeravanje notifikacija - BDI	0,023	0,467
Provjeravanje notifikacija - Primanje sekstinga - BDI	Provjeravanje notifikacija - BDI	0,023	0,464
Provjeravanje notifikacija - Slanje sekstinga - BDI	Provjeravanje notifikacija - BDI	0,024	0,440
Provjeravanje notifikacija - Prosljeđivanje sekstinga - BAI	Provjeravanje notifikacija - BAI	0,070	0,022
Provjeravanje notifikacija - Nedobrovoljni seksting - BAI	Provjeravanje notifikacija - BAI	0,072	0,018
Provjeravanje notifikacija - Primanje sekstinga - BAI	Provjeravanje notifikacija - BAI	0,072	0,019
Provjeravanje notifikacija - Slanje sekstinga - BAI	Provjeravanje notifikacija - BAI	0,073	0,017
Intenzitet korištenja - Prosljeđivanje sekstinga - BANI	Intenzitet korištenja - BANI	0,190	<,001
Intenzitet korištenja - Nedobrovoljni seksting - BANI	Intenzitet korištenja - BANI	0,186	<,001
Intenzitet korištenja - Primanje sekstinga - BANI	Intenzitet korištenja - BANI	0,194	<,001
Intenzitet korištenja - Slanje sekstinga - BANI	Intenzitet korištenja - BANI	0,188	<,001

Indirektan efekt	Direktan efekt	Beta	p-vrijednost
Intenzitet korištenja - Prosljeđivanje sekstinga - BDBI	Intenzitet korištenja - BDBI	0,079	0,005
Intenzitet korištenja - Nedobrovoljni seksting - BDBI	Intenzitet korištenja - BDBI	0,065	0,025
Intenzitet korištenja - Primanje sekstinga - BDBI	Intenzitet korištenja - BDBI	0,085	0,003
Intenzitet korištenja - Slanje sekstinga - BDBI	Intenzitet korištenja - BDBI	0,086	0,003
Intenzitet korištenja - Prosljeđivanje sekstinga - BDI	Intenzitet korištenja - BDI	0,162	<,001
Intenzitet korištenja - Nedobrovoljni seksting - BDI	Intenzitet korištenja - BDI	0,161	<,001
Intenzitet korištenja - Primanje sekstinga - BDI	Intenzitet korištenja - BDI	0,162	<,001
Intenzitet korištenja - Slanje sekstinga - BDI	Intenzitet korištenja - BDI	0,159	<,001
Intenzitet korištenja - Prosljeđivanje sekstinga - BAI	Intenzitet korištenja - BAI	0,229	<,001
Intenzitet korištenja - Nedobrovoljni seksting - BAI	Intenzitet korištenja - BAI	0,224	<,001
Intenzitet korištenja - Primanje sekstinga - BAI	Intenzitet korištenja - BAI	0,229	<,001
Intenzitet korištenja - Slanje sekstinga - BAI	Intenzitet korištenja - BAI	0,226	<,001

Seksualna iskustva uživo

Nije utvrđen niti jedan statistički značajan totalni efekt u kojem su seksualna iskustva uživo prediktor, kriterij su BDBI, BDI, BAI i BANI, a medijatori prosljeđivanje sekstinga, nedobrovoljan seksting, primanje ili slanje sekstinga.

Konzumacija pornografskog sadržaja

Uvidom u totalne efekte, može se vidjeti da postoji statistički značajan totalni efekt u slučaju prosljeđivanja sekstinga kao medijatora te BANI, BAI i BDI kao kriterija. Prosljeđivanje sekstinga posreduje samo između konzumacije pornografskog materijala i BDBI-a, direktan efekt postoji samo između konzumacije pornografskog materijala i BANI-a, BDBI-a, BDI-a i BAI-a. Imajući na umu sve navedeno, možemo zaključiti sljedeće: postoji djelomična medijacija između konzumacije pornografskog sadržaja i BANI-a, zbog prisutnosti direktnog efekta između

konzumacije pornografskog sadržaja i BANI-a. Preostali statistički značajni totalni efekti ukazuju da su posljedica zbrajanja neznačajnog indirektnog efekta i značajnog direktnog efekta.

Uvidom u totalne efekte, možemo vidjeti da postoji statistički značajan totalni efekt kada je nedobrovoljan seksting medijator, a BDBI, BDI i BAI kriteriji. Direktan efekt postoji između konzumacije pornografskog materijala i BANI-a, BDBI-a, BDI-a i BAI-a. Uočen je samo indirektni efekt nedobrovoljnog sekstinga između konzumacije pornografije i BDBI-a. Stoga možemo zaključiti sljedeće: postoji djelomična medijacija nedobrovoljnog sekstinga između konzumacije pornografskog sadržaja i BDBI-a, zbog prisutnosti direktnog efekta između konzumacije pornografskog sadržaja i BDBI-a. Preostali statistički značajni totalni efekti ukazuju da su posljedica zbrajanja neznačajnog indirektnog efekta i značajnog direktnog efekta.

Nadalje, uvidom u totalne efekte, možemo vidjeti da postoji statistički značajan totalni efekt u slučaju primanja sekstinga kao medijatora i BDBI-a, BDI-a i BAI-a kao kriterija, pri čemu je konzumacija pornografskog sadržaja prediktor. Kada razlomimo ovaj totalni efekt na komponente, indirektan i direktan efekt, možemo vidjeti sljedeće: primanje sekstinga posreduje između konzumacije pornografskog sadržaja i BANI-a i BDBI-a. Direktan efekt postoji između konzumacije pornografskog materijala i BANI-a, BDBI-a, BDI-a i BAI-a. Iz navedenog se može zaključiti sljedeće: postoji nepotpuna medijacija primanja sekstinga između konzumacije pornografskog sadržaja i BDBI-a, jer postoji direktan efekt konzumacije pornografskog sadržaja i BDBI-a. Ostali statistički značajni totalni efekti su rezultat zbrajanja neznačajnih indirektnih i značajnih direktnih efekata.

Statistički su značajni i totalni efekti u kojima je slanje sekstinga medijator između konzumacije pornografije i BDBI-a, BDI-a i BAI-a. U ovom slučaju je direktan efekt između konzumacije pornografije i BANI-a, BDBI-a, BDI-a i BAI-a. Međutim, slanje sekstinga nije statistički značajan medijator, pa su ovi statistički značajni totalni efekti rezultat statistički neznačajnih indirektnih i statistički značajnih direktnih efekata.

Vrijeme provedeno dnevno na društvenim mrežama

Nije utvrđen niti jedan statistički značajan totalni efekt u kojem je dnevno vrijeme provedeno na društvenim mrežama prediktor, kriterij su BDBI, BDI, BAI i BANI, a medijatori prosljeđivanje sekstinga, nedobrovoljan seksting, primanje ili slanje sekstinga.

Čestina provjeravanja notifikacija na mobitelu

Totalni efekti su utvrđeni za slučaj kada je čestina provjeravanja notifikacija na mobitelu prediktor, kriterij je BAI, a medijatori su prosljeđivanje sekstinga, nedobrovoljan seksting, primanje i slanje sekstinga. Uvidom u tablicu indirektnih efekata, može se vidjeti da niti jedan medijacijski odnos između ovog prediktora i bilo kojeg kriterija nije statistički značajan. Statistički su značajni direktni efekti između čestine provjeravanja notifikacija na mobitelu i BAI-a. Zaključno možemo reći da su statistički značajni totalni efekti rezultat zbrajanja neznačajnog indirektnog i značajnog direktnog efekta.

Intenzitet korištenja društvenih mreža

Totalni efekti u kojem je intenzitet korištenja društvenih mreža prediktor je statistički značajan kada su medijatori prosljeđivanje sekstinga, nedobrovoljan seksting, primanje i slanje sekstinga, a kriteriji su BANI, BDBI, BDI i BAI. Uvidom u tablicu s indirektnim efektima, možemo vidjeti da jedino nedobrovoljan seksting posreduje između intenziteta korištenja društvenih mreža i BDBI-a. Uvidom u tablicu direktnih efekata može se vidjeti da je intenzitet korištenja društvenih mreža povezan sa BANI, BDBI, BDI i BAI. Iz navedenog može se zaključiti sljedeće: postoji nepotpuna medijacija nedobrovoljnog sekstinga između intenziteta korištenja društvenih mreža i BDBIa, jer je prisutan direktan efekt intenziteta korištenja društvenih mreža i BDBI-a.

Totalni efekti koji su statistički značajni ukazuju da njihova značajnost proizlazi iz zbrajanja neznačajnih indirektnih i značajnih direktnih efekata.

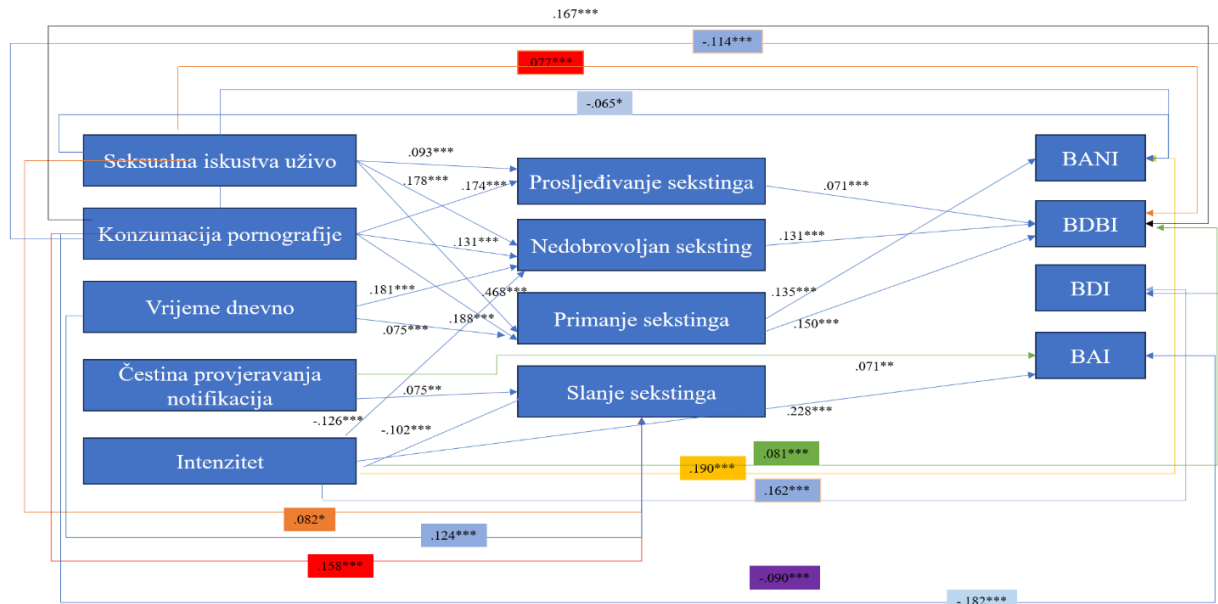
Zaključno o modelu

Zaključno se o modelu može reći da postoje neke manje razlike između mlađih i starijih sudionika. Kada govorimo o medijacijskim efektima, možemo reći sljedeće:

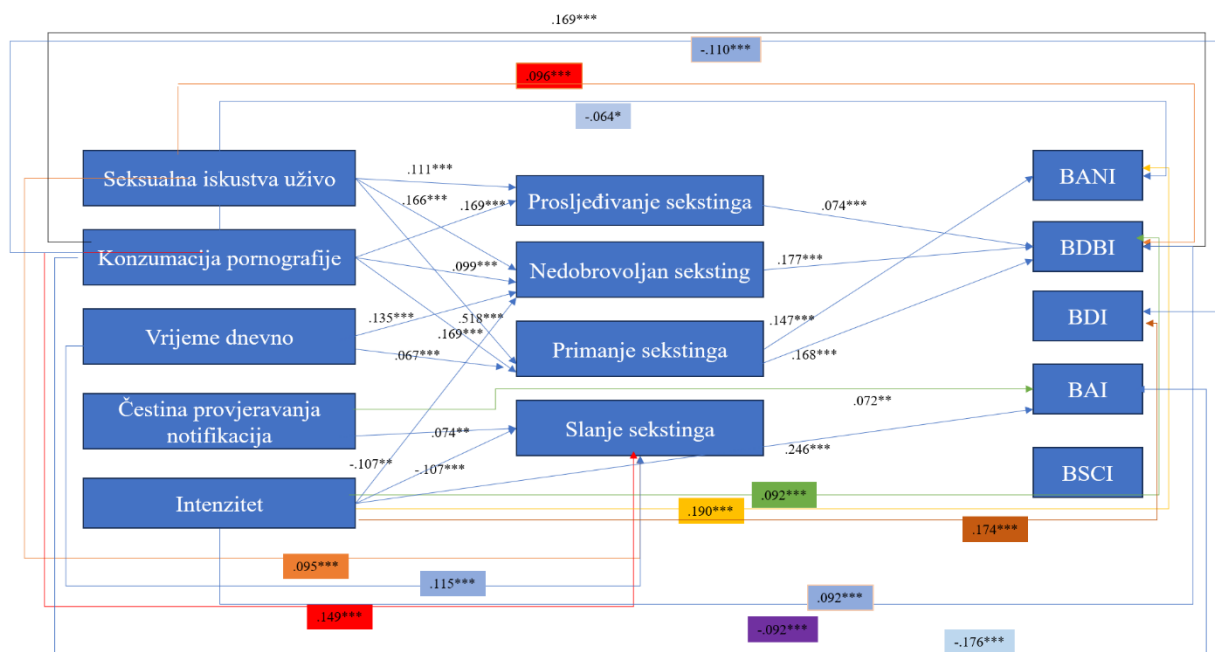
- postoji potpuna medijacija primanja sekstinga između seksualnih iskustava uživo i razine ljutnje.
- postoji djelomična medijacija primanja sekstinga između seksualnih iskustava uživo i ometajućih ponašanja pri čemu djelomična medijacija postoji zbog direktne veze prediktora i kriterija.
- postoji djelomična medijacija nedobrovoljnog sekstinga između seksualnih iskustava uživo i ometajućih ponašanja jer postoji statistički značajna direktna veza seksualnih iskustava uživo i ometajućih ponašanja

- postoji djelomična medijacija nedobrovoljnog sekstinga između konzumacije pornografskog sadržaja i ometajućih ponašanja jer postoji direktna veza između konzumacije pornografskog sadržaja i ometajućih ponašanja
- postoji djelomična medijacija primanja sekstinga između konzumacije pornografskog sadržaja i ometajućih ponašanja zbog prisutnosti direktnog efekta konzumacije pornografskog sadržaja i ometajućih ponašanja
- postoji djelomična medijacija nedobrovoljnog sekstinga između intenziteta korištenja društvenih mreža i ometajućih ponašanja jer je prisutan direktan efekt intenziteta korištenja društvenih mreža i ometajućih ponašanja
- Uz ove potpune i nepotpune medijacije, potrebno uzeti u obzir i statistički značajne direktne efekte. Ovi nalazi impliciraju da je hipoteza djelomično potvrđena.

Rezultati testiranja druge hipoteze (Model 2), odnosno ispitivanja doprinosa iskustava sekstinga (rizičnog i nerizičnog) u objašnjenju povezanosti seksualnih i online iskustava adolescenata s teškoćama mentalnog zdravlja, uz moderatorsku ulogu dobi, sažeto su prikazani na Slici 11 i Slici 12.

Slika 11. Sažeti prikaz Hipoteze 2 (dob kao moderator –mlađi)

Slika 12. Sažeti prikaz Hipoteze 2 (dob kao moderator –stariji)

5.7.3. Testiranje trećeg modela - efekti medijacije online rizičnih ponašanja između seksualnih i online iskustava i teškoća mentalnog zdravlja adolescenata

Treći problem ovog rada je ispitati efekte medijacije online rizičnih ponašanja između seksualnih i online iskustava i teškoća mentalnog zdravlja adolescenata uz moderacijski efekt dobi i spola (Slika 3).

Prediktori u modelu 3 (Slika 3) su bili seksualna iskustva, izloženost seksualnim sadržajima te izloženost društvenim mrežama. Medijatori su bili rizična ponašanja online, nedobrovoljan seksting i prosljeđivanje sekstinga. Kriteriji su bili eksternalizirane i internalizirane teškoće mentalnog zdravlja iz Beckovog inventara. Spol i dob su moderatori.

5.7.3.1. Multigrupna analiza po spolu

U donjoj tablici su prikazani indikatori slaganja modela u kojem su svi parametri slobodno procjenjivani (Model_1) i model u kojem su postavljena ograničenja β pondera, što implicira da su obje grupe sudionika identične (Model_2). Može se vidjeti da prvi model ima dobro slaganje s podacima, dok drugi, u kojem su postavljena ograničenja ima nešto slabije slaganje, pri čemu *TLI* indikator ima najlošiji fit. Usporedbom oba modela utvrđeno je postoji li razlika po spolu, što je prikazano u nastavku teksta.

Tablica 52. Multigrupni strukturni model na manifestnim varijablama

Model	chisq	df	chi2.df	pvalue	cfi	tli	rmsea	srmr	aic	bic
Model_1	204,386	61	3,351	0	0,952	0,913	0,062	0,048	34502,28	34905,51
Model_2	353,831	69	5,128	0	0,905	0,847	0,082	0,069	34635,72	34998,12

Iz donje tablice (Tablica 53) može se vidjeti da se ova dva modela statistički značajno razlikuju, odnosno može se zaključiti da postoji razlika između djevojaka i mladića u β ponderima između varijabli u modelu.

Tablica 53. Usporedba dva strukturna modela - bez ograničenja u procjeni parametara (Model_1) i s postavljenim ograničenjima (Model_2)

	Df	AIC	BIC	Chisq	Chisq diff	RMSEA	Df diff	Pr(>Chisq)
Model_1	61	34502,28	34905,51	204,3863	NA	NA	NA	NA
Model_2	69	34635,72	34998,12	353,8307	149,4444	0,1704581	8	2,560402e-28

Tablica 54. Beta zasićenja između prediktora i medijatora za dvije grupe sudionika u multigrupnom strukturnom modelu

prediktor	medijator	beta	p-vrijednost
žensko			
Seksualna iskustva uživo	Rizična ponašanja online	0,280	<,001
Konsumacija pornografije	Rizična ponašanja online	0,055	0,019
Vrijeme dnevno	Rizična ponašanja online	0,089	0,002
Provjeravanje notifikacija	Rizična ponašanja online	0,000	0,991
Intenzitet korištenja	Rizična ponašanja online	0,171	<,001
muško			
Seksualna iskustva uživo	Rizična ponašanja online	0,280	<,001
Konsumacija pornografije	Rizična ponašanja online	0,079	0,019
Vrijeme dnevno	Rizična ponašanja online	0,080	0,002
Provjeravanje notifikacija	Rizična ponašanja online	0,000	0,991
Intenzitet korištenja	Rizična ponašanja online	0,185	<,001

Kod djevojaka i kod mladića prediktori seksualnih iskustva uživo, konzumacije pornografije, vremena provedenog dnevno na društvenim mrežama i intenziteta korištenja društvenih mreža mogu predvidjeti rizično online ponašanje. Najbolji prediktori ovog medijatora su seksualna iskustva uživo te intenzitet korištenja društvenih mreža, iako su njihovi β ponderi niski. Unatoč tome, ovi su ponderi viši od β pondera zabilježenih između konzumacije pornografije i rizičnih online ponašanja te vremena provedenog dnevno na društvenim mrežama i rizičnih online ponašanja. Ponderi kod ovih varijabli tendiraju 0. Svi su ovi ponderi pozitivni, što znači da s porastom seksualnih iskustava uživo, konzumacije pornografije, vremena provedenog dnevno na društvenim mrežama i intenziteta korištenja društvenih mreža rastu rizična online ponašanja. Važno je uzeti u obzir da su β ponderi po svojoj veličini i kod mladića i djevojaka slični.

Tablica 55. Beta zasićenja između medijatora i kriterija za dvije grupe sudionika u multigrupnom strukturnom modelu

medijator	kriterij	beta	p- vrijednost
žensko			
Prosljeđivanje sekstinga	BANI ⁸	0,030	0,190
Nedobrovoljni seksting	BANI	0,049	0,004
Prosljeđivanje sekstinga	BDBI	0,079	0,002
Nedobrovoljni seksting	BDBI ⁸	0,118	<,001
Prosljeđivanje sekstinga	BDI ⁸	0,001	0,973
Nedobrovoljni seksting	BDI	0,013	0,390
Prosljeđivanje sekstinga	BAI ⁸	-0,005	0,826
Nedobrovoljni seksting	BAI	0,033	0,032
muško			
Prosljeđivanje sekstinga	BANI	0,045	0,190
Nedobrovoljni seksting	BANI	0,114	0,004
Prosljeđivanje sekstinga	BDBI	0,088	0,002
Nedobrovoljni seksting	BDBI	0,207	<,001
Prosljeđivanje sekstinga	BDI	0,001	0,973
Nedobrovoljni seksting	BDI	0,037	0,390
Prosljeđivanje sekstinga	BAI	-0,008	0,826
Nedobrovoljni seksting	BAI	0,090	0,032

Kriterij BANI se može predvidjeti nedobrovoljnim sekstingom kod mladića i djevojaka. β ponder je kod mladića veći nego kod djevojaka, te je pozitivan, što implicira da s porastom nedobrovoljnog sekstinga raste BANI, a taj je porast veći kod mladića nego djevojaka.

Kriterij BDBI kod obje grupe sudionika mogu predvidjeti prosljeđivanje sekstinga i nedobrovoljan seksting. Ovi su ponderi pozitivni i niski kod obje grupe sudionika. To znači da s porastom prosljeđivanja sekstinga i nedobrovoljnog sekstigna raste BDBI i kod mladića i djevojaka. Međutim, kod mladića je β ponder veći nego kod djevojaka što znači da je kod mladića nedobrovoljan seksting više povezan sa BDBI-jem nego kod djevojaka.

⁸ BAI-Y - Beckov inventar anksioznosti za djecu i adolescente, BDI-Y - Beckov inventar depresije za djecu i adolescente, BANI-Y Beckov inventar ljutnje za djecu i adolescente, BDBI-Y - Beckov inventar ometajućeg ponašanja djece i adolescenata

U konačnici, nedoborovljan seksting može predvidjeti BAI, pri čemu je ovaj ponder pozitivan i nizak i kod mladića i djevojaka. Kod mladića je ovaj ponder nešto veći nego kod djevojaka iako kod obje grupe sudionika ovaj ponder tendira nuli.

Tablica 56. Beta zasićenja između medijatora i medijatora za dvije grupe sudionika u multigrupnom strukturnom modelu

medijator_1	medijator_2	beta	p-vrijednost
žensko			
Rizična ponašanja online	Prosljeđivanje sekstinga	0,082	0,011
Rizična ponašanja online	Nedobrovoljni seksting	0,155	<,001
muško			
Rizična ponašanja online	Prosljeđivanje sekstinga	0,054	0,011
Rizična ponašanja online	Nedobrovoljni seksting	0,066	<,001

Budući da je u ovom modelu bila riječ o serijalnoj medijaciji gdje je rizično online ponašanje prethodilo prosljeđivanju sekstinga i nedobrovoljnom sekstingu, i kod mladića i djevojaka je uočen statistički značajan β ponder između ovih medijatora. Kod djevojaka je β ponder između rizičnih online ponašanja i nedobrovoljnog sekstinga veći nego kod mladića, što znači da je kod djevojaka veći porast u nedobrovoljnom sekstingu nego kod mladića za jediničnu promjenu rizičnih online ponašanja. Ostali su β ponderi niski i tendiraju nuli.

Tablica 57. Beta zasićenja između prediktora i kriterija (direktan efekt) za dvije grupe sudionika u multigrupnom strukturnom modelu

prediktor	Kriterij	beta	p-vrijednost
Žensko			
Seksualna iskustva uživo	BANI	0,067	0,025
Konzumacija pornografije	BANI	0,057	0,020
Vrijeme dnevno	BANI	-0,035	0,259
Provjeravanje notifikacija	BANI	0,019	0,532
Intenzitet korištenja	BANI	0,171	<,001
Seksualna iskustva uživo	BDBI	0,161	<,001
Konzumacija pornografije	BDBI	0,139	<,001
Vrijeme dnevno	BDBI	0,019	0,565

prediktor	Kriterij	beta	p-vrijednost
Provjeravanje notifikacija	BDBI	0,013	0,693
Intenzitet korištenja	BDBI	0,134	<,001
Seksualna iskustva uživo	BDI	-0,032	0,255
Konzumacija pornografije	BDI	0,023	0,323
Vrijeme dnevno	BDI	0,030	0,326
Provjeravanje notifikacija	BDI	-0,014	0,629
Intenzitet korištenja	BDI	0,125	<,001
Seksualna iskustva uživo	BAI	-0,027	0,328
Konzumacija pornografije	BAI	0,019	0,391
Vrijeme dnevno	BAI	-0,007	0,810
Provjeravanje notifikacija	BAI	0,026	0,352
Intenzitet korištenja	BAI	0,167	0,000
Muško			
Seksualna iskustva uživo	BANI	0,065	0,025
Konzumacija pornografije	BANI	0,082	0,020
Vrijeme dnevno	BANI	-0,031	0,259
Provjeravanje notifikacija	BANI	0,020	0,532
Intenzitet korištenja	BANI	0,181	<,001
Seksualna iskustva uživo	BDBI	0,120	<,001
Konzumacija pornografije	BDBI	0,149	<,001
Vrijeme dnevno	BDBI	0,013	0,565
Provjeravanje notifikacija	BDBI	0,010	0,693
Intenzitet korištenja	BDBI	0,107	<,001
Seksualna iskustva uživo	BDI	-0,037	0,255
Konzumacija pornografije	BDI	0,038	0,323
Vrijeme dnevno	BDI	0,031	0,326
Provjeravanje notifikacija	BDI	-0,017	0,629
Intenzitet korištenja	BDI	0,156	<,001
Seksualna iskustva uživo	BAI	-0,032	0,328
Konzumacija pornografije	BAI	0,033	0,391
Vrijeme dnevno	BAI	-0,007	0,810
Provjeravanje notifikacija	BAI	0,032	0,352
Intenzitet korištenja	BAI	0,209	<,001

Eksternalizirane teškoće (BANI - Beckov inventar ljutnje za djecu i adolescente, BDBI - Beckov inventar ometajućeg ponašanja djece i adolescenata)

Pregledom tablice u kojoj su direktni efekti (veza između prediktora i kriterija), može se vidjeti da su kod djevojaka prediktori BANI-a su seksualna iskustva uživo, konzumacija pornografskog sadržaja i intenzitet korištenja društvenih mreža, što je slučaj i kod mladića. Kod djevojaka su β zasićenja su vrlo mala (gotovo 0) i pozitivna što implicira da povećanjem seksualnih iskustava uživo, konzumacijom pornografije i intenzivnijim korištenjem društvenih mreža raste BANI, ali je taj porast vrlo malen. Mladići pokazuju sličan trend β pondera kao i djevojke.

Kada promatramo kriterij BDBI, njega kod djevojaka objašnjavaju seksualna iskustva uživo, konzumacija pornografskog sadržaja te intenzitet korištenja društvenih mreža, a takav obrazac se može vidjeti i kod mladića. Ovi β ponderi su slični kod djevojaka i mladića, niski su i pozitivni što implicira da porastom seksualnih iskustava uživo, konzumacijom pornografskog sadržaja te intenzitetom korištenja društvenih mreža rasta BDBI kod mladića i djevojaka.

Može se uočiti da je zasićenje između seksualnih iskustava uživo i BDBI-a kod djevojaka nešto veće nego kod mladića, što vrijedi i za intenzitet korištenja društvenih mreža.

Internalizirane teškoće (BDI -Beckov inventar depresije za djecu i adolescente, BAI -Beckov inventar anksioznosti za djecu i adolescente)

BDI kriterij se može objasniti intenzitetom korištenja društvenih mreža i kod mladića i djevojaka, samo što je ovo standardizirano zasićenje kod mladića neznatno veće nego kod djevojaka. β ponder je pozitivan, ali nizak što ukazuje na to da intenzivnijim korištenjem društvenih mreža raste BDI.

BAI kriterij se, baš kao i BDI kriterij može objasniti intenzitetom korištenja društvenih mreža, a to vrijedi i za mladiće i djevojake. β zasićenje je pozitivno u obje grupe sudionika, a kod mladića je nešto veće nego kod djevojaka. Dakle, s porastom intenziteta korištenja društvenih mreža, i kod djevojaka i mladića raste BAI, pri čemu je kod mladića taj odnos jači.

Tablica 58. Indirektni efekti između prediktora i kriterija u multigrupnom strukturnom modelu, uz rizična online ponašanja i rizičan seksting kao medijatore

Prediktor	Medijator_1	Medijator_2	Kriterij	beta	P-vrijednost
Seksualna iskustva uživo	Rizična ponašanja online	Prosljeđivanje sekstinga	BANI	0,001	0,247
Seksualna iskustva uživo	Rizična ponašanja online	Nedobrovoljni seksting	BANI	0,002	0,020
Seksualna iskustva uživo	Rizična ponašanja online	Prosljeđivanje sekstinga	BDBI	0,002	0,055
Seksualna iskustva uživo	Rizična ponašanja online	Nedobrovoljni seksting	BDBI	0,005	0,001
Seksualna iskustva uživo	Rizična ponašanja online	Prosljeđivanje sekstinga	BDI	0,000	0,973
Seksualna iskustva uživo	Rizična ponašanja online	Nedobrovoljni seksting	BDI	0,001	0,400
Seksualna iskustva uživo	Rizična ponašanja online	Prosljeđivanje sekstinga	BAI	0,000	0,827
Seksualna iskustva uživo	Rizična ponašanja online	Nedobrovoljni seksting	BAI	0,001	0,058
Konzumacija pornografije	Rizična ponašanja online	Prosljeđivanje sekstinga	BANI	0,000	0,296
Konzumacija pornografije	Rizična ponašanja online	Nedobrovoljni seksting	BANI	0,000	0,093
Konzumacija pornografije	Rizična ponašanja online	Prosljeđivanje sekstinga	BDBI	0,000	0,133
Konzumacija pornografije	Rizična ponašanja online	Nedobrovoljni seksting	BDBI	0,001	0,050
Konzumacija pornografije	Rizična ponašanja online	Prosljeđivanje sekstinga	BDI	0,000	0,973
Konzumacija pornografije	Rizična ponašanja online	Nedobrovoljni seksting	BDI	0,000	0,427
Konzumacija pornografije	Rizična ponašanja online	Prosljeđivanje sekstinga	BAI	0,000	0,828
Konzumacija pornografije	Rizična ponašanja online	Nedobrovoljni seksting	BAI	0,000	0,136
Vrijeme dnevno	Rizična ponašanja online	Prosljeđivanje sekstinga	BANI	0,000	0,276
Vrijeme dnevno	Rizična ponašanja online	Nedobrovoljni seksting	BANI	0,001	0,060
Vrijeme dnevno	Rizična ponašanja online	Prosljeđivanje sekstinga	BDBI	0,001	0,100
Vrijeme dnevno	Rizična ponašanja online	Nedobrovoljni seksting	BDBI	0,002	0,021
Vrijeme dnevno	Rizična ponašanja online	Prosljeđivanje sekstinga	BDI	0,000	0,973

Prediktor	Medijator_1	Medijator_2	Kriterij	beta	P-vrijednost
Vrijeme dnevno	Rizična ponašanja online	Nedobrovoljni seksting	BDI	0,000	0,416
Vrijeme dnevno	Rizična ponašanja online	Prosljeđivanje sekstinga	BAI	0,000	0,828
Vrijeme dnevno	Rizična ponašanja online	Nedobrovoljni seksting	BAI	0,000	0,103
Provjeravanje notifikacija	Rizična ponašanja online	Prosljeđivanje sekstinga	BANI	0,000	0,991
Provjeravanje notifikacija	Rizična ponašanja online	Nedobrovoljni seksting	BANI	0,000	0,991
Provjeravanje notifikacija	Rizična ponašanja online	Prosljeđivanje sekstinga	BDBI	0,000	0,991
Provjeravanje notifikacija	Rizična ponašanja online	Nedobrovoljni seksting	BDBI	0,000	0,991
Provjeravanje notifikacija	Rizična ponašanja online	Prosljeđivanje sekstinga	BDI	0,000	0,991
Provjeravanje notifikacija	Rizična ponašanja online	Nedobrovoljni seksting	BDI	0,000	0,991
Provjeravanje notifikacija	Rizična ponašanja online	Prosljeđivanje sekstinga	BAI	0,000	0,991
Provjeravanje notifikacija	Rizična ponašanja online	Nedobrovoljni seksting	BAI	0,000	0,991
Intenzitet korištenja	Rizična ponašanja online	Prosljeđivanje sekstinga	BANI	0,000	0,253
Intenzitet korištenja	Rizična ponašanja online	Nedobrovoljni seksting	BANI	0,001	0,026
Intenzitet korištenja	Rizična ponašanja online	Prosljeđivanje sekstinga	BDBI	0,001	0,063
Intenzitet korištenja	Rizična ponašanja online	Nedobrovoljni seksting	BDBI	0,003	0,002
Intenzitet korištenja	Rizična ponašanja online	Prosljeđivanje sekstinga	BDI	0,000	0,973
Intenzitet korištenja	Rizična ponašanja online	Nedobrovoljni seksting	BDI	0,000	0,403
Intenzitet korištenja	Rizična ponašanja online	Prosljeđivanje sekstinga	BAI	0,000	0,827
Intenzitet korištenja	Rizična ponašanja online	Nedobrovoljni seksting	BAI	0,001	0,066

Budući da se radilo o serijalnoj medijaciji, u ovom modelu su medijatori bili online rizična ponašanja koja su prethodila medijatorima prosljeđivanja sekstinga i nedobrovoljnog sekstinga.

Zato je u izračunu indirektnog efekta bilo potrebno uzeti u obzir medijatore koji su prethodili jedan drugom.

Seksualna iskustva uživo

Može se vidjeti da online rizična ponašanja i nedobrovoljan seksting posreduju između seksualnih iskustava uživo i BANI-a, međutim β ponder je gotovo nula, pa se ovaj medijacijski efekt može zapravo i zanemariti. Osim toga, rizična online ponašanja i nedobrovoljan seksting posreduju između seksualnih iskustava uživo i BDBI-a, pri čemu je β ponder također gotovo nula, pa se ovaj medijacijski efekt zapravo može i zanemariti.

Vrijeme provedeno dnevno na društvenim mrežama

Rizična online ponašanja i nedobrovoljan seksting posreduje između vremena provedenog dnevno na društvenim mrežama i BDBI-a. β zasićenje je nisko i pozitivno, te gotovo nula, pa se ovaj medijacijski efekt zapravo može i zanemariti.

Intenzitet korištenja društvenih mreža

Rizična online ponašanja i nedobrovoljan seksting posreduju između intenziteta korištenja društvenih mreža i BANI, te BDBI. β zasićenja su niska i pozitivna, te gotovo nula, pa se ovi medijacijski efekti zapravo mogu i zanemariti.

Tablica 59. Totalni efekti u multigrupnom strukturnom modelu

Prediktor	Medijator_1	Medijator_2	Direktan efekt	beta	P-vrijednost
Seksualna iskustva uživo	Rizična ponašanja online	Prosljeđivanje sekstinga	Seksualna iskustva uživo - BANI	0,067	0,024
Seksualna iskustva uživo	Rizična ponašanja online	Nedobrovoljni seksting	Seksualna iskustva uživo - BANI	0,069	0,021
Seksualna iskustva uživo	Rizična ponašanja online	Prosljeđivanje sekstinga	Seksualna iskustva uživo - BDBI	0,163	<,001
Seksualna iskustva uživo	Rizična ponašanja online	Nedobrovoljni seksting	Seksualna iskustva uživo - BDBI	0,166	<,001
Seksualna iskustva uživo	Rizična ponašanja online	Prosljeđivanje sekstinga	Seksualna iskustva uživo - BDI	-0,032	0,255

Prediktor	Medijator_1	Medijator_2	Direktan efekt	beta	P-vrijednost
Seksualna iskustva uživo	Rizična ponašanja online	Nedobrovoljni seksting	Seksualna iskustva uživo - BDI	-0,032	0,263
Seksualna iskustva uživo	Rizična ponašanja online	Prosljeđivanje sekstinga	Seksualna iskustva uživo - BAI	-0,027	0,327
Seksualna iskustva uživo	Rizična ponašanja online	Nedobrovoljni seksting	Seksualna iskustva uživo - BAI	-0,026	0,354
Konsumacija pornografije	Rizična ponašanja online	Prosljeđivanje sekstinga	Konsumacija pornografije - BANI	0,058	0,020
Konsumacija pornografije	Rizična ponašanja online	Nedobrovoljni seksting	Konsumacija pornografije - BANI	0,058	0,020
Konsumacija pornografije	Rizična ponašanja online	Prosljeđivanje sekstinga	Konsumacija pornografije - BDBI	0,139	<,001
Konsumacija pornografije	Rizična ponašanja online	Nedobrovoljni seksting	Konsumacija pornografije - BDBI	0,140	<,001
Konsumacija pornografije	Rizična ponašanja online	Prosljeđivanje sekstinga	Konsumacija pornografije - BDI	0,023	0,323
Konsumacija pornografije	Rizična ponašanja online	Nedobrovoljni seksting	Konsumacija pornografije - BDI	0,023	0,321
Konsumacija pornografije	Rizična ponašanja online	Prosljeđivanje sekstinga	Konsumacija pornografije - BAI	0,019	0,392
Konsumacija pornografije	Rizična ponašanja online	Nedobrovoljni seksting	Konsumacija pornografije - BAI	0,020	0,385
Vrijeme dnevno	Rizična ponašanja online	Prosljeđivanje sekstinga	Vrijeme dnevno - BANI	-0,035	0,262
Vrijeme dnevno	Rizična ponašanja online	Nedobrovoljni seksting	Vrijeme dnevno - BANI	-0,035	0,268
Vrijeme dnevno	Rizična ponašanja online	Prosljeđivanje sekstinga	Vrijeme dnevno - BDBI	0,019	0,553

Prediktor	Medijator_1	Medijator_2	Direktan efekt	beta	P-vrijednost
Vrijeme dnevno	Rizična ponašanja online	Nedobrovoljni seksting	Vrijeme dnevno - BDBI	0,021	0,531
Vrijeme dnevno	Rizična ponašanja online	Prosljeđivanje sekstinga	Vrijeme dnevno - BDI	0,030	0,326
Vrijeme dnevno	Rizična ponašanja online	Nedobrovoljni seksting	Vrijeme dnevno - BDI	0,030	0,323
Vrijeme dnevno	Rizična ponašanja online	Prosljeđivanje sekstinga	Vrijeme dnevno - BAI	-0,007	0,809
Vrijeme dnevno	Rizična ponašanja online	Nedobrovoljni seksting	Vrijeme dnevno - BAI	-0,007	0,821
Provjeravanje notifikacija	Rizična ponašanja online	Prosljeđivanje sekstinga	Provjeravanje notifikacija - BANI	0,019	0,532
Provjeravanje notifikacija	Rizična ponašanja online	Nedobrovoljni seksting	Provjeravanje notifikacija - BANI	0,019	0,532
Provjeravanje notifikacija	Rizična ponašanja online	Prosljeđivanje sekstinga	Provjeravanje notifikacija - BDBI	0,013	0,693
Provjeravanje notifikacija	Rizična ponašanja online	Nedobrovoljni seksting	Provjeravanje notifikacija - BDBI	0,013	0,693
Provjeravanje notifikacija	Rizična ponašanja online	Prosljeđivanje sekstinga	Provjeravanje notifikacija - BDI	-0,014	0,629
Provjeravanje notifikacija	Rizična ponašanja online	Nedobrovoljni seksting	Provjeravanje notifikacija - BDI	-0,014	0,629
Provjeravanje notifikacija	Rizična ponašanja online	Prosljeđivanje sekstinga	Provjeravanje notifikacija - BAI	0,026	0,352
Provjeravanje notifikacija	Rizična ponašanja online	Nedobrovoljni seksting	Provjeravanje notifikacija - BAI	0,026	0,352
Intenzitet korištenja	Rizična ponašanja online	Prosljeđivanje sekstinga	Intenzitet korištenja - BANI	0,171	<,001

Prediktor	Medijator_1	Medijator_2	Direktan efekt	beta	P-vrijednost
Intenzitet korištenja	Rizična ponašanja online	Nedobrovoljni seksting	Intenzitet korištenja - BANI	0,172	<,001
Intenzitet korištenja	Rizična ponašanja online	Prosljeđivanje sekstinga	Intenzitet korištenja - BDBI	0,135	<,001
Intenzitet korištenja	Rizična ponašanja online	Nedobrovoljni seksting	Intenzitet korištenja - BDBI	0,137	<,001
Intenzitet korištenja	Rizična ponašanja online	Prosljeđivanje sekstinga	Intenzitet korištenja - BDI	0,125	<,001
Intenzitet korištenja	Rizična ponašanja online	Nedobrovoljni seksting	Intenzitet korištenja - BDI	0,126	<,001
Intenzitet korištenja	Rizična ponašanja online	Prosljeđivanje sekstinga	Intenzitet korištenja - BAI	0,167	<,001
Intenzitet korištenja	Rizična ponašanja online	Nedobrovoljni seksting	Intenzitet korištenja - BAI	0,168	<,001

Seksualna iskustva uživo

Totalni efekt je prisutan u slučaju seksualnih iskustava uživo i BANI-ja uz medijatore rizičnog online ponašanja te prosljeđivanja sekstinga i nedobrovoljnog sekstinga. Važno je uzeti u obzir da su ovdje β zasićenja vrlo mala, tendiraju nuli. Kada rastavimo ovaj totalni efekt na komponente, možemo vidjeti da je i kod mladića i djevojaka direktan efekt između seksualnih iskustava uživo statistički značajan, dok indirektni efekt postoji samo za odnos seksualnih iskustava uživo i BANI-a uz posredovanje rizičnih ponašanja online i nedobrovoljnog sekstinga. To znači da postoji djelomična medijacija rizičnih ponašanja online i nedobrovoljnog sekstinga između seksualnih iskustava uživo i BANI-a. Budući da ne postoji medijacijski efekt rizičnog online ponašanja i prosljeđivanja sekstinga na odnos između seksualnih iskustava uživo i BANI-a, statistički značajan totalni efekt je rezultat zbrajanja neznačajnog indirektnog i značajnog direktnog efekta, pa se u ovom slučaju treba osloniti na interpretaciju direktnog efekta, odnosno da se seksualnim iskustvima uživo može objasniti BANI.

Totalni efekt je prisutan u slučaju seksualnih iskustava uživo i BDBI-ja uz medijatore rizičnog online ponašanja te prosljeđivanja sekstinga i nedobrovoljnog sekstinga. Važno je uzeti u

obzir da su ovdje β zasićenja vrlo mala, tendiraju nuli. Kada rastavimo ovaj totalni efekt na komponente, možemo vidjeti da je i kod mladića i djevojaka direktan efekt između seksualnih iskustava uživo statistički značajan, dok indirektni efekt postoji samo za odnos seksualnih iskustava uživo i BDBI-a uz posredovanje rizičnih ponašanja online i nedobrovoljnog sekstinga. To znači da postoji djelomična medijacija rizičnih ponašanja online i nedobrovoljnog sekstinga između seksualnih iskustava uživo i BDBI-a. Budući da ne postoji medijacijski efekt rizičnog online ponašanja i prosljeđivanja sekstinga na odnos između seksualnih iskustava uživo i BDBI-a, statistički značajan totalni efekt je rezultat zbrajanja neznačajnog indirektnog i značajnog direktnog efekta, pa se u ovom slučaju treba osloniti na interpretaciju direktnog efekta, odnosno da se seksualnim iskustvima uživo može objasniti BDBI.

Konzumacija pornografskog sadržaja

Kada je konzumacija pornografskog sadržaja prediktor, medijatori su rizična ponašanja online i prosljeđivanje sekstinga odnosno nedobrovoljan seksting, a kriteriji BANI i BDBI, mogu se uočiti statistički značajni totalni efekti, čija β zasićenja ili tendiraju nuli, što je u slučaju BANI-a ili su vrlo mala, što je u slučaju BDBI-a. Kada rastavimo totalne efekte na indirektne i direktne, pri čemu je kriterij BANI, zaključak je sljedeći. Indirektan efekt rizičnih ponašanja online i prosljeđivanja sekstinga ne postoji, pa je totalni efekt ishod zbrajanja statistički neznačajnog indirektnog i statistički značajnog totalnog efekta između konzumacije pornografskog sadržaja i BANI-a. U slučaju kada je odnos između konzumacije pornografskog sadržaja i BANI-a posredovan rizičnim ponašanjem online i nedobrovoljnim sekstingom, ova medijacija nije statistički značajna, pa je totalni efekt ishod zbrajanja statistički neznačajnog indirektnog i statistički značajnog totalnog efekta između konzumacije pornografskog sadržaja i BANI-a.

Ovakav obrazac vrijedi i u slučaju BDBI-a kao kriterija. Medijacijski efekti nisu statistički značajni, direktan efekt je statistički značajan, pa je totalni efekt statistički značajan kao posljedica zbrajanja neznačajnog indirektnog i značajnog direktnog efekta.

Intenzitet korištenja društvenih mreža

Kada je intenzitet korištenja društvenih mreža prediktor, uočeni su totalni efekti za svaki od ispitivanih kriterija.

Kada se uzmu u obzir direktni i indirektni efekti, vrijedi interpretirati sljedeće odnose između varijabli:

- totalni efekt koji uključuje medijaciju rizičnih online ponašanja, nedobrovoljnog sekstinga između intenziteta korištenja društvenih mreža i BANI-a. U ovom slučaju postoji medijacijski efekt rizičnih ponašanja online i nedobrovoljnog sekstinga između intenziteta korištenja društvenih mreža i BANI-a, ali ne postoji direktan efekt. To znači da možemo govoriti o potpunoj medijaciji rizičnih online ponašanja i nedobrovoljnog sekstinga između intenziteta korištenja društvenih mreža i BANI-a, jer ne postoji direktan efekt. Važno je imati na umu da je totalni efekt malen, a indirektni efekt gotovo 0.
- totalni efekt koji uključuje medijaciju rizičnih online ponašanja, nedobrovoljnog sekstinga između intenziteta korištenja društvenih mreža i BDBI-a. U ovom slučaju postoji medijacijski efekt rizičnih ponašanja online i nedobrovoljnog sekstinga između intenziteta korištenja društvenih mreža i BDBI-a, te postoji direktan efekt. To znači da možemo govoriti o djelomičnoj medijaciji rizičnih online ponašanja i nedobrovoljnog sekstinga između intenziteta korištenja društvenih mreža i BDBI-a, jer postoji direktan efekt. Važno je imati na umu da je totalni efekt malen, a indirektni efekt gotovo 0.
- totalni efekt koji uključuje direktnu vezu između intenziteta korištenja društvenih mreža i BDI-a te medijatore rizičnog ponašanja online i prosljeđivanja sekstinga. U ovom slučaju ne postoje indirektni efekti, već samo direktni efekti između intenziteta korištenja društvenih mreža i BDIa, pa je statistički značajan totalni efekt rezultat zbrajanja statistički neznačajnog indirektnog i statistički značajnog direktnog efekta.
- totalni efekt koji uključuje direktnu vezu između intenziteta korištenja društvenih mreža i BAI-a te medijatore rizičnog ponašanja online i prosljeđivanja sekstinga. U ovom slučaju ne postoje indirektni efekti, već samo direktni efekti između intenziteta korištenja društvenih mreža i BAIa, pa je statistički značajan totalni efekt rezultat zbrajanja statistički neznačajnog indirektnog i statistički značajnog direktnog efekta.
- ostali statistički značajni totalni efekti su rezultat zbrajanja statistički neznačajnog indirektnog efekta i statistički značajnog direktnog efekta.

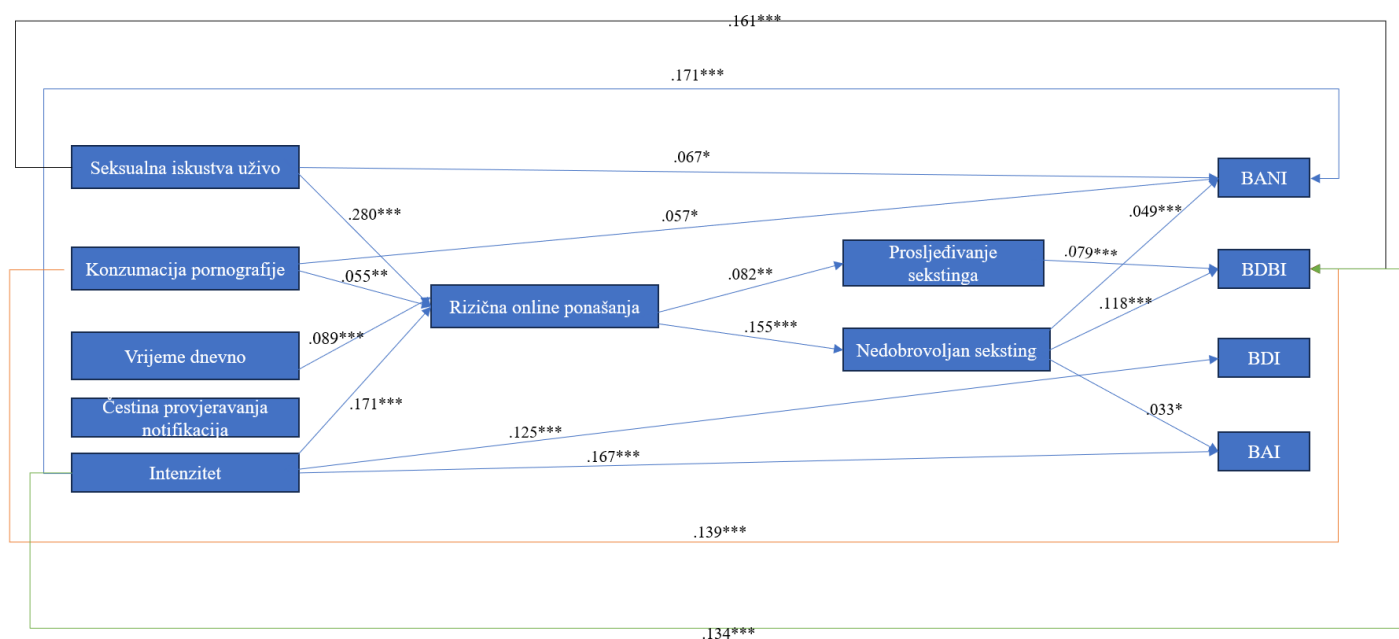
Zaključno o modelu

Zaključno se o modelu može reći da postoje neke manje razlike između mladića i djevojaka, te sljedeći medijacijski odnosi između prediktora i kriterija

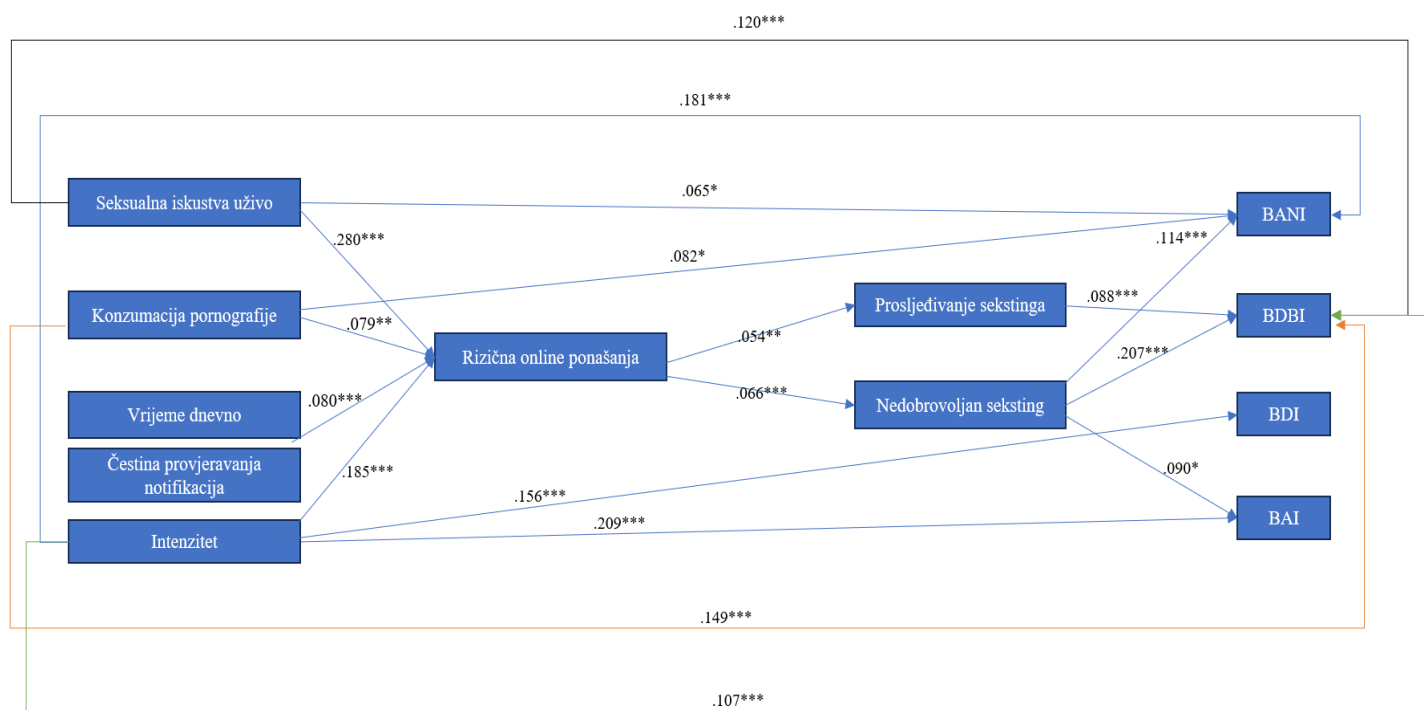
- potpuna medijacija rizičnih online ponašanja i nedobrovoljnog sekstinga između intenziteta korištenja društvenih mreža i razine ljutnje.

- djelomična medijacija rizičnih ponašanja online i nedobrovoljnog sekstinga između seksualnih iskustava uživo i razine ljutnje, seksualnih iskustava uživo i ometajućih ponašanja a te intenziteta korištenja društvenih mreža i ometajućih ponašanja

Uz ove potpune i nepotpune medijacije, potrebno je uzeti u obzir i statistički značajne direktne efekte. Ovi nalazi impliciraju da je hipoteza djelomično potvrđena. Rezultati testiranja treće hipoteze (Model 3), odnosno ispitivanja efekata medijacije online rizičnih ponašanja između seksualnih i online iskustava i teškoća mentalnog zdravlja adolescenata, uz moderatorsku ulogu spola, sažeto su prikazani na Slici 13 i Slici 14.

Slika 13. Sažeti prikaz Hipoteze 3 (spol kao moderator –djevojke)

Slika 14. Sažeti prikaz Hipoteze 3 (spol kao moderator –mladići)

5.7.3.2. Multigrupna analiza po dobi

U donjoj tablici su prikazani indikatori slaganja modela u kojem su svi parametri slobodno procjenjivani (Model_1) i model u kojem su postavljena ograničenja β pondera, što implicira da su obje grupe sudionika identične (Model_2). Može se vidjeti da prvi model ima dobro slaganje s podacima, kao i drugi, u kojem su postavljena ograničenja. Usporedbom oba modela utvrđeno je postoji li razlika po dobi što je prikazano u nastavku teksta.

Tablica 60. Multigrupni strukturni model na manifestnim varijablama

Model	chisq	df	chi2.df	Pvalue	cfi	tli	rmsea	srmr	aic	bic
Model_1	158,235	59	2,682	0	0,970	0,943	0,053	0,037	35097,50	35510,94
Model_2	229,609	69	3,328	0	0,952	0,921	0,062	0,047	35148,88	35511,27

Iz donje tablice (Tablica 61.) može se vidjeti da se ova dva modela statistički značajno razlikuju, odnosno može se zaključiti da postoji razlika između mlađih i starijih sudionika u β ponderima između varijabli u modelu.

Tablica 61. Usporedba dva strukturna modela - bez ograničenja u procjeni parametara (Model_1) i s postavljenim ograničenjima (Model_2)

	Df	AIC	BIC	Chisq	Chisq diff	RMSEA	Df diff	Pr(>Chisq)
Model_1	59	35097,50	35510,94	158,2352	NA	NA	NA	NA
Model_2	69	35148,88	35511,27	229,6092	71,37405	0,1004297	10	2,40527e-11

Kod mlađih sudionika prediktori seksualnih iskustva uživo, konzumacije pornografije, vremena provedenog dnevno na društvenim mrežama i intenziteta korištenja društvenih mreža mogu predvidjeti rizično online ponašanje. Najbolji prediktori ovog medijatora su seksualna iskustva uživo te intenzitet korištenja društvenih mreža, iako su njihovi β ponderi niski. Unatoč tome, ovi su ponderi viši od β pondera zabilježenih između konzumacije pornografije i rizičnih online ponašanja te vremena provedenog dnevno na društvenim mrežama i rizičnih online ponašanja.

Svi su ovi ponderi pozitivni, što znači da s porastom seksualnih iskustava uživo, konzumacije pornografije, vremena provedenog dnevno na društvenim mrežama i intenziteta korištenja društvenih mreža rastu rizična online ponašanja. Važno je uzeti u obzir da su β ponderi po svojoj veličini i kod mlađih i starijih sudionika slični.

Tablica 62. Beta zasićenja između prediktora i medijatora za dvije grupe sudionika u multigrupnom strukturnom modelu

prediktor	medijator	beta	p-vrijednost
mlađi			
Seksualna iskustva uživo	Rizična ponašanja online	0,269	<,001
Konzumacija pornografije	Rizična ponašanja online	0,099	0,001
Vrijeme dnevno	Rizična ponašanja online	0,088	0,004
Provjeravanje notifikacija	Rizična ponašanja online	-0,002	0,948
Intenzitet korištenja	Rizična ponašanja online	0,181	<,001
stariji			

Seksualna iskustva uživo	Rizična ponašanja online	0,297	<,001
Konzumacija pornografije	Rizična ponašanja online	0,089	0,001
Vrijeme dnevno	Rizična ponašanja online	0,078	0,004
Provjeravanje notifikacija	Rizična ponašanja online	-0,002	0,948
Intenzitet korištenja	Rizična ponašanja online	0,182	<,001

Tablica 63. Beta zasićenja između medijatora i kriterija za dvije grupe sudionika u multigrupnom strukturnom modelu

Medijator	kriterij	beta	p-vrijednost
mlađi			
Prosljeđivanje sekstinga	BANI ⁹	0,043	0,128
Nedobrovoljni seksting	BANI	0,066	0,007
Prosljeđivanje sekstinga	BDBI ⁹	0,090	0,001
Nedobrovoljni seksting	BDBI	0,137	<,001
Prosljeđivanje sekstinga	BDI ⁹	0,008	0,785
Nedobrovoljni seksting	BDI	0,019	0,440
Prosljeđivanje sekstinga	BAI ⁹	-0,007	0,805
Nedobrovoljni seksting	BAI	0,048	0,048
stariji			
Prosljeđivanje sekstinga	BANI	0,044	0,128
Nedobrovoljni seksting	BANI	0,087	0,007
Prosljeđivanje sekstinga	BDBI	0,094	0,001
Nedobrovoljni seksting	BDBI	0,184	<,001
Prosljeđivanje sekstinga	BDI	0,008	0,785
Nedobrovoljni seksting	BDI	0,025	0,440
Prosljeđivanje sekstinga	BAI	-0,007	0,805
Nedobrovoljni seksting	BAI	0,062	0,048

Kriterij BANI se može predvidjeti nedobrovoljnim sekstingom kod mlađih i starijih sudionika. β ponder je kod starijih sudionika neznatno veći nego kod mlađih sudionika te je pozitivan, što implicira da s porastom nedobrovoljnog sekstinga raste BANI, a taj je porast veći kod starijih nego mlađih sudionika.

⁹ BAI-Y - Beckov inventar anksioznosti za djecu i adolescente, BDI-Y - Beckov inventar depresije za djecu i adolescente, BANI-Y Beckov inventar ljutnje za djecu i adolescente, BDBI-Y - Beckov inventar ometajućeg ponašanja djece i adolescenata

Kriterij BDBI kod obje grupe sudionika mogu predvidjeti prosljeđivanje sekstinga i nedobrovoljan seksting. Ovi su ponderi pozitivni i niski kod obje grupe sudionika. To znači da s porastom prosljeđivanja sekstinga i nedobrovoljnog sekstigna raste BDBI i kod mlađih i starijih sudionika. Međutim, kod starijih je β ponder neznatno veći nego kod mlađih sudionika u odnosu nedobrovoljnog sekstinga i BDBI-a, što znači da je kod starijih sudionika nedobrovoljan seksting nešto više povezan sa BDBI-jem nego kod mlađih sudionika.

U konačnici, nedobrovoljan seksting može predvidjeti BAI, pri čemu je ovaj ponder pozitivan i nizak i kod mlađih i starijih sudionika. To znači da s porastom nedobrovoljnog sekstinga raste BAI.

Tablica 64. Beta zasićenja između medijatora i medijatora za dvije grupe sudionika u multigrupnom strukturnom modelu

medijator_1	medijator_2	beta	P-vrijednost
mlađi			
Rizična ponašanja online	Prosljeđivanje sekstinga	0,059	0,023
Rizična ponašanja online	Nedobrovoljni seksting	0,114	<,001
stariji			
Rizična ponašanja online	Prosljeđivanje sekstinga	0,063	0,023
Rizična ponašanja online	Nedobrovoljni seksting	0,094	<,001

Budući da je u ovom modelu bila riječ o serijalnoj medijaciji gdje je rizično online ponašanje prethodilo prosljeđivanju sekstinga i nedobrovoljnom sekstingu, i kod mlađih i starijih sudionika je uočen statistički značajan β ponder između ovih medijatora. Kod mlađih sudionika je β ponder između rizičnih online ponašanja i nedobrovoljnog sekstinga veći nego kod mlađih sudionika, što znači da je kod mlađih sudionika veći porast u nedobrovoljnom sekstingu nego kod starijih za jediničnu promjenu rizičnih online ponašanja. Kada gledamo odnos između rizičnih ponašanja online i prosljeđivanja sekstinga, β ponder je kod mlađih sudionika manji nego kod starijih sudionika, iako je ta razlika vrlo mala. Ovi su ponderi pozitivni i niski, i znače da s porastom rizičnih online ponašanja raste prosljeđivanje sekstinga.

Tablica 65. Beta zasićenja između prediktora i kriterija (direktan efekt) za dvije grupe sudionika u multigrupnom strukturnom modelu

prediktor	kriterij	beta	p- vrijednost
mlađi			
Seksualna iskustva uživo	BANI	0,078	0,003
Konzumacija pornografije	BANI	-0,044	0,137
Vrijeme dnevno	BANI	-0,013	0,683
Provjeravanje notifikacija	BANI	0,050	0,106
Intenzitet korištenja	BANI	0,198	<,001
Seksualna iskustva uživo	BDBI	0,143	<,001
Konzumacija pornografije	BDBI	0,188	<,001
Vrijeme dnevno	BDBI	0,017	0,570
Provjeravanje notifikacija	BDBI	0,021	0,481
Intenzitet korištenja	BDBI	0,094	0,001
Seksualna iskustva uživo	BDI	-0,007	0,785
Konzumacija pornografije	BDI	-0,111	0,000
Vrijeme dnevno	BDI	0,059	0,060
Provjeravanje notifikacija	BDI	0,024	0,448
Intenzitet korištenja	BDI	0,162	0,000
Seksualna iskustva uživo	BAI	-0,003	0,895
Konzumacija pornografije	BAI	-0,177	0,000
Vrijeme dnevno	BAI	0,027	0,382
Provjeravanje notifikacija	BAI	0,073	0,017
Intenzitet korištenja	BAI	0,228	<,001
stariji			
Seksualna iskustva uživo	BANI	0,093	0,003
Konzumacija pornografije	BANI	-0,043	0,137
Vrijeme dnevno	BANI	-0,012	0,683
Provjeravanje notifikacija	BANI	0,051	0,106
Intenzitet korištenja	BANI	0,216	<,001
Seksualna iskustva uživo	BDBI	0,175	<,001
Konzumacija pornografije	BDBI	0,187	<,001
Vrijeme dnevno	BDBI	0,016	0,570
Provjeravanje notifikacija	BDBI	0,022	0,481
Intenzitet korištenja	BDBI	0,104	0,001
Seksualna iskustva uživo	BDI	-0,009	0,785
Konzumacija pornografije	BDI	-0,106	<,001
Vrijeme dnevno	BDI	0,056	0,060

prediktor	kriterij	beta	p-vrijednost
Provjeravanje notifikacija	BDI	0,024	0,448
Intenzitet korištenja	BDI	0,174	0,000
Seksualna iskustva uživo	BAI	-0,004	0,895
Konzumacija pornografije	BAI	-0,171	<,001
Vrijeme dnevno	BAI	0,025	0,382
Provjeravanje notifikacija	BAI	0,073	0,017
Intenzitet korištenja	BAI	0,246	<,001

Eksternalizirane teškoće (BANI - Beckov inventar ljutnje za djecu i adolescente, BDBI - Beckov inventar ometajućeg ponašanja djece i adolescenata)

Pregledom tablice u kojoj su direktni efekti (veza između prediktora i kriterija), može se vidjeti da kod mlađih sudionika prediktori BANI-a su seksualna iskustva uživo i intenzitet korištenja društvenih mreža, što je slučaj i kod starijih sudionika. Kod mlađih sudionika su β zasićenja su niska i pozitivna što implicira da povećanjem seksualnih iskustava uživo i intenzivnijim korištenjem društvenih mreža raste BANI. Stariji sudionici pokazuju sličan trend β pondera kao i mlađi sudionici.

Kada promatramo kriterij BDBI, njega kod mlađih sudionika objašnjavaju seksualna iskustva uživo, konzumacija pornografskog sadržaja te intenzitet korištenja društvenih mreža, a takav obrazac se može vidjeti i kod starijih sudionika. Ovi β ponderi su slični kod mlađih i starijih sudionika, niski su i pozitivni što implicira da porastom seksualnih iskustava uživo, konzumacijom pornografskog sadržaja te intenzitetom korištenja društvenih mreža raste BDBI kod mlađih i starijih sudionika. Može se uočiti da je zasićenje između seksualnih iskustava uživo i BDBI-a kod starijih sudionika nešto veće nego kod mlađih.

Internalizirane teškoće (BDI -Beckov inventar depresije za djecu i adolescente, BAI -Beckov inventar anksioznosti za djecu i adolescente)

BDI kriterij se može objasniti intenzitetom korištenja društvenih mreža i konzumacijom pornografije kod mlađih i starijih sudionika. Konzumacija pornografije i BDI ima negativan i nizak β ponder, dok je ovaj ponder za odnos između intenziteta korištenja društvenih mreža i BDI-a nizak i pozitivan. To znači da porastom konzumacije pornografije pada BDI kod mlađih i starijih

sudionika, dok porastom intenziteta korištenja društvenih mreža raste BDI kod mlađih i starijih sudionika. Kod starijih sudionika je ovaj β ponder nešto veći nego kod mlađih sudionika.

BAI kriterij se, baš kao i BDI kriterij može objasniti konzumacijom pornografskog sadržaja, čestinom provjeravanja notifikacija na mobitelu i intenzitetom korištenja društvenih mreža, a to vrijedi i za mlađe i starije sudionika. β zasićenje između konzumacije pornografije i BAI-a je negativno i nisko u obje grupe sudionika, a β ponder čestine provjeravanja notifikacija na mobitelu te intenziteta korištenja društvenih mreža sa BAI-em je pozitivan i nizak. To znači da porastom konzumacije pornografije pada BAI, a porastom čestine provjeravanja notifikacija na mobitelu i intenziteta korištenja društvenih mreža raste BAI. Veličina β pondera je slična u obje grupe sudionika, jedino što je kod starijih sudionika β zasićenje između intenziteta korištenja društvenih mreža i BAI-a neznatno veće nego kod mlađih sudionika.

Tablica 66. Indirektni efekti između prediktora i kriterija u multigrupnom strukturnom modelu, uz rizična online ponašanja i rizičan seksting kao medijatore

Prediktor	Medijator_1	Medijator_2	Kriterij	beta	P-vrijednost
Seksualna iskustva uživo	Rizična ponašanja online	Prosljeđivanje sekstinga	BANI	0,001	0,209
Seksualna iskustva uživo	Rizična ponašanja online	Nedobrovoljni seksting	BANI	0,002	0,035
Seksualna iskustva uživo	Rizična ponašanja online	Prosljeđivanje sekstinga	BDBI	0,001	0,064
Seksualna iskustva uživo	Rizična ponašanja online	Nedobrovoljni seksting	BDBI	0,004	0,003
Seksualna iskustva uživo	Rizična ponašanja online	Prosljeđivanje sekstinga	BDI	0,000	0,787
Seksualna iskustva uživo	Rizična ponašanja online	Nedobrovoljni seksting	BDI	0,001	0,451
Seksualna iskustva uživo	Rizična ponašanja online	Prosljeđivanje sekstinga	BAI	0,000	0,806
Seksualna iskustva uživo	Rizična ponašanja online	Nedobrovoljni seksting	BAI	0,001	0,087
Konzumacija pornografije	Rizična ponašanja online	Prosljeđivanje sekstinga	BANI	0,000	0,236
Konzumacija pornografije	Rizična ponašanja online	Nedobrovoljni seksting	BANI	0,001	0,069

Prediktor	Medijator_1	Medijator_2	Kriterij	beta	P- vrijednost
Konzumacija pornografije	Rizična ponašanja online	Prosljeđivanje sekstinga	BDBI	0,001	0,100
Konzumacija pornografije	Rizična ponašanja online	Nedobrovoljni seksting	BDBI	0,002	0,023
Konzumacija pornografije	Rizična ponašanja online	Prosljeđivanje sekstinga	BDI	0,000	0,787
Konzumacija pornografije	Rizična ponašanja online	Nedobrovoljni seksting	BDI	0,000	0,461
Konzumacija pornografije	Rizična ponašanja online	Prosljeđivanje sekstinga	BAI	0,000	0,807
Konzumacija pornografije	Rizična ponašanja online	Nedobrovoljni seksting	BAI	0,001	0,123
Vrijeme dnevno	Rizična ponašanja online	Prosljeđivanje sekstinga	BANI	0,000	0,246
Vrijeme dnevno	Rizična ponašanja online	Nedobrovoljni seksting	BANI	0,001	0,084
Vrijeme dnevno	Rizična ponašanja online	Prosljeđivanje sekstinga	BDBI	0,000	0,114
Vrijeme dnevno	Rizična ponašanja online	Nedobrovoljni seksting	BDBI	0,001	0,035
Vrijeme dnevno	Rizična ponašanja online	Prosljeđivanje sekstinga	BDI	0,000	0,788
Vrijeme dnevno	Rizična ponašanja online	Nedobrovoljni seksting	BDI	0,000	0,465
Vrijeme dnevno	Rizična ponašanja online	Prosljeđivanje sekstinga	BAI	0,000	0,807
Vrijeme dnevno	Rizična ponašanja online	Nedobrovoljni seksting	BAI	0,000	0,137
Provjeravanje notifikacija	Rizična ponašanja online	Prosljeđivanje sekstinga	BANI	0,000	0,948
Provjeravanje notifikacija	Rizična ponašanja online	Nedobrovoljni seksting	BANI	0,000	0,948
Provjeravanje notifikacija	Rizična ponašanja online	Prosljeđivanje sekstinga	BDBI	0,000	0,948
Provjeravanje notifikacija	Rizična ponašanja online	Nedobrovoljni seksting	BDBI	0,000	0,948
Provjeravanje notifikacija	Rizična ponašanja online	Prosljeđivanje sekstinga	BDI	0,000	0,949

Prediktor	Medijator_1	Medijator_2	Kriterij	beta	P-vrijednost
Provjeravanje notifikacija	Rizična ponašanja online	Nedobrovoljni seksting	BDI	0,000	0,948
Provjeravanje notifikacija	Rizična ponašanja online	Prosljeđivanje sekstinga	BAI	0,000	0,950
Provjeravanje notifikacija	Rizična ponašanja online	Nedobrovoljni seksting	BAI	0,000	0,948
Intenzitet korištenja	Rizična ponašanja online	Prosljeđivanje sekstinga	BANI	0,000	0,216
Intenzitet korištenja	Rizična ponašanja online	Nedobrovoljni seksting	BANI	0,001	0,043
Intenzitet korištenja	Rizična ponašanja online	Prosljeđivanje sekstinga	BDBI	0,001	0,073
Intenzitet korištenja	Rizična ponašanja online	Nedobrovoljni seksting	BDBI	0,003	0,006
Intenzitet korištenja	Rizična ponašanja online	Prosljeđivanje sekstinga	BDI	0,000	0,787
Intenzitet korištenja	Rizična ponašanja online	Nedobrovoljni seksting	BDI	0,000	0,454
Intenzitet korištenja	Rizična ponašanja online	Prosljeđivanje sekstinga	BAI	0,000	0,806
Intenzitet korištenja	Rizična ponašanja online	Nedobrovoljni seksting	BAI	0,001	0,096

Budući da se radilo o serijalnoj medijaciji, u ovom modelu su medijatori bili online rizična ponašanja koja su prethodila medijatorima prosljeđivanja sekstinga i nedobrovoljnog sekstinga. Zato je u izračunu indirektnog efekta bilo potrebno uzeti u obzir medijatore koji su prethodili jedan drugom.

Seksualna iskustva uživo

Može se vidjeti da online rizična ponašanja i nedobrovoljan seksting posreduju između seksualnih iskustava uživo i BANI-a, međutim β ponder je gotovo nula, pa se ovaj medijacijski efekt može zapravo i zanemariti. Osim toga, rizična online ponašanja i nedobrovoljan seksting posreduju između seksualnih iskustava uživo i BDBI-a, pri čemu je β ponder također gotovo nula, pa se ovaj medijacijski efekt zapravo može i zanemariti.

Konsumacija pornografije

Rizična online ponašanja i nedobrovoljan seksting posreduju između konzumacije pornografije i BDBI-a, pri čemu je β ponder gotovo nula, pa se ovaj medijacijski efekt zapravo može i zanemariti.

Vrijeme provedeno dnevno na društvenim mrežama

Rizična online ponašanja i nedobrovoljan seksting posreduju između vremena provedenog dnevno na društvenim mrežama i BDBI-a. β zasićenje je nisko i pozitivno, te gotovo nula, pa se ovaj medijacijski efekt zapravo može i zanemariti.

Intenzitet korištenja društvenih mreža

Rizična online ponašanja i nedobrovoljan seksting posreduju između intenziteta korištenja društvenih mreža i BANI, te BDBI. β zasićenja su niska i pozitivna, te gotovo nula, pa se ovi medijacijski efekti zapravo mogu i zanemariti.

Tablica 67. Totalni efekti u multigrupnom strukturnom modelu

Prediktor	Medijator_1	Medijator_2	Direktan efekt	beta	p-vrijednost
Seksualna iskustva uživo	Rizična ponašanja online	Prosljeđivanje sekstinga	Seksualna iskustva uživo - BANI	0,078	0,003
Seksualna iskustva uživo	Rizična ponašanja online	Nedobrovoljni seksting	Seksualna iskustva uživo - BANI	0,080	0,002
Seksualna iskustva uživo	Rizična ponašanja online	Prosljeđivanje sekstinga	Seksualna iskustva uživo – BDBI	0,144	<,001
Seksualna iskustva uživo	Rizična ponašanja online	Nedobrovoljni seksting	Seksualna iskustva uživo – BDBI	0,147	<,001
Seksualna iskustva uživo	Rizična ponašanja online	Prosljeđivanje sekstinga	Seksualna iskustva uživo – BDI	-0,007	0,788
Seksualna iskustva uživo	Rizična ponašanja online	Nedobrovoljni seksting	Seksualna iskustva uživo – BDI	-0,007	0,802
Seksualna iskustva uživo	Rizična ponašanja online	Prosljeđivanje sekstinga	Seksualna iskustva uživo – BAI	-0,004	0,891
Seksualna iskustva uživo	Rizična ponašanja online	Nedobrovoljni seksting	Seksualna iskustva uživo – BAI	-0,002	0,940
Konsumacija pornografije	Rizična ponašanja online	Prosljeđivanje sekstinga	Konsumacija pornografije - BANI	-0,044	0,139
Konsumacija pornografije	Rizična ponašanja online	Nedobrovoljni seksting	Konsumacija pornografije - BANI	-0,044	0,143

Prediktor	Medijator_1	Medijator_2	Direktan efekt	beta	p- vrijednost
Konzumacija pornografije	Rizična ponašanja online	Prosljeđivanje sekstinga	Konzumacija pornografije - BDBI	0,188	<,001
Konzumacija pornografije	Rizična ponašanja online	Nedobrovoljni seksting	Konzumacija pornografije - BDBI	0,189	<,001
Konzumacija pornografije	Rizična ponašanja online	Prosljeđivanje sekstinga	Konzumacija pornografije - BDI	-0,111	<,001
Konzumacija pornografije	Rizična ponašanja online	Nedobrovoljni seksting	Konzumacija pornografije - BDI	-0,110	<,001
Konzumacija pornografije	Rizična ponašanja online	Prosljeđivanje sekstinga	Konzumacija pornografije - BAI	-0,178	<,001
Konzumacija pornografije	Rizična ponašanja online	Nedobrovoljni seksting	Konzumacija pornografije - BAI	-0,177	<,001
Vrijeme dnevno	Rizična ponašanja online	Prosljeđivanje sekstinga	Vrijeme dnevno – BANI	-0,012	0,688
Vrijeme dnevno	Rizična ponašanja online	Nedobrovoljni seksting	Vrijeme dnevno – BANI	-0,012	0,699
Vrijeme dnevno	Rizična ponašanja online	Prosljeđivanje sekstinga	Vrijeme dnevno – BDBI	0,017	0,559
Vrijeme dnevno	Rizična ponašanja online	Nedobrovoljni seksting	Vrijeme dnevno – BDBI	0,018	0,538
Vrijeme dnevno	Rizična ponašanja online	Prosljeđivanje sekstinga	Vrijeme dnevno - BDI	0,059	0,060
Vrijeme dnevno	Rizična ponašanja online	Nedobrovoljni seksting	Vrijeme dnevno - BDI	0,059	0,059
Vrijeme dnevno	Rizična ponašanja online	Prosljeđivanje sekstinga	Vrijeme dnevno - BAI	0,026	0,383
Vrijeme dnevno	Rizična ponašanja online	Nedobrovoljni seksting	Vrijeme dnevno - BAI	0,027	0,373
Provjeravanje notifikacija	Rizična ponašanja online	Prosljeđivanje sekstinga	Provjeravanje notifikacija - BANI	0,050	0,106
Provjeravanje notifikacija	Rizična ponašanja online	Nedobrovoljni seksting	Provjeravanje notifikacija - BANI	0,050	0,106
Provjeravanje notifikacija	Rizična ponašanja online	Prosljeđivanje sekstinga	Provjeravanje notifikacija - BDBI	0,021	0,481
Provjeravanje notifikacija	Rizična ponašanja online	Nedobrovoljni seksting	Provjeravanje notifikacija - BDBI	0,021	0,482
Provjeravanje notifikacija	Rizična ponašanja online	Prosljeđivanje sekstinga	Provjeravanje notifikacija - BDI	0,024	0,448

Prediktor	Medijator_1	Medijator_2	Direktan efekt	beta	p-vrijednost
Provjeravanje notifikacija	Rizična ponašanja online	Nedobrovoljni seksting	Provjeravanje notifikacija - BDI	0,024	0,448
Provjeravanje notifikacija	Rizična ponašanja online	Prosljeđivanje sekstinga	Provjeravanje notifikacija - BAI	0,073	0,017
Provjeravanje notifikacija	Rizična ponašanja online	Nedobrovoljni seksting	Provjeravanje notifikacija - BAI	0,073	0,017
Intenzitet korištenja	Rizična ponašanja online	Prosljeđivanje sekstinga	Intenzitet korištenja - BANI	0,199	<,001
Intenzitet korištenja	Rizična ponašanja online	Nedobrovoljni seksting	Intenzitet korištenja - BANI	0,200	<,001
Intenzitet korištenja	Rizična ponašanja online	Prosljeđivanje sekstinga	Intenzitet korištenja - BDBI	0,095	0,001
Intenzitet korištenja	Rizična ponašanja online	Nedobrovoljni seksting	Intenzitet korištenja - BDBI	0,097	0,001
Intenzitet korištenja	Rizična ponašanja online	Prosljeđivanje sekstinga	Intenzitet korištenja - BDI	0,162	<,001
Intenzitet korištenja	Rizična ponašanja online	Nedobrovoljni seksting	Intenzitet korištenja - BDI	0,162	<,001
Intenzitet korištenja	Rizična ponašanja online	Prosljeđivanje sekstinga	Intenzitet korištenja - BAI	0,228	<,001
Intenzitet korištenja	Rizična ponašanja online	Nedobrovoljni seksting	Intenzitet korištenja - BAI	0,229	<,001

Seksualna iskustva uživo

Totalni efekt je prisutan u slučaju seksualnih iskustava uživo i BANI-ja uz medijatore rizičnog online ponašanja te prosljeđivanja sekstinga i nedobrovoljnog sekstinga. Važno je uzeti u obzir da su ovdje β zasićenja vrlo mala, tendiraju nuli. Kada rastavimo ovaj totalni efekt na komponente, možemo vidjeti da je i kod mlađih i starijih sudionika efekt između seksualnih iskustava uživo i BANI statistički značajan, dok indirektni efekt postoji samo za odnos seksualnih iskustava uživo i BANI-a uz posredovanje rizičnih ponašanja online i nedobrovoljnog sekstinga. To znači da postoji djelomična medijacija rizičnih ponašanja online i nedobrovoljnog sekstinga između seksualnih iskustava uživo i BANI-a. S obzirom na to da posredni učinci rizičnih ponašanja i prosljeđivanja sekstnga nisu značajni, a direktan efekt jest, ukupni učinak proilazi iz izravne povezanosti seksualnih iskustva uživo i BANI-a.

Totalni efekt je prisutan u slučaju seksualnih iskustava uživo i BDBI-ja uz medijatore rizičnog online ponašanja te prosljeđivanja sekstinga i nedobrovoljnog sekstinga. Važno je uzeti u obzir da su ovdje β zasićenja vrlo mala, tendiraju nuli. Kada rastavimo ovaj totalni efekt na komponente, možemo vidjeti da je i kod mlađih i starijih sudionika direktan efekt između seksualnih iskustava uživo i BDBI-a statistički značajan, dok indirektni efekt postoji samo za odnos seksualnih iskustava uživo i BDBI-a uz posredovanje rizičnih ponašanja online i nedobrovoljnog sekstinga. To znači da postoji djelomična medijacija rizičnih ponašanja online i nedobrovoljnog sekstinga između seksualnih iskustava uživo i BDBI-a. Budući da ne postoji medijacijski efekt rizičnog online ponašanja i prosljeđivanja sekstinga na odnos između seksualnih iskustava uživo i BDBI-a, statistički značajan totalni efekt je rezultat zbrajanja neznačajnog indirektnog i značajnog direktnog efekta, pa se u ovom slučaju treba osloniti na interpretaciju direktnog efekta, odnosno da se seksualnim iskustvima uživo može objasniti BDBI.

Konsumacija pornografskog sadržaja

Kada je konsumacija pornografskog sadržaja prediktor, medijatori su rizična ponašanja online i prosljeđivanje sekstinga odnosno nedobrovoljan seksting, a kriteriji BDBI, BDI te BAI, mogu se uočiti statistički značajni totalni efekti, čija su β zasićenja mala. Kada rastavimo totalne efekte na indirektni i direktan, pri čemu je kriterij BDBI, zaključak je sljedeći. Indirektan efekt rizičnih ponašanja online i prosljeđivanja sekstinga ne postoji, pa je totalni efekt ishod zbrajanja statistički neznačajnog indirektnog i statistički značajnog totalnog efekta između konsumacije pornografskog sadržaja i BDBI-a. U slučaju kada je odnos između konsumacije pornografskog sadržaja i BDBI-a posredovan rizičnim ponašanjem online i nedobrovoljnim sekstingom, ova medijacija je statistički značajna, pa je totalni efekt ishod zbrajanja statistički značajnog indirektnog i statistički značajnog totalnog efekta između konsumacije pornografskog sadržaja i BDBI-a. To znači da postoji djelomična medijacija između konsumacije pornografskog sadržaja i BDBI-a koji je posredovan rizičnim ponašanjem online i nedobrovoljnim sekstingom.

Kada rastavimo totalne efekte na indirektni i direktan, pri čemu je kriterij BDI, zaključak je sljedeći. Indirektan efekt rizičnih ponašanja online i prosljeđivanja sekstinga ne postoji, pa je totalni efekt ishod zbrajanja statistički neznačajnog indirektnog i statistički značajnog totalnog efekta između konsumacije pornografskog sadržaja i BDI-a. U slučaju kada je odnos između konsumacije pornografskog sadržaja i BDI-a posredovan rizičnim ponašanjem online i nedobrovoljnim sekstingom, ova medijacija nije statistički značajna, pa je totalni efekt ishod

zbrajanja statistički neznačajnog indirektnog i statistički značajnog totalnog efekta između konzumacije pornografskog sadržaja i BDI-a.

Kada rastavimo totalne efekte na indirektne i direktne, pri čemu je kriterij BAI, zaključak je sljedeći. Indirektan efekt rizičnih ponašanja online i prosljeđivanja sekstinga ne postoji, pa je totalni efekt ishod zbrajanja statistički neznačajnog indirektnog i statistički značajnog totalnog efekta između konzumacije pornografskog sadržaja i BAI-a. U slučaju kada je odnos između konzumacije pornografskog sadržaja i BAI-a posredovan rizičnim ponašanjem online i nedobrovoljnim sekstingom, ova medijacija nije statistički značajna, pa je totalni efekt ishod zbrajanja statistički neznačajnog indirektnog i statistički značajnog totalnog efekta između konzumacije pornografskog sadržaja i BDI-a.

Čestina provjeravanja notifikacija na mobitelu

Kada je čestina provjeravanja notifikacija na mobitelu prediktor, medijatori su rizična ponašanja online i prosljeđivanje sekstinga odnosno nedobrovoljan seksting, a kriterij BAI, mogu se uočiti statistički značajni totalni efekti, čija su β zasićenja mala. Kada rastavimo totalne efekte na indirektne i direktne, pri čemu je kriterij BAI, zaključak je sljedeći. Indirektan efekt rizičnih ponašanja online i prosljeđivanja sekstinga ne postoji, kao što ne postoji indirektan efekt rizičnih ponašanja online i nedobrovoljnog sekstinga. Totalni efekt je ishod zbrajanja statistički neznačajnog indirektnog i statistički značajnog totalnog efekta između čestine provjeravanja notifikacija na mobitelu i BAI-a.

Intenzitet korištenja društvenih mreža

Kada je intenzitet korištenja društvenih mreža prediktor, uočeni su totalni efekti za svaki od ispitivanih kriterija. Kada se uzmu u obzir direktni i indirektni efekti, utvrđeni su sljedeći odnose između varijabli:

- totalni efekt koji uključuje medijaciju rizičnih online ponašanja, nedobrovoljnog sekstinga između intenziteta korištenja društvenih mreža i BANI-a. U ovom slučaju postoji medijacijski efekt rizičnih ponašanja online i nedobrovoljnog sekstinga između intenziteta korištenja društvenih mreža i BANI-a, te postoji direktan efekt. To znači da možemo govoriti o djelomičnoj medijaciji rizičnih online ponašanja i nedobrovoljnog sekstinga između intenziteta korištenja društvenih mreža i BANI-a, jer postoji direktan efekt. Važno je imati na umu da je totalni efekt malen, a indirektni efekt gotovo 0.

- totalni efekt koji uključuje medijaciju rizičnih online ponašanja, nedobrovoljnog sekstinga između intenziteta korištenja društvenih mreža i BDBI-a. U ovom slučaju postoji medijacijski efekt rizičnih ponašanja online i nedobrovoljnog sekstinga između intenziteta korištenja društvenih mreža i BDBI-a, te postoji direktan efekt. To znači da možemo govoriti o djelomičnoj medijaciji rizičnih online ponašanja i nedobrovoljnog sekstinga između intenziteta korištenja društvenih mreža i BDBI-a, jer postoji direktan efekt. Važno je imati na umu da je totalni efekt malen, a indirektni efekt gotovo 0.
- totalni efekt koji uključuje direktnu vezu između intenziteta korištenja društvenih mreža i BDI-a te medijatore rizičnog ponašanja online i prosljeđivanja sekstinga. U ovom slučaju ne postoje indirektni efekti, već samo direktni efekti između intenziteta korištenja društvenih mreža i BDI-a, pa je statistički značajan totalni efekt rezultat zbrajanja statistički neznačajnog indirektnog i statistički značajnog direktnog efekta.
- totalni efekt koji uključuje direktnu vezu između intenziteta korištenja društvenih mreža i BAI-a te medijatore rizičnog ponašanja online i prosljeđivanja sekstinga. U ovom slučaju ne postoje indirektni efekti, već samo direktni efekti između intenziteta korištenja društvenih mreža i BAI-a, pa je statistički značajan totalni efekt rezultat zbrajanja statistički neznačajnog indirektnog i statistički značajnog direktnog efekta.
- ostali statistički značajni totalni efekti su rezultat zbrajanja statistički neznačajnog indirektnog efekta i statistički značajnog direktnog efekta.

Zaključno o modelu

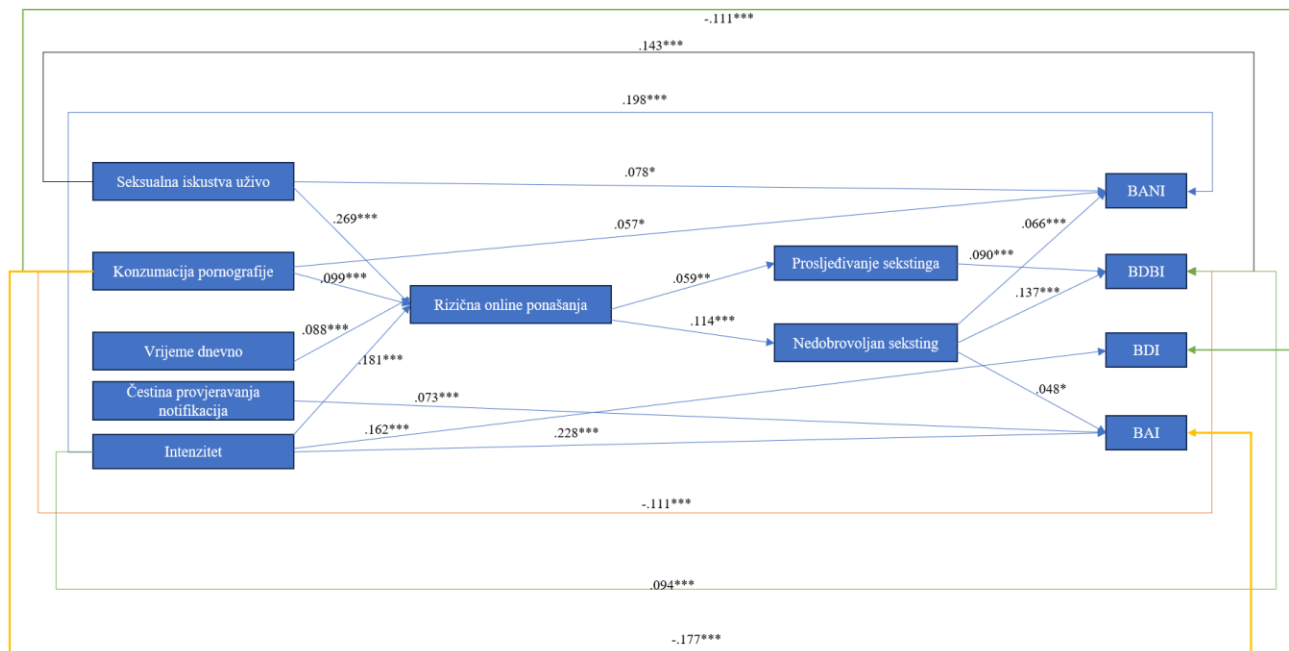
Zaključno se o modelu može reći da postoje neke manje razlike između mlađih i starijih sudionika te sljedeći medijacijski odnosi između prediktora i kriterija

- djelomična medijacija online rizičnih ponašanja i nedobrovoljnog sekstinga između seksualnih iskustava uživo i razine ljutnje, seksualnih iskustava uživo i ometajućih ponašanja, intenziteta korištenja društvenih mreža i razine ljutnje te intenziteta korištenja društvenih mreža i ometajućih ponašanja.
- djelomična medijacija između konzumacije pornografskog sadržaja i ometajućih ponašanja koji je posredovan rizičnim ponašanjem online i nedobrovoljnim sekstingom.

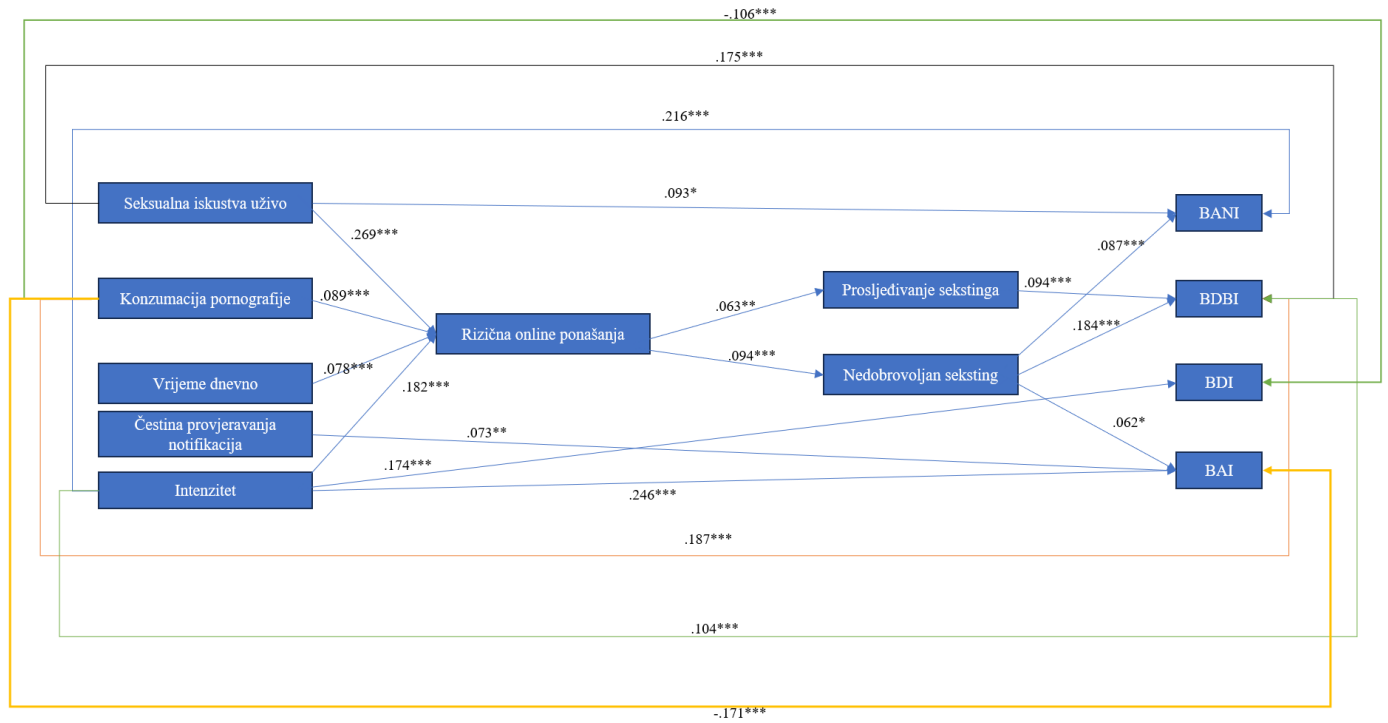
Uz ove potpune i nepotpune medijacije, potrebno uzeti u obzir i statistički značajne direktne efekte.

Ovi nalazi impliciraju da je hipoteza djelomično potvrđena.

Rezultati testiranja treće hipoteze (Model 3), odnosno ispitivanja efekata medijacije online rizičnih ponašanja između seksualnih i online iskustava i teškoća mentalnog zdravlja adolescenata, uz moderatorsku ulogu dobi, sažeto su prikazani na Slici 15 i Slici 16.

Slika 15. Sažeti prikaz Hipoteze 3 (dob kao moderator –mladi)

Slika 16. Sažeti prikaz Hipoteze 3 (dob kao moderator –stariji)

6. RASPRAVA

Provedeno istraživanje bavi se povezanosti sekstinga i teškoća mentalnog zdravlja, odnosno internaliziranih i eksternaliziranih teškoća, a u kontekstu seksualnih i online iskustva adolescenata. Uzevši u obzir podatke da je mentalno zdravlje djece i mladih sve narušenije (UNICEF, 2021, Boniel-Nissim i sur., 2023; WHO, 2025), usmjerenost na mentalno zdravlje u kontekstu online ponašanja, koja su prisutna u adolescentnoj dobi (Gamez-Guadix i sur., 2017; Madigan i sur., 2018; Dodaj, Sesar, Prijatelj, 2024), od iznimne je važnosti.

Pregledom postojeće literature razvidno je da je najveći dio istraživanja o sekstingu usmjeren na deskriptivne parametre, prevalenciju, u tek manjom mjeri na predikciju ili povezanosti s određenim drugim ponašanjima ili iskustvima, kao i indikatorima mentalnog zdravlja. Pretpostavljenim problemima rada nastojao se razjasniti međudnos i djelovanje različitih oblika sekstinga, rizičnog i nerizičnog, na mentalno zdravlje adolescenata. Također, postojeća literatura pokazuje kako se proučavanju sekstinga među mladima većinom pristupa iz dvije struje, kao rizičnom ili kao razvojno normativnom ponašanju, a tek manji broj istraživanja sagledava razmjenu seksualnih sadržaja adolescenata cjelovito te je ovo istraživanje jedno od njih, i to prvo takvo u domaćem kontekstu. U ovom radu cilj je bio cjelovitije sagledavanje i razumijevanje iskustva sekstinga na priličnom velikom uzorku adolescenata – srednjoškolaca u kontekstu mentalnog zdravlja, a koje će pružiti temelj za kreiranje praktičnih intervencija proizašlih iz teorije. U tekstu će biti raspravljani nalazi ovog istraživanja, pri čemu će fokus biti na pretpostavljenim modelima, a u kontekstu postojećih istraživanja i dosadašnjih spoznaja u području. S ciljem veće jasnoće, nalazi će biti prikazani redosljedom postavljenih istraživačkih hipoteza.

Podatci u sklopu istraživačkog projekta „Društvena online iskustva i mentalno zdravlje mladih” prikupljani su u razdoblju od 2018. do 2019. godine, zbog čega podatke o prevalenciji treba uzeti isključivo kao mjere u vrijeme provedbe istraživanja. U odnosu na razinu uključenosti u seksting, prosječne vrijednosti, iako niske, pokazuju da su adolescenti bili uključeni u seksting. Na razini uzorka, sudionici procjenjuju da su uglavnom u prosjeku u tek jednom navratu bili uključeni u slanje i prosljeđivanje seksualnih sadržaja. Kada se radi o uključenosti u vidu primanja seksualnih sadržaja u prosjeku tendiraju prema rijetkoj ili tek nekoliko puta godišnjoj uključenosti. Relativno niske prevalencije svih oblika sekstinga zabilježene u ovom istraživanju mogu djelomično pridonijeti objašnjenju izostanka statistički značajnih povezanosti među ispitivanim

varijablama. Valja razmotriti mogućnost da su sudionici podcijenili vlastitu uključenost u ovakva ponašanja, s obzirom na to da se seksting u društvenom i kulturnom kontekstu učestalo povezuje s potencijalno rizičnim ili problematičnim obrascima ponašanja – što je detaljno razmatrano u prethodnim istraživanjima (Barrense-Dias i sur., 2017; Madigan i sur., 2018; Gassó i sur., 2019; Mariamo i sur., 2024). Prema nekim istraživanjima, adolescenti često imaju negativan stav prema sekstingu svojih vršnjaka, smatraju ga neprimjerenim ponašanjem (De Ridder, 2019; Setty, 2019a, 2019b) zbog čega taj stav može potaknuti podcjenjivanje vlastite uključenosti u seksting i druga rizična ponašanja, što potvrđuju i ranija istraživanja (Mariamo i sur., 2024). U jednom istraživanju (Burén, Holmqvist Gattario i Lunde, 2022) pokazalo se da adolescenti međusobno ne odobravaju seksting drugih vršnjaka zbog dobi vršnjaka koji sekstaju, rizika od širenja seksualnog sadržaja, kao i seksting sa strancima i starijim osobama. Sukladno tomu, aktivni seksting (slanje sadržaja) znatno je rjeđi u odnosu na pasivni oblik (primanje i prosljeđivanje) (Barrense-Dias i sur., 2017; Gassó i sur., 2019; Madigan i sur., 2018; Mariamo i sur., 2024), a kakav trend se pokazuje i u ovom istraživanju. Sve navedeno je u skladu i sa negativnim javnim diskursom vezanim uz temu sekstinga općenito, a posebno kod mladih. Iako su adolescenti u ovom upitniku mogli prepoznati određena ponašanja kao rizična ili vjerovati u njihovu rizičnost, ta pretpostavka u ovom istraživanju ostala neprovjerena, no ostaje kao otvorena opcija koja može djelomično objasniti nedostatak statistički značajnih povezanosti u analiziranim modelima. Ovakva interpretacija dodatno je opravdana činjenicom da je istraživanje provedeno u pretpandemijskom razdoblju, koje je prethodilo značajnim promjenama u digitalnom ponašanju adolescenata. Za usporedbu, prevalencije sekstinga 2022. i 2023. godine u Hrvatskoj (Dodaj, Sesar i Prijatelj, 2024), u odnosu na rezultate ovog istraživanja, primjećuje se trend viših prevalencija u slanju i prosljeđivanju seksualnih sadržaja dok su tek manje razlike izražene u primanju sekstinga.

Istraživanja pokazuju da je globalna raširenost pametnih telefona među adolescentima i mladim doprinijela sve većom upotrebi interneta, što je još dodatno bilo potaknuto pandemijskim okolnostima, što se pokazalo i u Hrvatskoj (Vejmelka, Matković, Rajter, 2022). Raširenost upotrebe tehnologija je dijelom doprinijela širenju i normalizaciji sekstinga, koji je tijekom pandemije postao važnim načinom održavanja intimnih odnosa na daljinu (Ballester-Arnal, 2021; Maes i Vandenbosch, 2022; García-Montoliu i sur., 2025). Moguće je da je seksting u postpandemijskom razdoblju postao integriraniji dio seksualnog repertoara adolescenata, što se u odnosu na prethodna razdoblja očituje u pozitivnijim stavovima prema sekstingu unutar romantičnih odnosa. Na ovu

promjenu mogli su utjecati i širi društveni i medijski konteksti, rastuća prisutnost seksualiziranih sadržaja na društvenim mrežama, koje sve više oblikuju norme vezane uz seksualno izražavanje (García-Montoliu i sur., 2025).

U ovom istraživanju, sukladno nekim ranijim istraživanjima, utvrđene su statistički značajne razlike u slanju seksualnog sadržaja, primanju seksualnog sadržaja i prosljeđivanju seksualnog sadržaja na način da mladići u prosjeku više šalju, primaju i prosljeđuju seksualne sadržaje od djevojaka te da mladići u prosjeku više sudjeluju u nedobrovoljnom sekstingu (Molla-Esparza i sur., 2021; Hernández i sur., 2021). Za usporedbu, rezultati ranije navedenog istraživanja (provedenog 2022. i 2023. godine) ukazuju da ne postoje značajne spolne razlike u sudjelovanju adolescenata u različitim oblicima sekstinga – slanju, primanju i prosljeđivanju seksualno eksplicitnih poruka i sadržaja (Dodaj, Sesar i Prijatelj, 2024). Prije pandemije COVID-19, seksting je bio manje dostupan i prihvaćen, a spolne razlike u ovom istraživanju u obrascima seksting ponašanja mogu se razumjeti u kontekstu tadašnjeg šireg kulturnog okruženja, u kojem su mladići bili skloniji uključivanju u seksting i načelno pozitivnih stavova spram seksting ponašanja (Kvesić, Dodaj i Sesar, 2024). Dvostruki standardi, koji toleriraju ili čak potiču takvo ponašanje kod mladića, dok se isto ponašanje kod djevojaka češće osuđuje, moguće su u jednim dijelom dodatno pojačali ove razlike (Baumgartner i sur., 2014; Dodaj, Sesar i Novak, 2022; Kvesić, Dodaj i Sesar, 2024).

Utvrđeno je da se mladići i djevojke, kao niti mlađi i stariji sudionici ne razlikuju u rizičnom online ponašanju u kontaktu s drugom osobom iza ekrana. Utvrđeno je da se sudionici prvih i trećih razreda razlikuju u primanju seksualnog sadržaja na način da adolescenti koji pohađaju treći razred u prosjeku primaju više seksualnog sadržaja od učenika prvih razreda, dok nisu utvrđene statistički značajne razlike u slanju i prosljeđivanju seksualnog sadržaja, kao ni u iskustvu nedobrovoljnog sekstinga s obzirom na razred koji sudionici pohađaju.

Prema rezultatima dobivenima Beckovim inventarima za mlade, teškoće sudionika grupiraju se oko nižih vrijednosti, što je i očekivano s obzirom na neklinički uzorak uključen u ovo istraživanje, kao i na činjenicu da se radi o psihodijagnostičkom instrumentu koji se primarno koristi u kliničke svrhe. Dakle, s obzirom da u ovom istraživanju bruto vrijednosti nisu preračunavane u T-vrijednosti (Matešić i Ružić, 2015), kako bi se to činilo u kliničkom kontekstu za pojedinog sudionika, ne može se jasno zaključivati o izraženosti teškoća. Vrijednosti na ljestvici samopoimanja grupiraju se oko polovice bodovnog raspona. Ipak, uzimajući prosječnu dob

sudionika i prosječnu bruto vrijednost može se prema ekvivalentnim T vrijednostima (Matešić i Ružić, 2015) općenito reći da je samopoimanje ispodprosječno i za djevojke i za mladiće. Nisu utvrđene razlike između mladića i djevojaka u razini samopoimanja. Utvrđeno je da djevojke u prosjeku imaju izraženije vrijednosti anksioznosti, depresivnosti i ljutnje, dok mladići u prosjeku imaju izraženije vrijednosti na skali ometajućih ponašanja, što je sukladno ranije provedenim istraživanjima (Rudan i sur., 2005; Macuka, 2016; Achenbach i sur., 2016; Nivard i sur., 2017; Liu i sur., 2023) na adolescentnom uzorku. Ovi obrasci ponašanja dodatno su potkrijepljeni novijim nalazima koji upućuju na neurobiološku osnovu, odnosno spolno diferenciranu funkcionalnu arhitekturu mozga u podlozi teškoća mentalnog zdravlja u adolescenciji (Lee, Chahal i Gotlib, 2024). Konkretnije, navedeno istraživanje pokazalo je spolno diferencirano djelovanje mreže zadanog načina rada mozga (tzv. DMN, dio mozga povezan s unutarnjom pažnjom i samorefleksijom) na internalizirane i eksternalizirane probleme. Kod mladića, internalizirani problemi povezani su s dorzomedijalnim podsustavom (dio DMN-a uključen u razmišljanje o sebi i donošenje odluka), a kod djevojaka s medijalnim temporalnim podsustavom (dio DMN-a povezan s pamćenjem i emocijama). Eksternalizirani problemi kod mladića predviđeni su hiperpovezanošću između središnjih čvorova DMN-a i frontoparijetalne mreže (dio mozga koji pomaže u kontroli pažnje i planiranju), dok su kod djevojaka predviđeni hipopovezanošću između DMN-a i mreža koje upravljaju emocijama (dio mozga važan za regulaciju osjećaja).

Nadalje, utvrđeno je da adolescenti koji pohađaju treći razred u prosjeku imaju više samopoimanje u odnosu na adolescente koji pohađaju prvi razred, dok nisu utvrđene razlike u razini anksioznosti, depresivnosti, ljutnje i ometajućih ponašanja s obzirom na razred koji sudionici pohađaju. Također, u ovom istraživanju su utvrđene visoke povezanosti između internaliziranih i eksternaliziranih teškoća, te više povezanosti unutar internaliziranih simptoma (i unutar eksternalizirajućih simptoma) nego između internaliziranih i eksternalizirajućih simptoma, što se pokazalo i u ranijim istraživanjima (Kessler i sur., 2011; Macuka, 2016; Askari i sur., 2022).

Uzevši ograničenja i svjesnost o podacima koji su prikupljeni znatno ranije, u ovom radu naglasak nije na učestalosti fenomena sekstinga i aktualnom stanju mentalnog zdravlja mladih nego na povezanostima, odnosima među varijablama te u objašnjavanju rizičnih i nerizičnih oblika razmjene seksualnog sadržaja među adolescentima. Rezultati ovog istraživanja doprinose novim spoznajama koje mogu poslužiti kao temelj za daljnja istraživanja u području. Sve opisano je svakako važno imati u vidu prilikom sagledavanja dobivenih rezultata koji slijede.

6.1. Ispitivanje doprinosa slike o sebi u objašnjenju povezanosti rizičnog sekstinga i mentalnog zdravlja

Doprinos slike o sebi u objašnjavanju indikatora mentalnog zdravlja adolescenata

U polaznom modelu istraživanja značajnim prediktorom mentalnog zdravlja, odnosno internaliziranih (anksioznost i depresivnost) i eksternaliziranih (ljutnja i ometajuća ponašanja) teškoća, pokazala se slika o sebi i kod mladića i kod djevojaka, i kod mlađih i kod starijih adolescenata. Zasićenja su negativna, niska do umjerena te su slične veličine, odnosno i kod djevojaka i kod mladića s pozitivnijim slikom o sebi se smanjuju ljutnja i ometajuća ponašanja, pri čemu je zasićenje između slike o sebi i ometajućih ponašanja nešto niže kod mladića. Osim toga, s pozitivnijom slikom o sebi, smanjuje se razina depresivnosti i anksioznosti, pri čemu se kod djevojaka oba kriterija smanjuju nešto sporije nego kod mladića. Nadalje, i kod mlađih i kod starijih adolescenata zasićenja su negativna i kreću se od niskih do umjerenih, što znači da se s pozitivnijom slikom o sebi smanjuju i eksternalizirane i internalizirane teškoće. Razlika među zasićenjima i kod starijih i mlađih sudionika je mala pa se može reći da su promjene u kriterijskoj varijabli (mentalno zdravlje) i kod mlađih i kod starijih adolescenata slične. Negativna povezanost samopoimanja s internaliziranim i eksternaliziranim teškoćama, međusobna povezanost internaliziranih i eksternaliziranih teškoća te veća korelacija unutar internaliziranih simptoma (i unutar eksternalizirajućih simptoma) nego između internaliziranih i eksternalizirajućih simptoma (Tablica 17) sukladna je brojnim ranijim istraživanjima (Rudan i sur., 2005; Achenbach i sur., 2008; Kessler i sur., 2011; Lee i Stone 2012; Macuka, 2016; Wouters i sur., 2018; Wouters i sur., 2018; Askari i sur., 2022; Muarifah i sur., 2022).

Odnos rizičnog sekstinga i mentalnog zdravlja

Prvim modelom je nadalje pretpostavljeno da će postojati direktna veza rizičnog sekstinga i teškoća mentalnog zdravlja. Dodatnim provjerama utvrđeno je da su i kod djevojaka i kod mladića **prediktori eksternaliziranih teškoća prosljeđivanje sekstinga i nedobrovoljan seksting**, pri čemu je važno napomenuti da su zasićenja izrazito niska kod teškoća ljutnje kod djevojaka. Također, zasićenja u okviru ometajućih ponašanja su nešto veća, posebice kod mladića. U multigrupnoj analizi s obzirom na dob, i kod mlađih i starijih sudionika prediktor ljutnje je nedobrovoljan seksting, no zasićenja su iznimno niska. Kod starijih sudionika zasićenja su veća nego kod mlađih sudionika. Opisani rezultati su sukladni ranijim istraživanjima (Jiménez-Barbero

i sur., 2016; Mori i sur., 2019; Andrie i sur., 2021; Barroso i sur., 2023) u kojima se seksting povezuje s eksternaliziranim teškoćama, što će biti detaljnije razrađeno u Poglavlju 6.2.

S druge strane, **samo nedobrovoljan seksting predviđa anksioznost i kod mladića i kod djevojaka, ali s izrazito niskim zasićenjima.** U multigrupnoj analizi s obzirom na dob, rizičan seksting nije prediktivan za internalizirane teškoće ni kod mlađih ni kod starijih adolescenata. Opisani rezultati su djelomično sukladni rezultatima autora da seksting nije povezan s internaliziranim teškoćama (Temple i sur., 2014; Burić, Garcia i Štulhofer, 2021; Frøyland i sur., 2024), ali i rezultatima koji ukazuju na povezanost anksioznosti i sekstinga (Van Ouytsel, Walrave, Ponnet i Heirman, 2015; Ybarra i Mitchell, 2014; Thulin i sur., 2023). Rezultati recentnijih istraživanja pokazuju da je odnos između sekstinga i simptoma narušenog mentalnog zdravlja, u vidu depresije i anksioznosti posredovan prisilom i viktimizacijom (Holoyda i sur., 2018; Gasso i sur., 2019; Klettke i sur., 2019; Thulin i sur., 2023; Holfeld i sur., 2024), a dobiveni rezultati upućuju na sličan trend u objašnjenju odnosa sekstinga i teškoća mentalnog zdravlja, odnosno preciznije rečeno anksioznosti. U ovom istraživanju razmatrana smanjena dobrovoljnost sudionika ispitana kroz nekoliko čestica, s odgovorima dihotomnog tipa, a što je moguće nedovoljno zahvatilo koncept prisile i nagovora u širem smislu te samo iskustvo daljnje viktimizacije nije šire obuhvaćeno. Stoga, u budućim istraživanjima prisila/nagovor bi se trebala razmatrati kroz jasnije i detaljnije operacionalizirani konstrukt mjeren instrumentom, a ne pojedinim česticama, što je slučaj u ovom istraživanju.

Nadalje, jedno od mogućih objašnjenja razloga neutvrđivanja izraženijih teškoća kod djevojaka proizlazi iz gore opisanih rezultata u smjeru da uključenost u rizične oblike sekstinga ne predviđa internalizirane teškoće, a koje su prema istraživanjima kod djevojaka više izražene (Rudan i sur., 2005; Macuka, 2016; Nivard i sur., 2017; Liu i sur., 2023), a što je pokazano i u ovom istraživanju testiranjem razlika u kriterijskim varijablama (detaljnije vidjeti u Poglavlju rezultata 5.6.). Jedno od mogućih objašnjenja koje upućuje na neutvrđene razlike s obzirom na dob moguće proizlaze iz uskog dobnog raspona ($M=15,93$; $SD=0,97$; raspon 14-17) sudionika u ovom istraživanju, a da bi se efekti mogli ispitati kao u drugim istraživanjima. U ovom istraživanju prema definiciji, sudionici se nalaze u srednjoj adolescentnoj dobi (Rudan, 2004).

Odnos slike o sebi i rizičnog sekstinga

S druge strane, ni kod djevojaka ni kod mladića, kao ni kod mlađih ni starijih adolescenata nisu utvrđene povezanosti između prediktora (prosljeđivanje sekstinga i nedobrovoljan seksting) sa medijatorom (slikom o sebi). Kada se gledaju indirektni efekti između prediktora prosljeđivanja sekstinga i različitih pokazatelja nedobrovoljnog sekstinga, uz samopoimanje kao medijator na kriterije internaliziranih i eksternaliziranih teškoća mentalnog zdravlja, može se vidjeti da ne postoji medijacijski efekt slike o sebi između prosljeđivanja sekstinga i nedobrovoljnog sekstinga kao prediktora i teškoća mentalnog zdravlja kao kriterija, ni u multigrupnom modelu s obzirom na spol ni dob, a što nije u skladu s postavljenom hipotezom. Kako je i ranije u uvodnom dijelu ovog rada navedeno, istraživanja koja se bave povezanosti samopoimanja i sekstinga pokazuju neusklađene rezultate tog međuođnosa. Dobiveni rezultati u ovom radu sukladni su rezultatima nekih ranijih istraživanja koja pokazuju da samopoimanje ne predviđa razmjenu seksualnog sadržaja (Vanden Abeele, Roe i Eggermont, 2012; Klettke i sur., 2019; Burić, Garcia i Štulhofer, 2021). Pregledom povezanosti varijabli koje se odnose na mjerenje uključenosti u seksting u ovom istraživanju, pokazuje se da nijedna od mjera sekstinga (ni rizični ni nerizični) nisu povezani sa slikom o sebi, a što je također sukladno navedenim rezultatima navedenih istraživanja. **Dobiveni rezultati ukazuju da se ne može govoriti o medijacijskom učinku slike o sebi između rizičnog sekstinga (smanjena dobrovoljnost/prosljeđivanje) i teškoća mentalnog zdravlja.** Mogući razlozi navedenih rezultata mogu proizlaziti iz činjenice da se u nekim ranijim istraživanjima mjereno samopoštovanje; u nekim se samo tjelesno samopoštovanje pokazalo prediktivnim sa razmjenom seksualnih sadržaja iz razloga (Tamarit i sur., 2021); u nekima samopoštovanje nije povezano sa seksting ponašanjima nego je taj donos posredovan uvjerenjima o tjelesnom izgledu (Burén i sur., 2025). S druge strane, u subskali samopoimanja Beckovih inventara čestice uglavnom ispituju opću sliku o sebi, doživljaj osobnih snaga i sposobnosti zbog čega možda nisu utvrđene očekivane povezanosti i predviđanja u odnosu na seksting, ali jesu u odnosu na teškoće mentalnog zdravlja, što je ranije opisano.

6.2. Doprinos iskustava sekstinga (rizičnog i nerizičnog) u objašnjenju povezanosti seksualnih i online iskustva adolescenata s teškoćama mentalnog zdravlja

Odnos (ne) rizičnog sekstinga i teškoća mentalnog zdravlja

Sukladno i rezultatima iz prvog modela pokazalo se da **rizični oblici uključenosti u seksting mogu predvidjeti eksternalizirane teškoće**, a u ovom modelu, dodatno se pokazalo također i da **nerizični oblik sekstinga (primanje seksualnog sadržaja) predviđa eksternalizirane teškoće** i kod mladića i kod djevojaka, i kod mlađih i kod starijih adolescenata.

S obzirom i na ranije objašnjenje nejednačenosti dosad provedenih istraživanja o povezanosti sekstinga na mentalno zdravlje (Hu, Clancy, Klettke, 2023), dobiveni rezultati u ovom modelu pružaju potporu tzv. „no-efekt“ studijama (Frøyland i sur., 2024), odnosno opisani rezultati su sukladni rezultatima istraživanja (Temple i sur., 2014; Ybarra i Mitchell, 2014; Van Ouytsel i sur., 2015; Burić, Garcia i Štulhofer, 2021; Frøyland i sur., 2024) da seksting sam po sebi ne predviđa internalizirane teškoće nego da je odnos između sekstinga i simptoma narušenog mentalnog zdravlja, u vidu depresije i anksioznosti posredovan prisilom i viktimizacijom (Holoyda i sur., 2018; Gasso i sur., 2019; Klettke i sur., 2019; Thulin i sur., 2023; Holfeld i sur., 2024; Wright i Wachs, 2024). Nadalje, prema istraživanju Barrense Dias i suradnika (2019) seksting tekstualnim porukama u usporedbi sa sekstingom kada su uključene slike ili videi predstavlja niži rizik za negativne posljedice po mentalno zdravlje jer se na taj način izbjegava mogućnost nekonsenzualnog dijeljenja ili prosljeđivanja poslanih sadržaja. Prema dobivenim rezultatima u ovom istraživanju zapravo je vidljiva nešto veća prevalencija sekstinga tekstualnim porukama.

Jedno od alternativnih tumačenja „no-efekt“ studija je da potencijalne negativne i pozitivne posljedice sekstinga prevagnjuju jedne nad drugima (Frøyland i sur., 2024). U novijem istraživanju (Bragard i Fisher, 2022) povezanosti motiva uključenosti u seksting i posljedica sekstinga kod djevojka pokazalo se da uključivanje u seksting radi ostvarivanja popularnosti, uslijed pritiska vršnjaka ili kao odgovor na partnersku prisilu predstavljaju značajne čimbenike rizika za doživljavanje negativnih posljedica sekstinga. Prema autorima navedeni motivi definiraju se kao izbjegavajući motivi jer odražavaju pokušaje izbjegavanja eventualnih negativnih ishoda razmjene seksualnih sadržaja putem modernih tehnologija. Pretpostavlja se da pristup sekstingu iz seksualnih/romantičnih razloga djeluje kao zaštitni čimbenik protiv negativnih posljedica i promiče pozitivne posljedice sekstinga (Bragard i Fisher, 2022). Također, istraživanje koje se bavilo otpornosti adolescenata koji su doživjeli različite oblike nasilja u obitelji pokazuje da odsustvo mjerenih simptoma ne znači nužno odsustvo teškoća nego je potrebno uzeti u obzir širi spektar

rizičnih i protektivnih faktora, kao i mogućih specifičnijih teškoća kako bi se donio kompletniji zaključak o utjecaju negativnih iskustava (Kasis i sur., 2018).

Rizičan seksting (prosljeđivanje sekstinga i nedobrovoljan seksting) te pretpostavljeni nerizičan oblik sekstinga u vidu učestalosti primanja seksualnih sadržaja previđaju ometajuća ponašanja, a što je u skladu s istraživanjima koja pokazuju da su eksternalizirane teškoće povezane sa rizičnim oblicima seksualnih ponašanja (Bennett i Bauman, 2000; Fergusson i Woodward, 2000; Mori i sur., 2019; Andrie i sur., 2021; Barroso i sur, 2023). Prema Teoriji problematičnog ponašanja (Jessor, 2016) uključivanje u problematična i rizična ponašanja često slijedi kumulativni obrazac u kojem upuštanje u jedno rizično ponašanje vodi do drugog, a što se objašnjava smanjenim strahom od negativnih posljedica ili promjena u osobnoj inhibiciji za sudjelovanje u takvom ponašanju. Sukladno navedenom, a s obzirom da se seksting također može konceptualizirati kao oblik problematičnog ponašanja (Mori i sur., 2022), što je u ovom radu bio cilj zahvatiti kao rizičan oblik sekstinga, prisutnost teškoća u ponašanju također povećava rizik od uključivanja u seksting (Barroso i sur, 2023; Frøyland i sur., 2024). Dakle, povezanosti između sekstinga i problema s ponašanjem mogu biti dvosmjerne te prisutnost problema s ponašanjem može povećati rizik od sekstinga, i obrnuto (Barroso i sur, 2023). S obzirom da su ranije longitudinalna istraživanja pokazala da se u slučaju izostanka primjerenih intervencija teškoće u ponašanju djece i mladih intenziviraju i zahvaćaju sve više područja funkcioniranja (Alexander i sur., 2013), nužno je sa aspekta struke pravovremeno reagiranje. Premda seksting nije sam po sebi problematičan, seksting kao i svako seksualno ponašanje nosi rizik u vidu psihosocijalnih ili čak pravnih posljedica (Gámez-Guadix i Mateos-Perez, 2019; Klettke i sur., 2019; Philip, 2021).

Prema teorijskoj perspektivi problematičnog ponašanja, ometajuća ponašanja i poremećaji u ponašanju sve se više povezuju sa sekstingom na način da se više stope sekstinga pokazuju među adolescentima s poteškoćama u ponašanju u usporedbi sa stopama prevalencije u normativnim uzorcima (Madigan i sur., 2018) te su poteškoće u ponašanju povezane s većom vjerojatnošću sekstinga i kod djevojaka i kod mladića (Mariamo i sur., 2024). Moguća interpretacija utvrđene povezanosti primanja sekstinga kao oblika nerizičnog sekstinga s eksternaliziranim teškoćama u ovom istraživanju može se pronaći u specifičnom sadržaju čestica koje čine subskalu primanja. Naime, subskala uključuje stavke koje se odnose na primanje seksualiziranog sadržaja vezanog uz samoga sudionika, njegova/njezina partnera ili osobu koju sudionik poznaje. Ipak, pritom valja istaknuti da skala ne uzima u obzir dimenziju konsenzualnosti, odnosno ne propituje je li primanje

navedenog sadržaja bilo dobrovoljno. Prema definiciji nekonsenzualni seksting obuhvaća slanje i primanje neželjenih seksualiziranih poruka (npr. eksplicitnih fotografija muških genitalija), kao i njihovo daljnje dijeljenje s trećim osobama bez pristanka osobe prikazane na sadržaju (Mishna i sur., 2023; Ringrose i sur., 2022). Dodatno, društveni pritisak može zamagliti granicu između konsenzualnog i nekonsenzualnog sekstinga, čime se dodatno komplicira razgraničavanje dobrovoljne i prisilne digitalne seksualne komunikacije (Holfeld i sur., 2024). Konsenzualanost vezana uz primanje sadržaja pokazala se u nekim istraživanjima ključnim faktorom (Holoyda i sur., 2018; Gasso i sur., 2019; Klettke i sur., 2019; Lu, Baumler i Temple, 2021; Holfeld i sur., 2024).

U ovom istraživanju utvrđene su povezanosti između svih oblika sekstinga, a posebice se ističe povezanost nedobrovoljnog sekstinga i slanja sekstinga ($r = 0,56$), što je sukladno i rezultatima drugih istraživanja o povezanosti različitih oblika sekstinga (Wright i Wachs, 2024; Barrense-Dias i sur., 2022). Istraživanje Barrense-Diasa i suradnika (2022) pokazuje da postoji povezanost između slanja vlastitih intimnih seksualnih sadržaja i primanja neželjenih seksualno eksplicitnih sadržaja te elektroničkog nasilja, što bi svakako bilo vrijedno ispitati u narednim istraživanjima u Hrvatskoj. Slanje sekstinga nije značajno povezano ni sa jednim negativnim ishodom po mentalno zdravlje, a što je sukladno i rezultatima drugih istraživanja koja pokazuju da konsenzualno slanje nema negativnih utjecaja na mentalno zdravlje (Lu, Baumler i Temple, 2021; Wright i Wachs, 2024). Navedeno je u također u skladu s ranijim istraživanjem u kojem se slični efekti na oba spola tumače razvojnog normativnošću sekstinga (York i sur., 2021).

Seksualna i online iskustva adolescenata i teškoće mentalnog zdravlja

U polaznom modelu istraživanja **značajnim prediktorima mentalnog zdravlja pokazala su se različita seksualna i online iskustva. Intenzitet korištenja društvenih mreža pokazao se prediktivnim za eksternalizirane teškoće** (ljutnju i ometajuća ponašanja) i kod djevojka i kod mladića, pri čemu su zasićenja kod ljutnje vrlo mala, a pozitivan smjer ukazuje da intenzivnijim korištenjem društvenih mreža raste razina ljutnje. Za razliku od ljutnje, **razinu simptomatologije ometajućih ponašanja i kod djevojka i kod mladića predviđaju još i seksualna iskustva uživo te konzumacija pornografskog sadržaja**. Zasićenja su pozitivna, odnosno porastom seksualnih iskustava uživo i konzumacijom pornografskog sadržaja, kao i ranije spomenutim intenzitetom korištenja društvenih mreža, raste i intenzitet ometajućih ponašanja. Nadalje, u ovom istraživanju pokazuje se da se **internalizirane teškoće (anksioznost i depresivnost) i kod djevojaka i mladića mogu objasniti intenzitetom korištenja društvenih mreža**. Dakle, s porastom

intenziteta korištenja društvenih mreža, i kod djevojka i kod mladića rastu simptomi internaliziranih teškoća. Opisani rezultati sukladni su brojnim ranijim istraživanjima koji pokazuju da je intenzivnije korištenje društvenih mreža negativno povezano s ishodima po mentalno zdravlje (Hernandez i sur., 2021), kao i da je viši stupanj depresivnih simptoma povezan s većim korištenjem interneta (Woods i Scott, 2016; Riehm i sur., 2019; Holoyda i sur., 2018; Ahmed i sur., 2024). Također, porast seksualnih iskustava uživo i intenzivnija konzumacija pornografskog sadržaja povezani su s izraženijim eksternaliziranim teškoćama (Boislard, i sur., 2009; Mori, 2019; Andrie i sur., 2021; Howard i sur., 2023). Suprotno očekivanim pretpostavkama i dosadašnjim istraživanjima, kod mlađih i starijih adolescenata utvrđena su negativna zasićenja između intenziteta korištenja društvenih mreža i nedobrovoljnog sekstinga te slanja seksualnog sadržaja što bi značilo da porastom intenziteta korištenja društvenih mreža opada razina rizičnog (nedobrovoljan seksting) i nerizičnog sekstinga (slanje sekstinga). S druge strane, **procjena dnevnog vremena na društvenim mrežama pozitivno predviđa slanje sekstinga**. Ovakve rezultate eventualno bi se moglo objasniti statističkim razlozima s obzirom da u multigrupnom modelu s obzirom na spol kao ni uvidom u korelacijsku matricu navedene varijable ne ostvaruju opisane odnose. Također, alternativno objašnjenje moglo bi biti u tome da samo intenzivnije korištenje društvenih mreža nužno ne predviđa uključivanje u seksting ponašanja na negativan način. U svakom slučaju, dobivene rezultate nadalje bi trebalo detaljnije ispitati.

U drugom modelu, i kod mlađih i starijih adolescenata, kao i s obzirom na spol, uočena je **potpuna medijacija primanja sekstinga između seksualnih iskustava uživo i ljutnje te potpuna medijacija nedobrovoljnog sekstinga između seksualnih iskustava uživo i ometajućih ponašanja**. Navedene potpune medijacije mogu se objasniti na način da adolescenti koji su uključeni u seksualne aktivnosti više sudjeluju u sekstingu, zasićenje je umjereno visoko (Reyns i sur., 2014; Klettke i sur., 2014; Smith i sur., 2016; Handschuh i sur., 2019; Howard i sur., 2023), a potom oni koji su uključeni u seksting pokazuju više eksternaliziranih teškoća (Madigan i sur., 2018; Mariamo i sur., 2024). Neka recentnija istraživanja pokazuju da uključivanje u seksting predviđa ostvarivanje seksualnih odnosa uživo (Hicks, Kernsmith i Smith-Darden; 2021; Bogner i sur., 2023), što ukazuje na moguće dvosmjerne veze. **No, uzimajući u obzir da zasićenja tendiraju nuli, bilo bi neopravdano govoriti o potvrđenim medijacijskim efektima u pravom smislu riječi**. Svakako, važno je napomenuti da ovi i drugi rezultati (i slabih efekata) kao potencijalna saznanja mogu biti vrijedna u kliničkoj praksi, kada smo usmjereni na pojedinca.

Empirijska istraživanja najčešće se temelje na grupnim analizama, pri čemu se individualna iskustva ispitanika često homogeniziraju, što može dovesti do zanemarivanja značajnih individualnih razlika (Meehan i Wicks, 2020). U kliničkom kontekstu, gdje populacija često odstupa od karakteristika opće populacije, ključno je razmotriti i one nalaze koji ne pokazuju snažne efekte, ali mogu ukazivati na značajne trendove relevantne za procjenu i intervenciju. Dakle, vrijednost istraživačke prakse je da se opći zaključci doprinose razumijevanju obrazaca ponašanja na razini populacije, a u kliničkom kontekstu nužno je usmjeriti pozornost i na specifične (i razvojne) potrebe, osobna iskustva te kontekstualne čimbenike svakog pojedinca. Svakako, važno je prepoznati vrijednost i znanstvenog uvida u opće obrasce i kliničkog razumijevanja individualnih potreba, pri čemu se oba pristupa trebaju promatrati kao komplementarni u oblikovanju stručne prakse. Uzimanje u obzir i najmanjih efekata može pomoći u razumijevanju iskustava i doživljaja pojedinca, posebice ranjivih skupina, te u konačnici u osmišljavanju učinkovitijih intervencija.

Nadalje, **utvrđena djelomična medijacija primanja sekstinga u odnosu između seksualnih iskustava uživo i ometajućih ponašanja kao i djelomična medijacija nedobrovoljnog sekstinga između konzumacije pornografskog sadržaja i ometajućih ponašanja** može se objasniti direktnom vezom ovih varijabli, kao i što je ranije pojašnjeno. Kod mlađih i starijih sudionika utvrđena je djelomična medijacija nedobrovoljnog sekstinga između intenziteta korištenja društvenih mreža i ometajućih ponašanja jer je prisutan direktan efekt intenziteta korištenja društvenih mreža i ometajućih ponašanja. Važno je napomenuti da su zasićenja u gotovo svim medijacijskim odnosima izrazito niska, a u nekim slučajevima gotovo zanemariva zbog čega je fokus u ovoj raspravi na pojašnjavanju direktnih efekata među varijablama. S obzirom na prethodno opisano, moguće je da se slabiji ili nedosljedni nalazi o njegovim negativnim učincima na mentalno zdravlje djelomično objašnjavaju i širim društvenim kontekstom koji karakterizira sve veća normalizacija seksualiziranog sadržaja među adolescentima. Naime, prema pojedinim istraživanjima (Hernández i sur., 2021; Ma, 2019), učestala izloženost adolescenata seksualnim, posebno pornografskim sadržajima – bilo slučajna ili namjerna – može imati desenzibilizirajući učinak na njihovu percepciju seksualiziranih virtualnih prikaza, što posljedično može oblikovati tolerantnije i popustljivije stavove prema seksualnosti u digitalnom kontekstu. Takvi stavovi, u kombinaciji s percipiranom normativnošću sekstinga, mogu doprinijeti smanjenoj percepciji rizičnosti ovog ponašanja, a time i smanjenoj emocionalnoj

reaktivnosti na njegovo pojavljivanje, osobito kada je sadržaj percipiran kao „uobičajen“ ili „bezopasan“. Nadalje, prethodna istraživanja upućuju na to da češća konzumacija pornografije, kao i pozitivniji stavovi prema pornografiji i prosljeđivanju seksualiziranih sadržaja, predviđaju učestalije seksualno rizično ponašanje (Clancy, Klettke i Hallford, 2019; Pathmendra i sur., 2023) te povećanu spremnost na nekonsenzualno dijeljenje sekstinga (Van Oosten i Vandenbosch, 2020; Boer i sur., 2021). U tom kontekstu, jedno istraživanje pokazuje da je spremnost na nekonsenzualno dijeljenje sekstinga povezana s normalizacijom takvih ponašanja među vršnjacima, ali i s instrumentalnim stavovima prema seksualnosti – osobito kod adolescenata koji redovito konzumiraju pornografske sadržaje (Van Oosten i Vandenbosch, 2023). Nalazi ovog istraživanja dodatno potvrđuju navedene povezanosti, budući da je utvrđeno kako **konzumacija pornografije pozitivno predviđa slanje i prosljeđivanje sekstinga** kod oba spola, kao i kod mladih i starijih adolescenata. Drugim riječima, s porastom učestalosti konzumacije pornografskog sadržaja raste i vjerojatnost slanja i prosljeđivanja sekstinga, što je u skladu s rezultatima prethodnih istraživanja.

U skladu s teorijom seksualnih skripti, učestalija konzumacija pornografskih sadržaja, percipirane vršnjačke norme te prethodna seksualna iskustva potiču internalizaciju seksualiziranih obrazaca ponašanja koji usmjeravaju adolescentsko seksualno izražavanje, uključujući i seksting (Symons i sur., 2018; Hernández i sur., 2021; Rodgers, 2023). Nadalje, teorija socijalnog učenja naglašava važnost medija i kulture društvenih mreža kao čimbenika koji oblikuju seksualno ponašanje mladih. Prikazi seksualnosti u tim kontekstima postaju sve prisutniji i poželjniji, a o seksualnosti se sve češće otvoreno govori (Chalfen, 2009; Winstone i sur., 2024). Ova učestala izloženost i društvena prihvaćenost doprinose normalizaciji seksualiziranih ponašanja, što može objasniti zašto seksting često ne pokazuje izraženije negativne učinke na mentalno zdravlje adolescenata, budući da je takvo ponašanje percipirano kao društveno prihvatljivo i manje rizično.

Zaključno, sukladno dobivenim rezultatima razvidno je da se **aspekt primanja seksualno sugestivnih sadržaja, odnosno pretpostavljeni nerizični oblik sekstinga, u ovom modelu ponaša kao i drugi oblici rizičnog ponašanja (prosljeđivanje sekstinga i nedobrovoljni seksting), a uzimajući odnose s kriterijskim varijablama teškoća mentalnog zdravlja**. Moguće je da, kako je ranije detaljnije objašnjeno, čestice obuhvaćene ovom skalom (vidjeti Prilog 2) ne odražavaju u potpunosti konsenzualno primanje sekstinga kakvo je pretpostavljeno u okviru normativne adolescentne aktivnosti.

6.3.Efekti medijacije online rizičnih ponašanja između seksualnih i online iskustava i teškoća mentalnog zdravlja adolescenata

U trećem pretpostavljenom modelu dio kriterijskih varijabli (eksternalizirane i internalizirane teškoće) mogu se predvidjeti nekim prediktorskim i medijatorskom varijablom rizičnog sekstinga kao i Modelu 2. Također, s obzirom da su prediktorske i kriterijske varijable kao i varijable rizičnog sekstinga (prosljeđivanje i nedobrovoljan seksting) jednake u oba spomenuta modela, odnosi neće biti ponovno pojašnjavani.

Kod svih skupina sudionika **utvrđena je potpuna, ali statistički slaba medijacija između intenziteta korištenja društvenih mreža i ljutnje, preko rizičnih online ponašanja i nedobrovoljnog sekstinga**. Uzimajući u obzir da zasićenja tendiraju nuli bilo bi neopravdano govoriti o potvrđenim medijacijskim efektima u pravom smislu riječi. Nadalje, utvrđena je djelomična medijacija rizičnih ponašanja online i nedobrovoljnog sekstinga između seksualnih iskustava uživo i simptoma ljutnje te seksualnih iskustava uživo i ometajućih ponašanja te intenziteta korištenja društvenih mreža i ometajućih ponašanja. Testiranjem modela kod mlađih i starijih adolescenata utvrđena je djelomična medijacija rizičnih ponašanja online i nedobrovoljnog sekstinga između seksualnih iskustava uživo i simptoma ljutnje, seksualnih iskustava uživo i ometajućih ponašanja, intenziteta korištenja društvenih mreža i simptoma ljutnje te intenziteta korištenja društvenih mreža i ometajućih ponašanja. Također, utvrđena je djelomična medijacija između konzumacije pornografskog sadržaja i ometajućih ponašanja koji je posredovan rizičnim ponašanjem online i nedobrovoljnim sekstingom. S obzirom na izrazito niska zasićenja u medijacijskim efektima, fokus u ovoj raspravi bit će u pojašnjavanju direktnih efekata među varijablama u ovom modelu.

Odnos među medijatorima

Kada se gleda odnos između medijatora (rizičnih online ponašanja i nedobrovoljnog sekstinga), na način da rizično online ponašanje prethodi prosljeđivanju sekstinga i nedobrovoljnom sekstingu, i kod mladića i djevojaka, i kod mlađih i starijih sudionika, **rizična online ponašanja predviđaju nedobrovoljni seksting**. Važno je istaknuti da su zasićenja između rizičnih online ponašanja i nedobrovoljnog sekstinga veća kod djevojaka i mlađih sudionika u odnosu na mladiće i starije sudionike. U kontekstu rizičnih ponašanja na internetu, konzumacija pornografskih sadržaja povezana je sa većom uključenosti u seksting (Symons i sur., 2018; Clancy

i sur., 2021; Molla-Esparza, Losilla i Lopez-Gonzalez, 2020; Feijóo, Portele i Rial, 2025), uspostavljanjem kontakta s nepoznatim osobama putem interneta (Sanjuán, 2020) te nizom drugih rizičnih ponašanja (Feijóo, Portele i Rial, 2025). Također, navedeno se u širem smislu može objasniti time da uključenost u online seksualno rizična ponašanja povećava vjerojatnost uključivanja u seksting (Schoeps i sur., 2020) jer dolazi do povećanja razine normalizacije i prihvatljivosti takvih ponašanja kao i u skladu s time da su rizici veći kod djevojaka i mlađih adolescenata (Calvete i sur., 2021). U širem smislu, proces normalizacije seksualnih iskustava na internetu u podlozi je seksualne sollicitacije koja je prediktor uključivanja u seksting (De Santisteban i sur., 2018). Istraživanje Maesa i Vandenboscha (2022) na uzorku adolescenata od 12 do 18 godina tijekom razdoblja lockdowna uzrokovanog pandemijom COVID-19 pokazalo je da su adolescenti koji su doživjeli pritisak od strane romantičnih partera tijekom sekstinga imali i veću vjerojatnost za uključivanje u eksplicitne oblike sekstinga (Maes i Vandenbosch, 2022). Navedeno potvrđuje model kumulativnog rizika (Evans, Li i Whipple, 2013) i sukladno je istraživanjima koja pokazuju povezanost različitih online ponašanja (Wolak i sur., 2018; De Santisteban i Gámez-Guadix, 2018; Gasso i sur., 2019; Gámez-Guadix i Mateos-Pérez, 2019; Doyle i sur. 2021; Maes i Vandenbosch, 2022; Feijóo, Portele i Rial, 2025). S druge strane, Steinberg (2018) ističe da, unatoč tome što adolescencija obilježava povećano rizično ponašanje i eksperimentiranje, u istom razdoblju postoji mogućnost razvoja samoregulacije, koju je moguće istovremeno poticati i razvijati. Iz javnozdravstvene perspektive, to ukazuje da adolescentska nesmotrenost nije neizbježan rezultat neurobioloških promjena, već se može prevenirati podrškom u razvoju samoregulacije.

Prediktori online rizičnih ponašanja

Kod djevojaka i kod mladića te kod mlađih i starijih adolescenata **prediktori rizičnih online ponašanja su seksualna iskustva uživo, intenzitet korištenja društvenih mreža** (uz niska zasićenja), **dnevno provedeno vrijeme na društvenim mrežama te konzumacija pornografije** (pozitivna, ali niske vrijednosti zasićenja). Dobiveni rezultati sukladni su nekim ranijim istraživanjima. Primjerice, prema metaanalizi (Mori i sur., 2019) mladi koji su stupali češće u seksualne odnose, posebno rizične, u nižoj dobi ili s više partnera, imali su veću vjerojatnost uključivanja u druge rizične online aktivnosti. Nadalje, u longitudinalnom istraživanju autora Nesi i Prinsteina (2018) pokazalo se da oni mladi koji online provode vrijeme s ciljem ostvarivanja

socijalnog statusa putem društvenih mreža ujedno provode i više vremena na društvenim mrežama i intenzivnije ih koriste, tijekom vremena iskazuju seksualno rizičnija ponašanja. Rezultati novijeg istraživanja u Hrvatskoj (Vejmelka, Matkovic, Rajter, 2022), provedenog u dva vala (2017. i 2022. godine), pokazuju da je korištenje interneta kod adolescenata značajno poraslo u doba pandemije u odnosu na pretpandemijsko doba. S obzirom na to da je intenzivnija uporaba interneta identificirana kao značajan prediktor rizičnih online ponašanja, nužno je dodatno istražiti kako povećana upotreba može utjecati na seksting. Nadalje, buduća istraživanja trebaju ispitati ove odnose u kontekstu postpandemijskog razdoblja.

Rezultati istraživanja (Setty i Dobson, 2024) ukazuju da je tijekom razdoblja lockdowna uzrokovanog pandemijom COVID-19 došlo do zabrinjavajuće normalizacije nekonsenzualnog dijeljenja intimnih fotografija među mladima te je zabilježena izražena nevoljkost da prijave takve situacije ili pruže podršku, bilo u ulozi žrtve, bilo svjedoka. Također, prethodna istraživanja ukazuju na povezanost intenzivnijeg korištenja interneta sa seksualno rizičnim online ponašanjima, poput upoznavanja nepoznatih osoba putem interneta ili prosljeđivanja seksualnih sadržaja bez suglasnosti (Clancy, Klettke i Hallford, 2019; Rial i sur., 2018; Schittenhelm i sur., 2024). Intenzivnije korištenje društvenih mreža među adolescentima povezano je s povećanim rizikom objavljivanja seksualno eksplicitnih sadržaja, većom izloženošću online viktimizaciji te većim rizikom od online vrbovanja (Rial i sur., 2018; Gámez-Guadix i sur., 2018; Gámez-Guadix i Mateos-Pérez, 2019; Mori i sur., 2020; Barrense-Dias i sur., 2022).

Normalizacija seksualnih i seksualiziranih sadržaja kroz medije i društvene mreže doprinosi postupnoj desenzitizaciji mladih, što povećava njihovu spremnost na sudjelovanje u seksualno rizičnim praksama poput sekstinga, ali i smanjuje osjećaj srama i stigme povezanih s tim ponašanjem. Ovaj proces može se tumačiti kao otpornost prema tradicionalnim tabuima o seksualnosti, odnosno kao prelazak prema otvorenijem i manje osuđujućem pristupu seksualnom izražavanju (Ringrose i sur., 2013; Livingstone i Smith, 2014; Van Oosten, 2021). Dakle, ponavljana izloženost i društvena prihvaćenost seksualiziranih ponašanja mogu pridonijeti normalizaciji sekstinga, što potencijalno umanjuje njegove negativne učinke na mentalno zdravlje adolescenata, budući da se takvo ponašanje percipira kao društveno prihvatljivo i manje rizično. Međutim, duboko ukorijenjeni tradicionalni tabui i dalje postoje, osobito u kontekstu nekonsenzualnog dijeljenja intimnih sadržaja. Ovi tabui često vode do okrivljavanja žrtve i dodatnog stigmatiziranja, što može otežati prijavljivanje i traženje pomoći (Clancy i sur., 2019;

Finkelhor i sur., 2021; Fisher i sur., 2021). Važno je naglasiti da učinci normalizacije, koji mogu umanjiti negativne posljedice na mentalno zdravlje, ne vrijede u situacijama pritiska ili nedobrovoljnog sudjelovanja u sekstingu, što naglašava potrebu za jasnim razlikovanjem između dobrovoljnog i nedobrovoljnog uključivanja u budućim istraživanjima i intervencijama.

Prema istraživanju Finekhora i suradnika (2024) mladi koji su povremeno sudjelovali u sekstingu imali su nižu, ali i dalje značajnu stopu viktimizacije, što pokazuje da povremeni seksting ne smanjuje značajno rizik od kasnijeg zlostavljanja online. Autori naglašavaju da se razina rizika značajno povećava ako djeca i mladi fotografije dijele s odraslim osobama. Seksting i online viktimizacija pokazali su se kao čimbenici koji povećavaju rizik od groominga (Gasso i sur., 2020; Tamarit i sur., 2021; Hernandez i sur., 2021; Almeida i Barreiros, 2024; Schittenhelm i sur., 2024), prema nekim istraživanjima na način da online viktimizacija djeluje kao medijator između sekstinga i groominga, kao i između sekstinga i depresije (Resett, Gonzalez Caino i Mesurado, 2024). Navedeno je moguće objasniti na način uključivanje u online rizična ponašanja i sudjelovanje u razmjeni seksualnih sadržaja može dovesti do pozitivnih i ugodnih doživljaja adolescenata, uživanja u procesu zavođenja i osjećanju fizičke privlačnosti, što može povećati vjerojatnost izloženosti u vidu seksualnog samopredstavljanja. Kao rezultat toga, adolescenti mogu zadobiti lajkove, komplimente, osjećati se posebno, voljeno i jedinstveno što izaziva postupnu dezinhibiciju i normalizaciju seksualne komponente razgovora. S druge strane, osoba koja vrbuje se služi suptilnim strategijama uvjeravanja, prijevare i podmićivanja, uz nuđenje suosjećanja i prijateljskog odnosa s ciljem zadobivanja povjerenja i smanjivanja vjerojatnosti pojave sumnje, s konačnim ciljem ostvarivanja seksualnog kontakta ili aktivnosti te seksualnog zadovoljstva (Gámez-Guadix i sur., 2019; Almeida i Barreiros, 2024).

Kada se uzmu u obzir deskriptivni podaci rizičnih online ponašanja u kontaktu s drugom osobom iza ekrana u ovom istraživanju gdje u ukupnom uzorku iskustvo dopisivanja s nekim koga su upoznali online ima 67,5 % (N=911) sudionika, o iskustvu upoznavanja partnera/partnerice online izvještava 12,4 % (N=167) adolescenata, o susretu uživo s nekim koga su upoznali online navodi 33,9 % (N=457) sudionika vidljivo je da veći dio uzroka adolescenata stupa u online kontakte, a čak trećina ostvaruje susrete s osobama koje su upoznali online. Također, povezanosti online rizičnog ponašanja i svih oblika sekstinga su pozitivne od niskih do umjerenih, pri čemu je najsnažnija povezanost online rizičnih ponašanja i primanja seksualnih sadržaja ($r=0,43$), što također upućuje da oni **adolescenti koji imaju izraženija online rizična ponašanja učestalije i**

primaju seksualno sugestivne sadržaje. Međutim, s obzirom da se radi o povezanosti nije moguće utvrditi kauzalnost što bi u narednim istraživanjima svakako bilo vrijedno provjeriti jer je u ovom istraživačkom radu predviđan samo rizičan seksting.

S obzirom da novija istraživanja sugeriraju da će seksting među adolescentima ostati prisutan oblik ponašanja (Barroso i sur., 2023; Holfeld i sur., 2024) suočavanje s fenomenom sekstinga zahtijeva uzimanje u obzir njegove kompleksnosti. Jedna pregledna studija naglašava važnost sustavne provedbe intervencija i edukacije djece, roditelja i stručnjaka koji rade s njima (Patterson, Ryckman i Guerra, 2022).

6.4. Metodološka ograničenja i smjernice za daljnja istraživanja

Jedno od temeljnih ograničenja ovog rada odnosi se na činjenicu da je istraživanje provedeno tijekom 2018. i 2019. godine. Uzimajući to u obzir, iznimno je važno dobivene podatke sagledavati kritički i u duhu vremena prikupljenih podataka uz svijest da dobiveni rezultati odražavaju tadašnje okolnosti, koje su se u međuvremenu moguće znatno promijenile. Premda metaanaliza Moria i suradnika (2022) pokazuje stabilizacije stopa sekstinga među adolescentima, važno je imati u vidu da su istraživanja sekstinga u Hrvatskoj relativno novo područje, o kojima ne postoji puno ranijih studija. Komparativna vrijednost podataka ovog istraživanja može poslužiti za praćenja trendova u razvoju digitalnih navika adolescenata. Usporedba će omogućiti prepoznavanje novih trendova i potencijalnih promjena u obrascima ponašanja i eventualnim rizicima, odnosno pružiti će referentnu vrijednost za usporedbu s recentnijim istraživanjima. Prema tome, spoznaje i uvidi dobiveni ovim istraživanjem mogu služiti kao smjernice za provođenje daljnjih istraživanja, a postojeće spoznaje svakako se preporučuje provjeriti u narednim istraživanjima. Uz kritičku znanstvenu interpretaciju, i svijest o promjenama koje su se u međuvremenu dogodile, oni i dalje nude vrijedan okvir za razumijevanje fenomena sekstinga.

Promjene u društvenom kontekstu, razvoju tehnologija i ponašanjima mladih, osobito u digitalnom okruženju, upućuju na potrebu za kontinuiranim ažuriranjem podataka. Općenito, brze promjene u svijetu digitalnih medija nameću potrebu za konstantnim revidiranjem spoznaja i naglašavaju važnost temporalne valjanosti u istraživanjima online ponašanja mladih. Budući da se definicije, percepcije i društvene reakcije na seksting mijenjaju u relativno kratkim vremenskim intervalima, nalazi ovog istraživanja moraju se promatrati unutar specifičnog vremenskog i tehnološkog konteksta. U ovom radu prikazani obrasci, razvojni trendovi mogu poslužiti za

razumijevanje suvremenih fenomena, a analiza dobivenih spoznaja može predstavljati poticaj za oblikovanje budućih istraživačkih pitanja, posebice ako se uzmu u obzir efekti pandemije uzrokovane COVID-19 virusom koja je snažno utjecala na online komunikaciju, navike korištenja društvenih mreža i porast digitalnih rizika.

Nadalje, jedno od ograničenja istraživanja je struktura uzorka, što ograničava opseg do kojeg se dobiveni nalazi mogu generalizirati na opću populaciju. Buduće studije trebale bi razmotriti stratificirani nasumični skupni uzorak koji uključuje adolescente iz cijele zemlje. Prije svega, jedno od ograničenja je provođenje istraživanja u pet velikih hrvatskih gradova jer je to organizacijskom i financijskom komponentnom u planiranju i provedbi istraživanja bilo određeno. Drugim riječima, znači da iako neki sudionici iz ruralnog područja pohađaju srednju školu u većem gradu, može se pretpostaviti da značajan dio sudionika iz ruralnih područja nije obuhvaćen ovim istraživanjem. Premda provjeravanjem razlika između sudionika koji su većinu života odrastali u različito velikim gradovima/mjestima nisu utvrđene razlike, navedeno bi bilo korisno ispitati u Hrvatskoj s obzirom da se u jednom istraživanju (Pavón-Benítez i sur., 2022) pokazalo kako djevojke imaju snažnije izražene efekte društvenog pritiska u manjim i ruralnim sredinama jer je veća vjerojatnost da su stanovnici mjesta direktno ili indirektno upoznati s proživljenim događajima. Kao što je ranije navedeno, dio sudionika isključen je iz daljnjih analiza zbog nedovoljno operacionaliziranih odgovora, primjerice u pogledu seksualne orijentacije. Posljedično, adolescenti koji se ne identificiraju kao heteroseksualni nisu bili obuhvaćeni ovim dijelom istraživanja, što je moglo utjecati na dobivene rezultate, kao i na mogućnost njihove usporedbe s nalazima drugih studija. Osim toga, ovo isključenje moglo je pridonijeti i nižim prevalencijama određenih ponašanja, budući da istraživanja pokazuju da su mladi koji se identificiraju kao homoseksualni ili pripadaju drugim seksualnim manjinama češće uključeni u seksting (Dir i Cyders, 2015; Roje Đapić, 2023).

Nadalje, jedno od ograničenja ovog istraživanja je u tome da je zahvaćena samo jedna mjera iskustava i doživljaja adolescenata, a to je njihova samoprocjena. Međutim, s obzirom na to da je u većem broju istraživanja primijenjen isti način prikupljanja podataka, i u ovom se slučaju oni mogu smatrati valjanima te usporedivima s rezultatima drugih istraživanja. Jedno od mogućih ograničenja ovog istraživanja je što je uzorak obuhvatio isključivo srednju adolescenciju, u kojoj je, prema očekivanjima, prisutno normativno eksperimentiranje s različitim oblicima rizičnih ponašanja (Steinberg, 2005) koja sama po sebi ne moraju imati značajan negativan utjecaj na

mentalno zdravlje. Stoga bi buduća istraživanja trebala uključiti širi dobni raspon, s posebnim naglaskom na ranu adolescenciju.

Uključivanje drugih varijabli poput detaljnije zahvaćenih rizičnih oblika sekstinga te s time povezanim iskustvima, svakako bi produbilo shvaćanje povezanosti sekstinga i mentalnog zdravlja, a što se preporučuje u narednim istraživanjima detaljnije obuhvatiti. S obzirom da iz literature proizlaze brojna međusobna preklapanja i visoke povezanosti određenih online i rizičnih ponašanja, što može utjecati na dobivene rezultate, u predanalizama su se ispitali međusobni odnosi mjerenih varijabli. Jedno od ograničenja ovog istraživanja moglo bi se sagledati i u definiranju rizičnih oblika sekstinga, primjerice kao što je seksting pod smanjenom dobrovoljnosti i prosljeđivanje. Iznimno je važno spomenuti, već ranije detaljno pojašnjenje teškoće u operacionalizaciji i mjerenju koncepta sekstinga, a koje direktno utječu i na komparaciju dobivenih rezultata.

U budućim istraživanjima bilo bi korisno detaljnije ispitati rizične oblike sekstinga, osobito one koji uključuju nedobrovoljni seksting pod pritiskom, nagovorom ili prisilom, kao i naknadno elektroničko nasilje povezano sa seksualnim sadržajem. Prosljeđivanje seksualnih sadržaja samo po sebi možda ne predstavlja izravni rizik za adolescenta koji ih prosljeđuje, već za osobu čiji je sadržaj prosljeđen – aspekt koji u ovom istraživanju nije bio obuhvaćen, a koji bi svakako trebalo razmotriti u narednim studijama. Iako su neka pitanja u korištenom upitniku djelomično zahvatila područje nekonsenzualnog sekstinga, odgovori sudionika sugeriraju njihovu uključenost u rizična ponašanja poput prosljeđivanja seksualnih sadržaja. Međutim, upitnik nije sadržavao tvrdnje koje bi ispitivale jesu li i sami sudionici doživjeli da su njihove poruke, fotografije ili videi prosljeđeni bez njihova pristanka.

Svakako, konstrukt smanjene dobrovoljnosti bilo bi poželjno ispitati zasebno, ne kao kompozitnu varijablu, kao u ovom istraživanju, što bi možda ponudilo još jasnija objašnjenja ovog fenomena. Neka istraživanja upućuju na ozbiljnije posljedice po mentalno zdravlje kada je riječ o prosljeđivanju fotografija ili videozapisa, jer vizualni sadržaj može posebno narušiti privatnost, intimnost i osobni integritet te se često doživljava kao invazivan i društveno stigmatizirajući (Barrense Dias i sur., 2019; Walker i sur., 2021). Stoga bi u budućim istraživanjima bilo korisno razdvojiti različite oblike seksting sadržaj

Rezultati ovog istraživanja pokazali su da se, suprotno očekivanjima, nerizičan oblik sekstinga – konkretno primanje seksualnog sadržaja – može povezati s negativnim ishodima po

mentalno zdravlje. Ovakav nalaz upućuje na potrebu za dubljim razmatranjem konteksta u kojem dolazi do primanja takvih sadržaja, posebno u pogledu njihove konsenzualnosti. U budućim istraživanjima bilo bi nužno uključiti upravo dimenziju pristanka kao zasebnu varijablu, s ciljem preciznijeg razumijevanja odnosa između sekstinga i mentalnog zdravlja.

Jedno od mogućih ograničenja ovog istraživanja odnosi se i na korišteni mjerni instrument, točnije na interpretaciju pojedinih čestica unutar subskale primanja sekstinga (npr. *Koliko često si primio/la seksualno izazovne fotografije/video zapise o nekome koga znaš*) ili slanja sekstinga (*Koliko često si slao/la seksualno izazovne fotografije/video zapise o svom partneru/svojoj partnerici s njegovim/njezinim pristankom; ...seksualno izazovne fotografije/video zapise o svom partneru/svojoj partnerici bez njegovog/njezinog pristanka, ...seksualno izazovne fotografije/video zapise o nekome koga znaš s pristankom te osobe; ...seksualno izazovne fotografije/video zapise o nekome koga znaš bez pristanka te osobe*). Naime, detaljnijom analizom uočen je potencijalni metodološki nedostatak: određene čestice koje su prema autorima klasificirane kao pokazatelji primanja sadržaja mogu, ovisno o kontekstu, također upućivati na uključenost u prosljeđivanje seksualnih sadržaja. To se posebno odnosi na situacije u kojima sadržaj nije razmijenjen između pošiljatelja i primatelja, već prikazuje treću osobu, čime se takvo ponašanje može smatrati oblikom rizičnog sekstinga. Ova dvoznačnost interpretacije upućuje na potrebu za preciznijim operacionalizacijama u budućim mjerenjima. Istovremeno, detaljnijom sadržajnom analizom vidljivo je da neke čestice odražavaju konsenzualanost, a neke nekonsenzualanost, a što svakako može utjecati na rezultate posebice jer se konsenzualanost u većem broju istraživanja pokazala kao iznimno važan medijator između seksting iskustava i posljedica po mentalno zdravlje (Holoyda i sur., 2018; Gasso i sur., 2019; Klettke i sur., 2019; Thulin i sur., 2023; Holfeld i sur., 2024; Wright i Wachs, 2024).

Vezano uz druge korištene mjere, za procjenu dnevnog vremena provedenog na društvenim mrežama korištena je jedna čestica (*Koliko vremena dnevno otprilike provodiš na društvenim mrežama/kanalima?*) na koju su sudionici su odgovarali na skali od od šest stupnjeva (*1 – manje od 1 sata, 2 – od 1 do 3 sata, 3 – od 3 do 5 sati, 4 – od 5 do 7 sati, 5 – od 7 do 9 sati, 6 – više od 9 sati*). Ograničenjem mjere može se smatrati djelomično preklapanje ponuđenih kategorija, a što je moguće moglo uzrokovati manju nepreciznost u mjerenju.

Jedno od mogućih ograničenja ovog istraživanja odnosi se na diskriminativnost Beckovih inventara koji je dijagnostički instrument te mogućnost usporedbe s drugim upitnicima ili skalama,

a uzimajući u obzir umjerene do povezanosti sa drugim validiranim mjerama za internalizirane (Inventar depresije za djecu - CDI ($r=0,67$), Revidirana Reynoldsonova ljestvica manifestne anksioznosti za djecu – RCMAS ($r=0,70$), odnosno eksternalizirane teškoće (Conners-Wellsova ljestvica samoiskaza – kratki oblik – CASS:S ($r=0,76$), slike o sebi (Piers-Harrisova ljestvica pojma o sebi za djecu – PHCSCS 2- ($R=0,77$)) (Matešić, 2011). Dakle, ostaje otvoreno pitanje što bi bilo da se drugim upitnicima ili skalama mjerile teškoće mentalnog zdravlja. Također, u recentnoj literaturi nije pronađeno nijedno istraživanje o sekstingu koje bi Beckovim inventarima za mlade ispitalo teškoće mentalnog zdravlja zbog čega postoji ograničenje u usporedbi rezultata ovog istraživanja s drugim istraživanjima.

S obzirom da se u novijim istraživanjima motivacija uključivanja u seksting pokazala važnim faktorom, posebno neki motivi kao protektivni faktori (Bragard i Fisher, 2022), a što ovim istraživanjem nije obuhvaćeno, bilo bi ih važno obuhvatiti u sljedećim istraživanjima. Neka od navedenih ograničenja u ovom istraživanju korištenog upitnika su riješena u validiranoj verziji Upitnika seksting i motiva (SBM-Q) (Del Rey, Ojeda i Casas, 2021; Ojeda i sur., 2025), a što u trenutku provođenja ovog istraživanja nije bio dostupan istraživački upitnik.

Na uzorku adolescenata u Hrvatskoj bilo bi važno ispitati razmjenu seksualnih sadržaja s odraslim osobama te povezane posljedice po mentalno zdravlje, s obzirom na to da se takva ponašanja mogu smatrati oblicima online groominga i seksualnog zlostavljanja. Istraživanje Gámez-Guadix i Mateos-Pérez (2019) pokazalo je da sudjelovanje u sekstingu povećava rizik od online viktimizacije i rizičnog seksualnog ponašanja, no takvi odnosi dosad nisu sustavno ispitani u hrvatskom kontekstu, što predstavlja važan istraživački nedostatak i potencijalno relevantno područje za buduća istraživanja.

Karakteriziranje sekstinga isključivo kao devijantnog/rizičnog ili isključivo normativnog ponašanja pojednostavljuje složenost i kontekstualne čimbenike tog fenomena (Holfeld i sur., 2024). Integrativno razumijevanje sekstinga (Klettke i sur., 2019; Aljubori i sur., 2021), kao kontinuumu podudara se s rezultatima sustavnog pregleda literature (Doyle i sur., 2021) koji ukazuju na širok raspon mogućih posljedica sekstinga – od pozitivnih, preko osobno štetnih i stigmatizirajućih, do traumatskih. Ova raznolikost ponašanja ali i ishoda naglašava da razumijevanje fenomena sekstinga u velikoj mjeri ovisi o tome koji aspekti su u istraživanju obuhvaćeni, s koliko preciznosti i u kojem kontekstu. Buduća istraživanja trebala nastojati obuhvatiti različite oblike sekstinga i drugih online seksualnih ponašanja, uz uvažavanje i

razlikovanje specifičnih okolnosti i kontekstualnih čimbenika (npr. pristanak, odnos među uključenima, motivacija, posljedice) ključna su za dublje razumijevanje razlika između rizičnog i normativnog sekstinga, ali i kako bi se izbjegla pojednostavljena tumačenja i omogućilo sveobuhvatnije razumijevanje učinaka na mentalno zdravlje mladih. Pritom je važno njegovati višedimenzionalni pristup koji integrira razvojne, društvene, tehnološke i kulturološke aspekte ovog fenomena. Od iznimne važnosti pokazuje se i provođenje longitudinalnih studija (npr. Burić, Garcia i Štulhofer, 2021; Frøyland i sur, 2024) koje bi istražile povezanost sekstinga i mentalnog zdravlja kod adolescenata, uz zahvaćanje različitih indikatora mentalnog zdravlja i dobrobiti kao i specifičnosti oblika sekstinga.

6.5. Znanstveni i primijenjeni doprinos istraživanja

Znanstveni doprinos

Istraživačko područje sekstinga relativno je novo, ali privlači sve veći interes znanstvene zajednice. Posebno se intenzivna rasprava vodi oko pitanja rizičnosti razmjene seksualno sugestivnih sadržaja među mladima. Unatoč znatnom broju studija objavljenih u posljednjem desetljeću, pregled literature pokazuje da koncept sekstinga ostaje fragmentiran i nedovoljno teorijski i metodološki zaokružen, općenito, a posebno u Hrvatskoj. Ova fragmentacija prvenstveno proizlazi iz neujednačenih definicija i različitih mjernih instrumenata koji se koriste u istraživanjima.

Doprinos ovog rada očituje se u pokušaju terminološkog i teorijskog razjašnjenja pojma sekstinga, pri čemu se naglašava distinkcija između rizičnih i nerizičnih oblika takvog ponašanja te analiza njegovog preklapanja s drugim oblicima rizičnog ponašanja. Osim toga, rad razmatra oba dominantna teorijska pristupa sekstingu, uzimajući u obzir i onaj koji ga promatra kao rizično ponašanje i onaj koji ga tumači kao razvojno normativnu aktivnost u kontekstu adolescencije. Na taj način, u skladu s tek manjim brojem dosadašnjih istraživanja, fenomenu sekstinga se pristupa cjelovito, uvažavajući njegove višestruke dimenzije i kontekste.

Većina postojećih studija usmjerena je na deskriptivne pokazatelje – učestalost pojave, prediktore određenih ishoda te povezanost sa specifičnim indikatorima mentalnog zdravlja. Iako takva istraživanja nude vrijedan uvid, pristupi ostaju djelomični i nedovoljno integrirani. U tom smislu, ovaj rad predstavlja pokušaj cjelovitijeg sagledavanja iskustava razmjene seksualnih sadržaja među adolescentima – srednjoškolcima – s posebnim naglaskom na njihove implikacije

za mentalno zdravlje. S obzirom na sve učestalije pokazatelje narušenog mentalnog zdravlja djece i mladih, dodatna vrijednost ovog istraživanja je razjašnjavanje odnosa između rizičnih i nerizičnih oblika sekstinga te njihovog doprinosa objašnjenju psiholoških teškoća. Iako podaci korišteni u ovom radu imaju određena ograničenja vezana uz vremensku aktualnost, omogućuju relevantne usporedbe i dublje razumijevanje digitalnog života adolescenata, osobito u kontekstu rizika po mentalno zdravlje. Takvi nalazi mogu poslužiti kao temelj za razvoj suvremenih i učinkovitijih intervencija koje su utemeljene na kontinuitetu znanstvenih spoznaja, a ne isključivo na trenutačnim trendovima.

Kako je već ranije detaljno objašnjeno, iako se seksting ne uspijeva u potpunosti objasniti postojećim teorijama, dobiveni rezultati djelomično se uklapaju u Teoriju mogućnosti (Hindelang i sur., 1978), kojoj je temelj za probleme u ponašanju prilika koju pojedinac stvara životnim iskustvom izlaganja rizičnim situacijama i aktivnostima. Shodno tome, u ovom radu, kao i u nekim ranijim istraživanjima pokazalo se da određena iskustva (npr. seksualna iskustva, rizična online ponašanja, intenzitet korištenja društvenih mreže), rizičan seksting (prosljeđivanje sekstinga i nedobrovoljan seksting) te nerizičan oblik sekstinga u vidu učestalosti primanja seksualnih sadržaja previđaju eksternalizirane teškoće kod adolescenata. Dakle, kada se promatra (ne)rizičnost ponašanja sekstinga pokazalo se da u smislu predviđanja teškoća mentalnog zdravlja kao rizični oblici sekstinga mogu se svrstati prosljeđivanje sekstinga, nedobrovoljan seksting te primanje seksualnih sadržaja. S druge strane, slanje sekstinga se u ovom istraživanju pokazalo kao nerizičan oblik sekstinga. Rezultati ovog rada podupiru novije integrativno poimanje (Klettke i sur., 2019; Aljubori i sur., 2021) prema kojem seksting nije sam po sebi rizično ponašanje, već se može promatrati kao kontinuum od normativnog istraživačkog seksualnog ponašanja, koje ne ugrožava mentalno zdravlje adolescenata, do oblika sekstinga povezanih s negativnim indikatorima mentalnog zdravlja, osobito eksternaliziranim teškoćama.

Ovo istraživanje ukazuje na još neke specifične aspekte ponašanja adolescenata uživo, ali i u online svijetu te njihove međuodnose koji mogu predvidjeti eksternalizirane teškoće kod adolescenata. U kontekstu socijalnih djelatnosti, seksting u mjeri kojoj predstavlja potencijalnu prijetnju da se nepovoljne okolnosti za adolescente mogu dogoditi, može se definirati kao socijalni rizik, ali i kao psihosocijalni rizik koji se aktualizira u interakciji osobina pojedinca i socijalnih okolnosti (Ajduković, 2008). Drugim riječima, razmjena seksualnog sadržaja putem interneta može

rezultirati kod neke djece i mladih negativnim posljedicama i ishodima (prosljeđivanje, prisila, nagovor, posljedice po mentalno zdravlje).

Dobiveni rezultati koji ukazuju da su prediktori rizičnih online ponašanja seksualna iskustva uživo, izloženost društvenim mrežama (intenzitet korištenja društvenih mreža, dnevno provedeno vrijeme na društvenim mrežama) i konzumacija pornografije te rezultati koju ukazuju da rizična online ponašanja predviđaju nedobrovoljni seksting mogu se djelomično objasniti i Teorijom seksualnih skripti prema kojoj se skripte oblikuju kroz seksualna iskustva i izloženost seksualiziranim medijskim sadržajima. Istraživanja pokazuju da konzumacija pornografije kod adolescenata dovodi do desenzibilizacije, popustljivijih stavova i većeg rizika za rizična ponašanja i nekonsenzualno dijeljenje sekstinga, što se dodatno normalizira u vršnjačkom okruženju (Ma, 2019; Clancy i sur., 2019; Hernández i sur., 2021; Van Oosten i Vandenbosch, 2020, 2023).

S obzirom da se prosljeđivanje sekstinga pokazalo, kao što je i pretpostavljeno, kao rizičan oblik sekstinga, uloga edukacije i prevencije može se sagledati u vidu Teorije socijalnog učenja (Bandura, 1977). Kako je adolescencija faza koju karakterizira potreba za pripadanjem društvenoj skupini i doživljajem vršnjačke prihvaćenosti, online interakcije mogu poslužiti kao sredstvo učenja ponašanja kroz proces modeliranja ili imitacije, s mogućim pozitivnim ili negativnim posljedicama (Bandura, 2009). Jedno od objašnjenja i rizičnih ponašanja unutar teorije učenja koje pruža mogućnost razumijevanja sekstinga proizlazi iz utjecaja vršnjaka. Promatranje vršnjačkih ponašanja može povećati vjerojatnost da će adolescenti sudjelovati u sekstingu, osobito jer percepcija vršnjačkog odobravanja tog ponašanja predviđa njihovu uključenost (Van Ouystel i sur., 2017; Hu, Clancy, Klettke, 2023).

Praktični doprinos

U ovom radu se potvrđuje da razvoj modernih tehnologija, kao i mogućnosti koje donose, predstavljaju plodno tlo za razvoj rizika koji mogu predstavljati ozbiljne prijetnje mentalnom zdravlju mladih te postavljaju zahtjeve pred sve one koji se bave zaštitom djece i mladih da kreiraju i razvijaju nove oblike zaštite djece. Premda postoje određeni društveni tabu oko tema koje se odnose na seksualna ponašanja mladih, pretpostavke da ih se izlaže sadržajima i informacijama koje su neprikladne njihovoj dobi, rezultati ovog istraživanja u Hrvatskoj ukazuju da su adolescenti prilično dobro upoznati s temom sekstinga te u njemu u većoj mjeri sudjeluju, aktivno ili pasivno, a što je sukladno i podacima drugih istraživanja.

U kontekstu rizičnih oblika sekstinga, kao i drugih prijetnji i rizika koje pogađaju djecu i mlade, primjenjuju se slične preporuke za prevenciju. Primarne intervencije usmjerene su na općenitije inicijative koje ciljaju opću populaciju adolescenata srednjoškolaca, dok sekundarne intervencije trebaju biti fokusirane na djecu i mlade koji su u riziku (kao što je ovo istraživanje pokazalo, to su oni koji su uključeni u rizična online ponašanja, intenzivnije koriste društvene mreže te učestalije konzumiraju pornografske sadržaje). Tercijarne intervencije u okviru prevencije odnose se na djecu i adolescente koji su već sudjelovali u rizičnim oblicima sekstinga, s posebnim naglaskom na zaštitu djece koja su već postala žrtve nasilja ili zlostavljanja.

Rezultati ovog istraživanja sugeriraju razvoj edukativnog kurikuluma za adolescente o seksualno rizičnim ponašanjima u online svijetu, a koji bi obuhvatio dolje navedene (pod)teme. Dakle, nužno je razvijati edukativne pristupe koji mladima omogućuju normalizaciju njihovih razvojnih i seksualnih potreba, koje su prirodan dio adolescencije uz istovremeno prenošenje znanja o rizičnosti nekih online ponašanja i stjecanje znanja o digitalnoj samozaštiti. Rezultati ovog istraživanja, u skladu s ranijim istraživanjem koje se bavilo procjenom efikasnosti preventivnih i edukativnih programa (Ojeda i Del Rey, 2022), sugeriraju važnost uključivanja različitih oblika iskustva ovog fenomena, odnosno svih oblika sekstinga (slanje, primanje, prosljeđivanje), a što je jedna od ključnih preporuka za školske preventivne programe i prevenciju sekstinga kroz nastavu i radionice. Dakle, intervencijske strategije trebale bi se usmjeriti prema edukaciji mladih, podizanju svijesti o rizičnim oblicima sekstinga, važnosti seksualnog pristanka, samozaštiti te očuvanju vlastite i tuđe privatnosti u kontekstu digitalnih seksualnih interakcija. Također, važno ih je i poučavati o ozbiljnosti i neprihvatljivosti slanja neželjenih seksualnih sadržaja drugima te mogućem utjecaju na druge osobe - primatelje tih sadržaja, a što je sukladno i rezultatima dobivenim u ovom istraživanju. Poučavanje adolescenata medijskoj pismenosti u kontekstu sekstinga svakako bi trebalo biti integrirani dio edukacije o odgovornom korištenju. Medijska pismenost u kontekstu sekstinga podrazumijeva sposobnost adolescenata da kritički analiziraju, razumiju i odgovorno koriste digitalne komunikacijske kanale i sadržaje. To uključuje prepoznavanje rizika povezanih s dijeljenjem seksualnih poruka, fotografija i videozapisa, razumijevanje mogućih posljedica prosljeđivanja sadržaja te razvijanje vještina zaštite privatnosti i digitalnog integriteta. Prema nekim istraživanjima adolescenti nemaju dovoljno znanja prepoznati radi li se o iskustvu zbog kojeg je potrebno u intervencije uključiti odrasle, stručnjake u školi ili u drugim ustanovama (Jørgensen i sur., 2019) pa je jedan i od ciljeva edukacije poučiti ih kada je

važno potražiti stručnu pomoć i/ili zaštitu. S obzirom na to da je intenzitet korištenja društvenih mreža adresiran kao prediktor internaliziranih i eksternaliziranih teškoća, nužno je provoditi intervencije koje će smanjiti potencijalne rizike povezane s pretjeranom upotrebom. Također, utvrđene predikcije niskog samopoimanja, koje se pokazalo nižim i kod djevojaka i kod mladića, na internalizirane i eksternalizirane teškoće upućuju na nužnost rada na slici o sebi kod adolescenata posebno nižih razreda srednjih škola, a što je moguće i putem radionica za mlade implementirati i u okviru srednjoškolskog obrazovanja.

Također, s obzirom da ranija istraživanja (Finkelhor i sur., 2021; Ojeda i Del Rey, 2022) ukazuju na prednosti uključivanja vještina online sigurnosti u postojeće, znanstveno utemeljene programe prevencije nasilja jer se online i offline rizična ponašanja preklapaju te dijele slične rizične čimbenike; spoznaje ovog istraživanja mogu se integrirati u postojeće preventivne i edukativne programe. Rezultati ovog istraživanja ukazuju da za djevojke i mladiće, barem u odnosu na preventivne programe koji će obuhvaćati edukaciju u ovom istraživanju obrađenim konceptima, nisu potrebni zasebni programi, baš kao što nisu potrebni zasebni programi u dobi srednje adolescencije. Umjesto toga, preporučuje se usmjeriti edukaciju na poučavanje adolescenata o pravu da asertivno zastupaju sebe, osnažiti ih da znaju kada i kako reći „ne“ te ih educirati o dinamici moći u odnosima. Edukativnim programima svakako je važno razvijati vještine medijske pismenosti, vještine rješavanja problema, preuzimanja odgovornosti za neadekvatna vršnjačka ponašanja i razvijati empatiju u odnosu na druge i okolinu. Također je važno poučiti ih prepoznavanju nekonsenzualnog i rizičnog sekstinga, čime se otvara prostor za daljnju komunikaciju s odraslima, stručnjacima i roditeljima. Preporuča se i obuhvatiti teme koje su ranije opisane u okviru edukativnog kurikuluma za adolescente.

Adolescente odlikuju specifične razvojne karakteristike (poput osjećaja neranjivosti, fokusa na sadašnji trenutak, potrebe za društvenim prihvaćanjem i sklonošću rizičnom ponašanju, sklonosti traženju uzbuđenja, eksperimentiranju i istraživanju seksualnosti), uslijed čega svoje aktivnosti i moguće posljedice postupaka percipiraju u skladu s tim osobitostima. U kombinaciji s rizicima digitalnog okruženja (uključujući objavljivanje i dijeljenje osobnog i intimnog sadržaja, trajnu prisutnost digitalnih zapisa, utjecaj algoritama, rizik od iskustva nasilja online te specifičnosti i rizike novih tehnologija i umjetne inteligencije, poput generiranja deepfake sadržaja) adolescenti postaju posebno ranjivi, primjerice u situacijama sekstinga. Na temelju integracije nalaza ovog istraživanja, kao opća smjernica u programima za mlade se ističe važnost pružanja

edukacije prilagođene dobi i razvojnim karakteristikama mladih, koja im omogućuje razumijevanje mogućih posljedica i sigurno snalaženje u digitalnom prostoru. Također, od iznimne je važnosti ne kategorizirati seksting kao apsolutno nepoželjan i rizičan niti na taj način pristupati adolescentima.

Praktični doprinos ovog istraživanja odnosi se i na uključivanje nalaza u edukacije stručnjaka (nastavnici, školski psiholozi, socijalni radnici, savjetnici). Dakle, ovo istraživanje kao i većina drugih, također ističe važnost razvoja kompetencija stručnjaka, u vidu znanja, svjesnosti i vještina stručnjaka (Pagnotta i sur., 2018; Raguž, Buljan Flander, Boričević Maršanić, 2021; Ringrose, Regehr i Whitehead, 2021). Edukacija stručnjaka koji rade s mladima od presudne je važnosti za učinkovito suočavanje sa sekstingom (Ojeda i Del Rey, 2022), odnosno stvaranjem sigurnog i podržavajućeg okruženja omogućuju mladima da se otvore i povjere, što omogućuje bolje razumijevanje rizičnih ponašanja i razvoj učinkovitih preventivnih programa i podrške. Iznimno je važna upoznatost stručnjaka osim s teškoćama mentalnog zdravlja i sa znanjima o rizičnom i nerizičnom sekstingu, svjesnost stručnjaka o vlastitim uvjerenjima, pretpostavkama i stavovima koji mogu voditi do pristranosti u radu, a posljedično i mogućim neadekvatnim reakcijama stručnjaka prema adolescentima kada se radi o negativnim seksualnim iskustvima online u smislu okrivljavanja, stigmatizacije žrtve ili normaliziranja takvih sadržaja u online svijetu. Preporučuje se da se razgovori s mladima o (ne)konsenzualnom sekstingu temelje na jasnom razlikovanju između rizika i štete te između rizičnog (primanje, prosljeđivanje i nedobrovoljni seksting) i nerizičnog sekstinga (slanje), kako bi se izbjegla stigmatizacija i omogućilo dublje razumijevanje konteksta u kojem se ova praksa odvija (Setty, 2019b; Patchin i Hinduja, 2020). Dodatno osposobljavanje omogućilo bi im razumijevanje potreba i motivacija mladih, upoznavanje s aplikacijama koje adolescenti koriste, stjecanje vještina i znanja potrebnih za pravilno reagiranje u različitim situacijama povezanim sa sekstingom te svjesnost o pravnih i moralnim obvezama. U tom kontekstu, važno je razviti regulative i protokole koji stručnjacima pružaju zajednički okvir za suočavanje s ovim fenomenom.

U kontekstu sekstinga potrebno je osnažiti, educirati sve ključne dionike — adolescente, roditelje, stručnjake i širu zajednicu — kako bi se promicalo odgovorno i empatično ponašanje, i u svakodnevnom životu i u digitalnom okruženju. Navedeno je moguće putem javnih predavanja i tribina. Edukacija pritom ne doprinosi isključivo unaprjeđenju znanja, već i oblikovanju pozitivnih modela ponašanja koja mladi usvajaju kroz mehanizme socijalnog učenja. Drugim riječima, ako oni koje adolescenti doživljavaju kao modele (poput roditelja, influenceri, vršnjaci) aktivno

sudjeluju u prosljeđivanju eksplicitnih sadržaja bez pristanka ili samo šutnjom podržavaju tada će i adolescenti vjerojatno percipirati takvo ponašanje kao prihvatljivo.

U kontekstu socijalnih djelatnosti, važnost prepoznavanja socijalnih i psihosocijalnih rizika dovodi do mogućnosti uvođenja promjena u individualnom i/ili socijalnom životu pojedinaca/skupina te unapređenju društvenih mjera podrške skupinama pod rizicima, pri čemu je na taj način rizike moguće balansirati i sa zaštitnim činiteljima pojedinaca/skupina (Ajduković, 2008). Prema rezultatima ovog istraživanja identificiranje mladih u riziku od sekstinga i potencijalno rizičnih oblika sekstinga, konkretnije mladih koji sudjeluju u primanju i prosljeđivanju sekstinga kao i u nedobrovoljnom sekstingu može biti važno za prevenciju teškoća mentalnog zdravlja posebice eksternaliziranih oblika, i za djevojke i za mladiće, ali i za mlađe i starije adolescente srednjoškolce.

Svakako je važno napomenuti da, što već i neki drugi autori naglašavaju (Hernández i sur., 2021), preventivski i edukativni programi trebaju doprijeti do obitelji, odnosno roditelja, ali na način da ih se informira i poučava, a ne samo izlaže alarmantnim informacijama. U tom kontekstu, ključno je osnažiti roditelje u razvijanju svijesti o važnosti odabira adekvatnih roditeljskih stilova koji omogućuju otvorenu komunikaciju o temama seksualnosti te potiču adolescente na odgovorno i promišljeno ponašanje (Confalonieri i sur., 2020; Dolev-Cohen i Ricon, 2020). S obzirom na rezultate ovog istraživanja, programi bi se trebali prvenstveno usredotočiti na razumijevanje kako i na koji način mladi provode vrijeme na internetu, posebice uzimajući u obzir intenzivnije korištenje i uključivanje u seksualno rizična ponašanja, koja su potencijalni faktori online seksualne dezinhibicije i što se pokazalo prediktivnim i za ozbiljne oblike nasilja putem interneta. Važnost upoznavanja roditelja s načinima provođenja vremena online i aktivnostima na društvenim mrežama njihove djece sve je važniji aspekt roditeljstva. Preporučuje se da roditelji svoje dijete poučavaju o rizicima kontakata s nepoznatima, važnosti privatnosti, suglasnih i dobrovoljnih odnosa te povjeravanja odraslim osobama u slučaju negativnih iskustava na internetu, istovremeno uvažavajući i pozitivne strane suvremenih tehnologija kako bi dijete učili sigurnom korištenju, a ne stvarali dojam da su digitalne tehnologije i online sadržaji isključivo štetni.

Svrha provođenja podrške obitelji i poučavanja roditelja je stvaranje sigurnog i poticajnog okruženja i suradnje obitelji, identificiranje rizičnih i zaštitnih čimbenika, a sve kako bi osnažili roditelje i poticali razvijanje nedostatnih roditeljskih vještina, osnažili odnos roditelja i djeteta u

obiteljskoj konstelaciji te pružili podršku i poticali ostvarivanje potreba samog djeteta (škola, vršnjaci, slobodno vrijeme, obitelj i sl.) uz prema potrebi i stručnu pomoć stručnjaka mentalnog zdravlja i suradnju sa školom (Miroslavljević i Maurović, 2021). Kvalitetna obiteljska podrška može predstavljati zaštitni čimbenik u kontekstu seksualnog zlostavljanja djece i adolescenata online (Aljuboori i sur., 2021). Znanja roditelja o normativno očekivanoj manifestaciji seksualnosti u adolescentnoj dobi pomažu roditeljima poučavanju i odgojnim metodama koje uvažavaju razvojne potrebe i osiguravaju sigurno okruženje. Konkretnije, roditelji mogu prepoznati potrebu adolescenata za istraživanjem vlastite seksualnosti, specifičnosti adolescencije i eksperimentiranje sa seksualnim sadržajima, no reagiranje na prosljeđivanje ili elektroničko nasilje koje se djetetu događa ne bi trebalo ići u smjeru okrivljavanja žrtve, već u svrhu zaštite, a tek potom poučavanja o sigurnosti i zaštiti privatnosti. Razumijevanje konteksta i dinamike online zlostavljajućih iskustava pomaže roditeljima da svoje reakcije prilagode na način koji je podržavajući, a ne okrivljujući.

Iako su u ovom istraživanju na razini grupnih analiza relativno velikog uzorka nekliničke populacije sa statističke strane dobiveni neki vrlo niski efekti, važno je istaknuti da oni s aspekta kliničke prakse nisu nužno neznčajni. Ključne smjernice za rad s mladima u savjetovalištim odnosu se na identificiranje mladih koji izvještavaju o online iskustvima i aktivnostima, a koje predstavljaju rizik za uključivanje u rizične oblike sekstinga (konzumacija pornografije, rizična online ponašanja, intenzivnije korištenje društvenih mreža, izraženiju seksualnu aktivnost uživo). Na temelju nalaza ovog istraživanja, preporučuje se prepoznavanje i neposredan rad s adolescentima u sljedećim slučajevima: (1) s mladima uključenima u rizične oblike sekstinga, uključujući primanje, prosljeđivanje i nedobrovoljni seksting, budući da takve aktivnosti mogu predvidjeti pojavu eksternaliziranih teškoća; (2) s mladima koji imaju iskustvo nedobrovoljnog sekstinga, jer ono može predvidjeti pojavu simptoma anksioznosti; (3) S adolescentima s nižim samopoimanjem, budući da narušena slika o sebi može predvidjeti pojavu internaliziranih teškoća (anksioznost i depresivnost) te eksternaliziranih teškoća (ljutnja i ometajuća ponašanja). Individualni ili grupni rad mladih sa stručnjacima u savjetovalištim na samopoimanju može pomoći adolescentima da osvijeste vlastite snage i kapacitete, razviju adekvatnije strategije suočavanja sa stresom, poboljšaju emocionalnu regulaciju, osnaže se te se nauče zauzimati za sebe i tražiti podršku, a čime se smanjuje rizik od razvoja internaliziranih i eksternaliziranih teškoća.

Slijedom navedenog, zbog svega ranije razmatranog, od iznimne važnosti je u savjetovanje uključiti i roditelje djece i mladih.

Ranije identificirane ključne smjernice (Ojeda i Del Rey, 2022) predstavljaju okvir koji u praktičnom smislu poizlazi i iz rezultata ovog rada: razvijanje specifičnih programa o sekstingu uz uključivanje sekstinga u preventivne programe koji se bave i drugim povezanim rizicima; razvoj mjera prilagođenih ranjivim skupinama; uzimanje u obzir stavova i iskustava adolescenata; podizanje svijesti o rodnim ulogama i stereotipima; promicanje sigurnog i zdravog korištenja interneta i društvenih mreža; podizanje svijesti o posljedicama i rizicima sekstinga; učenje o odgovornom seksualnom ponašanju; rad na rizičnim faktorima povezanim s vršnjačkom skupinom; osposobljavanje stručnjaka; razvijanje pravila ponašanja i implementacija protokola; unapređenje školskog okruženja; primjena disciplinskih ili pravnih mjera, ako je potrebno.

S obzirom na dobivene podatke o povezanosti teškoća na planu mentalnog zdravlja, posebno eksternaliziranih teškoća, uloga stručnjaka s ovom ranjivom populacijom i njihovim obiteljima postaje još važnija u doba sveprisutnosti modernih tehnologija i rizičnih online ponašanja. Uslijed složenosti ovog područja nužno je razvijati kontinuirane edukativne i preventivne programe za djecu i mlade, roditelje, stručnjake i širu zajednicu, pri čemu škole i druge institucije trebaju biti prostor koji takve procese podržavaju i pravovremeno reagiraju.

7. ZAKLJUČAK

Cilj ovog istraživačkog rada bio je ispitati povezanost sekstinga i teškoća mentalnog zdravlja u kontekstu seksualnih i online iskustva adolescenata.

Rezultati pokazuju da slika o sebi ne posreduje između rizičnog sekstinga (smanjena dobrovoljnost/prosljeđivanje) i teškoća mentalnog zdravlja (eksternaliziranih i internaliziranih teškoća). Rezultati pokazuju da slika o sebi ne posreduje između rizičnog sekstinga (smanjena dobrovoljnost/prosljeđivanje) i teškoća mentalnog zdravlja (eksternaliziranih i internaliziranih teškoća). Značajnim prediktorima mentalnog zdravlja, odnosno internaliziranih (anksioznost i depresivnost) i eksternaliziranih (ljutnja i ometajuća ponašanja) teškoća pokazala se slika o sebi i kod mladića i kod djevojka, ali i kod mlađih i kod starijih adolescenata. Rizičan seksting pozitivno predviđa razinu eksternaliziranih teškoća (ljutnja i ometajuća ponašanja). Nadalje, rezultati pokazuju da rizičan seksting (smanjena dobrovoljnost / prosljeđivanje) i nerizičan seksting (primanje) posreduje između seksualnih i nekih online iskustava i eksternaliziranih teškoća mentalnog zdravlja. Potvrđeni su pozitivni odnosi između određenih seksualnih i online iskustava te uključivanja u rizični i nerizični seksting (primanje), kao i između rizičnog sekstinga (primanje) i nerizičnog sekstinga s poteškoćama mentalnog zdravlja. Nadalje, utvrđeno je da su neka seksualna i online iskustva direktno povezana s teškoćama mentalnog zdravlja. Utvrđeno je da rizična online ponašanja i rizičan seksting (nedobrovoljan seksting) posreduju između seksualnih i nekih online iskustva i mentalnog zdravlja. Premda su utvrđene određene pretpostavljene povezanosti i odnosi, važno je za napomenuti da su zasićenja uglavnom niska. Sažeti prikaz ključnih rezultata istraživanja nalazi se u Tablici 68.

U ovom istraživanju, suprotno pretpostavljenim očekivanjima, rezultati pokazuju da se pretpostavljeni nerizičan oblik sekstinga (primanje seksualnog sadržaja) pokazao kao rizičan faktor za mentalno zdravlje. U narednim istraživanjima bi svakako trebalo provjeriti dobivene pretpostavke o mogućoj (ne)konsenzualnosti kao uzrokom ovako dobivenih rezultata prilikom primanja seksualnog sadržaja. Također, kako je i navedeno, uglavnom su se efekti predviđanja očitovali prema eksternaliziranim teškoćama, ne prema internaliziranim, što bi bilo vrijedno dalje ispitati. S obzirom na dosad neujednačene nalaze istraživanja, nerazjašnjenju vezu mentalnog zdravlja i sekstinga te alarmantne podatke koji upućuju na narušeno mentalno zdravlje djece i mladih zadnjih godina, doprinos ovog rada ogleda se u nastojanju dubljeg istraživanja i

razumijevanja utjecaja sekstinga na mentalno zdravlje, posebice doprinosa rizičnog i nerizičnog sekstinga na priličnom velikom uzorku hrvatskih adolescenata. Nadalje, doprinos ovog rada ogleda se u povezivanju dobivenih spoznaja s postojećim teorijskim modelima. S obzirom na učestalost sekstinga među adolescentima te na pokazatelje da će takva praksa vjerojatno i dalje biti prisutna, pred znanstvenu zajednicu postavlja se zadatak kontinuiranog istraživanja njegovih potencijalno rizičnih i štetnih aspekata. Poseban naglasak pritom treba staviti na različite dimenzije dobrobiti i razvojne aspekte adolescencije na koje seksting može imati utjecaj. Rezultati ovog istraživanja upućuju na to da se seksting ne može svesti ni na devijantno ni na potpuno normativno ponašanje, jer takvo pojednostavljenje zanemaruje njegovu složenost i kontekstualne čimbenike. Dobiveni rezultati se djelomično uklapaju u postojeće teorijske okvire. Dobivene spoznaje koje ukazuju da određena iskustva (npr. seksualna iskustva, rizična online ponašanja, intenzitet korištenja društvenih mreža), rizičan seksting (prosljeđivanje sekstinga i nedobrovoljan seksting) te nerizičan oblik sekstinga u vidu učestalosti primanja seksualnih sadržaja predviđaju eksternalizirane teškoće kod adolescenata djelomično se uklapaju u Teoriju mogućnosti (Hindelang i sur., 1978). Dobiveni rezultati koji ukazuju da su prediktori rizičnih online ponašanja seksualna iskustva uživo, izloženost društvenim mrežama (intenzitet korištenja društvenih mreža, dnevno provedeno vrijeme na društvenim mrežama) i konzumacija pornografije te rezultati koji ukazuju da rizična online ponašanja predviđaju nedobrovoljni seksting dijelom se uklapaju u Teoriju seksualnih skripti.

Prosljeđivanje sekstinga, prepoznato kao rizičan oblik ovog ponašanja, može se promatrati kroz prizmu Teorije socijalnog učenja, budući da online interakcije i modeliranje vršnjačkih ili odraslih ponašanja utječu na adolescentsku percepciju prihvatljivosti takvih radnji. Adolescenti koji primijete da njihova okolina sudjeluje u nekonsenzualnom dijeljenju sadržaja ili ga ignorira, vjerojatnije će smatrati takvo ponašanje prihvatljivim. Stoga je ključna edukacija i osnaživanje ne samo adolescenata, već i roditelja, odgajatelja i šire zajednice, kako bi se promoviralo odgovorno i empatično ponašanje u digitalnom okruženju kroz pozitivne modele socijalnog učenja.

Praktična vrijednost ovog istraživanja ogleda se u stvaranju temelja za razvoj smjernica i intervencijskih programa namijenjenih stručnjacima koji rade s djecom, mladima i njihovim obiteljima. Takve bi intervencije, utemeljene na teorijskim spoznajama, trebale biti usmjerene na prevenciju teškoća u području mentalnog zdravlja djece i adolescenata. Seksting među adolescentima potrebno je sagledavati unutar šireg društvenog i medijskog konteksta. Pokazuje se

da razumijevanje ovog fenomena ne može biti odvojeno od društvenih očekivanja, razvojnih specifičnosti adolescencije te digitalne svakodnevice mladih. Kultura medijskog zasićenja seksualiziranim sadržajima, u kombinaciji s još uvijek prisutnim društvenim tabuima o seksualnosti, stvara složen i često kontradiktoran okvir unutar kojeg adolescenti oblikuju svoja seksualna iskustva i identitet, a što može imati efekte na njihovo mentalno zdravlje i opću dobrobit.

Dobivene spoznaje ukazuju da je u edukativne programe i pristupe koji mladima omogućuju stjecanje znanja o digitalnoj samozaštiti, važnosti seksualnog pristanka, očuvanju vlastite i tuđe privatnosti u kontekstu digitalnih seksualnih interakcija, uz normalizaciju njihovih razvojnih i seksualnih potreba, koje su prirodan dio adolescencije. U edukacije je potrebno uključiti i teme prepoznavanja nekonsenzualnog i rizičnog sekstinga te važnosti traženja stručne pomoći. Svakako bi bilo poželjno da su roditelji uključeni u edukativne programe koji ih informiraju i osnažuju za odgoj vezan uz teme seksualnosti i digitalnih rizika.

Rezultati istraživanja sugeriraju da u razdoblju srednjoškolske dobi nije potrebno diferencirati edukativne i preventivne programe prema spolu ili dobi učenika, što omogućuje učinkovitiju i organizacijski jednostavniju provedbu takvih intervencija. Ranija istraživanja pokazuju da se programi za online i offline nasilje mogu uspješno integrirati u postojeće intervencije. Ova kombinacija nalaza doprinosi jednostavnijoj, učinkovitijoj i dostupnijoj provedbi preventivnih programa, što olakšava njihovu praktičnu realizaciju u srednjoškolskoj populaciji.

U okviru preventivnih programa, identificiranje mladih u riziku od potencijalno rizičnih oblika sekstinga, konkretnije mladih koji sudjeluju u primanju i prosljeđivanju sekstinga kao i u nedobrovoljnom sekstingu može biti važno za prevenciju teškoća mentalnog zdravlja posebice eksternaliziranih oblika. Intervencije koje uključuju rad na jačanju samopoimanja i emocionalnih vještina, mogu biti važan faktor za prevenciju internaliziranih i eksternaliziranih teškoća. U radu s roditeljima važno je raditi na razvoju roditeljskih vještina koje podržavaju osnaživanje i zaštitu mladih od rizičnih digitalnih ponašanja. Drugim riječima, važno je da su i roditelji i stručnjaci educirani kada i kako intervenirati, prepoznati situacije koje zahtijevaju stručnu pomoć te kako uspostaviti dijalog s adolescentima o osjetljivim temama digitalne seksualnosti.

Na temelju rezultata istraživanja koji ukazuju na povezanost između određenih čimbenika i rizičnih online ponašanja među adolescentima, nužno je razviti preventivne i edukativne programe koji će adresirati ove izazove. Rezultati istraživanja pokazuju da su seksualna iskustva

uživo, intenzivna izloženost društvenim mrežama, konzumacija pornografije te rizična online ponašanja povezani s povećanim rizikom od nedobrovoljnog sekstinga. Ovi čimbenici mogu utjecati na percepciju adolescenata o prihvatljivosti određenih ponašanja, osobito ako se takva ponašanja ne prepoznaju ili ne sankcioniraju u njihovoj okolini. Kako bi se smanjio rizik od rizičnih online ponašanja, preporučuje se implementacija edukativnih programa koji će uključivati edukaciju adolescenata o sigurnom i odgovornom korištenju digitalnih tehnologija, s posebnim naglaskom na razumijevanje posljedica sekstinga i zaštitu privatnosti. Također, programi bi trebali uključivati treninge koji mlade podučavaju kako prepoznati i izbjeći online prijetnje te kako koristiti društvene mreže na siguran način. Edukativni programi trebaju pružiti informacije i razvijati kritičko mišljenje konzumaciji seksualnih online sadržaja. Podrška roditeljima i odgajateljima također je važna jer oni igraju ključnu ulogu u oblikovanju ponašanja mladih. Naposljetku, važno je promicati odgovorno i empatično ponašanje jer mladi koji svjedoče ignoriranju rizičnih online ponašanja mogu razviti percepciju da su takva ponašanja društveno prihvatljiva. Edukacija treba istaknuti važnost odgovornog ponašanja u digitalnom svijetu i poticati mlade da budu aktivni sudionici u kreiranju sigurnog online okruženja

Budući da se digitalno okruženje i obrasci ponašanja mladih neprestano mijenjaju, potrebno je kontinuirano razvijati edukativne i preventivne programe te graditi škole i zajednice koje aktivno podržavaju takve procese i pravovremeno reagiraju na potrebe adolescenata. Odrasli pritom imaju odgovornost ostati osjetljivi na razvojne promjene, kontinuirano se educirati i prilagođavati svoje stručno i odgojno djelovanje stvarnosti u kojoj mladi odrastaju, kako bi teorijska znanja doista služila kao stvarna podrška u praksi.

Tablica 68. Sažeti prikaz ključnih nalaza istraživanja

Čimbenici rizika za mentalno zdravlje adolescenata
Narušeno samopoimanje prediktor je internaliziranih i eksternaliziranih teškoća.
Intenzitet korištenja društvenih mreža prediktor je internaliziranih i eksternaliziranih teškoća.
Rizičan seksting (prosljeđivanje sekstinga i nedobrovoljan seksting, primanje sekstinga) prediktor je eksternaliziranih teškoća.
Nedobrovoljan seksting predviđa anksioznost i kod mladića i kod djevojaka.
Primanje sekstinga posreduje između seksualnih iskustva uživo i simptoma ljutnje.
Nedobrovoljni seksting posreduje između seksualnih iskustava uživo i ometajućih ponašanja.
Internalizirane i eksternalizirane teškoće na planu mentalnog zdravlja značajno su povezane.
Razinu simptomatologije ometajućih ponašanja predviđaju seksualna iskustva uživo te konzumacija pornografskog sadržaja.
Rizična online ponašanja i nedobrovoljni seksting posreduju između intenziteta korištenja društvenih mreža i simptoma ljutnje.
Čimbenici rizika za uključivanje u rizične oblike sekstinga (primanje, prosljeđivanje i nedobrovoljni seksting)
Konzumacija pornografije pozitivno predviđa prosljeđivanje sekstinga kod oba spola.
Adolescenti koji imaju izraženija online rizična ponašanja učestalije i primaju seksualno sugestivne sadržaje.
Uključenost u rizična online ponašanja predviđa iskustvo nedobrovoljnog sekstinga.
Seksualna iskustva uživo, intenzitet korištenja društvenih mreža (uz niža zasićenja), dnevno provedeno vrijeme na društvenim mrežama i konzumacija pornografije su prediktori rizičnih online ponašanja.
Prediktori uključivanja u slanje seksting (nerizičan oblik sekstinga)
Procjena dnevnog vremena na društvenim mrežama predviđa slanje sekstinga.
Konzumacija pornografije predviđa slanje sekstinga.
<i>Napomena: Neka od zasićenja su niska, što je ranije u radu detaljnije razmotreno.</i>

LITERATURA

1. Achenbach, T. M. (1966). The classification of children's psychiatric symptoms: A factor-analytic study. *Psychological Monographs: General and Applied*, 80(7), 1–37. <https://doi.org/10.1037/h0093906>
2. Achenbach, T. M., Becker, A., Döpfner, M., Heiervang, E., Roessner, V., Steinhausen, H. C., & Rothenberger, A. (2008). Multicultural assessment of child and adolescent psychopathology with ASEBA and SDQ instruments: research findings, applications, and future directions. *Journal of child psychology and psychiatry*, 49(3), 251-275.
3. Achenbach, T. M., Ivanova, M. Y., Rescorla, L. A., Turner, L. V., & Althoff, R. R. (2016). Internalizing/externalizing problems: Review and recommendations for clinical and research applications. *Journal of the American Academy of Child and Adolescent Psychiatry*, 55(8), 647–656.
4. Achenbach, T. M., McConaughy, S. H., Ivanova, M. Y., & Rescorla, L. A. (2017). Manual for the ASEBA Brief problem monitor for ages 6–18 (BPM/6–18). *Burlington: University of Vermont Research Center for Children, Youth, and Families*.
5. Agnew, E. (2021). Sexting among young people: Towards a gender sensitive approach. *The International Journal of Children's Rights*, 29(1), 3-30.
6. Ahmed, O., Walsh, E. I., Dawel, A., Alateeq, K., Oyarce, D. A. E., & Cherbuin, N. (2024). Social media use, mental health and sleep: A systematic review with meta-analyses. *Journal of Affective Disorders*, 367, 701-712.
7. Ainsaar, M., & Lööf, L. (2011). Online behaviour related to child sexual abuse. URL: https://www.childrenatrisk.eu/robert/public/Online_behaviour_related_to_sexual_abuse.pdf (дата звернення: 17.10. 2023).
8. Ajzen I. (2020). The theory of planned behavior: Frequently asked questions. *Human Behavior and Emerging Technologies*, 2(4), 314–324.
9. Ajzen, I. (1991). The theory of planned behavior. *Organizational behavior and human decision processes*, 50(2), 179-211.
10. Ajzen, I. (2002). Perceived behavioral control, self-efficacy, locus of control, and the theory of planned behavior 1. *Journal of applied social psychology*, 32(4), 665-683.
11. Alexander, J. F., Waldron, H. B., Robbins, M. S., & Neeb, A. A. (2013). *Functional family therapy for adolescent behavior problems*. American Psychological Association.
12. Almeida, T. C., & Barreiros, I. (2024). Online grooming among Portuguese adolescents and the COVID-19 lockdown: Relationship with other types of victimization. *Children and Youth Services Review*, 156, 107370.
13. Aljuboori, D., Seneviratne-Eglin, E., Swiergala, E., & Guerra, C. (2021). Associations between Family Support and Online Sexual Abuse in Chilean Adolescents: The Mediation Role of Online Risk Behaviors. *Journal of Child Sexual Abuse*, 30(2), 192–206.
14. Andrie, E. K., Sakou, I. I., Tzavela, E. C., Richardson, C., & Tsitsika, A. K. (2021). Adolescents' online pornography exposure and its relationship to sociodemographic and psychopathological correlates: A cross-sectional study in six European countries. *Children*, 8(10), 925.

15. Antia, K., Račaitė, J., Šurkienė, G., & Winkler, V. (2023). The gender gap in adolescents' emotional and behavioural problems in Georgia: a cross-sectional study using Achenbach's Youth Self Report. *Child and Adolescent Psychiatry and Mental Health*, 17(1), 44.
16. Arnett, J.J. (2013). *Adolescence and Emerging Adulthood. A Cultural Approach*. Boston: Pearson
17. Askari, M.S., Rutherford, C.G., Mauro, P.M., Kreski, N.T. i Keyes, K.M. (2022). Structure and trends of externalizing and internalizing psychiatric symptoms and gender differences among adolescents in the US from 1991 to 2018. *Social Psychiatry and Psychiatric Epidemiology*, 57(4), 737-748. doi: 10.1007/s00127-021-02189-4.
18. Ballester-Arnal, R., Giménez-García, C., Gil-Llario, M. D., & Castro-Calvo, J. (2016). Cybersex in the Net generation: Online sexual activities among Spanish adolescents. *Computers in Human Behavior*, 57, 261–266.
19. Ball, J., Grucza, R., Livingston, M., Ter Bogt, T., Currie, C., & de Looze, M. (2023). The great decline in adolescent risk behaviours: Unitary trend, separate trends, or cascade?. *Social science & medicine*, 317, 115616.
20. Bandura, A. (1977). Self-efficacy: toward a unifying theory of behavioral change. *Psychological review*, 84(2), 191.
21. Bandura, A. (2009). Social cognitive theory of mass communication. In *Media effects* (pp. 110-140). Routledge.
22. Barrense-Dias, Y., Berchtold, A., Surís, J. C., & Akre, C. (2017). Sexting and the definition issue. *Journal of adolescent health*, 61(5), 544-554.
23. Barrense-Dias, Y., Chok, L., Stadelmann, S., Berchtold, A., & Suris, J. C. (2022). Sending one's own intimate image: Sexting among Middle-School teens. *Journal of school health*, 92(4), 353-360.
24. Barrense-Dias, Y., Suris, J. C., & Chok, L. (2024). "Maybe They Don't Necessarily Realize the Damage They Can Do...": A Qualitative Study on Bystanders to Non-consensual Forwarding of Nudes Among Adolescents in Switzerland. *International Journal of Bullying Prevention*, 1-9.
25. Barrense-Dias, Y., Surís, J.-C., & Akre, C. (2019). "When it deviates it becomes harassment, doesn't it?" A qualitative study on the definition of sexting according to adolescents and young adults, parents, and teachers. *Archives of Sexual Behavior*, 48(8), 2357–2366.
26. Barroso, R., Marinho, A. R., Figueiredo, P., Ramião, E., & Silva, A. S. (2023). Consensual and non-consensual sexting behaviors in adolescence: A systematic review. *Adolescent research review*, 8(1), 1-20.
27. Baumgartner, S. E., Sumter, S. R., Peter, J., & Valkenburg, P. M. (2012). Identifying teens at risk: Developmental pathways of online and offline sexual risk behavior. *Pediatrics*, 130(6), e1489-e1496.
28. Baumgartner, Susanne E., Sumter, Sindy R., Peter, Jochen, Valkenburg, Patti M. and Livingstone, Sonia (2014) Does country context matter? Investigating the predictors of teen sexting across Europe. *Computers in Human Behavior*, 34. pp. 157-164. ISSN 0747-5632
29. Beckmeyer, J. J., Herbenick, D., Fu, T. C., Dodge, B., Reece, M., & Fortenberry, J. D. (2019). Characteristics of adolescent sexting: Results from the 2015 national survey of sexual health and behavior. *Journal of Sex & Marital Therapy*, 45(8), 767-780.

30. Bell, B. T. (2019). "You take fifty photos, delete forty nine and use one": A qualitative study of adolescent image-sharing practices on social media. *International Journal of Child-Computer Interaction*, 20, 64-71.
31. Bennett, D. L., & Bauman, A. (2000). Adolescent mental health and risky sexual behaviour: Young people need health care that covers psychological, sexual, and social areas. *BMj*, 321(7256), 251-252.
32. Benotsch, E. G., Snipes, D. J., Martin, A. M., & Bull, S. S. (2013). Sexting, substance use, and sexual risk behavior in young adults. *Journal of adolescent health*, 52(3), 307-313.
33. Berk, L. E. (2008). *Psihologija cjeloživotnog razvoja*. Jastrebarsko: Naklada Slap.
34. Bianchi, D., Morelli, M., Baiocco, R., & Chirumbolo, A. (2017). Sexting as the mirror on the wall: Body-esteem attribution, media models, and objectified-body consciousness. *Journal of Adolescence*, 61, 164-172.
35. Bianchi, D., Morelli, M., Baiocco, R., & Chirumbolo, A. (2021). Individual differences and developmental trends in sexting motivations. *Current Psychology*, 40(9), 4531-4540.
36. Bianchi, D., Morelli, M., Nappa, M. R., Baiocco, R., & Chirumbolo, A. (2021). A bad romance: Sexting motivations and teen dating violence. *Journal of interpersonal violence*, 36(13-14), 6029-6049. <https://doi.org/10.1177/0886260518817037>
37. Boer, S., Erdem, Ö., de Graaf, H., & Götz, H. (2021). Prevalence and correlates of sext-sharing among a representative sample of youth in the Netherlands. *Frontiers in Psychology*, 12, 655796.
38. Bogner, J., Hadley, W., Franz, D., Barker, D. H., & Houck, C. D. (2023). Sexting as a predictor of first-time sexual behavior among at-risk early adolescents. *The Journal of Early Adolescence*, 43(4), 516-538.
39. Boislard, M. A. P., Poulin, F., Kiesner, J., & Dishion, T. J. (2009). A longitudinal examination of risky sexual behaviors among Canadian and Italian adolescents: Considering individual, parental, and friend characteristics. *International Journal of Behavioral Development*, 33(3), 265–276
40. Boniel-Nissim, M., Marino, C., Galeotti, T., Blinka, L., Ozoliņa, K., Craig, W., ... & van den Eijnden, R. (2024). *A Focus on Adolescent Social Media Use and Gaming in Europe, Central Asia and Canada: Health Behaviour in School-aged Children International Report from the 2021/2022 Survey*. Volume 6.
41. Bono, R., Blanca, M. J., Arnau, J. i Gómez-Benito, J. (2017). Non-normal Distributions Commonly Used in Health, Education, and Social Sciences: A Systematic Review. *Frontiers in psychology*, 8, 1602. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2017.01602>
42. Bossler, A. M., & Holt, T. J. (2010). The effect of self-control on victimization in the cyberworld. *Journal of Criminal Justice*, 38(3), 227-236.
43. Bragard, E., & Fisher, C. B. (2022). Associations between sexting motivations and consequences among adolescent girls. *Journal of Adolescence*, 94(1), 5-18.
44. Bronfenbrenner, U. (2005). Making human beings human: Bioecological perspectives on human development. Thousand Oaks, CA: Sage Publications.
45. Burén, J. & Lunde, C. (2018). Sexting among adolescents: A nuanced and gendered online challenge for young people. *Computers in Human Behavior*, 85, 210-217. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2018.02.003>
46. Burén, J., Gattario, K. H., & Lunde, C. (2025). The Role of Body Image Factors in Swedish Adolescents' Sexting Behaviors. *Archives of Sexual Behavior*, 54(4), 1441-1457.

47. Burén, J., Holmqvist Gattario, K., & Lunde, C. (2022). What do peers think about sexting? Adolescents' views of the norms guiding sexting behavior. *Journal of adolescent research*, 37(2), 221-249.
48. Burić, J., Garcia, J. R., & Štulhofer, A. (2021). Is sexting bad for adolescent girls' psychological well-being? A longitudinal assessment in middle to late adolescence. *New Media & Society*, 23(7), 2052-2071.
49. Calvert, C. (2009). Sex, cell phones, privacy, and the first amendment: When children become child pornographers and the Lolita effect undermines the law. *CommLaw Conspectus*, 18, 1.
50. Calvert, C. (2013). Revenge porn and freedom of expression: Legislative pushback to an online weapon of emotional and reputational destruction. *Fordham Intell. Prop. Media & Ent.*, 24, 673.
51. Calvete, E., Fernández-González, L., Royuela-Colomer, E., Morea, A., Larrucea-Iruretagoyena, M., Machimbarrena, J. M., ... & Orue, I. (2021). Moderating factors of the association between being sexually solicited by adults and active online sexual behaviors in adolescents. *Computers in Human Behavior*, 124, 106935.
52. Campbell, S. W., & Park, Y. J. (2014). Predictors of mobile sexting among teens: Toward a new explanatory framework. *Mobile media & communication*, 2(1), 20-39.
53. Casas, J. A., Ojeda, M., Elipe, P., & Del Rey, R. (2019). Exploring which factors contribute to teens' participation in sexting. *Computers in Human Behavior*, 100, 60-69.
54. Chalfen, R. (2009). 'It's only a picture': Sexting, 'smutty' snapshots and felony charges. *Visual studies*, 24(3), 258-268.
55. Chatzinikolaou, A., & Lievens, E. (2020). A legal perspective on trust, control and privacy in the context of sexting among children in Europe. *Journal of Children and Media*, 14(1), 38-55.
56. Choi, H., Van Ouytsel, J., & Temple, J. R. (2016). Association between sexting and sexual coercion among female adolescents. *Journal of adolescence*, 53, 164-168.
57. Choi, K. S. (2008). Computer crime victimization and integrated theory: An empirical assessment. *International Journal of Cyber Criminology*, 2(1).
58. Chua, T. H. H., & Chang, L. (2016). Follow me and like my beautiful selfies: Singapore teenage girls' engagement in self-presentation and peer comparison on social media. *Computers in human behavior*, 55, 190-197.
59. Ciboci, L., Ćosić Pregrad, I., Kanižaj, I., Potočnik, D., & Vinković D. (2020). *Nacionalno istraživanje o sigurnosti djece na internetu HR Kids Online*. Društvo za komunikacijsku i medijsku kulturu. Preuzeto s: <http://hrkids.online/prez/EUKidsOnlineHRfinal.pdf> (20.2.2023)
60. Cingel, D. & Krcmar, M. (2014). Understanding the experience of an imaginary audience in a social media environment implications for adolescent development. *Journal of Media Psychology*, 26(4), 155–160.
61. Clancy, E. M., Klettke, B., & Hallford, D. J. (2019). The dark side of sexting – Factors predicting the dissemination of sexts. *Computers in Human Behavior*, 92, 266-272.
62. Cohen, L. E., & Felson, M. (1979). Social change and crime rate trends: A routine activity approach. *American sociological review*, 588-608.
63. Cooper, K., Quayle, E., Jonsson, L., & Svedin, C. G. (2016). Adolescents and self-taken sexual images: A review of the literature. *Computers in human behavior*, 55, 706-716.

64. Cosgrove, V. E., Rhee, S. H., Gelhorn, H. L., Boeldt, D., Corley, R. C., Ehringer, M. A., ... & Hewitt, J. K. (2011). Structure and etiology of co-occurring internalizing and externalizing disorders in adolescents. *Journal of abnormal child psychology*, 39(1), 109-123.
65. Cosma, A., Abdrakhmanova, S., Taut, D., Schrijvers, K., Catunda, C., & Schnohr, C. (2023). A focus on adolescent mental health and wellbeing in Europe, central Asia and Canada. Health Behaviour in School-aged Children international report from the, 2022.
66. Craven, S., Brown, S. & Gilchrist, E. (2006). Sexual grooming of children: Review of literature and theoretical considerations. *Journal of Sexual Aggression*, 12(3), 287–299. <http://dx.doi.org/10.1080/13552600601069414>
67. Crawford, M., & Popp, D. (2003). Sexual double standards: A review and methodological critique of two decades of research. *Journal of Sex Research*, 40, 13–26.
68. Da Silva Pinho, A., Céspedes Izquierdo, V., Lindström, B., & van den Bos, W. (2024). Youths' sensitivity to social media feedback: A computational account. *Science Advances*, 10(43), eadp8775.
69. Dahl, R. E., Allen, N. B., Wilbrecht, L., & Suleiman, A. B. (2018). Importance of investing in adolescence from a developmental science perspective. *Nature*, 554(7693), 441-450.
70. Dake, J. A., Price, J. H., Maziarz, L., & Ward, B. (2012). Prevalence and correlates of sexting behavior in adolescents. *American Journal of Sexuality Education*, 7(1), 1-15.
71. Davidson, J. (2015). *Sexting: Gender and teens*. Springer.
72. De Graaf, H., Verbeek, M., Van den Borne, M., & Meijer, S. (2018). Offline and online sexual risk behavior among youth in the netherlands: findings from “sex under the age of 25”. *Frontiers in Public Health*, 6, 72.
73. De Ridder, S. (2019). Sexting as sexual stigma: The paradox of sexual self-representation in digital youth cultures. *European Journal of Cultural Studies*, 22, 563–578.
74. De Santisteban, P., & Gámez-Guadix, M. (2018). Prevalence and risk factors among minors for online sexual solicitations and interactions with adults. *The Journal of Sex Research*, 55, 939–950. <https://doi.org/10.1080/00224499.2017.138676>
75. Del Rey, R., Ojeda, M., & Casas, J. A. (2021). Validation of the sexting behavior and motives questionnaire (SBM-Q). *Psicothema*, 33(2), 287.
76. Dir, A. L., & Cyders, M. A. (2015). Risks, risk factors, and outcomes associated with phone and internet sexting among university students in the United States. *Archives of sexual behavior*, 44, 1675-1684.
77. Dir, A. L., Cyders, M. A., & Coskunpinar, A. (2013). From the bar to the bed via mobile phone: A first test of the role of problematic alcohol use, sexting, and impulsivity-related traits in sexual hookups. *Computers in Human Behavior*, 29(4), 1664–1670. doi:10.1016/j.chb.2013.01.039
78. Direktiva 2011/93/EU Europskog parlamenta i vijeća o suzbijanju seksualnog zlostavljanja i seksualnog iskorištavanja djece i dječje pornografije, te o zamjeni Okvirne odluke Vijeća 2004/68/PUP. Dostupno na: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/PDF/?uri=CELEX:32011L0093>
79. Dobson, A. S. (2017). Sexting in context: Understanding gendered sexual media practices beyond inherent ‘risk’ and ‘harm’. In *Cybercrime and its victims* (pp. 79-93). Routledge.
80. Dodaj, A., & Sesar, K. (2020). Sexting categories. *Mediterranean Journal of Clinical Psychology*, 8(2).

81. Dodaj, A., & Sesar, K. (2021). Social Ecological Approach to Sexting Behaviour. *Central European Journal of Paediatrics*, 17(2).
82. Dodaj, A., Prijatelj, K., & Sesar, K. (2024). *Koje su odrednice sekstinga među adolescentima i mladima iz Bosne i Hercegovine te Hrvatske: Treći izvještaj SextYouth projekta* (HRZZ, br. 3553).
83. Dodaj, A., Sesar, K., & Novak, T. (2022). A Cross-Cultural Examination of the Sexting Motives and Attitudes: Bosnia and Herzegovina vs. Croatia. *Human behavior and emerging technologies*, 2022(1), 7606949.
84. Dodaj, A., Sesar, K., Bošnjak, L., & Vučić, M. (2024). Theory of planned behaviour and sexting intention of college student. *Emerging Adulthood*, 12(2), 163-174.
85. Dodaj, A., Sesar, K., Šimić, N., Grbeša, A. Z., Radeta, A., Mikišuaib, S., ... & Marušić, M. (2024). Longitudinal Relationships Between Attitudes Towards Sexting and Sexting: The Mediating Role of Sexually Permissive Attitudes. *Trends in Psychology*, 1-17.
86. Doornwaard, S. M., den Boer, F., Vanwesenbeeck, I., van Nijnatten, C. H., Ter Bogt, T. F., & van den Eijnden, R. J. (2017). Dutch adolescents' motives, perceptions, and reflections toward sex-related internet use: Results of a web-based focus-group study. *The Journal of Sex Research*, 54(8), 1038-1050.
87. Doyle, C., Douglas, E., & O'Reilly, G. (2021). The outcomes of sexting for children and adolescents: A systematic review of the literature. *Journal of Adolescence*, 92, 86–113.
88. Drouin, M., & Landgraff, C. (2012). Texting, sexting, and attachment in college students' romantic relationships. *Computers in Human Behavior*, 28(2), 444-449.
89. Englander, E. K., & McCoy, M. (2017). Pressured sexting and revenge porn in a sample of Massachusetts adolescents. *International Journal of Technoethics*, 8(2), 16-25.
90. Erikson, E. H. (1970). *Reflections on the dissent of contemporary youth*. Daedalus, 99(1), 154–176.
91. Espelage, D. L., Rao, M. A. & Craven, R. G. (2013). Theories of cyberbullying. U S. Baum, D. Cross i J. Walker (Ur.), *Principles of cyberbullying research: Definitions, measures, and methodology* (str. 49–68). New 75 York: Routledge.
92. European Agency for Fundamental Rights (FRA) (2018). Consent for sexual activity with an adult. Dostupno na: <https://fra.europa.eu/en/publication/2017/mapping-minimum-age-requirements/consent-sexual-activity-adult>
93. Europol (2017). Online sexual coercion and extortion as a form of crime affecting children: Law enforcement perspective. European Union Agency for Law Enforcement Cooperation. https://www.europol.europa.eu/cms/sites/default/files/documents/online_sexual_coercion_and_extortion_as_a_form_of_crime_affecting_children.pdf
94. Europol. (2020). Exploiting isolation: Offenders and victims of online child sexual abuse during the Covid-19 pandemic. European Union Agency for Law Enforcement Cooperation. https://www.europol.europa.eu/cms/sites/default/files/documents/europol_covid_report-cse_jun2020v.3_0.pdf
95. Evans, G. W., Li, D., & Whipple, S. S. (2013). Cumulative risk and child development. *Psychological bulletin*, 139(6), 1342.
96. Fajardo, M. I., Gordillo, M. y Regalado, A. B. (2013). Sexting: nuevos usos de la tecnología y la sexualidad en adolescentes. *International Journal of Developmental and Educational Psychology*, 1(1), 521-534

97. Feijóo, S., Portela, V., & Rial, A. (2025). Online Pornography Consumption, Risky Behaviors, and Sexist Attitudes in Adolescence: A Cross-Sectional Survey Study. *Archives of Sexual Behavior*, 1-11.
98. Feltman, C., & Szymanski, D. (2018). Instagram use and self-objectification: The roles of internalization, comparison, appearance commentary, and feminism. *Sex Roles*, 78, 311–324.
99. Fergusson, D. M., & Woodward, L. J. (2000). Educational, psychosocial, and sexual outcomes of girls with conduct problems in early adolescence. *The Journal of Child Psychology and Psychiatry and Allied Disciplines*, 41(6), 779-792.
100. Finkelhor, D., Walsh, K., Jones, L., Mitchell, K., & Collier, A. (2021). Youth internet safety education: Aligning programs with the evidence base. *Trauma, violence, & abuse*, 22(5), 1233-1247.
101. Firke, S. (2024). janitor: Simple tools for examining and cleaning dirty data. R package version 2.2. 0.9000.
102. Fisher, J. T., & Hamilton, K. A. (2021). Integrating media selection and media effects using decision theory. *Journal of Media Psychology*, 33(4), 215–225.
103. Fleschler Peskin, M., Markham, C. M., Addy, R. C., Shegog, R., Thiel, M., & Tortolero, S. R. (2013). Prevalence and patterns of sexting among ethnic minority urban high school students. *Cyberpsychology, Behavior, and Social Networking*, 16(6), 454-459.
104. Frankel, A. S., Bass, S. B., Patterson, F., Dai, T., & Brown, D. (2018). Sexting, risk behavior, and mental health in adolescents: An examination of 2015 Pennsylvania Youth Risk Behavior Survey data. *Journal of school health*, 88(3), 190-199.
105. Frøyland, L. R., Tokle, R., Andreas, J. B., & Brunborg, G. S. (2024). Sexting and Mental Health in Adolescence: A Longitudinal Study. *Journal of Adolescent Health*.
106. Fuchs, C. i Diamantopoulos, A. (2009). Using single-item measures for construct measurement in management research. Conceptual issues and application guidelines. *Die Betriebswirtschaft*, 69(2), 195-210
107. Gámez Guadix, M., de Santisteban, P., & Resett, S. A. (2017). Sexting among Spanish adolescents: Prevalence and personality profiles. *Psicothema* 29(1), 29-34.
108. Gámez-Guadix, M., & Mateos-Pérez, E. (2019). Longitudinal and reciprocal relationships between sexting, online sexual solicitations, and cyberbullying among minors. *Computers in Human Behavior*, 94, 70-76.
109. Gámez-Guadix, M., Borrajo, E. & Almendros, C. (2016). Risky online behaviors among adolescents: Longitudinal relations among problematic Internet use, cyberbullying perpetration, and meeting strangers online. *Journal of Behavioral Addictions*, 5, 100–107. <http://dx.doi.org/10.1556/2006.5.2016.013>
110. Gámez-Guadix, M., Mateos-Pérez, E., Wachs, S., Wright, M., Martínez, J., & Íncera, D. (2022). Assessing image-based sexual abuse: Measurement, prevalence, and temporal stability of sextortion and nonconsensual sexting (“revenge porn”) among adolescents. *Journal of Adolescence*, 94(5), 789-799.
111. García-Montoliu, C., Ballester-Arnal, R., Fernández-García, O., Estruch-García, V., & Gil-llario, M. D. (2025). Differences in behaviors, motivations, and attitudes towards sexting in youth: a comparison between 2017 and 2023. *Psicothema*, 37(2), 12-21.
112. Gassó, A. M., Klettke, B., Agustina, J. R., & Montiel, I. (2019). Sexting, mental health, and victimization among adolescents: A literature review. *International journal of environmental research and public health*, 16(13), 2364.

113. Gogtay, N., Giedd, J. N., Lusk, L., Hayashi, K. M., Greenstein, D., Vaituzis, A. C., ... & Rapoport, J. L. (2004). Dynamic mapping of human cortical development during childhood through early adulthood. *Proceedings of the National academy of Sciences of the United States of America*, 101(21), 8174-8179.
114. Gordon-Messer, D., Bauermeister, J. A., Grodzinski, A., & Zimmerman, M. (2013). Sexting among young adults. *Journal of adolescent health*, 52(3), 301-306.
115. Grower, P., Ward, L. M., & Beltz, A. M. (2019). Downstream consequences of pubertal timing for young women's body beliefs. *Journal of Adolescence*, 72, 162–166.
116. Grozdek, M., Kuterovac-Jagodić, G., & Zarevski, P. (2007). Samopoimanje srednjoškola različitog školskog uspjeha. *Suvremena psihologija*, 10(1), 37-55.
117. Gur, R. C. (2005). Brain maturation and its relevance to understanding criminal culpability of juveniles. *Current Psychiatry Reports*, 7(4), 292-296.
118. Hamilton-Giachritsis, C., Hanson, E., Whittle, H., Alves-Costa, F., Pintos, A., Metcalf, T., & Beech, A. (2021). Technology assisted child sexual abuse: professionals' perceptions of risk and impact on children and young people. *Child abuse & neglect*, 119, 104651.
119. Hamilton-Giachritsis, C., Hanson, E., Whittle, H., Alves-Costa, F., & Beech, A. (2020). Technology assisted child sexual abuse in the UK: Young people's views on the impact of online sexual abuse. *Children and Youth Services Review*, 119, 105451.
120. Handschuh, C., La Cross, A., & Smaldone, A. (2019). Is sexting associated with sexual behaviors during adolescence? A systematic literature review and meta-analysis. *Journal of midwifery & women's health*, 64(1), 88-97.
121. Harris, A., Davidson, J., Letourneau, E., Paternite, C., & Miofsky, K. T. (2013). Building a prevention framework to address teen "sexting" behaviors. Boston: University of Massachusetts Lowell. <https://www.ojp.gov/pdffiles1/ojjdp/grants/244001.pdf>
122. Hasebrink, U., Livingstone, S., Haddon, L., & Olafsson, K. (2009). *Comparing children's online opportunities and risks across Europe: Cross-national comparisons for EU Kids Online*. EU Kids Online, The London School of Economics and Political Science.
123. Hasinoff, A. A., & Shepherd, T. (2014). Sexting in context: Privacy norms and expectations. *International Journal of Communication*, 8, 24.
124. Henderson, L. (2011). Sexting and sexual relationships among teens and young adults. *McNair Scholars Research Journal*, 7(1), 9.
125. Hennessy, M., Bleakley, A., Fishbein, M., & Jordan, A. (2008). Validating an index of adolescent sexual behavior using psychosocial theory and social trait correlates. *AIDS and Behavior*, 12(2), 321-331.
126. Hernández, M. P., Schoeps, K., Maganto, C., & Montoya-Castilla, I. (2021). The risk of sexual-erotic online behavior in adolescents—Which personality factors predict sexting and grooming victimization?. *Computers in human behavior*, 114, 106569.
127. Hicks, M. R., Kernsmith, P., & Smith-Darden, J. (2021). Does sexting predict sexual behaviors among adolescents? Gender and race effects. *Journal of Adolescence*, 93, 126-133.
128. Hindelang, M. J., Gottfredson, M. R., & Garofalo, J. (1978). *Victims of personal crime: An empirical foundation for a theory of personal victimization*. Cambridge, MA: Ballinger.
129. Hinduja, S. & Patchin, J. W. (2011). High-tech cruelty. *Educational Leadership*, 68(5), 48-52.
130. Hirschi, T., & Gottfredson, M. (1993). Commentary: Testing the general theory of crime. *Journal of research in crime and delinquency*, 30(1), 47-54.

131. Hoffner, C., & Bond, B. (2022). Parasocial relationships, social media, & well-being. *Current Opinion in Psychology*, 45, 101306.
132. Holfeld, B., Mishna, F., Craig, W., & Zuberi, S. (2024). A latent profile analysis of the consensual and non-consensual sexting experiences among Canadian adolescents. *Youth & Society*, 56(4), 713-733.
133. Holoyda, B., Landess, J., Sorrentino, R., & Friedman, S. H. (2018). Trouble at teens' fingertips: Youth sexting and the law. *Behavioral sciences & the law*, 36(2), 170-181.
134. Houck, C. D., Barker, D., Rizzo, C., Hancock, E., Norton, A., & Brown, L. K. (2014). Sexting and sexual behavior in at-risk adolescents. *Pediatrics*, 133(2), e276-e282.
135. Howard, D., Jarman, H. K., Clancy, E. M., Renner, H. M., Smith, R., Rowland, B., ... & Klettke, B. (2023). Sexting among Australian adolescents: Risk and protective factors. *Journal of youth and adolescence*, 52(10), 2113-2130.
136. Hrabri telefon i Poliklinika za zaštitu djece grada Zagreba (2013). *Istraživanje o iskustvima i ponašanjima djece na Internetu i na društvenoj mreži Facebook*. Preuzeto s: <https://www.poliklinika-djecahr/istrazivanja/istrazivanje-o-iskustvima-i-ponasanjima-djece-na-internetu-i-na-drustvenoj-mrezi-facebook-2/> (27.10.2023.)
137. Hu, Y., Clancy, E. M., & Klettke, B. (2023). Longitudinal sexting research: A systematic review. *Psych*, 5(2), 526-544.
138. Humphrey, N. (2004). The death of the feel-good factor? Self-esteem in the educational context. *School Psychology International*, 25(3), 347-360.
139. Hunter, S. C., Russell, K., Pagani, S., Munro, L., Pimenta, S. M., Marín-López, I., ... & Knifton, L. (2021). A social-ecological approach to understanding adolescent sexting behavior. *Archives of Sexual Behavior*, 50(6), 2347-2357.
140. Huterer, N., & Nagy, A. (2019). Rizično seksualno ponašanje adolescenata. *Didaskalos: časopis Udruge studenata pedagogije Filozofskog fakulteta Osijek*, 3(3), 137-150.
141. Interagency Working Group on Sexual Exploitation of Children (2016). Terminology guidelines for the protection of children from sexual exploitation and sexual abuse. ECPAT International & ECPAT Luxembourg. Dostupno na: <https://ecpat.org/wp-content/uploads/2021/05/Terminology-guidelines-396922-EN-1.pdf> (27.10.2023.)
142. Interagency Working Group on Sexual Exploitation of Children (2025). Second Edition of the Terminology Guidelines for the Protection of Children from Sexual Exploitation and Abuse. ECPAT International. Dostupno na: <https://ecpat.org/wp-content/uploads/2025/04/Second-Edition-Terminology-Guidelines-final.pdf>
143. Jackson, A., Gilliland, K., & Veneziano, L. (2006). Routine activity theory and sexual deviance among male college students. *Journal of Family Violence*, 21(7), 449-460.
144. Jelić, K. (2019). Neki prediktori depresivnosti u adolescenciji. *Klinička psihologija*, 12(1-2), 21-38.
145. Jessor, R. (2016). The origins and development of problem behavior theory. *Advancing Responsible Adolescent Development*.
146. Jiménez-Barbero, J. A., Ruiz-Hernández, J. A., Llor-Esteban, B., & Waschgler, K. (2016). Influence of attitudes, impulsivity, and parental styles in adolescents' externalizing behavior. *Journal of health psychology*, 21(1), 122-131.
147. Jonsson, L. S., Bladh, M., Priebe, G., & Svedin, C. G. (2015). Online sexual behaviours among Swedish youth: associations to background factors, behaviours and abuse. *European child & adolescent psychiatry*, 24, 1245-1260.
148. Jonsson, L. S., Fredlund, C., Priebe, G., Wadsby, M. i Svedin, C. G. (2019). Online sexual abuse of adolescents by a perpetrator met online: A cross-sectional study. *Child and*

- Adolescent Psychiatry and Mental Health*, 13(1), 32. <https://doi.org/10.1186/s13034-019-0292-1>
149. Jørgensen, C. R., Weckesser, A., Turner, J., & Wade, A. (2019). Young people's views on sexting education and support needs: Findings and recommendations from a UK-based study. *Sex education*, 19(1), 25-40.
 150. Judge, A. M. (2012). "Sexting" among US adolescents: Psychological and legal perspectives. *Harvard Review of Psychiatry*, 20(2), 86-96.
 151. Jurinić, J., Vejmelka, L. i Galiot, M. (2020). Seksualno iskorištavanje djece na internetu: od povijesnog prikaza do suvremenih trendova. *Policija i sigurnost*, 29(4), 404-425.
 152. Kassis, W., Artz, S., Maurovic, I., & Simões, C. (2018). What doesn't kill them doesn't make them stronger: Questioning our current notions of resilience. *Child abuse & neglect*, 78, 71-84.
 153. Kazneni zakon. Narodne novine br. 125/11, 144/12, 56/15, 61/15, 101/17, 118/18, 126/19, 84/21, 114/22, 114/23, 36/24.
 154. Kazneni zakon. Narodne novine 110/1997.
 155. Zakon o izmjenama i dopunama Kaznenog zakona. Narodne novine 105/2004.
 156. Zakon o izmjenama i dopunama Kaznenog zakona. Narodne novine 125/11.
 157. Zakon o izmjenama i dopunama Kaznenog zakona. Narodne novine 118/18.
 158. Keeley, B. (2021). The State of the World's Children 2021: On My Mind--Promoting, Protecting and Caring for Children's Mental Health. UNICEF.
 159. Kessler, R. C., Ormel, J., Petukhova, M., McLaughlin, K. A., Green, J. G., Russo, L. J., ... & Uestuen, T. B. (2011). Development of lifetime comorbidity in the World Health Organization world mental health surveys. *Archives of general psychiatry*, 68(1), 90-100.
 160. Kirwan, G., & Power, A. (2012). Online Child Predators: Does Internet Society Make Predation Easy?. In *The Psychology of Cyber Crime: Concepts and Principles* (pp. 133-152). IGI Global.
 161. Klettke, B., Hallford, D. J., & Mellor, D. J. (2014). Sexting prevalence and correlates: A systematic literature review. *Clinical psychology review*, 34(1), 44-53.
 162. Klettke, B., Hallford, D. J., Clancy, E., Mellor, D. J., & Toumbourou, J. W. (2019). Sexting and psychological distress: The role of unwanted and coerced sexts. *Cyberpsychology, Behavior, and Social Networking*, 22(4), 237-242.
 163. Kline, R. B. (2016). *Principles and Practice of Structural Equation Modeling* (4. ed.). New York, London: The Guilssord Press.
 164. Kloess, J. A., Beech, A. R. i Harkins, L. (2014). Online child sexual exploitation: Prevalence, process, and offender characteristics. *Trauma, Violence, & Abuse*, 15, 126-139. <http://dx.doi.org/10.1177/1524838013511543>
 165. Koletić, G., Landripet, I., & Štulhofer, A. (2023). Intimnost i seksualnost mladih u doba epidemije bolesti COVID-19–rezultati istraživanja iz 2020. i 2022. godine. Dostupno na: <https://serzam2020.ffzg.unizg.hr/wp-content/uploads/2023/01/InSeCo-1-2-izvjestaj.pdf>
 166. Konvencija o pravima djeteta (1991). Dostupno na: https://www.unicef.org/croatia/sites/unicef.org.croatia/files/2019-10/Konvencija_20o_20pravima_20djeteta_full.pdf
 167. Vijeće Europe (2007). Konvencija Vijeća Europe o zaštiti djece od seksualnog iskorištavanja i seksualnog zlostavljanja. <https://mup.gov.hr/UserDocsImages/2021/11/europski-dan-zastite-djece->

[2021/Konvencija%20Vijeca%20Europe%20o%20zastiti%20djece%20od%20seksualnog%20iskoristavanja%20i%20seksualnog%20zlostavljanja.pdf](https://rm.coe.int/2021/Konvencija%20Vijeca%20Europe%20o%20zastiti%20djece%20od%20seksualnog%20iskoristavanja%20i%20seksualnog%20zlostavljanja.pdf)

168. Vijeće Europe (2001). Konvencija o kibernetičkom kriminalu. <https://rm.coe.int/1680081561>
169. Kotiuga, J., Yampolsky, M. A., & Martin, G. M. (2022). Adolescents' perception of their sexual self, relational capacities, attitudes towards sexual pleasure and sexual practices: a descriptive analysis. *Journal of youth and adolescence*, 51(3), 486-498.
170. Koutamanis, M., Vossen, H., & Valkenburg, P. (2015). Adolescents' comments in social media: Why do adolescents receive negative feedback and who is most at risk? *Computers in Human Behavior*, 53, 486–494.
171. Kowalski, R. M., Giumetti, G. W., Schroeder, A. N., & Lattanner, M. R. (2014). Bullying in the digital age: a critical review and meta-analysis of cyberbullying research among youth. *Psychological bulletin*, 140(4), 1073.
172. Kurup, A. R., George, M. J., Burnell, K., & Underwood, M. K. (2022). A longitudinal investigation of observed adolescent text-based sexting and adjustment. *Research on Child and Adolescent Psychopathology*, 1-15.
173. Kvesić, A., Dodaj, A., & Sesar, K. (2024). Attitudes toward Sexting, Peer Pressure and Sexting among Adolescents. *Central European Journal of Paediatrics*, 20(2).
174. Lacković-Grgin, K. (2006). Psihologija adolescencije. Jastrebarsko: Naklada Slap.
175. Lanzarote Committee. (2019). Opinion on child sexually suggestive or explicit images and/or videos generated, shared and received by children. Council of Europe. Dostupno na: <https://rm.coe.int/opinion-of-the-lanzarote-committee-on-child-sexually-suggestive-or-exp/168094e72c>
176. Lavertu, L., Marder, B., Erz, A., & Angell, R. (2020). The extended warming effect of social media: Examining whether the cognition of online audiences offline drives prosocial behavior in 'real life'. *Computers in Human Behavior*, 110, 106389.
177. Lee, C. H., Moak, S., & Walker, J. T. (2016). Effects of self-control, social control, and social learning on sexting behavior among South Korean youths. *Youth & Society*, 48(2), 242-264.
178. Lee, E. J., & Stone, S. I. (2012). Co-occurring internalizing and externalizing behavioral problems: The mediating effect of negative self-concept. *Journal of youth and adolescence*, 41, 717-731.
179. Lee, Y., Chahal, R., & Gotlib, I. H. (2024). The default mode network is associated with changes in internalizing and externalizing problems differently in adolescent boys and girls. *Development and Psychopathology*, 36(2), 834-843.
180. Lenhart, A. (2009). *Teens and sexting (Vol. 15)*. Washington, DC: Pew Internet & American Life Project.
181. Lerner, M. J., & Miller, D. T. (1978). Just world research and the attribution process: Looking back and ahead. *Psychological bulletin*, 85(5), 1030.
182. Leukfeldt, E. R., & Yar, M. (2016). Applying routine activity theory to cybercrime: A theoretical and empirical analysis. *Deviant Behavior*, 37(3), 263-280.
183. Lindberg, S. M., Grabe, S., & Hyde, J. S. (2007). Gender, pubertal development, and peer sexual harassment predict objectified body consciousness in early adolescence. *Journal of Research on Adolescence*, 17, 723–742
184. Liong, M., & Cheng, G. H. L. (2017). Sext and gender: Examining gender effects on sexting based on the theory of planned behaviour. *Behaviour & Information Technology*, 36(7), 726-736.

185. Lippman, J. R., & Campbell, S. W. (2014). Damned if you do, damned if you don't... if you're a girl: Relational and normative contexts of adolescent sexting in the United States. *Journal of Children and Media*, 8(4), 371-386.
186. Liu, K., Thompson, R. C., Watson, J., Montena, A. L., & Warren, S. L. (2023). Developmental trajectories of internalizing and externalizing symptoms in youth and associated gender differences: A directed network *perspective*. *Research on child and adolescent psychopathology*, 51(11), 1627-1639.
187. Livingstone, S., & Helsper, E. J. (2007). Taking risks when communicating on the Internet: The role of offline social-psychological factors in young people's vulnerability to online risks. *Information, Communication & Society*, 10(5), 619-644.
188. Livingstone, S., & Smith, P. K. (2014). Annual research review: Harms experienced by child users of online and mobile technologies: The nature, prevalence and management of sexual and aggressive risks in the digital age. *Journal of child psychology and psychiatry*, 55(6), 635-654. <https://doi.org/10.1111/jcpp.1219>
189. Livingstone, S., Haddon, L., Görzig, A. & Ólafson, K. (2011). EU kids online II: Final report. Preuzeto s: http://eprints.lse.ac.uk/39351/1/EU_kids_online_final_report_%5BLSERO%5D.pdf (28.11.2023).
190. Lounsbury, K., Mitchell, K.J., & Finkelhor, D. (2011). The True Prevalence of "Sexting". Durham, NH: Crimes against Children Research Center.
191. Lu, Y., Baumler, E., & Temple, J. R. (2021). Multiple forms of sexting and associations with psychosocial health in early adolescents. *International journal of environmental research and public health*, 18(5), 2760.
192. Ma, C. M. S. (2019). Relationships between exposure to online pornography, psychological well-being and sexual permissiveness among Hong Kong Chinese adolescents: a three-wave longitudinal study. *Applied Research Quality Life*, 14, 423-439.
193. Machimbarrena, J. M., Calvete, E., Fernández-González, L., Álvarez-Bardón, A., Álvarez-Fernández, L., & González-Cabrera, J. (2018). Internet risks: An overview of victimization in cyberbullying, cyber dating abuse, sexting, online grooming and problematic internet use. *International journal of environmental research and public health*, 15(11), 2471.
194. Macuka, I. (2016). Emocionalni i ponašajni problemi mlađih adolescenata–zastupljenost i rodne razlike. *Ljetopis socijalnog rada*, 23(1), 65-86.
195. Madigan, S., Ly, A., Rash, C. L., Van Ouytsel, J., & Temple, J. R. (2018). Prevalence of multiple forms of sexting behavior among youth: A systematic review and meta-analysis. *JAMA pediatrics*, 172(4), 327-335.
196. Maes, C., & Vandenbosch, L. (2022). Adolescent girls' Instagram and TikTok use: Examining relations with body image-related constructs over time using random intercept cross-lagged panel models. *Body image*, 41, 453-459.
197. Maes, C., Van Ouytsel, J., & Vandenbosch, L. (2023). Victim blaming and non-consensual forwarding of sexts among late adolescents and young adults. *Archives of sexual behavior*, 52(4), 1767-1783.
198. Maes, C., Van Ouytsel, J., & Vandenbosch, L. (2024). Active bystanders in the forwarding of sexting messages: Applying a theory of planned behavior in youth. *New Media & Society*, 14614448241287729.
199. Magnani, R. J., Seiber, E. E., Gutierrez, E. Z., & Vereau, D. (2001). Correlates of sexual activity and condom use among secondary-school students in urban Peru. *Studies in family planning*, 32(1), 53-66.

200. Maheux, A. J., Evans, R., Widman, L., Nesi, J., Prinstein, M. J., & Choukas-Bradley, S. (2020). Popular peer norms and adolescent sexting behavior. *Journal of adolescence*, 78, 62-66.
201. Marcum, C. D., Higgins, G. E., Freiburger, T. L., & Ricketts, M. L. (2010). Policing possession of child pornography online: Investigating the training and resources dedicated to the investigation of cyber crime. *International Journal of Police Science & Management*, 12(4), 516-525.
202. Marcum, C. D., Ricketts, M. L., & Higgins, G. E. (2010). Assessing sex experiences of online victimization: An examination of adolescent online behaviors using routine activity theory. *Criminal justice review*, 35(4), 412-437.
203. Marengo, D., Settanni, M., & Longobardi, C. (2019). The associations between sex drive, sexual self-concept, sexual orientation, and exposure to online victimization in Italian adolescents: Investigating the mediating role of verbal and visual sexting behaviors. *Children and Youth Services Review*, 102, 18-26.
204. Mariamo, A., Martin-Storey, A., Déry, M., Tomasiello, M., & Temcheff, C. E. (2024). Conduct problems and sexting: Gender differences. *Computers in Human Behavior*, 154, 108152.
205. Masters, N. T., Casey, E., Wells, E. A., & Morrison, D. M. (2013). Sexual scripts among young heterosexually active men and women: Continuity and change. *Journal of sex research*, 50(5), 409-420.
206. Maza, M. T., Fox, K. A., Kwon, S. J., Flannery, J. E., Lindquist, K. A., Prinstein, M. J., & Telzer, E. H. (2023). Association of habitual checking behaviors on social media with longitudinal functional brain development. *JAMA pediatrics*, 177(2), 160-167.
207. McAlinden, A. M. (2006). 'Setting'Em Up': Personal, familial and institutional grooming in the sexual abuse of children. *Social & Legal Studies*, 15(3), 339-362.
208. McHale, S., Dotterer, A., & Kim, J. (2009). An ecological perspective on the media and youth development. *American Behavioral Scientist*, 52(8), 1186-1203.
209. Medrano, J. L. J., Lopez Rosales, F., & Gámez-Guadix, M. (2018). Assessing the links of sexting, cybervictimization, depression, and suicidal ideation among university students. *Archives of suicide research*, 22(1), 153-164.
210. Meeus, A., Beullens, K., & Eggermont, S. (2019). Like me (please?): Connecting online self-presentation to pre-and early adolescents' self-esteem. *New Media & Society*, 21(11-12), 2386-2403.
211. Mesch, G. S. (2009). Parental mediation, online activities, and cyberbullying. *CyberPsychology & Behavior*, 12(4), 387-393.
212. Meyer, I. H. (2003). Prejudice, Social Stress, and Mental Health in Lesbian, Gay, and Bisexual Populations: Conceptual Issues and Research Evidence. *Psychological Bulletin*, 129(5), 674-697.
213. Milić, M., Duvnjak, I. i Šincek, D. (2019). Učestalost sekstinga među mladima i mladim odraslima U D. Šincek, N. Rudolfi i Z. Penezić (ur.). 27. godišnja konferencija hrvatskih psihologa „Psihologija i digitalni svijet“ Knjiga sažetaka. Zagreb: Hrvatsko psihološko društvo (izlaganje sa znanstvenog skupa).
214. Ministarstvo unutarnjih poslova (2020). Zlostavljanje suvremenim tehnologijama mobitel i Internet. Preuzeto s: <https://mup.gov.hr/gradjani-281562/savjeti-281567/nasilje-281582/zlostavljanje-suvremenim-tehnologijama-mobitel-i-internet-12214/12214> (27.11.2023.)

215. Mirosavljević, A. i Maurović, I. (2021). Planiranje mjera stručne pomoći roditeljima kada mladi očituju probleme u ponašanju. *U Sigurnost i dobrobit djeteta: Strukturirani pristup zaštiti djece u socijalnoj skrbi* (str.115-140). UNICEF. Zagreb.
216. Mishna, F., Milne, B., Cook, C., Slane, A., & Ringrose, J. (2023). Unsolicited sexts and unwanted requests for sexts: Reflecting on the online sexual harassment of youth. *Youth & Society*, 55(4), 630–651
217. Mitchell, K. J., Finkelhor, D., Jones, L. M., & Wolak, J. (2012). Prevalence and characteristics of youth sexting: A national study. *Pediatrics*, 129(1), 13-20.
218. Molla Esparza, C., Nájera, P., López-González, E., & Losilla, J. M. (2020). Development and validation of the Adolescent Sexting Scale (A-SextS) with a Spanish sample. *International journal of environmental research and public health*, 17(21), 8042.
219. Molla-Esparza, C., Losilla, J. M., & Lopez-Gonzalez, E. (2020). Prevalence of sending, receiving and forwarding sexts among youths: A three-level meta-analysis. *PloS one*, 15(12), doi.org/10.1371/journal.pone.0243653
220. Montiel, I., Carbonell, E., & Pereda, N. (2016). Multiple online victimization of Spanish adolescents: Results from a community sample. *Child Abuse & Neglect*, 52, 123-134.
221. Morelli, M., Bianchi, D., Baiocco, R., Pezzuti, L., & Chirumbolo, A. (2016). Sexting, psychological distress and dating violence among adolescents and young adults. *Psicothema*.
222. Mori, C., Park, J., Temple, J. R., & Madigan, S. (2022). Are youth sexting rates still on the rise? A meta-analytic update. *Journal of Adolescent Health*, 70(4), 531-539.
223. Mori, C., Temple, J. R., Browne, D., & Madigan, S. (2019). Association of sexting with sexual behaviors and mental health among adolescents: A systematic review and meta-analysis. *JAMA pediatrics*, 173(8), 770-779
224. Muarifah, A., Mashar, R., Hashim, I. H. M., Rofiah, N. H., & Oktaviani, F. (2022). Aggression in adolescents: the role of mother-child attachment and self-esteem. *Behavioral Sciences*, 12(5), 147.
225. Mullan, V. M., Golm, D., Juhl, J., Sajid, S., & Brandt, V. (2023). The relationship between peer victimisation, self-esteem, and internalizing symptoms in adolescents: A systematic review and meta-analysis. *PLoS one*, 18(3), e0282224.
226. Naezer, M., & van Oosterhout, L. (2021). Only sluts love sexting: Youth, sexual norms and non-consensual sharing of digital sexual images. *Journal of Gender Studies*, 30(1), 79-90.
227. National Campaign to Prevent Teen and Unplanned Pregnancy. (2008). Sex and tech: Results from a survey of teens and young adults. Preuzeto 12.2.2023., dostupno na: http://www.thenationalcampaign.org/sextech/PDF/SexTech_Summary.pdf
228. Navarro, J. N., & Jasinski, J. L. (2012). Going cyber: Using routine activities theory to predict cyberbullying experiences. *Sociological Spectrum*, 32(1), 81-94.
229. Nesi, J., & Prinstein, M. J. (2019). In search of likes: Longitudinal associations between adolescents' digital status seeking and health-risk behaviors. *Journal of Clinical Child & Adolescent Psychology*, 48(5), 740-748.
230. Ngo, F. T., & Paternoster, R. (2011). Cybercrime victimization: An examination of individual and situational level factors. *International Journal of Cyber Criminology*, 5(1), 773.
231. Nivard, M. G., Lubke, G. H., Dolan, C. V., Evans, D. M., Pourcain, B. S., Munafò, M. R., & Middeldorp, C. M. (2017). Joint developmental trajectories of internalizing and externalizing disorders between childhood and adolescence. *Development and Psychopathology*, 29(3), 919-928.

232. Ojeda, M., Del Rey, R., & Hunter, S. C. (2019). Longitudinal relationships between sexting and involvement in both bullying and cyberbullying. *Journal of Adolescence*, 77, 81–89.
233. Ojeda, M., Del-Rey, R., Walrave, M., & Vandebosch, H. (2020). Sexting in adolescents: Prevalence and behaviours. *Comunicar*, 28(64), 9-19.
234. Ojeda, M., & Del Rey, R. (2022). Lines of action for sexting prevention and intervention: A systematic review. *Archives of Sexual Behavior*, 51(5), 1659–1687
235. Ojeda, M., Dodaj, A., Casas, J. A., Sesar, K., & Del Rey, R. (2025). Cross-Cultural Validation of the Sexting Behaviors and Motives Questionnaire (SBM-Q). *Psicothema*, 37(1), 60-70.
236. Oriza, I. I. D., & Hanipraja, M. A. (2020). Sexting and sexual satisfaction on young adults in romantic relationship. *Psychological Research on Urban Society*, 3(1), 30-39.
237. Orosz, G., Tóth-Király, I., & Bőthe, B. (2016). Four facets of Facebook intensity—the development of the multidimensional Facebook intensity scale. *Personality and individual differences*, 100, 95-104
238. Panchal, U., Salazar de Pablo, G., Franco, M., Moreno, C., Parellada, M., Arango, C., & Fusar-Poli, P. (2023). The impact of COVID-19 lockdown on child and adolescent mental health: systematic review. *European child & adolescent psychiatry*, 32(7), 1151-1177.
239. Paolucci, E. O., Genuis, M. L., & Violato, C. (2001). A meta-analysis of the published research on the effects of child sexual abuse. *The Journal of psychology*, 135(1), 17-36.
240. Patchin, J. W., & Hinduja, S. (2020). Sextortion among adolescents: Results from a national survey of US youth. *Sexual Abuse*, 32(1), 30-54.
241. Pathmendra, P., Raggatt, M., Lim, M. S., Marino, J. L., & Skinner, S. R. (2023). Exposure to pornography and adolescent sexual behavior: systematic review. *Journal of medical internet research*, 25, e43116.
242. Patterson, A., Ryckman, L., & Guerra, C. (2022). A systematic review of the education and awareness interventions to prevent online child sexual abuse. *Journal of Child & Adolescent Trauma*, 15(3), 857-867.
243. Pavón-Benítez, L., Romo-Avilés, N., & Tarancon Gomez, P. (2022). “In my village everything is known”: sexting and revenge porn in young people from rural Spain. *Feminist Media Studies*, 22(8), 2020-2036.
244. Penado, M., Rodicio-García, M. L., Marcos Cuesta, M., & Corrás, T. (2019). Construction and validation of the intimate images diffusion scale among adolescents. *Frontiers in psychology*, 10, 1485.
245. Pérez-Torres, V. (2024). Social media: a digital social mirror for identity development during adolescence. *Current Psychology*, 43(26), 22170-22180.
246. Petz, B., Kolesarić, V., & Ivanec, D. (2012). Petzova statistika. Osnovne statističke metode za nematematičare. Jastrebarsko: Naklada Slap.
247. Pirrone, D., Zondervan-Zwijnenburg, M., Reitz, E., van den Eijnden, R. J., & Ter Bogt, T. F. (2022). Pornography use profiles and the emergence of sexual behaviors in adolescence. *Archives of Sexual Behavior*, 51(2), 1141-1156.
248. Popovac, M., & Hadlington, L. (2020). Exploring the role of egocentrism and fear of missing out on online risk behaviours among adolescents in South Africa. *International Journal of Adolescence and Youth*, 25(1), 276–291.
249. Powell, A., & Henry, N. (2014). Blurred lines? Responding to ‘sexting’ and gender-based violence among young people. *Children Australia*, 39(2), 119-124.

250. Quayle, E., & Jones, T. (2011). Sexualized images of children on the Internet. *Sexual abuse*, 23(1), 7-21.
251. Quayle, E., Jonsson, L., & Lööf, L. (2012). Online behaviour related to child sexual abuse. *Interviews with affected young people. ROBERT, Risktaking online behaviour, empowerment through research and training. European Union & Council of the Baltic Sea States*.
252. R Core Team (2025). *_R: A Language and Environment for Statistical Computing_*. R Foundation for Statistical Computing, Vienna, Austria. <https://www.R-project.org>
253. Raguž, A., Buljan Flander, G., & Boričević Maršanić, V. (2021). Uporaba modernih tehnologija kao rizik za seksualno zlostavljanje i iskorištavanje djece i adolescenata putem interneta. *Kriminologija & socijalna integracija: časopis za kriminologiju, penologiju i poremećaje u ponašanju*, 29(2), 226-247.
254. Raiziene, S., Erentaite, R., Pakalniskiene, V., Grigutyte, N., & Crocetti, E. (2022). Identity formation patterns and online activities in adolescence. *Identity*, 22(2), 150–165
255. Rajhvajn Bulat, L., Sušac, N., & Ajduković, M. (2019). Doprinos nekih osobnih i okolinskih varijabli u objašnjavanju eksternaliziranih problema adolescenata. *Društvena istraživanja: časopis za opća društvena pitanja*, 28(2), 271-293.
256. Rajhvajn Bulat, L., Sušac, N., & Ajduković, M. (2024). Predicting prolonged non-suicidal self-injury behaviour and suicidal ideations in adolescence—the role of personal and environmental factors. *Current psychology*, 43(2), 1533-1544.
257. Resett, S., Gonzalez Caino, P., & Mesurado, B. (2024). Prediction of online grooming in adolescents based on emotional problems, sexting, cybervictimization and sex and age differences. *Journal for the Study of Education and Development*, 02103702251355453.
258. Revelle, W. (2020). psych: Procedures for psychological, psychometric, and personality research. R package version, 2(5).
259. Reyns, B. W., Burek, M. W., Henson, B., & Fisher, B. S. (2013). The unintended consequences of digital technology: Exploring the relationship between sexting and cybervictimization. *Journal of Crime and Justice*, 36(1), 1-17.
260. Reyns, B. W., Henson, B., & Fisher, B. S. (2014). Digital deviance: Low self-control and opportunity as explanations of sexting among college students. *Sociological Spectrum*, 34(3), 273-292.
261. Rezo Bagarić, I., Sušac, N., & Rajhvajn Bulat, L. (2023). Samoozljeđivanje i suicidalnost srednjoškolaca prije i tijekom pandemije COVID-19. *Socijalna psihijatrija*, 51(1), 3-29.
262. Rial, A., Golpe, S., Isorna, M., Braña, T., & Gómez, P. (2018). Minors and problematic Internet use: Evidence for better prevention. *Computers in Human Behavior*, 87, 140-145.
263. Ricciardelli, R., & Adorjan, M. (2019). 'If a girl's photo gets sent around, that's a way bigger deal than if a guy's photo gets sent around': Gender, sexting, and the teenage years. *Journal of gender studies*, 28(5), 563-577.
264. Rice, E., Rhoades, H., Winetrobe, H., Sanchez, M., Montoya, J., Plant, A., & Kordic, T. (2012). Sexually explicit cell phone messaging associated with sexual risk among adolescents. *Pediatrics*, 130(4), 667-673.
265. Richards, R. D., & Calvert, C. (2009). When sex and cell phones collide: Inside the prosecution of a teen sexting case. *Hastings Comm. & Ent. LJ*, 32, 1.
266. Ricijaš, N., Krajcer, M., & Bouillet, D. (2010). Rizična ponašanja zagrebačkih srednjoškolaca—razlike s obzirom na spol. *Odgojne znanosti*, 12(1 (19)), 45-63.

267. Riehm, K. E., Feder, K. A., Tormohlen, K. N., Crum, R. M., Young, A. S., Green, K. M., ... & Mojtabai, R. (2019). Associations between time spent using social media and internalizing and externalizing problems among US youth. *JAMA psychiatry*, 76(12), 1266-1273.
268. Ringrose, J., Gill, R., Livingstone, S., & Harvey, L. (2012). A qualitative study of children, young people and 'sexting': a report prepared for the NSPCC.
269. Ringrose, J., Harvey, L., Gill, R., & Livingstone, S. (2013). Teen girls, sexual double standards and 'sexting': Gendered value in digital image exchange. *Feminist theory*, 14(3), 305-323.
270. Ringrose, J., Milne, B., Mishna, F., Regehr, K., & Slane, A. (2022). Young people's experiences of image-based sexual harassment and abuse in England and Canada: Toward a feminist framing of technologically facilitated sexual violence. In *Women's Studies International Forum*, 93, p. 102615). Pergamon.
271. Ringrose, J., Regehr, K., & Whitehead, S. (2021b). Teen girls' experiences negotiating the ubiquitous dick pic: Sexual double standards and the normalization of image based sexual harassment*. *Sex Roles*, 85(9–10), 558–576.
272. Roje Đapić, M. (2023). *Doprinos mentalnog zdravlja i rizičnih ponašanja u objašnjenju odnosa nekih životnih prilika u okviru teorije mogućnosti i učestalosti sekstinga adolescenata* (Disertacija). Zagreb: Sveučilište u Zagrebu, Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet. Preuzeto s <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:158:493716>
273. Rosenberg, M. (1979). *Conceiving the Self*. New York: Basic Book.
274. Rudan, V. (2004). Normalni adolescentni razvoj. *Medix: specijalizirani medicinski dvomjesečnik*, 10(52), 36-39.
275. Rudan, V., Begovac, I., Szivovics, L., Filipović, O., & Skočić, M. (2005). The child behavior checklist, teacher report form and youth self report problem scales in a normative sample of Croatian children and adolescents aged 7–18. *Collegium Antropologicum*, 29(1), 17-26.
276. Ružić, V., & Matešić, K. (2015). BYI-II—Beckovi inventari za mlade—Drugo izdanje za djecu i adolescente—Provjera valjanosti instrumenta u Republici Hrvatskoj.[BYI-II—Beck youth inventories for children and adolescents, — Examination of the validity of the instrument in the Republic of Croatia]. *Klinička psihologija*, 8(1), 49-62.
277. Sacco, D., Argudin, R., Maguire, J., & Tallon, K. (2010). Sexting: Youth practices and legal implications. Berkman Center Research Publication, (2010-8).
278. Santrock, J. W. (2013). *Life-span development*. Fourteenth Edition. McGraw-Hill.
279. Schittenhelm, C., Kops, M., Moosburner, M., Fischer, S. M., & Wachs, S. (2024). Cybergrooming victimization among young people: A systematic review of prevalence rates, risk factors, and outcomes. *Adolescent Research Review*, 1-32
280. Schmitt, D. P., Long, E., McPhearson, A., & O'Brien, K. M. (2008). Sexual strategies theory: The evolution of human mating. *Personality and Individual Differences*, 44(4), 711–726.
281. Scholes-Balog, K., Francke, N., & Hemphill, S. (2016). Relationships between sexting, self-esteem, and sensation seeking among Australian young adults. *Sexualization, Media, & Society*, 2(2), 2374623815627790.
282. Schreck, C. J., & Fisher, B. S. (2004). Specifying the influence of family and peers on violent victimization: Extending routine activities and lifestyles theories. *Journal of interpersonal violence*, 19(9), 1021-1041.
283. Schreurs, L., & Vandenbosch, L. (2021). Introducing the Social Media Literacy (SMILE) model with the case of the positivity bias on social media. *Journal of Children and Media*, 15(3), 320–3370.

284. Schulz, S., Nelemans, S. A., Oldehinkel, A. J., Meeus, W., & Branje, S. (2020). Examining intergenerational transmission of psychopathology: Associations between parental and adolescent internalizing and externalizing symptoms across adolescence. *Developmental Psychology*, 57(2), 269–283. <https://doi.org/10.1037/dev0001144>
285. Scott, E. S., & Steinberg, L. (2008). Adolescent development and the regulation of youth crime. *The Future of Children*, 15-33.
286. Sesar, K. i Dodaj, A. (2020). Sexting: The Exchange of Sexually Explicit Content. *Sveučilište u Mostaru*.
287. Sesar, K., Dodaj, A., & Šimić, N. (2019). Motivational Determinants of Sexting: Towards a Model Integrating the Research. *Psihologijske teme*, 28(3), 461-482.
288. Setty, E. (2019a). Meanings of bodily and sexual expression in youth sexting culture: Young women's negotiation of gendered risks and harms. *Sex Roles*, 80, 586–606.
289. Setty, E. (2019b). A rights-based approach to youth sexting: Challenging risk, shame, and the denial of rights to bodily and sexual expression within youth digital sexual culture. *International Journal of Bullying Prevention*, 1, 298–311.
290. Setty, E., & Dobson, E. (2024). Young love “locked down”: adolescent and young adult perspectives on sexting during the Covid-19 pandemic in England. *Archives of sexual behavior*, 53(2), 481-495.
291. Shafron-Perez, S. (2009). Average Teenager or Sex Offender? Solutions to the Legal Dilemma Caused by Sexting, 26 J. Marshall J. Computer & Info. L. 431 (2009). *UIC John Marshall Journal of Information Technology & Privacy Law*, 26(3), 5.
292. Simon, W. (2017). *Sexual conduct: The social sources of human sexuality*. Routledge.
293. Sklenarova, H., Schulz, A., Schuhmann, P., Osterheider, M., & Neutze, J. (2018). Online sexual solicitation by adults and peers – Results from a population based German sample. *Child Abuse & Neglect*, 76, 225–236.
294. Smahel, D., Machackova, H., Mascheroni, G., Dedkova, L., Staksrud, E., Ólafsson, K., Livingstone, S., & Hasebrink, U. (2020). *EU Kids Online 2020: Survey results from 19 countries*. *EU Kids Online*.
295. Smith, L. W., Liu, B., Degenhardt, L., Richters, J., Patton, G., Wand, H., ... & Guy, R. (2016). Is sexual content in new media linked to sexual risk behaviour in young people? A systematic review and meta-analysis. *Sexual Health*, 13(6), 501-515.
296. Spano, R., & Freilich, J. D. (2009). An assessment of the empirical validity and conceptualization of individual level multivariate studies of lifestyle/routine activities theory published from 1995 to 2005. *Journal of criminal justice*, 37(3), 305-314.
297. Speno, A. G., & Aubrey, J. S. (2019). Adolescent sexting: The roles of self-objectification and internalization of media ideals. *Psychology of Women Quarterly*, 43(1), 88–104.
298. Steinberg, L. (2005). Cognitive and affective development in adolescence. *Trends in cognitive sciences*, 9(2), 69-74.
299. Steinberg, L. (2014). *Adolescence*. Tenth Edition. McGraw-Hill Education.
300. Steinberg, L. D. (2014). *Age of opportunity: Lessons from the new science of adolescence*. Houghton Mifflin Harcourt.
301. Steinberg, L., Icenogle, G., Shulman, E. P., Breiner, K., Chein, J., Bacchini, D., ... & Takash, H. M. (2018). Around the world, adolescence is a time of heightened sensation seeking and immature self-regulation. *Developmental science*, 21(2), e12532.
302. Stenhaus, A., & Solem, S. (2024). The path from mindfulness to self-esteem: self-concept-clarity and cognitive flexibility as mediators. *Current Psychology*, 43(10), 8636-8643.

303. Subrahmanyam, K., Smahel, D., Subrahmanyam, K., & Smahel, D. (2011). Connecting online behavior to adolescent development: A theoretical framework. *Digital youth: The role of media in development*, 27-39.
304. Svjetska zdravstvena organizacija (2021). *Adolescent mental health*. Dostupno na: <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/adolescent-mental-health>
305. Svjetska zdravstvena organizacija (2025). *Mental health of adolescents*. Dostupno na: <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/adolescent-mental-health>
306. Symons, K., Ponnet, K., Walrave, M., i Heirman, W. (2018). Sexting scripts in adolescent relationships: Is sexting becoming the norm? *New media & society*, 20(10), 3836-3857.
307. Ševčíková, A., Blinka, L., & Daneback, K. (2018). Sexting as a predictor of sexual behavior in a sample of Czech adolescents. *European Journal of Developmental Psychology*, 15(4), 426-437.
308. Tamarit, A., Schoeps, K., Peris-Hernández, M., & Montoya-Castilla, I. (2021). The impact of adolescent internet addiction on sexual online victimization: The mediating effects of sexting and body self-esteem. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 18(8), 4226.
309. Temple, J. R., & Choi, H. (2014). Longitudinal association between teen sexting and sexual behavior. *Pediatrics*, 134(5), e1287-e1292.
310. Temple, J. R., Le, V. D., van den Berg, P., Ling, Y., Paul, J. A., & Temple, B. W. (2014). Brief report: Teen sexting and psychosocial health. *Journal of adolescence*, 37(1), 33-36.
311. Temple, J. R., Paul, J. A., Van Den Berg, P., Le, V. D., McElhany, A., & Temple, B. W. (2012). Teen sexting and its association with sexual behaviors. *Archives of pediatrics & adolescent medicine*, 166(9), 828-833.
312. Throuvala, M. A., Griffiths, M. D., Rennoldson, M., & Kuss, D. J. (2019). Motivational processes and dysfunctional mechanisms of social media use among adolescents: A qualitative focus group study. *Computers in Human Behavior*, 93, 164-175.
313. Thulin, E. J., Kernsmith, P., Fleming, P. J., Heinze, J. E., Temple, J., & Smith-Darden, J. (2023). Coercive-sexting: Predicting adolescent initial exposure to electronic coercive sexual dating violence. *Computers in human behavior*, 141, 107641.
314. Tokunaga, R. S., & Rains, S. A. (2010). An evaluation of two characterizations of the relationships between problematic Internet use, time spent using the Internet, and psychosocial problems. *Human Communication Research*, 36(4), 512-545.
315. Tolman, D. L., Davis, B. R., & Bowman, C. P. (2016). "That's just how it is" A gendered analysis of masculinity and femininity ideologies in adolescent girls' and boys' heterosexual relationships. *Journal of Adolescent Research*, 31(1), 3-31.
316. Tomić, I., Burić, J., & Štulhofer, A. (2018). Associations between Croatian adolescents' use of sexually explicit material and sexual behavior: does parental monitoring play a role?. *Archives of sexual behavior*, 47(6), 1881-1893.
317. Tsitsika, A., Janikian, M., Wójcik, S., Makaruk, K., Tzavela, E., Tzavara, C., ... & Richardson, C. (2015). Cyberbullying victimization prevalence and associations with internalizing and externalizing problems among adolescents in six European countries. *Computers in Human Behavior*, 51, 1-7.
318. Turner, H. A., Finkelhor, D., & Colburn, D. (2023). Predictors of online child sexual abuse in a US national sample. *Journal of interpersonal violence*, 38(11-12), 7780-7803.
319. Valkenburg, P. (2022). Social media use and well-being: What we know and what we need to know. *Current Opinion in Psychology*, 45, 101294

320. Van Oosten, J. M., & Vandenbosch, L. (2020). Predicting the willingness to engage in non-consensual forwarding of sexts: The role of pornography and instrumental notions of sex. *Archives of sexual behavior*, 49(4), 1121-1132.
321. van Oosten, J. M., Peter, J., & Vandenbosch, L. (2017). Adolescents' sexual media use and willingness to engage in casual sex: differential relations and underlying processes. *Human Communication Research*, 43(1), 127-147.
322. Van Ouytsel, J., Lu, Y., Ponnet, K., Walrave, M., & Temple, J. R. (2019). Longitudinal associations between sexting, cyberbullying, and bullying among adolescents: Cross-lagged panel analysis. *Journal of adolescence*, 73, 36-41.
323. Van Ouytsel, J., Ponnet, K., Walrave, M., & d'Haenens, L. (2017). Adolescent sexting from a social learning perspective. *Telematics and Informatics*, 34(1), 287-298.
324. Van Ouytsel, J., Van Gool, E., Walrave, M., Ponnet, K., & Peeters, E. (2017). Sexting: Adolescents' perceptions of the applications used for, motives for, and consequences of sexting. *Journal of youth studies*, 20(4), 446-470.
325. Van Ouytsel, J., Walrave, M., & Ponnet, K. (2018). A nuanced account: Why do individuals engage in sexting?. *Sexting: Motives and risk in online sexual self-presentation*, 39-51.
326. Van Ouytsel, J., Walrave, M., & Ponnet, K. (2019). An exploratory study of sexting behaviors among heterosexual and sexual minority early adolescents. *Journal of Adolescent Health*, 65(5), 621-626.
327. Van Ouytsel, J., Walrave, M., Ponnet, K., & Heirman, W. (2015). The association between adolescent sexting, psychosocial difficulties, and risk behavior: Integrative review. *The Journal of School Nursing*, 31(1), 54-69.
328. Vanden Abeele, M., Roe, K., & Eggermont, S. (2012). An exploration of adolescents' sexual contact and conduct risks through mobile phone use. *Communications*, 37(1), 55-77.
329. Vejmelka, L. i Jurinić, J. (2020). Terminologija i konceptualizacija seksualnog iskorištavanja djece na internetu. *Kriminologija & socijalna integracija: časopis za kriminologiju, penologiju i poremećaje u ponašanju*, 28(1), 95-114.
330. Jurinić, J., Vejmelka, L., & Galiot, M. (2020). Seksualno iskorištavanje djece na internetu: od povijesnog prikaza do suvremenih trendova. *Policija i sigurnost*, 29(4/2020), 404-425.
331. Vejmelka, L., Brkić, G., & Radat, K. (2017). Dječja pornografija na internetu-obilježja osuđenih počinitelja. *Pravni vjesnik*, 33(2), 77-100.
332. Vejmelka, L., Strabić, N., & Jazvo, M. (2017). Online aktivnosti i rizična ponašanja adolescenata u virtualnom okruženju. *Društvena istraživanja*, 26(1).
333. Vijeće Europske unije. (2024). ST-16674-2024-INIT. Preuzeto s: <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-16674-2024-INIT/en/pdf>
334. Vijeće Europske unije. (2024). ST-16674-2024-INIT. <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-16674-2024-INIT/en/pdf>
335. Villacampa, C., & Gómez, M. J. (2017). Online child sexual grooming: Empirical findings on victimisation and perspectives on legal requirements. *International Review of Victimology*, 23(2), 105-121.
336. Vrselja, I., Pacadi, D., & Maričić, J. (2015). Odnos sekstinga sa seksualno rizičnim ponašanjem i nekim psihosocijalnim čimbenicima. *Psihologijske teme*, 24(3), 425-447.
337. Vural, P., Yeşim, U. N. C. U., & Kilic, E. Z. (2015). Relationship between symptoms of disruptive behavior disorders and unsafe internet usage in early adolescence. *Nöro Psikiyatri Arşivi*, 52(3), 240 doi: 10.5152/npa.2015.7346

338. Walker, K., Sleath, E., Hatcher, R. M., Hine, B., & Crookes, R. L. (2021). Nonconsensual sharing of private sexually explicit media among university students. *Journal of interpersonal violence*, 36(17-18), NP9078-NP9108.
339. Walker, S., Sanci, L., & Temple-Smith, M. (2013). Sexting: Young women's and men's views on its nature and origins. *Journal of adolescent health*, 52(6), 697-701.
340. Walrave, M., Heirman, W., & Hallam, L. (2014). Under pressure to sext? Applying the theory of planned behaviour to adolescent sexting. *Behaviour & Information Technology*, 33(1), 86-98.
341. Weber, E., Hopwood, C. J., Nissen, A. T., & Bleidorn, W. (2023). Disentangling self-concept clarity and self-esteem in young adults. *Journal of Personality and Social Psychology*, 125(6), 1420.
342. Webster, S., Davidson, J., Bifulco, A., Gottschalk, P., Caretti, V., Pham, T., ... & Craparo, G. (2012). European online grooming project (Final report). European Commission Safer Internet Plus Programme. Dostupno na: https://www.academia.edu/23987615/European_Online_Grooming_Project-Final_Report
343. Weisskirch, R. S., & Delevi, R. (2011). "Sexting" and adult romantic attachment. *Computers in human behavior*, 27(5), 1697-1701.
344. Whittle, H., Hamilton-Giachritsis, C., Beech, A., & Collings, G. (2013). A review of online grooming: Characteristics and concerns. *Aggression and violent behavior*, 18(1), 62-70.
345. Wick, S. E., Nagoshi, C., Basham, R., Jordan, C., Kim, Y. K., Nguyen, A. P., & Lehmann, P. (2017). Patterns of cyber harassment and perpetration among college students in the United States: A test of routine activities theory. *International Journal of Cyber Criminology*, 11(1), 24-38.
346. Wickham, H., Averick, M., Bryan, J., Chang, W., McGowan, L. D. A., François, R., ... & Yutani, H. (2019). Welcome to the Tidyverse. *Journal of open source software*, 4(43), 1686.
347. Wiederman, M. W. (2005). The gendered nature of sexual scripts. *The Family Journal*, 13(4), 496-502.
348. Wild, L. G., Flisher, A. J., Bhana, A., & Lombard, C. (2004). Associations among adolescent risk behaviours and self-esteem in six domains. *Journal of child psychology and psychiatry*, 45(8), 1454-1467.
349. Winstone, L., Mars, B., Haworth, C. M., & Kidger, J. (2023). Types of social media use and digital stress in early adolescence. *The Journal of Early Adolescence*, 43(3), 294-319.
350. Wolak, J. i Finkelhor, D. (2011). Sexting: A typology. Durham, NH : Crimes against Children Research Center.
351. Wolak, J., Finkelhor, D., & Mitchell, K. J. (2012). How often are teens arrested for sexting? Data from a national sample of police cases. *Pediatrics*, 129(1), 4-12.
352. Wolak, J., Finkelhor, D., Mitchell, K. J., & Ybarra, M. L. (2010). Online "predators" and their victims: Myths, realities, and implications for prevention and treatment. *Psychology of Violence*, 1(S), 13–35. <https://doi.org/10.1037/2152-0828.1.S.13>
353. Wolak, J., Finkelhor, D., Walsh, W., & Treitman, L. (2018). Sextortion of minors: Characteristics and dynamics. *Journal of Adolescent Health*, 62(1), 72–79. <https://doi.org/10.1016/j.jadohealth.2017.08.014>
354. Woods, H. C., & Scott, H. (2016). # Sleepyteens: Social media use in adolescence is associated with poor sleep quality, anxiety, depression and low self-esteem. *Journal of adolescence*, 51, 41-49.
355. World Health Organization. (2004). Promoting mental health: Concepts, emerging evidence, practice: Summary report.

356. Wouters, S., Colpin, H., Luyckx, K., & Verschueren, K. (2018). Explaining the relationship between parenting and internalizing symptoms: The role of self-esteem level and contingency. *Journal of Child and Family Studies*, 27, 3402-3412.
357. Wright, M. F., & Wachs, S. (2024). Longitudinal associations between different types of sexting, adolescent mental health, and sexual risk behaviors: Moderating effects of gender, ethnicity, disability status, and sexual minority status. *Archives of sexual behavior*, 53(3), 1115-1128.
358. Ximénez, C., Maydeu-Olivares, A., Shi, D., & Revuelta, J. (2022). Assessing cutoff values of SEM fit indices: Advantages of the unbiased SRMR index and its cutoff criterion based on communality. *Structural Equation Modeling: A Multidisciplinary Journal*, 29(3), 368-380.
359. Yau, J. C., & Reich, S. M. (2019). “It's just a lot of work”: Adolescents' self-presentation norms and practices on Facebook and Instagram. *Journal of research on adolescence*, 29(1), 196-209.
360. Ybarra, M. L., & Mitchell, K. J. (2014). “Sexting” and its relation to sexual activity and sexual risk behavior in a national survey of adolescents. *Journal of adolescent health*, 55(6), 757-764.
361. York, L., MacKenzie, A., & Purdy, N. (2021). Sexting and institutional discourses of child protection: The views of young people and providers of relationship and sex education. *British Educational Research Journal*, 47(6), 1717-1734.
362. Yves Rosseel (2012). Lavaan: An R Package for Structural Equation Modeling. *Journal of Statistical Software*, 48(2), 1-36.

PRILOZI

Prilog 1 Opisani kriteriji za prihvaćanje modela (prema: Brown, 2006, Kline, 2010, Hu i Bentler, 1999, Bentler, 1999)

Pokazatelj pristajanja modela podacima	Granične vrijednosti pristajanja modela podacima	
	Izvršno slaganje modela s podacima	Prihvatljivo slaganje modela s podacima
χ^2	Vrlo strog, podložan utjecaju veličine uzorka. U $N > 200$ u pravilu statistički značajan. Temelji se na H_0 da nema razlike između opažene i reproducirane matrice varijance-kovarijance.	
χ^2/df	Vrijednosti između 1 i 5 ukazuju dobro slaganje modela s podacima.	
CFI (<i>comparative fit index</i> / indeks komparativnog pristajanja)	> 0.95	0.90 – 0.95
TLI (<i>Tucker Lewis indeks</i> / Tucker Lewis indeks pristajanja)	> 0.95	0.90 – 0.95
RMSEA (root mean squared error of approximation / prosječna standardna rezidualna pogreška)	< 0.06	0.06 – 0.08
SRMR (<i>standardized root mean square residual</i> / standardizirani prosječni rezidual)	< 0.08	0.08 – 0.10

Prilog 2 Prikaz deskriptivne statistike za primanje seksualnih sadržaja sekstinga

varijabla	Nikad	Jednom	Rijetko ili nekoliko puta godišnje	Povremeno ili 2-3 puta mjesečno	Često ili 2-3 puta tjedno	Gotovo svakodnevno ili svakodnevno
Seksualno izazovne tekstualne poruke	42,00 % (N=567)	10,80 % (N=146)	23,80 % (N=321)	12,80 % (N=172)	7,60 % (N=102)	3,00 % (N=41)
Seksualno izazovne fotografije/ video zapise	48,00 % (N=648)	13,80 % (N=186)	20,70 % (N=279)	9,70 % (N=131)	5,60 % (N=76)	2,10 % (N=29)
Seksualno izazovne fotografije/ video zapise o sebi	90,40 % (N=1220)	3,90 % (N=52)	2,50 % (N=34)	2,00 % (N=27)	1,00 % (N=13)	0,20 % (N=3)
Seksualno izazovne fotografije/ video zapise o svom partneru	80,10 % (N=1081)	6,70 % (N=91)	5,80 % (N=78)	3,40 % (N=46)	2,90 % (N=39)	1,00 % (N=14)
Seksualno izazovne fotografije/ video zapise o nekome koga znaš	48,60 % (N=656)	18,80 % (N=234)	20,50 % (N=276)	6,80 % (N=92)	3,30 % (N=44)	2,00 % (N=27)

Prilog 3 Prikaz deskriptivne statistike za slanje seksualnih sadržaja sekstinga

varijabla	Nikad	Jednom	Rijetko ili nekoliko puta godišnje	Povremeno ili 2-3 puta mjesečno	Često ili 2-3 puta tjedno	Gotovo svakodnevno ili svakodnevno
Seksualno izazovne tekstualne poruke	94,10 % (N=1269)	1,90 % (N=25)	2,30 % (N=31)	0,60 % (N=8)	0,50 % (N=7)	0,70 % (N=9)
Seksualno izazovne fotografije/ video zapise	95,30 % (N=1286)	1,90 % (N=26)	1,60 % (N=21)	0,70 % (N=9)	0,20 % (N=3)	0,30 % (N=4)
Seksualno izazovne fotografije/ video zapise o sebi	95,80 % (N=1293)	2,00 % (N=27)	1,20 % (N=16)	0,60 % (N=8)	0,10 % (N=2)	0,20 % (N=3)
Seksualno izazovne fotografije/ video zapise o svom partneru / svojoj partnerici s njegovim/njezinim pristankom	97,50 % (N=1315)	0,70 % (N=10)	0,80 % (N=11)	0,30 % (N=4)	0,40 % (N=5)	0,30 % (N=4)
Seksualno izazovne fotografije/ video zapise o svom partneru/ svojoj partnerici bez njegovog/njezinog pristanka	98,70 % (N=1332)	0,40 % (N=6)	0,20 % (N=3)	0,30 % (N=4)	0,10 % (N=2)	0,10 % (N=2)
Seksualno izazovne fotografije/ video zapise o nekome koga znaš s pristankom te osobe	97,00 % (N=1309)	1,00 % (N=13)	1,10 % (N=15)	0,10 % (N=2)	0,50 % (N=7)	0,20 % (N=3)
Seksualno izazovne fotografije/ video zapise o nekome koga znaš bez pristanka te osobe	97,10 % (N=1310)	1,40 % (N=19)	0,80 % (N=11)	0,10 % (N=2)	0,40 % (N=5)	0,10 % (N=2)

Prilog 4 Prikaz deskriptivne statistike za prosljeđivanje seksualnih sadržaja sekstinga

varijabla	Nikad	Jednom	Rijetko ili nekoliko puta godišnje	Pov- remeno ili 2-3 puta mjesečno	Često ili 2-3 puta tjedno	Gotovo sva- kodnevno ili svakodnevno	N/A
Seksualno izazovne fotografije/ video zapise o svom partneru / svojoj partnerici s nje-govim/njezinim pristankom	92,60 % (N=1249)	3,10 % (N=42)	2,40 % (N=32)	0,00 % (N=0)	0,00 % (N=0)	0,70 % (N=9)	1,30 % (N=17)
Seksualno izazovne fotografije/ video zapise o svom partneru/ svojoj partnerici bez nje-govog/njezinog pristanka	93,00 % (N=1255)	2,70 % (N=36)	2,80 % (N=38)	0,00 % (N=0)	0,00 % (N=0)	0,50 % (N=7)	1,00 % (N=13)
Seksualno iza-zovne fotogra-fije/ video zapise o nekome koga znaš s pristan- kom te osobe	93,00 % (N=1255)	3,00 % (N=41)	2,10 % (N=29)	0,00 % (N=0)	0,00 % (N=0)	0,70 % (N=9)	1,10 % (N=15)
Seksualno iza-zovne fotogra-fije/ video zapise o nekome koga znaš bez pri- stanka te osobe	82,70 % (N=1115)	8,30 % (N=112)	6,00 % (N=81)	0,00 % (N=0)	0,00 % (N=0)	0,90 % (N=12)	2,10 % (N=29)

Prilog 5 Rezultati t-testa za nezavisne uzorke u mjerenim varijablama s obzirom na školu koju sudionici pohađaju

Varijabla	Vrsta škole	M	Sd	t	p
Vrijeme provedeno dnevno na društvenim mrežama	G	2,56	0,92	-3,94	0,00
	SSŠ	2,78	1,12		
Čestina provjeravanja obavijesti na mobitelu	G	2,87	0,76	0,08	0,93
	SSŠ	2,87	0,77		
Intenzitet korištenja društvenih mreža	G	3,09	0,71	-1,52	0,13
	SSŠ	3,15	0,70		
Izloženost seksualnim sadržajima online	G	2,13	1,36	-2,16	0,03
	SSŠ	2,29	1,40		
Seksualna iskustva uživo	G	-0,15	0,96	-3,31	0,00
	SSŠ	0,03	0,99		
Rizična online ponašanja u kontaktu s drugom osobom iza ekrana	G	1,02	0,93	-4,06	0,00
	SSŠ	1,23	0,99		
Prosljeđivanje seksualnih sadržaja	G	1,11	0,52	-0,14	0,89
	SSŠ	1,12	0,49		
Slanje seksualnih sadržaja	G	1,06	0,33	-2,01	0,04
	SSŠ	1,11	0,46		
Primanje seksualnih sadržaja	G	1,77	0,87	-2,97	0,00
	SSŠ	1,92	0,96		
Nedobrovoljni seksting	G	0,01	0,10	-0,42	0,68
	SSŠ	0,02	0,13		
BSCI-Y	G	31,41	5,80	1,98	0,05
	SSŠ	30,77	5,77		
BAI -Y	G	19,47	9,90	1,45	0,15
	SSŠ	18,67	9,92		
BDI-Y	G	12,43	8,54	0,25	0,81
	SSŠ	12,30	9,79		
BANI-Y	G	16,05	8,26	-1,91	0,06
	SSŠ	17,01	9,78		
BDBI-Y	G	7,92	6,13	-1,85	0,06
	SSŠ	8,59	7,02		

Legenda: G-gimnazija, SSŠ-srednja strukovna škola, BSCI-Y- Beckov inventar samopoimanja djece i adolescenata, BAI-Y - Beckov inventar anksioznosti za djecu i adolescente, BDI-Y - Beckov inventar depresije za djecu i adolescente, BANI-Y Beckov inventar ljutnje za djecu i adolescente, BDBI-Y - Beckov inventar ometajućeg ponašanja djece i adolescenata, t- t-vrijednost, p-p vrijednost

Prilog 6 Rezultati analize varijance za nezavisne uzorke u mjerenim varijablama s obzirom na socioekonomski status

Varijabla	Socioekonomski status	M	SD	F	Tukey HSD post hoc
Vrijeme provedeno dnevno na društvenim mrežama	IISP	2,20	1,10	F(4,1344)=1,65, p=0,157	-
	ISP	2,83	1,06		
	P	2,68	1,03		
	IZP	2,65	1,04		
	IIZP	3,03	1,33		
Čestina provjeravanja obavijesti na mobitelu	IISP	3,40	0,55	F(4,1344)=0,85, p=0,494	-
	ISP	2,96	0,73		
	P	2,87	0,77		
	IZP	2,85	0,77		
	IIZP	2,92	0,84		
Intenzitet korištenja društvenih mreža	IISP	3,48	0,59	F(4,1344)=0,83, p=0,505	-
	ISP	3,26	0,64		
	P	3,12	0,70		
	IZP	3,13	0,70		
	IIZP	3,05	0,91		
Izloženost seksualnim sadržajima online	IISP	3,00	2,00	F(4,1344)=5,43, p<0,001	P < IP, p=0,002; P < IIZP, p=0,052
	ISP	2,43	1,34		
	P	2,08	1,30		
	IZP	2,38	1,47		
	IIZP	2,69	1,51		
Seksualna iskustva uživo	IISP	-0,36	1,13	F(4,1344)=0,97, p=0,426	-
	ISP	0,02	0,97		
	P	-0,09	0,96		
	IZP	0,00	1,00		
	IIZP	0,10	1,04		
Rizična online ponašanja u kontaktu s drugom osobom iza ekrana	IISP	1,40	1,14	F(4,1344)=1,17, p=0,32	-
	ISP	1,41	0,93		
	P	1,13	0,96		
	IZP	1,12	0,98		
	IIZP	1,23	1,11		
Slanje seksualnih sadržaja	IISP	1,20	0,45	F(4,1344)=12,26, p<0,001	P<IIZP, p=0,000 IZP< IIZP, p=0,000 IZP< IIZP, p=0,000
	ISP	1,09	0,24		
	P	1,06	0,30		
	IZP	1,10	0,43		
	IIZP	1,52	1,18		
Primanje seksualnih sadržaja	IISP	1,72	1,61	F(4,1344)=4,01, p<0,001	P > IZP, p=0,050 P < IZP, p=0,010
	ISP	1,90	0,86		

Prosljeđivanje seksualnih sadržaja	P	1,79	0,87	F(4,1335)=4,45, p<0,001	P < IIZP, p=0,001; IZP < IIZP, p=0,026
	IZP	1,93	0,94		
	IIZP	2,28	1,51		
	IISP	1,00	0,00		
	ISP	1,11	0,36		
Nedobrovoljni seksting	P	1,08	0,35	F(4,1264)=9,22, p<0,001	ISP < IIZP, p=0,003 IZP < IIZP, p=0,000 P < IIZP, p=0,000
	IZP	1,15	0,61		
	IIZP	1,39	1,17		
	IISP	0,14	0,24		
	ISP	0,02	0,08		
BSCI-Y	P	0,01	0,07	F(4,1318)=13,20, p<0,001	ISP < IIZP, p=0,003 IZP < IIZP, p=0,000 P < IIZP, p=0,000
	IZP	0,02	0,13		
	IIZP	0,12	0,47		
	IISP	29,60	3,36		
	ISP	29,51	7,52		
BAI -Y	P	30,39	5,71	F(4,1307)=8,45, p<0,001	ISP < IIZP, p=0,000 ISP > IZP, p=0,000 ISP > IIZP, p=0,000 P > IZP, p=0,143
	IZP	32,20	5,39		
	IIZP	32,26	7,55		
	IISP	29,20	8,58		
	ISP	25,78	13,44		
BDI-Y	P	19,28	9,39	F(4,1318)=13,20, p<0,001	ISP > IZP, p=0,000 ISP > IIZP, p=0,000 ISP > P, p=0,000 P > IZP, p=0,012
	IZP	17,95	9,92		
	IIZP	17,47	11,39		
	IISP	17,40	8,41		
	ISP	20,40	14,05		
BANI-Y	P	12,79	8,94	F(4,1313)=8,95, p<0,001	IISP > P, p=0,006 IISP > IZP, p=0,003 IISP > IIZP, p=0,005 ISP > P, p=0,000 ISP > IZP, p=0,000 ISP > IIZP, p=0,003
	IZP	11,08	8,76		
	IIZP	8,97	9,04		
	IISP	30,40	17,13		
	ISP	22,76	14,47		
BDBI-Y	P	16,61	8,68	F(4,1311)=5,52, p<0,001	IISP > IZP, p=0,051 IISP > P, p=0,027 P < IIZP, p=0,010
	IZP	15,90	8,77		
	IIZP	15,49	10,07		
	IISP	16,60	11,65		
	ISP	9,64	9,22		

Legenda: IISP-izrazito ispodprosječan socioekonomski status, ISP- ispodprosječan socioekonomski status, P- prosječan socioekonomski status, IZP- iznadprosječan socioekonomski status, IIZP- izrazito iznadprosječan socioekonomski status, BSCI-Y- Beckov inventar samopoimanja djece i adolescenata, BAI-Y - Beckov inventar anksioznosti za djecu i adolescente, BDI-Y - Beckov inventar depresije za djecu i adolescente, BANI-Y Beckov inventar ljutnje za djecu i adolescente, BDBI-Y - Beckov inventar ometajućeg ponašanja djece i adolescenata, F- F-omjer, p-p vrijednost

Prilog 7 Rezultati analize varijance za nezavisne uzorke u mjerenim varijablama s obzirom na veličinu mjesta u kojem su sudionici proveli najveći dio života

Varijabla	Veličina mjesta	M	SD	F	Tukey HSD post hoc
Vrijeme provedeno dnevno na društvenim mrežama	manje od 2000	2,50	0,97	F(4,1344)=6,05, p<0,001	manje od 2000<10 000 - 100 000, p=0,000
	2000 - 10 000	2,75	1,08		10 000-100 000>100 000-500 000 p=0,010
	10 000 - 100 000	2,91	1,13		
	100 000 - 500 000	2,63	1,03		
	više od 500 000	2,58	0,96		10 000-100 000> više od 500 000, p=0,001
Čestina provjeravanja obavijesti a na mobitelu	manje od 2000	2,81	0,80	F(4,1344)=2,08 p=0,080	-
	2000 - 10 000	2,97	0,77		
	10 000 - 100 000	2,91	0,73		
	100 000 - 500 000	2,88	0,77		
	više od 500 000	2,80	0,78		
Intenzitet korištenja društvenih mreža	manje od 2000	3,07	0,69	F(4,1344)=6,62 p<0,001	manje od 2000<10 000 - 100 000, p=0,05
	2000 - 10 000	3,22	0,67		2000 - 10 000 > više od 500 000, p=0,000
	10 000 - 100 000	3,25	0,69		
	100 000 - 500 000	3,11	0,73		
	više od 500 000	2,99	0,71		10 000-100 000> više od 500 000, p=0,000
Izloženost seksualnim sadržajima online	manje od 2000	2,13	1,31	F(4,1344)=0,79 p=0,534	-
	2000 - 10 000	2,16	1,38		
	10 000 - 100 000	2,33	1,50		
	100 000 - 500 000	2,22	1,41		
	više od 500 000	2,21	1,29		
Seksualna iskustva uživo	manje od 2000	-0,09	0,96	F(4,1344)=1,83 p=0,121	-
	2000 - 10 000	-0,06	0,97		
	10 000 - 100 000	0,07	0,99		
	100 000 - 500 000	-0,14	0,97		
	više od 500 000	-0,03	0,99		
Rizična online ponašanja u kontaktu s drugom osobom iza ekrana	manje od 2000	1,11	0,89	F(4,1344)=0,77 p=0,545	-
	2000 - 10 000	1,08	0,93		
	10 000 - 100 000	1,22	1,02		
	100 000 - 500 000	1,15	0,98		
	više od 500 000	1,11	0,99		
Slanje seksualnih sadržaja	manje od 2000	1,09	0,38	F(4,1344)=2,46, p=0,810	-
	2000 - 10 000	1,06	0,25		
	10 000 - 100 000	1,09	0,46		
	100 000 - 500 000	1,09	0,44		
	više od 500 000	1,10	0,43		
Primanje seksualnih sadržaja	manje od 2000	1,76	0,80	F(4,1344)=2,44, p=0,04	<i>nakon provedbe Tukey HSD post hoc testa, utvrđeno je da ne postoji razlika u primanju sekstinga između pojedinih kategorija veličine mjesta stanovanja.</i>
	2000 - 10 000	1,78	0,85		
	10 000 - 100 000	1,98	1,01		
	100 000 - 500 000	1,82	0,95		
	više od 500 000	1,88	0,92		
Prosljeđivanje seksualnih sadržaja	manje od 2000	1,10	0,45	F(4,1335)=2,46, p=0,04	manje od 2000 <100 000 - 500 000, p=0,044
	2000 - 10 000	1,05	0,24		
	10 000 - 100 000	1,15	0,60		
	100 000 - 500 000	1,17	0,66		
	više od 500 000	1,09	0,35		
Nedobrovoljni seksting	Manje od 2000	0,00	0,06	F(4,1264)=0,84, p=0,522	-
	2000 - 10 000	0,02	0,08		
	10 000 - 100 000	0,02	0,14		

	100 000 - 500 000	0,02	0,16		
	više od 500 000	0,02	0,09		
BSCI-Y	Manje od 2000	30,07	6,05	F(4,1320)=2,92, p=0,02	manje od 2000 < 100 000 - 500 000, p=0,008
	2000 - 10 000	30,93	6,00		
	10 000 - 100 000	30,96	5,79		
	100 000 - 500 000	31,88	5,86		
	više od 500 000	30,95	5,34		
BAI -Y	Manje od 2000	19,29	9,91	F(4,1307)=1,72, p=0,142	-
	2000 - 10 000	20,21	10,14		
	10 000 - 100 000	19,29	9,48		
	100 000 - 500 000	18,04	9,48		
	više od 500 000	18,74	10,47		
BDI-Y	Manje od 2000	13,21	9,07	F(4,1318)=1,37, p=0,242	-
	2000 - 10 000	13,16	9,71		
	10 000 - 100 000	11,86	9,06		
	100 000 - 500 000	11,72	9,29		
	više od 500 000	12,38	9,17		
BANI-Y	Manje od 2000	17,55	9,76	F(4,1313)=1,76, p=0,134	-
	2000 - 10 000	17,28	9,03		
	10 000 - 100 000	16,61	9,40		
	100 000 - 500 000	16,57	8,93		
	više od 500 000	15,60	8,83		
BDBI-Y	Manje od 2000	8,67	7,42	F(4,1311)=0,57, p=0,688	-
	2000 - 10 000	8,20	6,59		
	10 000 - 100 000	8,53	6,31		
	100 000 - 500 000	8,38	7,26		
	više od 500 000	7,88	5,93		

Legenda: Manje od 2000 – manje od 2000 stanovnika, 2000 - 10 000- od 2000 do 10 000 stanovnika, 10 000 - 100 000 - od 10 000 - 100 000 stanovnika, 100 000 - 500 000 - Od 100 000 do 500 000 stanovnika, više od 500 000 - više od 500 000 stanovnika, BSCI-Y- Beckov inventar samopoimanja djece i adolescenata, BAI-Y - Beckov inventar anksioznosti za djecu i adolescente, BDI-Y - Beckov inventar depresije za djecu i adolescente, BANI-Y Beckov inventar ljutnje za djecu i adolescente, BDBI-Y - Beckov inventar ometajućeg ponašanja djece i adolescenata, F- F-omjer, p-p vrijednost

ŽIVOTOPIS AUTORICE

Ana Raguž Šutalo rođena je 14.9.1991. u Metkoviću. Diplomirala je 2017. godine na Odsjeku na psihologiju na Filozofskom fakultetu u Zagrebu, a 2020. godine upisala je poslijediplomski doktorski studij iz Socijalnog rada i Socijalne politike pri Studijskom centru socijalnog rada Pravnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu.

Od 2017. do 2025. bila je zaposlena u Poliklinici za zaštitu djece i mladih Grada Zagreba, zdravstvenoj ustanovi specijaliziranoj za dijagnostički i tretmanski rad s traumatiziranom djecom i njihovim obiteljima. Specijalnost u području kliničke psihologije priznata joj je 2023. godine te je time stekla naziv specijalist kliničke psihologije. Od 2025. godine radi kao psiholog u Službi za dječju i adolescentnu psihijatriju pri Neuropsihijatrijskoj bolnici dr. Ivan Barbot Popovača.

Na Odsjeku za psihologiju na Fakultetu hrvatskih studija pri Sveučilištu u Zagrebu od 2022. sudjeluje u izvođenju nastave kao stručna suradnica u sustavu znanosti i visokom obrazovanju na kolegijima Psihološko savjetovanje i Nasilje nad djecom i među djecom nositeljice prof.dr.sc. Gordane Buljan Flander, a od 2025. godine i u izvođenju kolegija Rad s grupama. U naslovnog asistenta u znanstvenom području Društvenih znanosti znanstveno polje Psihologija izabrana je 2025. godine.

Kontinuirano se educira se u području dijagnostičkog i tretmanskog rada, završila je I. i II. stupanj bihevioralno-kognitivne terapije pri Hrvatskom udruženju za kognitivno-bihevioralnu terapiju, 2024. godine je započela s četverogodišnjom edukacijom iz gestalt psihoterapije (Gestalt centar Homa), završila je edukaciju iz provođenja kriznih intervencija te brojne druge edukacije.

Redovno aktivno sudjeluje na nacionalnim i međunarodnim konferencijama, sudjeluje u provođenju istraživanja, publicirala je više stručnih i znanstvenih radova. Koautorica je u tri poglavlja knjige „Znanost i umjetnost odgoja“ glavne urednice prof.dr.sc. Gordane Buljan Flander koja je publicirana u 2019. i 2021. godini. U svom znanstveno-istraživačkom radu usmjerena je uglavnom na istraživanje odrednica mentalnog zdravlja djece i mladih osobito u području zaštite djece te drugih rizičnih okolnosti odrastanja, a u skladu s time bila je koordinatoricom nacionalnog istraživačkog projekta „Društvena online iskustva i mentalno zdravlje mladih“.

Popis objavljenih radova:

- Buljan Flander, G. i Raguž, Šutalo A., (2023). Popularizacija znanstvenih spoznaja o seksualnom zlostavljanju – pridonosimo li zaštiti i oporavku žrtava? U Sivić i sur., (ur.) Aktualizacija i popularizacija znanosti kroz medije: Zbornik radova. Federalno ministarstvo obrazovanja i znanosti i Sveučilište u Mostaru.
- Boričević Maršanić, V., Prijatelj, K., Raguž, A., Kavarić, N., & Buljan Flander, G. (2023). Predictors of Adults' Mental Health During Initial Stage of Covid-19 Pandemic in Croatia. *Archives of Psychiatry Research: An International Journal of Psychiatry and Related Sciences*, 59(2), 197-208.
- Buljan Flander, G., Roje Đapić, M., Raguž, A., Brezinščak, T. & Galić, R. (2022). Identificiranje čimbenika rizika za seksualne interakcije adolescenata putem interneta s odraslom osobom iz perspektive teorije rutinskih aktivnosti. *Nova prisutnost*, XX (2), 305-317.
- Raguž, A., Buljan Flander, G., & Boričević Maršanić, V. (2021). Uporaba modernih tehnologija kao rizik za seksualno zlostavljanje i iskorištavanje djece i adolescenata putem interneta. *Kriminologija & socijalna integracija: časopis za kriminologiju, penologiju i poremećaje u ponašanju*, 29(2), 226-247.
- Buljan Flander, G., Prijatelj, K., Raguž, A., Čagalj Farkas, M., & Selak Bagarić, E. (2021). Rasprostranjenost i navike sekstinga kod djece srednjoškolske dobi u Hrvatskoj. *Napredak: Časopis za interdisciplinarna istraživanja u odgoju i obrazovanju*, 162(1-2), 7-25.
- Buljan Flander, G., Raguž, A. i Prijatelj K. (2021). Interdisciplinarnost i multidisciplinarnost - preduvjet uspješnog odgoja, obrazovanja i zaštite djece. *Zrno*, 144-145(170-171), 20-21.
- Buljan Flander, G., Galić, R., Roje Đapić, M., Raguž, A. i Prijatelj, K. (2020). Zaštitni i rizični čimbenici u prilagodbi na pandemiju COVID-19 u Republici Hrvatskoj. *Socijalna psihijatrija*, 48(3), 285-300.
- Selak Bagarić, E., Buljan Flander, G., Roje, M. i Raguž, A. (2021). Utilising Modern Technologies and some Indicators of Mental Health in Pre-school Children in Croatia. *Archives of Psychiatry Research*, 57 (1), 69-80.
- Jeleč, V., Buljan Flander, G., Raguž, A., Prijatelj K. i Vranjican D. (2020). Elektroničko nasilje među djecom i mladima: pregled preventivnih programa. *Psihologijske teme*, 30 (2).
- Raguž, A., Roje, M., Buljan Flander, G. i Galić, R. (2020). The use of modern technology in psychological treatment. *Psychotherapy in Achieving Health and Well-Being for Children and Young People*, 3(3), 19-26.

- Selak Bagarić, E., Buljan Flander, G., Roje, M., Raguž, A., Prijatelj, K. i Kuculo, I. (2019) Prepoznavanje otuđenja od roditelja u brakorazvodu. U Dimovski, D., Stanojević, J. i Kostić, M. (ur.), *Roditeljstvo, dar, teškoća, šansa: zbornik radova 24. Oktobarski susreti u socijalnoj zaštiti* (str. 107-124), Niš: Centar za socijalni rad „Sveti Sava“ i Pravni fakultet Univerziteta u Nišu.
- Buljan Flander, G., Štimac, D., Fridrih, R., Raguž, A., Kuculo, I. i Galić, R. (2018). Prednosti korištenja terapijskih pasa u terapiji i dijagnostici kod pacijenata s psihosocijalnim zdravstvenim teškoćama. *Socijalna psihijatrija*, 46, 413-425.
- Vranić, A., Lauri Korajlija, A. i Raguž, A. (2018). Znanje o dobnim promjenama pamćenja, ageizam i emocionalna dobrobit stručnjaka zaposlenih u području skrbi za starije osobe. *Medica Jadertina*, 48, 3.

Poglavlja u knjigama:

- Raguž, A., Buljan Flander, G., Pupiće I. (2021). Roditelji na internetu. U G. Buljan Flander (Ur.), *Znanost i umjetnost odgoja: Praktični priručnik o suvremenom odgoju za roditelje i odgajatelje. II. prošireno izdanje*. Sveta Nedelja: Geromar d.o.o.
- Križan, V. i Raguž, A. (2021.). Odvikavanje od pelena. U G. Buljan Flander (Ur.), *Znanost i umjetnost odgoja: Praktični priručnik o suvremenom odgoju za roditelje i odgajatelje. II. prošireno izdanje*. Sveta Nedelja: Geromar d.o.o.
- Katalinić, V. i Raguž, A. (2021). Igra kao dječji posao. U G. Buljan Flander (Ur.), *Znanost i umjetnost odgoja: Praktični priručnik o suvremenom odgoju za roditelje i odgajatelje. II. prošireno izdanje*. Sveta Nedelja: Geromar d.o.o.
- Raguž, A. (2020). Discipliniranje djece tijekom trajanja online nastave. U Hrvatska psihološka komora (ur.) *Koronavirus i mentalno zdravlje: Psihološki aspekti, savjeti i preporuke* (str. 43-45), Elektronski priručnik. Zagreb.